ב"ה תמוז תשמ"ג, 6.7.83 | מיספר 2392 | שנה 47 | 72 עמודים | המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

צמרת המימסד התייצבה לימינו של גדול הפושעים הכלכליים בתולדות ישראל

יהושע בן־ציון

חברון של הנגב

קריסטל 2 ליטר!

החום בוטל. שותים קריסטל.

בריה"ב,

השבוע מלאה שנה לאחד המאורעות הגדולים בתולדות העולם הזה, שהפך גם מאורע ישראלי ועולמי.

ב־3 ביולי 1982 חצו שלושת חברי־המערכת — שרית ישי, ענת סרגוסטי ואני — את קווי־המילחמה בביירות, ריאיינו את יאסר ערפאת ואת השבוי הישראלי אהרון אחיעז, וסיירו בעיר הנצורה.

היתה זאת הפגישה הראשונה בין מנהיג אש"ף ובין ישראלים (מילבד פגישת־אקראי קצרצרה עם מישלחת רק"ח במיסדרון של ועידה קומוניסטית בסופיה), וגם הפעם הראשונה שבה עברו עיתונאים ישראליים את קו־האש בימי מילחמה.

הפגישה הפכה סנסציה בינלאומית, ועוררה סערה של תגובות בישראל.

היה לה היבט עיתונאי והיבט ציבורי. דומני שניהם נראים כיום, בפרספקטיבה של שנה רבת־מאורעות, באור שונה.

מיבצע עיתונאי

מבחינה עיתונאית התעוררה שאלה נוקבת: האם מותר לעיתונאים לדבר עם "האוייב" בעת לחימה? האם היה מותר לראיין את מנהיג הכוח היריב, לשאול אותו לדיעותיו ולאפשר לו, בצורה זו, לדבר במישרין אל הציבור הישראלי?

לפני שנה השיבו רבים בישראל בלאו מוחלט. הלחימה היתה בעיצומה, המילחמה היתה עדיין פופולרית, והרגשות סערו.

ביתתים השתנה לחלוטין יחסו של הציבור הישראלי להרפתקה הלבנונית. הרוב העצום של הציבור הנאור מתנגד עתה למילחמה, והגיע בדיעבד למסקנה שהיתה מילחמה "אוורה ומיותרת", כהגדרת שלום עכשיו. רבים מאותם שהצדיקו את המילחמה ושתמכו בה בהתלהבות, מנסים בדיעבד להשכיח זאת ולטעון שאמרו את ההיפך.

הדבר שינה גם את היחס למיבצע העיתונאי. עיתוני העולם שיבחו עוד לפני שנה את המעשה כמיבצע עיתונאי גדול, לפי מיטב המסורת של העיתונות המערבית החופשית. הסיכון האישי שהיה כרוך בו, התגובה הצפויה בישראל, המצב המישפטי של תגובות בישראל — כל אלה הוסיפו להערכת ההעזה שבמיבצע.

נדמה לי שכיום יורו רוב רובם של עיתונאי ישראל, לפחות בשיחה פרטית, שההחלטה לחצות את הקווים היתה נכונה מבחינה עיתונאית. באמצעות מעשה זה סיפקנו לציבור הישראלי מידע חשוב ביותר על השקפות היריב, והדבר איפשר לציבור לקבוע את עמדתו לגבי המשך המילחמה — ובין השאר לגבי התוכנית לכבוש את ביירות המערבית בהסתערות עקובה־דם.

"פגישה היסטורית"

מובן שהיה למעשה גם היבט ציבורי־פוליטי. שתי חברותי למיבצע היו מעוניינות רק בצד העיתונאי הטהור, אך אני אדם פוליטי, ואי־אפשר היה להפריד בין צד זה ובין הצד העיתונאי.

כיום, לאור המאורעות בבקאע, ניתן לדון בהיבט המדיני הזה של הפגישה באור חדש.

ישי, אבנרי וסרגוסטי, יום לפני הפגישה עם ערפאת*
מקץ שנה

ההסתערות של הרודן הסורי על ערפאת, וה"מרד" של אנשי חזית־הסירוב, מוכיחים בעליל כי הדיעות שהשמיע ערפאת באותו ראיון — ושעליהן חזר כמה וכמה פעמים לאחר מכן, בזכות הסדר מדיני עם ישראל, לא היו "תרגיל" טכטיסי. אילו היו תרגיל, לא היה איש בפת"ח ובאש"ף מתרגש ממנו. רק משום שאלה הן דיעות אמיתיות, הן גרמו עתה למשבר היסטורי.

לא יצאתי לאותה פגישה מסוכנת מבלי לדעת היטב מהן דיעותיו של יו"ר אש"ף. קדמו לכך פגישות רבות עם אישים אחרים באש"ף. עצם הסכמתו לקבל בפעם הראשונה מישלחת ישראלית בפגישה יזומה, ולהשיב לשאלותיה, היתה אקט מדיני, שבא להפגין דיעות אלה בצורה חד־משמעית.

ההסתערות על ערפאת בימים אלה באה, בין השאר, גם בגלל פגישה זו. חסידיה ומתנגדיה באש"ף ראו בה נקודת־מיפנה. כפי שכתב העיתון המכובד ביותר בעולם, טיימס של לונדון, כבר למחרת היום: "היתה זאת פגישה היסטורית".

שלי שפיר

בנמל גוניה, מצפון לביירות.

כתבת השער הכידמי:

הגנב שהבריא

כשקיבל הגנב יהושע בן־ציון חנינה ממנחם בגין, "משום שימיו ספורים", הוא הקפיד להיראות חולה. השבוע, אחרי שהמישטרה גילתה מיליון אחד מתוך 47 מיליון הדולר שגנב, הוא בריא כשור. 9

כתבת השער האחורי:

המועמדת מס' 13

ב־1981 הגיעה לתחרות מלכת־המים נערה גמלונית במקצת. היא לא נכללה בין 12 המועמדות הסופיות, אך צירוף מיקרים העלה אותה על הבימה. הנערה, גילה גולן, היא היום אשה יסהיה, הכובשת את איטליה.

מילחמת הפרוטקציונרים

הבנסת הקנתה לכל אחד מהם הטבות מסיליות, והם רוצים עוד. מאבק איתנים מתנהל בין קבוצות פרוטקציונרים, המבקשות להשתלט על החברה לישראל. מי שישלוט בה עשוי להפוך לבעל מונופול במשק. 8

אסד: האוייב המשותף

חאפט' אל־אסד, נשיא סוריה, נחנה מכל העולמות: הוא הדובר הצעקני ביותר בעולם הערבי נגד ישראל, ובו־בזמן פועל יחד עם ישראל לחיסול העצמאות הפלסטינית; מציג עצמו כרדיקאל, אך גובה כספים מארצות־הנפט; בעל־בריתם של הסובייטים, הנהנה מחיזורי האמריקאים. 6

בלי מכות!

"קצת אחרי החתונה התחיל בעלי להיות אלים. בהתחלה לא ידעתי איך להתמודד עם זה. סחדתי לסתום את הפה," מספרת דפנה ענבר, המסתתרת במעון לנשים מוכות בהרצליה. היא מתאר־רת את הסחד שבו היא חיה ואת נסיונה להחלץ ממנו. 55

"שיחקתי את אבא שלי"

השחקן **מברם חזרי**, שהצטיין בתפקיד היהודי מחלב, מישל עזרא ספרא, מספר על תוויותיו ממהלך הצילומים, על חייו האישיים ודרכו האמנותית, ועל קשייו של שחקן ערבי במדינת ישראל. 68

הכיבוש השני

נערה הותקפה על־ידי בחורי־ישיבה. צעירים חילוניים תקפו בחורי־ישיבה. קראו לעברם קריאות־גנאי ומשכו בפיאותיהם. בירושלים מתחוללת מילחמה סמויה בין האוכלוסיה החילונית, ההולכת ונסוגה, ובין השכונות הדתיות, המתפשטות בלי מעצורים. 29

חטא ועונשו נוסח שכם

אילנה אלון נתלוותה אל הפאתולוג ד"ר **בצלאל בלוך**, שנסע להעיד בבית־המישפט המחוזי בשכם. היא מתארת את האווירה שם, את השופטים, ומדווחת כיצד נשפט רוצחו של ישיש מתבודד. 44

בעיקבות האבא

בראיון בלעדי לעדנה פיינרו מספר ג'ון־איטון ויין בן ה־19 על אביו המפורסם, ג'ון ויין, על שאיפותיו הקולנועיות ועל חייו בחווה מבודדת, ואו־מר: "הלוואי שאבא היה איתנו כאן." 60

ברירה לא טבעית

הברירה הטבעית שרה תערו־בת של מוסיקה הודית, פופ מיזרחי ומנגינות חסידיות אך לא מוסיקה מארוקאית! כך טוען המוסיקולוג **אבי אמזלג**, שעבודת הדוקטור שלו עוסקת במוסיקה הקלאסית המארוקאית. 52

אולסי, אולסי אולסי

הסכא והסבתא היו עברים. ה־אבא הוא **אולסי 1**, שעבד כסבל בבית־חרושת כדי לה־אכיל את ילדיו. הבן הוא **אולסי 2**, כוכב כדורסל ש־קשר את חייו בישראל. הנכד הוא **אולסי 3** בן ה־6, החי אצל הורי אביו באר־צות הברית. 47

הגינקולוג הרמאי

"כל מה שיכולתי לעזור בחיי – עזרתי. נתתי חכל כדי להשיג את תשומת ליבם של אנשים!" טען משה גור, **הנאשם בחתחזות כרופא ובעריכת בדיקות גי־נקולוגיות לנשים צעי־רות שאותן הוא נהג לאשוף במכוניתו.** 39

הסדורים הקבועים:

תשקיף	4	שידור	40
במדינה	5	מיבחר שידורים –	
תמרורים	8	בטלוויזיה הישראלית והירדנית	41
הנדון – טרמפיסטים	13	רחל המרחלת	42
יומן אישי – הנסיך לבית בגין	15	נמר של נייר	48
אנשים	16	חלון ראווה	50
בלונים	18	זה וגם זה	54
הזרימקום	19	לילות ישראל	58
מיכתבים – יהושע איש נצרת	20	קולנוע – שבוע צרפתי	60
זה היה העולם הזה שהיה	21	מה הם אומרים –	
תשבץ	22	עזרה זהר, אברהם מלמד,	
אנשים בעולם	26	משה זנבר, ישראל לאו,	
עולם קטן – מרכז אפריקה,		משה רון ואבי טולדנו	62
איטליה וארצות־הברית	34	אתה והשקל	67
		ספורט	70

דבר תשקיף

נקמה בבגין

יו"ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, נשא בכנסת את נאום־ההספד על שימחה ארליך על־פי בקשתה המפורשת של האלמנה, צילה ארליך.
במיפלגה הליברלית סבורים שהאלמנה ביקשה להביע בדרך זאת את מורת־רוחה מהתנהגותו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, שלא הזעיק גיבוי לארליך, בשהוא נאלץ להתפטר מתפקיד שר־האוצר.
נאום־ההספד שנישא בשם הממשלה על־ידי שר־המישפטים, משה נסים, לא תואם עם צילה ארליך.

רבין — לא נגד נבון

ישראל גלילי ויצחק בן־אהרון נשלחו אל יצחק רבין, בשם התק"ם, וקיבלו ממנו הבטחה מפורשת, שאם יהיה יצחק נבון המועמד היחידי לראשות־הממשלה מטעם המערך, לא יתייצב רבין נגדו.

הופעות לברנס

האסיר שנחון, עמוס ברנס, חתם על חוזה־הופעות בערבי־ראיונות. ההופעה הראשונה כבר נערכה.
יחד עם ברנס יופיע מישפטן, שיסביר את הפרישה מבחינה מישפטית.

שמועות על פרובוקציה בחברון

בקרב אנשי־המילואים, המשרתים בחברון, רווחות באחרונה שמועות המייחסות את הפיגועים ביהודים בחברון לפרובוקטורים מבין הקבוצות היהודיות הקיצוניות.
אחת הסיבות שגרמו, כנראה, לשמועות: בפיגועים אלה לא נפגע איש, אולם הם שימשו עילה לתביעה, להרחבת תחומי ההתנחלות ולהחמרת העונשים לערבים.
לפי השמועה, כאשר התגלה באחד המיקרים מיטען־חבלה, באו מתנחלים ולקחו אותו עימם, לפני שהיתה לחיילים השהות לקרוא להבלנים, לפירוק המיטען.

זעם בחרות על ארנס

בין עסקני־השורה של חרות גובר הזעם על שר־הביטחון, משה ארנס.
הסיבה: ארנס אינו ממנה לתפקידים בכירים במישרד־הביטחון את אנשי תנועתו.

מידע מזעזע על כלא פארעה

חייל־מילואים, ששירת כשומר בכלא אל־פארעה ליד שכם, מסר מידע מזעזע על המתרחש שם. מדובר על
דבריו חוזקו על־ידי אנשים נוספים, ששהו במקום באותה תקופה.
המידע סותר לחלוטין דו"ח כוזב, שפורסם בצהרון „ידיעות אחרונות" ביום השני האחרון על הנעשה בבית־הכלא.

יתכן מתחרה לגרופר

אין זה מן הנמנע שמול סגן־השר פסח גרופר יתייצב במרכז המיפלגה הליברלית במאבק על מישרת שר־ החקלאות, מתמודד אחר, הקשור להתאחדות־האיכרים. הכוונה — תקיעת טריז בין קבוצות השרים יצחק מודעי ואברהם שריר.

סיעת מודעי נגדו

ארבעת ח"כי הליברלים, שנמנו על קבוצת יצחק מודעי, חוששים שהוא עלול להפקירם כדי להתמודד על מנהיגות המיפלגה.
יתכן שהם ימשיכו לשמור על הרכב סיעתם.

גולדשטיין לא יהיה סגן־שר

בניגוד למידע שפורסם, באילו הוסכם שח"כ פינחס גולדשטיין ימונה כסגן שר־הביטחון, הבהירו מקורבי השר שלא היה ולא יהיה בדבר הזה.

אחדות העבודה חוזרת

בצמרת „חברת העובדים" חוששים כי העמדות הבכירות במשק ההסתדרותי יפלו בידי אנשי אחדות־העבודה לשעבר, אחרי שדני רוזוליו נבחר לתפקיד מזכיר החברה.
מצביעים על כך ששניים מתוך ארבעת חברי המישלחת של חברת העובדים לרומניה הם אנשי אחדות־העבודה לשעבר.

שכנה השיב בשלילה לכהן

ראש־העירייה המודח של שכם, בסאם אל־שכעה, השיב ריקם מישלחת מטעם הפלג של רן כהן, שביקשה ממנו לתמוך, או לפחות לברך, נסיון שלה לגייס ערבים.
אחרי ששכעה בירר בדרכים משלו מה טיב הפלג של כהן, דחה את הבקשה.

לין פייס את צ'יץ'

אוריאל לין, שהודיע כי הוא מוכן להציג את מועמדותו לתפקיד ראש עיריית תל־אביב מטעם הליכוד, ערך מסיבת־סיום לשלמה להט.
לין הבהיר כי דבריו הובנו שלא כהלכה, וכי היה מוכן להציג את מועמדותו רק אילו ויתר צ'יץ' על התפקיד.

שיטרית ללא מתחרים

ראש המועצה המקומית ביבנה, ח"כ חרות, מאיר שיטרית יכהן קאדנציה נוספת ללא בחירות. הסיבה — נראה שלא יוצבו מולו מתמודדים אחרים על התפקיד, והבחירות המוניציפליות בעיירה יבוטלו.

החשודים ברצח הנערות שוחררו

השלושה, שנעצרו בחשד שביצעו את רצח הנערות בשרון לפני 17 שנה, שוחררו. השלושה הם ערבים מהכפר עילוט. התיק נגדם נסגר.

בן־גל שילם חובותיו

גיל בן־גל, החשוד בתיכנון רצח הברוקר יעקב אלטרוביץ, שילם באחרונה לשלטונות מס־ההכנסה את כל חובותיו, על ניהול תיקי־השקעות בחברת הברוקרים „מוריץ את טובלר".
גורמים נוספים, הקשורים בעקיפין לפרשה, מנהלים משא־ומתן על תשלום כופר למס־ההכנסה.

ביטוח תמורת „רנו"

מנהל בוח־אדם באחת העיריות הגדולות בארץ קיבל, בתנאים מצויינים, מכונית „רנו 18" מסוכן־ביטוח, תמורת הסכמתו לערוך ביטוח־רכב לפקידים הנדרשים של העיריה בחברה שלמענה עובד הסוכן.

הדיילים לא רוצים בשותפים

רוב הדיילים הזמניים של „אל על" משלמים עתה 15 דולר ללילה מכיסם, כדי לישון לבדם בחדר בבית־מלון בחוץ־לארץ.
החברה החליטה שהדיילים הזמניים יישנו שניים בחדר. ניתנה להם הזכות לבחור בשותפיהם לחדר — בתנאי שגבר יהיה בחדר אחד עם גבר, ואשה עם אשה. הדבר גרם להלצות רבות בחברה.
רוב הדיילים והדיילות משלמים תוספת, כדי להישאר לבדם ולשמור על פרטיותם.

קשיים ל„בנק המיזרחי"

בעיקבות ירידות השערים בבורסה, מאז ינואר השנה, נפגע „בנק המיזרחי המאוחד" יותר מבסי שנפגעו בנקים אחרים.
הציבור מכר מניות של בנק זה בסכומים גבוהים מאוד, יחסית, ובנק המזרחי נכנס להתחייבויות כבדות, כדי שיוכל לקלוט את מניותיו בלי ירידות־שערים חדות.

מחלקה נפרדת למתפללים

המשאלים השיגרתיים בכתב, הנערכים במטוסי אל על כדי לבדוק את דעת הנוסעים, מגלים מתחים גוברים והולכים בין נוסעים דתיים וחילוניים.
החילוניים מתלוננים, בין השאר, כי הדתיים מקבלים את ארוחותיהם (הארוזות בקופסות) לפני החילוניים, הנאלצים להסתכל בשכניהם הדתיים האוכלים. ואילו הדתיים מתלוננים שאין במטוסים מקום להתפלל, ושהחילוניים מפריעים להם.
בצמרת החברה היה מי שהציע לפדר במטוסים מחלקה נפרדת למתפללים, כמו המחלקה למעשנים.

יושבה המחלוקת בבנק

מחלוקת קשה ביותר, שנתגלעה בין שניים מן המנהלים הבכירים ביותר בבנק הפועלים יושבה לפני זמן מה.
תחילה החליט למנות ועדה בת שלושה אנשים מחוץ לבנק, שתברור בין השניים, אך הם יישבו את המחלוקת ביניהם, עוד לפני שהתחילה הוועדה לפעול.

„פחות מחמישה מיליון"

בעלי מישרד־הפירסום, שעבד למען הרופאים השובתים בשלב האחרון של השביתה, טוענים כי הכנסתם נפלה בהרבה מחמישה מיליוני שקלים (העולם הזה 2391).
בעלי המישרד הם ראובן וימר, דוד טמיר ורוני כהן, ופעילים במישרד שני הוותיקים, הרמן יעקבי ועודד באומן.

מישרד־הביטחון שוכר רכב

בגלל קשיים תקציביים, מרבה מישרד־ הביטחון לשכור רכב בחברות להשכרה, תחת לקנות רכב חדש לעובדי מערכת־הביטחון.

שחל עובר מישרד

סגן יושב־ראש הכנסת, משה שחל, מנהל מגעים עם מישרד עורך־הדין החיפאי סלומון ליפשיץ כדי להצטרף אליו.
אם יניבו המגעים פרי, הוא יפרוש ממשרד בן־ישראל־שחל.

במדינה

העם

פורט־אשקלון

הלוחם נגד האפלייה ערך טקס למען מישטר האפלייה הגיזעני

שני סרטים שהוקרנו בשבוע שעבר על־ידי הטלוויזיה הישראלית שימשו כתיזכורת למה שמתרחש במדינה היחידה בעולם, שבה שולטת עדיין רישמית תורת־הגזע הפאשיסטית הנאצית.

הסרט הראשון, אוהבים בעיר, תיאר את אהבתם העדינה והמרגשת של צעירה בת־תערובת, „ציבעונית" על פי המינוח הגזעני של דרום־אפריקה, עם אורח לבן, מדען מגרמניה. בסוף הסרט נעצרים שני האוהבים בצורה ברוטאלית, בעוון הפרת החוקים לשמירה על טוהר־הגזע, שהם העתק „חוקי נירנברג" של אדולף היטלר.

הסרט השני היה מותחן. הוא תיאר את מעשי־הרצח של מוסד־המודיעין הדרום־אפריקאי, כדי למנוע הפצת ידיעה בדבר רכישת גאזים מרעילים לשימוש נגד האוכלוסיה השחורה.

מייד אחרי הקרנת הסרט השני הקרינה הטלוויזיה סיפור־חדשות: עיריית אשקלון ערכה טקס חגיגי לרגל כריתת ברית של אחים־תאומות עם העיר פורט־אליזבת בדרום־אפריקה.

נירנברג לספרדים. חתן השימחה היה אלי דיין, ראש עיריית אשקלון מטעם תמ"י — רשימה שקמה כדי להילחם באפלייה ערתית. אילו היה דיין חי בדרום־אפריקה, היה מסווג כ„ציבעוני". אילו קשר קישרי־אהבה עם צעירה אשכנזית, היה נשלח למאסר של שנים.

עורכי הטקס הצטיידו מראש באליבי: ראש עיריית פורט־אליזבת הוא יהודי, ומתנגד למדיניות הגזענית. אולם זהו תירוץ בילבד. הטקס נערך בין ערים, לא בין פרטים, והוא בא כחלק ממאמץ מכוון להכשרת דרום־אפריקה בעיני הציבור הישראלי. למאמץ זה שותפות הן ממשלת־בגין, הן המערך וחברות־הענק ההסתדרותיות. העושות עסקים מצויינים ב־ארץ הדיכוי והאפלייה.

בעת הטקס התפלגה הקהילה היהודית הדרום־אפריקאית, השוכנת באשקלון. חלק מאנשיה השתתפו בטקס, אך עשרות אחרים עמדו בחוץ והפגינו נגד האירוע המביש.

מיפלגות

רק"ח בין המצרים

מה קורה כאשר הנאמנות למוסקווה מתנגשת עם המאוויים הלאומיים של חבריה הערביים?

„ערפאת עצמו הודה לי שאיפשרתי לו להכיר כוחות־שלום ישראליים ולשוחח עימם." ציין בגאווה מנהיג רק"ח, תופיק טובי, בראיון בהארץ. הוא התייחס לפגישה שנערכה שבוע לפני כן בפראג, כוועידה של תנועת־השלום הפרו־קומוניסטית. מישלחת שכללה, מלבד אנשי רק"ח, את בימאי־הסרטים יהודה („ג'אד") נאמן וסרבן־השרות אנטולי יבלונקה נפגשה עם ערפאת במשך חצי שעה. בשעת הפגישה קם ערפאת ונישק את יבלונקה.

על רקע המאורעות בבקאע, היה עצם קיום הפגישה אקט של הפגנה מצד ערפאת. בצורה זו הצהיר שברעתו להמשיך במדיניותו, הכוללת דו־שיח עם כוחות־השלום הישראליים.

מדבריו של טובי יכול להתקבל הרושם כאילו הוא רואה את עצמו כקבלן הפגישות בין מנהיגים פלסטיניים וכוחות־השלום הישראליים. בכך אין כל ממש. ערפאת כבר נפגש ארבע פעמים בעבר עם ישראליים, מהן שלוש פעמים עם ציונים, שאינם מזדקקים לשרותי רק"ח.

אלם מזהר. אולם היה לטובי עניין מיוחד בהאדרת תפקידה של רק"ח, על רקע המצוקה הגוברת של מיפלגתו בשבועות האחרונים.

בדרך כלל ממהרת רק"ח להביע את דיעותיה הנחרצות על אירועים הנוגעים לעולם הערבי. אולם לאחרונה היא לקתה באלם מוזר. אין היא אומרת שום דבר מפורש לגבי התקפת־המחץ של סוריה (ראה עמודים 6־7) על אש"ף. היא מסתפקת בהבעת המיש־אלה החסודה שהפלסטינים יסתדרו זה עם זה ויפתרו את בעיותיהם בעצמם.

הסטנות בלתי־אופיינית זו נובעת מסתירה פנימית הטבועה במהותה של רק"ח. מצד אחד, זוהי מיפלגה קומוניסטית אורתודוכסית, הנאמנה למוסקווה בכל מאה האחוזים — בניגוד למיפלגות רבות בעולם, הנאמנות לה רק ב־99.9%. מצד שני, רק"ח היא בית־הקיבול לנטיות הלאומיות הערביות של המיעוט הפלסטיני בישראל, ו־90% של בוחריה הם ערבים.

בדרך כלל אין סתירה בולטת בין שתי המגמות, מכיוון שמוסקווה משכילה לתמוך בזרם הלאומי הערבי. אולם היו חריגים. בבחירות של 1959 ירדה מק"י — כפי שנקראה אז רק"ח המאוחדת — משישה מושבים בכנסת לשלושה. הסיבה: מוסקווה תמכה אז במישטר של עבד־אל־כרים קאסם בעיראק, שהיה נתון בסיכסוך חריף עם מנהיג מצריים, גמאל עבד־אל־נאצר, שהיה אלילם של הערבים בישראל.

באש ובמים. כיום חוששת רק"ח להיקלע למצב דומה.

באופן רישמי שומרת גם מוסקווה על ניטרליות כלפי המתרחש בלבנון. היא מעמידה פנים שאין זו הסתערות של סוריה על מעוז העצמאות הפלסטינית, אלא עניין פנימי בפת"ח. אולם למעשה המצב שונה לגמרי. בעודה משלמת מס־שפתיים למיגותו של ערפאת, גם במיסגרת ה־וועידה בפראג (שנקבעה זמן רב לפני שקרה מה שקרה), היא תומכת למעשה בסורים ובסוכניהם.

בראש ה„מרד" של סוכני סוריה עומד, בין השאר, נימר („אבו־צאלח") צאלח, הידוע מזה שנים כראש הפלג הפרו־סובייטי בפת"ח. מוסקווה לא נקפה אצבע כדי למנוע מן הסורים להשתמש בנשק הסובייטי שלה כדי להרוג, לפצוע, ללכוד ולגרש את חיילי פת"ח בבקאע, הנאמנים לערפאת. המודיעין הסורי עצר מאות מאנשיו של ערפאת בסוריה ובלבנון. מוסקווה גם לא השמיעה קול נגד דרישות ה„מורדים", הנתמכות בלי שום הסתייגות על־ידי דמשק, שעל ערפאת לחדול מקו־השלום ומכל מגע עם כוחות־השלום הישראליים.

רובם העצום של הערבים בישראל, כמו בשטחים הכבושים, רוחשים אהדה עזה לערפאת. אילו יצאה רק"ח בגלוי לעזרת הסורים ה„מורדים", היתה עלולה לאבד בן־לילה את מחצית בוחריה, לפחות. גם המיפלגה הקומוניסטית הפלסטינית בשטחים הכבושים, שהשמיעה תחילה תמיכה במורדים, חזרה בה במהרה ונקטה עמדה ניטראלית, נוסח מוסקווה.

יתכן שעמדה זהירה זו תאפשר לרק"ח לצאת מן העניין בשן ועין. אך הפרשה מדגימה שוב את עובדת־היסוד הקובעת את מהלכיה של מיפלגה זו: היא הולכת אחרי מוסקווה באש ובמים, וכאשר מוסקווה משנה את הקו שלה בעניין מהותי, כמו בעניין הפלסטיני, אין לרק"ח ברירה אלא לשנות גם היא את עמדותיה בו במקום.

מניין בא הריח – מהעיתון או מהדג?

עיריות

מפתיעים למיסון

הליכוד משהה את קבלת חוק מימון בחירות לרשויות המקומיות, כדי להקשות על המערך

למרות שהבחירות לרשויות המקומיות ייערכו בעוד פחות מארבעה חודשים, ב־25 באוקטובר, נמצא המטה המוניציפלי של המערך בקשיים כספיים רציניים.

אנשי המערך הניחו, שהליכוד יזרז את חקיקת חוק מימון בחירות לרשויות המקומיות, אך אלה משהים ורוחים מיום ליום את הטיפול בחוק.

הסיבה היא פשוטה. החוק נותן כסף למיפלגות על־פי מפתח תוצאות הבחירות בשנת 1978. מפתח זה אינו מחמיא למיפלגת השילטון. היא זכאית לקבל רק 28 אחוזים מהנתח בעוד שהמערך יקבל יותר מ־50 אחוז.

הסכום הכולל שיועד לחוק הוא חצי מיליארד שקל.

הזוטרים זקוקים לכסף. בקרב חברי המטה לבחירות המוניציפליות של הליכוד הסתמנה מגמה שלא לאפשר לחוק לעבור. ההנחה היתה, שמיפלגת השילטון תוכל להסתדר בערים ובעיירות שבהן מתמודדים אנשיה בעזרת תמיכה מקומית, מה גם שמפתח החלוקה עונה על הישגיהם לפני חמש שנים ולא על מה שלדעתם צפוי עתה.

המתנגדים העיקריים לעיכוב ה־חקיקה הם רווקא השותפים הזוטרים בקואליציה, אנשי המפד"ל, תמ"י ואגו־דת־ישראל, הזכאים למעט יותר מ־15 אחוז מההקצבה. ההודעות שהופנו לסגן־השר חיים קופמן והשר יצחק מודעי, ראשי מטה הליכוד, היו חד־משמעיות: המיפלגות הקטנות זקוקות לכסף והן לא יסכימו לתרגילי הסחבת של הליכוד.

יושב־ראש המטה המוניציפלי של המערך, מרדכי („מוטה") גור, נזעק לברר מה יעלה בגורל ההקצבות. כאשר נתקל בתגובת אנשי הליכוד עלה במוחו רעיון חדש. נציגי המערך מציעים עתה לליכוד הצעת חקיקה, שבה יחולק הכסף לא על־פי תוצאות הבחירות האחרונות, אלא על פי חישוב שונה, הלוקח בחשבון גם את התוצאות האפשריות בבחירות הקרובות.

גם על הצעה זו, שאנשי המערך טוענים שהיא ותרנית מאין כמוה, לא ניתנה עדיין תשובה חיובית חד־משמעית מצד הליכוד.

יקבלו יותר. בשבוע החולף ערכו שני המחנות הגדולים כינוסים ארציים של מועמדיהם לבחירות לרשויות המקומיות. בעוד שהמערך התכנס באולם אוהל־שם בתל־אביב, ישבו אנשי הליכוד בקריית־גת.

בשני הכינוסים נשאלה שוב ושוב השאלה מתי יזרום כסף למטות. מועמדים אחדים הצביעו על הסכנה האפשרית במימון הבחירות על־ידי גורמים פרטיים. לדעתם יהפכו חלק מהגבחרים לנציגיהם של בעל־הון ולא נציגי הציבור. בכינוס הליכוד אף הוזכרו ערים ועיירות שבהן קיימת סכנה ממשית לניצול המועמדים על־ידי טיפוסים מפוקפקים.

השבוע התחדשו במלוא המרץ המגעים בין הליכוד והמערך לגבי החקיקה. המגמה המסתמנת היא שהחוק יעבור, והליכוד יקבל יותר מכפי שמגיע לו.

צה"ל

וידיאו צבאי

למערכת החינוך והתעמולה של צה"ל מיתוסף נדבך נוסף.

במיפקדת קציץ־חינוך ראשי של צה"ל נשלמות ההכנות לתוכנית שהמיפקדה הצבאית עדיין לא התנסתה בשכמותה: הפקת סרטי וידיאו שיופצו בין יחידות צה"ל, ושישמשו למטרות חינוך והסברה על־פי ההגדרה הרישמית, ולמטרות תעמולה למעשה.

בחודשים האחרונים, בעיקר בעיקבות המילחמה בלבנון, צויידו יחידות רבות של צה"ל במכשירי טלוויזיה צבעוניים. כשמצורף אליהם מיכשור להקרנת סירטי וידיאו. מישהו במיפקדת קציץ־חינוך ראשי החליט כי מוטב שהחיילים לא ישתמשו במכשירים רק לצורך צפייה במערבונים ובסרטי פעולה שמספק הצבא, או בסרטים פורנוגראפיים שמביאים חיילי המילואים מהבית. אפשר להשתמש במכשירים גם לצורך „חינוך."

הצרה היא, שאין שום פיקוח ציבורי־חיצוני על החינוך, ההסברה והתעמולה שמחליטים שילטונות צה"ל להקרנות לחיילים, ולמעשה יכול הצבא לעשות בתחום זה ככל העולה על רוחו.

תוכנית לזוזה ארוך? מערכת סירטי הווידיאו נוספת על המערכות הקיימות כבר בתחום זה: גלי צה"ל, השבועון במחנה, ותוכנית הטלוויזיה שאותה מפיק צה"ל בכל יום אחרי הצהרים ביחד עם הטלוויזיה הלי־מודית. למעשה, יוצר כאן הצבא ערוץ תיקשורת, חינוך ותעמולה מקביל ונוסף על הערוץ הממלכתי. בלי שתהיה לכך שום הצדקה מבחינת צורכי הביטחון של המדינה, שאותם צריך צה"ל למלא.

היו אלה הצבאות של בעלות הברית במילחמת־העולם השנייה, שהנהיגו לראשונה מערכת תיקשורתית מעין זו. אלא שאז היה הדבר נחוץ. החיילים האמריקאים והבריטיים נלחמו באי־רופה, בדרום־מיזרח אסיה, במיזרח התיכון ובאיי האוקיאנוס השקט. הם היו מרוחקים מאוד ממולדתם, לא קיבלו עיתונים במועד, ולא קלטו שידורי רדיו וטלוויזיה. הצבא נאלץ לספק את צורכיהם בתחומים אלה. אך איזו הצדקה יכולה להיות לקיומה של מערכת עניפה מעין זו במדינת ישראל, שבה יש לחיילים מגע יומיומי ומתמיד עם המערכת התיקשורתית האזרחית?

ואולי מכין מישהו את הקרקע לכך שיהיה צורך לשגר את צה"ל לאתרי לחימה רחוקים יותר מהרי השוף שבלבנון?

יריד

החגיגה נגמרת

ביטול יריד־מיגרשים ענק בגדה מסמל תקופת שפל במכירת קרקעות.

קבלנים ומתווכים, העוסקים במכירת קרקעות בגדה המערבית, חיכו זמן רב לחופשת־הקיץ. פירסומאים ויועצי־תיקשורת הסבירו להם שבחודשים אלה תגדל לאין שיעור מכירת אדמות בשטחים. הסיבה — משפחות יוצאות לבלות בחיק־הטבע, וכן ניתן יהיה להביא אותן בנקל לאתרי הבניה מעבר לקו־הירוק.

עתה יודעים כל הקשורים לענף ששוק מכירת הקרקעות מת לגמרי. יריד־מכירות ענק של מיגרשים פנויים, שעמד להיפתח החודש בסיוע מישרד־החקלאות, בוטל. המארגנת, סיגלית פריאל, מומחית לאירגון יריד דירות לדוגמה ואתרי־בניה, הגיעה למסקנה שהיריד יהיה כישלון. בדיקה מידגמית שערכה לגבי מכירות אפשריות הוכיחה שהעסק נדון לכישלון.

ההטבות לא יעזרו. ההאטה במכירת הקרקעות נובעת מגורמים שונים. הפירסומים על כך שישובים שונים לא אושרו כלל על־ידי הגורמים המיישבים השפיעו לא מעט. גם העובדה שרוב הקרקעות המוצעות למכירה אינן שייכות למוכרים, ואי־אפשר לרשמן בטאבו הרתיעה קונים, ובנוסף לכך מסתבר כי במקרמות שבהן בוצעה בהצלחה מכירה חלקית ישנם עיכובים רציניים בהתחלות בנייה פרטיות וציבוריות.

ישראלים, שראו בקניית קרקע דרך נוספת להשקעה ריווחית, הגיעו למסקנה שהעסק אינו כדאי. „אני לא מוכן לשים את כספי על קרן הצבי," אמר אחד מהם, שחזר למישרד־קבלנים גדול בתל־אביב ודרש לבטל חוזה על קרקע לבניית וילה, תמורת תשלום חודשי קטן ביותר. הלקוח נדחה, אך כאשר איים שיפנה לערכאות מיהרו לבטל בבקשתו את החוזה והחזירו לו את כספו.

כתוצאה מהשפל ירדו מחירי הקרקעות והדירות למחירים חסרי־תקדים. במישרדי השיכון והחקלאות שוקלים פירסום מידע על הטבות מפליגות לבאים לגדה. אך הקושרים לנושא חוששים שגם הטבות אלה לא יביאו ישראלים נוספים לשטחים הכבושים.

אחד הפקידים המטפלים בנושא במישרד־השיכון, הביע חשש שגל הקונים בא אל קיצו. „לדעתי, ולצערי, כל הפטריוטים, הספסרים ואוהבי איכות־החיים כבר רכשו מה שהצענו להם. מרובר בסך הכל ב־30 עד 40 אלף איש. אנו חושבים שאלה הם כל הישראלים שיהיו מוכנים לגור בגדה המערבית. אני חושב שזה צריך לומר משהו לשרים המטפלים בייהוד הגדה. אין יהודים למיבצע שלהם."

עורך „העולם הזה" מנתח את המגמות הסמויות של הדיקטטור הסורי

כלפי ישראל, אש"ף, חלוקת לבנון, העולם הערבי ושתי מעצמות־העל

אסד: אריה שהוא שועל

הפילוג בין סלגי העם הסורי במישורים השונים — גיאוגראפי, דתי, לאומי ומעמדי — הוא עובדת־יסוד של סוריה. הוא הוסף אותה למדינה פגיעה, שההתפוררות הסניטית מאיימת עליה בכל עת.

● הפיתרון: דיקטטורה

ב לבנון הסמוכה גרם הפילוג היסודי בין העדות והאיזורים הגיאוגראפיים להתפוררות אמיתית, שהביאה להתפרקות המדינה הלבנונית, למילחמת־אחים נוראה, לשרשרת בלתי־פר־סקת של אסונות ויסורים, ולבסוף להתערבות כל שכניה — סוריה ממיזרח ומצפון וישראל מדרום.

אומנם ניסו הלבנונים, עם קבלת עצמאותם, להסדיר את הבעיות ביניהם באמצעות „אמנה לאומית", שחילקה את כל הזכויות במדינה על פי מפתח עדתי נוקשה. אך פיתרון מלאכותי זה לא עמד במיבחן הזמן. כיום אין המדינה הלבנונית קיימת, ונראה שאין כמעט איש בלבנון המצטער על כך באמת.

סוריה בחרה בדרך אחרת.

גם היא ניסתה תחילה, כמו לבנון, לקיים מישטר הדומה לדמוקרטיה, כשהמאבק בין הפלגים מתועל למאבק בין מיפלגות. אולם מישטר זה התמוטט חיש־מהר. המדינה ראתה שורה של הפיכות צבאיות, בקצב של אחת לשנה בממוצע, כאשר כל רודן חדש שוחט את קודמו ואת מקורביו, וממתין למותו בידי הבא בתור.

המוצא הסורי מן המצב הזה הוא מישטר של דיקטטורה נוקשה.

זוהי דיקטטורה סורית טיפוסית. היה צורך במיפלגה אחת, שתתאים לתפקיד זה, ושיש לה אחיזה רבה בצבא. או, ליתר דיוק: היה צורך בקבוצה צבאית, שתקבל לידיה מיפלגה ותשלוט באמצעותה — על פי דגם המתאים יותר למיפלגה פאשיסטית מאשר למיפלגה קומוניסטית.

הפור נפל — לא במיקרה — על מיפלגת התחייה (אל־בעת') הסוציאליסטית, שהיא מהדורה נאמנה למדי של תנועת־התחייה הישראלית. זוהי מיפלגה הדוגלת בלאומנות קיצונית, באחדות מוחלטת של „האומנה הערבית" — כלומר, בריכוז כל הערבים במדינה איחודית אחת, תוך העלמת כל הניגודים הגיאוגראפיים והדתיים.

לא במיקרה, היו מייסדיה ערבים נוצרים.

מיפלגה זו מצאה אחיזה רבה בקרב הקצונה הסורית הצעירה, שמאסה בפילוג ובשחיתות. הם תפסו את השילטון, והקימו דיקטטורה חד־מיפלגתית.

אחרי מאבקי־כוח רבים עלה בקירבם חאפט' אל־אסד בשליט עליון, ולמע שה בשליט־יחידי. הוא מילא את עמדות־המפתח בבני עדתו העלאווית, ורק עליהם הוא סומך. אחיו הוא ראש בוחות־הביטחון, תפקיד מרכזי בכל דיקטטורה.

העובדה שדווקא איש של עדת־מיעוט קטנה הפך לשליט עליון במדינה רבת־עדות מלמדת הרבה על המצב בסוריה. כאשר החליטו בני־ישראל בפעם הראשונה להקים ממלכה, הם מסרו את תפקיד המלך לבן מישפחה בלתי־חשובה בשבט הקטן ביותר (שבט בנימין). בחירת שאול בן־קיש כמלך הבטיחה שאף אחד מן השבטים הגדולים והחזקים לא ישתלט על מתחריו.

השלטת אסד העלאווי בסוריה מבטיחה שהדיקטטור לא יהיה בן אחת משתי העדות הגדולות (סונים ושיעים), ואף לא בן אחת משתי הערים הגדולות (דמשק וחלב). חאפט' אל־אסד היה תחילה שר־ביטחון, אחר־כך ראש־הממשלה, וב־1971 נבחר כנשיא. הוא מכהן בו זמנית כמזכ"ל מיפלגת הבעת'.

זוהי דיקטטורה חזקה, אכזרית, חסרת־מעצורים וחסרת־רחמים. אסד ואנשיו מאמינים כי זוהי הדרך היחידה להצלת סוריה, ולמנוע את התפוררותה לגורמים.

מי שמתמרד, כמו האחים המנסלמיים בעיר אל־חמה, מרוכז באכזריות איומה, תוך הריסת רובעים שלמים.

● מילחמה כתוצר לאומי

אך בעצם הקמת הדיקטטורה לא היה די כדי להבטיח את מעמדה של סוריה. גם כשהיא מאוחדת איכשהו, ולוא בכוח, אין סוריה מהווה אלא מדינה קטנה, חלושה ועניה.

אין לסוריה מה למכור. אין לה נפט, כמו לשכנתה ואויבתה, עיראק, שבה שולט דיקטטור סוני על הרוב השיעי, בשם פלג אחר של מיפלגת הבעת'. לסוריה אין שום אוצרות־טבע הראויים לשמם. התוצר הלאומי שלה עלוב. על פי מישקלה הסגולי, סוריה היתה צריכה להיות חברה עלובה בליגה הערבית. אך יש לה משהו למכור.

הייצוא העיקרי של סוריה הוא אידיאולוגיה — והמילחמה בישראל.

לסוריה יש מסורת לאומית עתיקה ומפוארת. בשנת 661 קבע החליף מועוויה לבית אומיה, אחד מגדולי השליטים בהיסטוריה של האיסלם, את רמשק כעיר־הבירה של האימפריה המוסלמית. אף שקמו לרמשק במרוצת הזמן מתחרות רבות אחרות, וביניהן בגראד וקאהיר, היא עדיין רואה את עצמה כבירה האמיתית של האיסלאם, מרכז הלאומיות הערבית.

אומנם, השיעים, חסידי החליף עלי, לא הכירו מעולם בחוקיות מתחרהו ויריבו החליף ברמשק. יש משום פראדוכס בכך שאל־אסד, השייך לכת שיעית קיצונית ופורשת, מנצל עתה את המעמד ההיסטורי של רמשק הסונית כדי לפאר את סוריה כמרכז התחייה הערבית. אך אין זה משנה את העובדה כי מאז תקומת

עם ערפאת (והנשיא בומדיין)

● כולם נגד כולם

ד סתירה המהותית ביותר של סוריה היא הפער העצום שבין חולשת המדינה וגודל שאיפותיה ההיסטוריות.

במפה המדינית הציבעונית תופסת סוריה מקום נרחב ומכובד. על פי השטח, זוהי מדינה מרשימה מאוד. היא גדולה מישראל כימעט פי 100. (185,180 קילומטרים מרובעים לעומת 20,700.)

אולם גודל זה מטעה לחלוטין. כמו מצריים, הגדולה ממנה פי שישה, סוריה ריקה ברובם מאדם. זוהי ארץ מידברית.

לעומת הפער העצום בשטח, פער האוכלוסין בין סוריה וישראל זעום ביותר. מיספר האוכלוסין של סוריה גדול רק פי שניים מאוכלוסיית ישראל. לאור הפער הארי ברמת־החיים, בפיתוח טכנולוגי ובשאר המדדים של חברה מודרנית, נופלת החברה הסורית לאין שיעור מן החברה הישראלית.

המדינה, הנראית כה גדולה על המפה היא, למעשה, מדינה קטנה, חלושה ודלה.

חולשה יסודית זו חמורה עוד הרבה יותר מזו המשתקפת בעובדות אלה. כי סוריה סובלת ממחלות כרוניות, שהן תוצאות הנתונים הגיאורפיים וההיסטוריים.

בגלל אופיה המידברי, סוריה מורכבת בעיקר מנאות־מידבר, המנותקות לגמרי זו מזו. כמה ערים גדולות מרכזות בתוכן את החיים הסוריים. קיים בהן פטריוטיזם מקומי חזק מאוד, והן שונאות זו את זו.

השינאה הגדולה ביותר שוררת בין שני המרכזים הגדולים: רמשק, הבירה המדינית וההיסטורית, וחלב, מרכז הכלכלה והמיסחר. מעולם לא היתה לבני־חלב חשק כלשהו לקבל פקודות מדמשק, הרחוקה והשנואה. גם ערים אחרות, כמו חומס, אל־חמה, לטקיה וקאמישלי, הן בעלות ישות מקומית חזקה. כמחצית האוכלוסיה הסורית גרה בערים אלה.

באילו לא די בסיריד גיאוגראפי־סיכולוגי זה, מבותקת ומבותרת סוריה גם על־פי קווים דתיים.

רוב האוכלוסיה שייכת לפלג הסוני, החלק המסורתי של העולם המוסלמי. אולם הכת השיעית, העויינת את הסונים, מהווה מיעוט גדול מאוד, אחת הכתות הקיצוניות, שפרשו מן השיעה, היא כת העלאווים (על שם עלי, חתן הנביא מוחמד), המהווה 7% מן האוכלוסיה, ושאליה שייך הנשיא אסד. כאילו לא די בכך יש במדינה גם עדה דרוזית, המהווה 2%, וגם הנוצרים מהווים בה 10%. אלה מפולגים בין כמה וכמה כתות, כשהרוב שייך לכנסיה היוונית־אורתודוכסית.

כל הכתות האלה מתרוצצות בגוף החברה הסורית, בשהן עוינות זו לזו.

וכאילו גם בזה לא די, חי בצפון המדינה פלג של העם הכורדי, שהוא מוסלמי־סוני על פי דתו, אך בעל מוצא גיזעי ולאומי שונה לחלוטין. הוא חדור ברוח המדרנית המשותפת לכל הכורדים, השואפים לאיחוד ולעצמאות.

עם המלך חיאלד מסעודיה

הלאומיות הערבית המודרנית עמדו הסורים תמיד בשורה הראשונה שלה.

אומנם, יכולה להיות סתירה בין האידיאל של חידוש האחדות הכל־ערבית ובין הרעיון של סוריה רבתי — איחוד סוריה ההיסטורית, הכוללת את לבנון, פלסטין (ארץ־ישראל המערבית) ועבר־הירדן. אך הסורים עצמם אינם מכירים בסתירה זו.

בהניפו את דגל אל־בעת' והאחדות הערבית, תובע אסד לעצמו את מנהיגות העולם הערבי. זהו טכסיס מחוכם, שנועד להעניק לסוריה כוח ומעמד החורגים בהרבה מממדיה הטיבעיים העלובים. למעשה, הפכה הלאומיות הערבית מכשיר בידי המדיניות הסורית להאדרה עצמית.

בכך עזר לה העניין הישראלי.

על־ידי נקיטת העמדה הקיצונית ביותר כלפי ישראל, מחזקת סוריה את תביעתה להיות המגינה האמיתית היחידה של העניין הערבי. יותר מכל מדינה ערבית אחרת, הפכה סוריה את המילחמה בישראל למכשיר פרטי.

לשם כך זקוקה סוריה לשלושה תנאים:

- הוצאת המתחרים הערביים העיקריים שלה מן המילחמה;
- שיעבור גמור של התנועה הלאומית הפלסטינית (קרי: אש"ף) לממשלת דמשק;
- המשכת המילחמה, לפחות מבחינה מילולית, בסיגנון הקיצוני ביותר.

את המטרה הראשונה היא השיגה כאשר פרשה מצריים מן המילחמה בקמפ־דייוויד, וכאשר פלשה עיראק לאיראן. הברית האיראנית־סורית נועדה להעסיק את עיראק במילחמה זו לעולם ועד.

ביום מהווה סוריה את "מדינת־העימות" היחידה של העולם הערבי מול ישראל. היא יכולה לתבוע ולקבל תמיכה של אילי־הכסף בעולם הערבי למען המשך עמידתה על מישמר האומה הערבית מול סני האייב הציוני.

את שיעבור אש"ף ניסה אל־אסד להגשים ב־1976, אך אז נעצר ברגע האחרון על־ידי הסעודים (העולם הזה 2391).

הוא מנסה עתה שוב להשיג מטרה זו, ושוב בעזרתה האדיבה של ישראל.

באותה שעה מתנגר אל־אסד בכל כוחו לכל אפשרות של הסדר עם ישראל, אשר ישים קץ למילחמת ישראל־ערב. כפי שאמר מנהיג פלסטיני, במרירות, בשיחה פרטית: "סוריה חיה מן המילחמה הזאת. היא מוכנה להמשיך בה עד הלוחם הפלסטיני האחרון."

● מנצח מילחמת־הלבנון

אולם אל־אסד אינו מנהל מילחמה זו כאריה, אלא כשועל. ככל שנות הסיכסוך, נזהרה סוריה שלא להתקיף את ישראל. אומנם, היא השתתפה במילחמת 1948, ככל מדינות־ערב, וצבאה היה היחידי שלא הוכה בה. אך כאשר תקפה ישראל ב־1956 את מצרים של גמאל עבד־אל־נאצר, שהיה אז הגיבור של העולם הערבי, לא חשה סוריה לעזרתו. היא עמדה מן הצד גם במילחמת ששת־הימים, למרות שפרצה בגלילה, ולא נקפה אצבע כאשר הוכו צבאות מצריים וירדן. היא לחמה רק בלית ברירה, כאשר ישראל החליטה לתקוף אותה ועלתה על רמת־הגולן.

ב־1973 השתתפה סוריה ביוזמת־המילחמה, כדי לשחרר את רמת־הגולן. אך היא לא התערבה במילחמת 1978, כאשר ככשה ישראל חלק מלבנון, והיא לא התכוונה להתערב גם במילחמת 1982. לצבא הסורי היו הוראות קפדניות ביותר שלא להגיב אף על אש ישראלית, ורק החלטתו הנחושה של אריאל שרון לתקוף ולהביס את סוריה הצליחה לגרור את סוריה למילחמה.

בהזדמנות הראשונה, כעבור שישה ימים בלבד, ולמרות שצבאה הצליח להנחיל לצה"ל על הקרקע מפלה קשה בסולטאן־יעקוב, מיהר אל־אסד לחתום על הפסקת־אש — שחשפה את כוחות אש"ף לכדם לכל עוצמתו הכבירה של צה"ל.

אין ספק שאסד קיווה שצה"ל ישמיד את אש"ף, כשם שמנחם בגין מקווה כיום שאסד יעשה את המלאכה.

הזהירות של אסד מול ישראל אינה מיקרית. היא הגיונית ביותר.

המילחמה בישראל היא נכס חשוב מדי לסוריה. מכדי שיבזבז אותה בשדה־הקרב. ההצבא הסורי הוא בסיס חשוב מדי לדיקטטורה של אל־אסד, מכדי שיבזבז אותו בקרבות.

כיום כבר ברור כי חאפט' אל־אסד הוא המנצח האמיתי של מילחמת־הלבנון. בעוד שהישגיה של ישראל מעטים ומפוקפקים, הרי הישגי סוריה ברורים וממשיים. בין השאר:

- ישראל חיסלה את המיני־מדינה הכמעט־עצמאית של אש"ף בדרום־לבנון, ובכך נתנה לדמשק את האפשרות המבוקשת להפוך את אש"ף כולו למכשיר בידי המדיניות הסורית. על כך נטושה עתה המערכה הסורית־פלסטינית.
- בתום המילחמה נשארה סוריה בעלת 40% משטח לבנון, ושום כוח בעולם אינו יכול להזיזה משם. זהו נכס, שסוריה יכולה עתה להחזיק בו או למכור אותו במחיר כבד, כאוות־נפשה.
- **סוריה היא עתה המדינה הערבית היחידה הלוחמת בישראל. בתור שכזו, היא יכולה לגבות מחיר כבד מן האוצר של סעודיה, בוויית, לוב ואחרים. למעשה, היא הפכה הקבלן הצבאי של העימות הערבי, ומקבלת תשלום גדול עבור שרות זה.**
- מכיוון שכל המהלכים במרחב תלויים עתה במידה רבה בסוריה, מחזרים אחריה שתי המעצמות הגדולות גם יחד. ברית־המועצות אינה בטוחה בנאמנותה, ועל כן היא נאלצת לשלם שוב ושוב כדי להחזיק בבעלת־בריתה החשובה היחידה הזאת בעולם הערבי. הנשיא רונלד רגן, הזקוק באופן נואש להישג מדיני כלשהו לפני הבחירות האמריקאיות, יודע שרק הסורים יכולים להעניק לו הישג כזה, בצורת נסיגה כלשהי בלבנון, ולוא רק סמלית.
- כדי לכפר על כישלון הנשק הסובייטי במילחמת־הלבנון (ובעיקר המטוסים והטילים), נאלצה ברית־המועצות לספק לסוריה כמויות אדירות של נשק מודרני ביותר, ובכללו טילים מתוחכמים, יחד עם מאות — ואולי אלפי — טכנאים ויועצים.

מצב זה מאדיר את כוחה הצבאי של סוריה בלי כל יחס לממדיה הלאומיים, והוסך את סוריה למעצמה צבאית ראשונה במעלה בעולם הערבי.

ואילו נוכחות החיילים הסובייטיים על אדמתה מחסנת אותה במידה רבה מפני אפשרות של התקפה ישראלית.

● קבלן להגנה ערבית

דתימרונים הפוליטיים המתוחכמים של אל־אסד ביצרו הישגים אלה עוד יותר.

הברית המעשית הקיימת בין איראן של חומייני וסוריה של אסד נוצרה, תחילה, רק כדי להחליש את עיראק, יריבתה ההיסטורית והמודרנית של סוריה. עיראק גדולה פי שניים ויותר מסוריה, אוכלוסייתה גדולה ב־50%, היא עשירה הרבה יותר, והדיקטטורה שלה, המניפה גם היא את דגל אל־בעת', אינה נופלת בעוצמתה ובאכזריותה מאויבתה הסורית.

כיום מעניק הציר דמשק־טהראן יתרון עצום לאסד.

סעודיה ושאר מדינות־הנפט הערביות רועדות מפחד, מול פני האיום של איראן השיעית, הקנאית ושוחרת־המילחמה. מהפכה דתית־קנאית בהשראה איראנית עלולה לסתום את הגולל על מדינות אלה.

סעודיה ובנותיה תומכות בעיראק, כדי לעצור סכנה זו. אבל בו זמנית הן גם מחזרות אחרי אסד, האח הערבי היחידי שיש לו השפעה בטהראן, כדי לקנות את ליבו של האייתולה. בריתו עם חומייני שווה לאסד הרבה־הרבה מיליונים.

יתר על כן, כל מדינות המיזרח הערבי בטוחות כי במוקדם או במאוחר תתפשט ישראל מיזרחה.

מאז פרישת מצריים מן המילחמה, גבר בטחון זה. המלך חוסיין משוכנע שירדן תהיה המטרה הבאה של מסע־ההתפשטות הציוני. ורבים בעולם הערבי סבורים כי היעד האמיתי של ישראל הוא השתלטות על שדות־הנפט של סעודיה. גם איש מתון כמו עיצאם אל־סרטאווי היה משוכנע בכך.

סוריה היא הבלם הצבאי היחידי שנותר בעולם הערבי — וכל הערבים יודעים זאת. גם כשאין הן בטוחות באסד הערמומי, וכשזקן מבינות היטב את מישחקו המפותל, הן מכירות בעובדה הגיאוגראפית־הצבאית: ישראל לא תוכל להתפשט מיזרחה כל עוד מאיים עליה מצפון הצבא הסורי.

מדינות־הנפט משלמות על כן את הכסף לסוריה לא בחסד, ולא מתוך מניעים כלל־ערביים בלבד, אלא גם כדי להגן עד כמה שאפשר על ביטחונן.

● גאון מדיני

כך הגיע השועל מדמשק למצב שבו הכוח הסורי בשיאו, אף שכוח זה עומד למעשה על כרעי־תרנגולת. לא הכוח הממשי של סוריה, לא עושרה ומשאביה העצמיים, מנחילים לה את הכוח הזה, אלא מישחקו המותחכם של איש אחד. מכאן כוחו.

כיום משחקת סוריה בכל החזיתות.

היא משתפת פעולה עם ישראל נגד אש"ף, ולמען חלוקת לבנון ביניהן, בעודה מוכרת את סיסמת המילחמה בישראל, התוצר הלאומי העיקרי שלה.

היא רוכבת על העניין הפלסטיני וסוחטת ממנו את הטיפה האחרונה, בעודה מנסה באכזריות לשבור את העצמאות הפלסטינית ואת יכולתם של הפלסטינים לקבוע בעצמם את דרכם. מכיוון שיאסר ערפאת וחבריו משוכנעים עתה כי האינטרס הלאומי הפלסטיני מחייב הסדר מדיני עם ישראל, הם מאיימים על אינטרס סורי בסיסי. מכאן ההחלטה הסורית לחסל אותם.

למרות סיסמותיו הרדיקליות, זוכה אסד לתמיכה רבה מצד סעודיה השמרנית, בעוד שמצריים השמרנית והפרו־אמריקאית מסוכסכת עם סעודיה.

ברית־המועצות מספקת לו כמויות אדירות של נשק, המגרילות את כוחו, וארצות־הברית הגדולה מחזרת אחריו ועומדת בדמשק כעניה בפתח.

לגבי המנהיג של מדינה כה רעועה ועלובה; זוהי שורה של הישגים שכמעט לא־ייאמנו.

מזעזויה, החליף הגדול מדמשק, נחשב כאחד מארבעת הגאונים המדיניים ("דוהאת") של האיסלאם. חאפט' אל־אסד יכול בהחלט לתבוע כי שמו יצורף לרשימה.

תותחים מול דמשק: תותח 175 מ"מ של צה"ל במילחמת יום־הכיפורים

הכנסת חוקקה חוקים מיוחדים שהקנו הטבות למיליונרים של „כלל" ולא״יזנברג — ועכשיו הסרבים על „החברה לישראל" שגם למענה חוקקו חוק!

רוטשילד עם פרס
קשרים טובים

מדיניות המחירים בשני תחומים חשובים של המשק: התחבורה הימית, ומחיר הדלק.

שני הבנקים הגדולים, בנק־הפועלים ובנק־דיסקונט, הם גם שליטי קונצרן כלל, שברשותו 170 חברות, שחלק מהן שולטות בכמה וכמה מיפעלים. זהו הקונצרן הכלכלי הגדול ביותר בישראל, ועם צרוף החברה לישראל הוא היה עשוי להפוך לבעל מונופול במשק בכמה תחומים.

גם אייזנברג לא הסתיר את רצונו להשיג דריסת רגל איתנה בשוק הדלק הישראלי. הוא ניסה לפני שנתיים לקנות את מניותיו של סיר אייזיק וולפסון בחברת פז, והדבר נמנע ממנו ברגע האחרון. על־פי ההסכם

מילחמת הפרוטקציונרים

ש ר־האוצר יורם ארידור הודיע, כי אם ירכוש קונצרן־הענק כלל את החברה לישראל, יבוטלו ההנחות המפליגות במיסים שמהן נהנית החברה לישראל. לכאורה, זהו צעד אמיץ של שר־אוצר ישר, המבקש לחסוך למדינת ישראל כסף יקר הזורם לכיסי הפרוטקציונרים.

למראית־עין זאת אין שחר. שר־האוצר רק מתערב במאבק־איתנים בין שתי קבוצות של פרוטקציונרים, כשהוא מצדד בגלוי באחד הצדדים. ארידור פשוט מעדיף את המיליארדר שאול אייזנברג על־פני בנק הפועלים, שבמקרה זה זוכה לתמיכתו של פרוטקציונר שלישי — הברון אדמונד דה־רוטשילד.

אילו היתה טובת האוצר של מדינת ישראל לנגד עיניו של שר־האוצר יורם ארידור, היה עליו לבטל כבר מזמן את ההנחות המפליגות שמקבלת החברה לישראל, ולא להמתין עד שיבקש קונצרן כלל לקנות אותה. על־פי החוק שחקקה הכנסת במיוחד לצורך הקמתה של החברה לישראל, היה צורך ש־80% ממניות החברה יוחזקו בידי תושבי חוץ, כדי שתזכה בהטבות המס הענקיות.

למעשה, לא שרר מצב זה בחברה מעולם — אך בעליה המיליונרים קיבלו את ההטבות כל העת. כדי ליצור מראית־עין כאילו נשמר החוק, היה צורך בזמנו בעיסקות הסיבוביות שערך מיכאל צור עם קבוצת ריגר הגרמנית.

העיסקות האלה, שבהן הופרו חוקי המטבע של שלוש מדינות — ישראל, שווייץ וגרמניה — נעשו בידיעתם המלאה ובהשתתפותם הנמרצת של כל בעלי החברה ושל יו״ר הדירקטוריון שלה, הברון דה־רוטשילד.

בדיקה שערך העולם הזה לפני שלוש שנים (2260) העלתה, כי על־פי הנתונים ברשם־החברות, מוחזקות יותר מ־20 אחוז ממניות החברה בידי אנשים וחברות ישראליים והיא אינה זכאית לקבל את הטבות המס המפליגות.

ממש כשם שנחקק חוק מיוחד שהבטיח הנחות במס לפרוטקציונרים של החברה לישראל, כך נחקקו חוקים מיוחדים שהבטיחו הקלות רבות לשני המתחרים העיקריים על השלל — קונצרן כלל ושאול אייזנברג.

החוק שהבטיח את ההטבות לכלל נחקק בתחילת שנות השישים. החוק למען אייזנברג נחקק מייד אחרי מילחמת ששת הימים, בסמוך לתקופה שבה נחקק חוק החברה לישראל. גם כלל וגם אייזנברג הם פרוטקציונרים של המימסד בזכות עצמם, והם פשוט רוצים בשלל פרוטקציוני נוסף.

אייזנברג עם בגין
בן־בית

שבין החברה לישראל ובין הממשלה, מחזיקה אמנם החברה לישראל רק בחלק מן המניות של בתי־הזיקוק, אך תמורתן היא מקבלת שליטה בניהול. לאייזנברג יש עיסקי נפט מסועפים בעולם, והשליטה בבתי־הזיקוק היתה חשובה לו מאוד.

התוצאה: תיקו

מ שום כך נאבק אייזנברג בכל כוחו כאשר נודע לו על הכוונה של קונצרן כלל להשתלט על החברה לישראל. בנק הפועלים ובנק דיסקונט השיגו את תמיכתו של הברון דה־רוטשילד בעמדתם. לברון היה ברור שהוא מחזיק במישרתו כיו״ר הדירקטוריון רק בגלל תמיכת הבנקים, ואם ישתלט אייזנברג על החברה הוא יסולק מתפקידו. אייזנברג, לעומת זאת, הפעיל את כל השפעתו בצמרת הליכוד — ויש לו שם השפעה לא מעטה.

אין ספק שלהחלטתו של ארידור יש מניעים פוליטיים. הברון דה־רוטשילד שומר עד היום על קשריו החברתיים עם ראשי המערך ועם שימעון פרס. ארידור אינו שוכח גם מהי השתייכותו הפוליטית של בנק הפועלים, בעל המניות העיקרי בקונצרן כלל. אייזנברג, לעומת זאת, שולט למעשה בכמה מחברי־הכנסת ובכמה מהשרים של המיפלגה הליברלית שבליכוד. יש לו גם שליטה באחד האנשים המקורבים ביותר לארידור בתנועת החרות. והו חבר־הכנסת האדמוני מיכה רייסר, שהוא חבר מועצת־המנהלים של אתא, הנמצאת בשליטת אייזנברג. רייסר הוא גם שותפו של אחד הבולטים באנשי אייזנברג בישראל, מיכאל („מיקי") אלבין, במיפעלים פוליטיים מסוג מועדון חיקב של הליכוד.

ארידור גם אינו שוכח שאייזנברג הוא בדבית אצל ראש־הממשלה מנחם בגין — וגם היום בגין הוא עדיין מנהיג שאיש בתנועת החרות אינו מעז להרגיז אותו.

מילחמת הפרוטקציונרים הסתיימה לעת־עתה בתיקו. כל אחת מקבוצות הפרוטקציונרים נהנית לעת עתה, מן ההטבות שלה בלבד.

שלמה פרינקל ■

דו־קרב על המונופול

ב חודשים האחרונים מתנהל דו־קרב קשוח על השליטה בחברה לישראל. קבוצת אייזנברג נקטה עוד בסוף 1982 בצעד מרחיק־לכת, והודיעה כי היא מוכנה לקנות חבילות מניות של החברה לישראל גם מחוץ לבורסה, במחירים גבוהים מאלה המשולמים עבורן בבורסה. הדבר הדאיג מאוד את הבעלים העיקריים של החברה לישראל – בנק הפועלים ובנק דיסקונט.

החברה לישראל אמנם אינה פעילה במיוחד, ורווחיה אינם מרקיעי שחקים, אך יש ברשותה שני נכסים חשובים ביותר במשק הישראלי, שהבנקים הגדולים לא העלו בדעתם להיפרד מהם: חברת־הספנות הלאומית צים שבה שותפה החברה לישראל יחד עם חברת־העובדים של ההסתדרות, ובתי־חזיקוק בחיפה, שבהם שותפה גם הממשלה. אלה הן שתי עמדות־מפתח מונופוליסטיות, שמי ששולט בהן יכול להכתיב את

תמרורים

נולדה ◆ בת לזמרת **עירית עינבי**. היא התפרסמה כילדת־הפלא בפסטיבל־הילדים הראשון, כאשר שרה לצידו של **אבי טולדנו** את השיר למה ככה, ככה למה. חבריה ללהקת קסם נכנסו לחדר־הלידה מייד אחרי שהתינוקת יצאה לאוויר העולם. עירית עדיין לא מצאה שם לבת.

חגג ◆ את יום הולדתו ה־48 הפרופסור **שבח ויים**, ח״כ העבודה בכנסת העשירית. נולד בפולין, עלה לארץ ב־1947. הוא בוגר מישפטים באוניברסיטת תל־אביב, מוסמך ל־מדעי־המדינה ודוקטור לפי־לוסופיה באוניברסיטה העברית בירושלים. היה ראש־החוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה. התפרסם בעבר כמארגן שעשועוני פרסים וחידונים. לפני כמה שנים נפצע קשה בתאונת־דרכים.

ויים

חגג ◆ את יום הולדתו ה־57 הסופר והעיתונאי **עמוס אילון**, חבר הנהלת מערכת הארץ. נולד בווינה, עלה לארץ ב־1935. למד מישפטים, שימש כתב עיתונות במערב אירופה. חיבר את ירושלים לא נפלה, בארץ רדופת הערב־גרמניה החדשה, הישראלים, היש דרך לשלוח (ביחד עם **סנה חסן** והרצל. החלים באחרונה מהתקף־לב. אישתו, **בת**, הוציאה באחרונה ספר בישול בסיגנון איטלקי.

שפס

חגג ◆ את יום הולדתו ה־51, מנהל מוסיאון תל אביב **מארק שפס**. נולד בבאזל, עלה לארץ ב־1954. למד בבית־הספר לאמנויות יפות בג׳נבה. פסל ובקי באמנות הפלסטית. היה אוצר במוסיאון־ישראל ויועץ אמנותי של ראש־עיריית ירושלים.

חגג ◆ את יום הולדתו ה־46 הסופר־מבקר־עיתונאי **יצחק** („איציק") **בן־נר**. נולד בכפר־יהושע, למד ספרות עברית, פילוסופיה ודראמה באוניברסיטת תל־אביב. במשך שנים היה עורך, מפיק ומגיש בתחנה הצבאית גלי־צה״ל. פרש לפני זמן קצר ועבר לדבר. פירסם ספרים, סיפורים בחוברות ובמוספים סיפרותיים. עתה הופיע סיפרו עב־הכרס פרוטוקול.

נבחר ◆ כמועמד חרת לראשות עיריית אשקלון תת־אלוף (מיל׳) **נתן** („נתקה") **ניר** (48), יושב־ראש האגודה למען החייל. נולד בפולין, עלה לארץ בשנת 1948. נלחם במילחמת ששת־הימים באום־כתף אבו־עגילה, נפצע קשה בשתי רגליו ועבר 42 ניתוחים. במילחמת יום הכיפורים היה מפקד חטיבת שיריון באוגדה של אברהם אדן, וחטיבתו, שסבלה אבידות קשות, השלימה אחרי 21 ימי לחימה רצופים את כיתור הארמיה השלישית.

מונתה ◆ לתפקיד נשיאת בית־המישפט המחוזי בתל־אביב **חנה אבנור**. היא תחליף את השופט **בנימין בהן** בן ה־70, הפורש לגימלאות. אבנור נולדה בוורשה, והיא בוגרת גימנסיה הרצליה. בתחילת שנות ה־50 עברה לפרקליטות מחוז תל־אביב. ב־1962 מונתה לפרקליטות מחוז תל־אביב וב־1974 מונתה לשופטת בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. באחרונה כיהנה כשופטת בפועל בבית־המישפט העליון. לא מכבר נישאה לעובד הסיפריה המישפטית במישרד־המישפטים.

חלפו ◆ 21 שבועות מאז נרצח **אמיל גרינצווייג**, מפגין שלום עכשיו, מול מישרד ראש־הממשלה. עד היום לא אותרו ולא נעצרו הרוצחים.

חלפו ◆ 15 שבועות מאז התחייב בפומבי ח״כ חרות **רוני מילוא** לשלם ללב״י סך של 10 מיליון לירות אם מועמד הקואליציה לתפקיד הנשיא, השופט העליון **מנחם אילון**, לא יזכה בהצבעה בכנסת. עד היום לא שילם מילוא, ולוא חלק על חשבון התחייבותו.

חלפו ◆ 57 שבועות מאז פלש צה״ל ללבנון למילחמה שתוכננה ל־72,48 או לכל היותר ל־96 שעות.

הנוכל הלאומי

שש שנים אחרי ששוחרר מן הכלא מפני ששכב בבית־חולים ונטה — כביכול — למות (למעלה) קיפץ יהושע בן־ציון על הטרשים של התנחלות שכם־עילית, כשהוא בריא ועליז

יהושע בן־ציון נדון לתריסר שנות מאסר, בגלל גניבת 47 מיליוני דולרים. אביו, שמואל בן־ציון, נהרג בגלל הרבה פחות מזה: 18 לירות ישראליות. האב היה איש עשיר מאוד בעל בתים להשכרה בירושלים.

הוא היה ידוע ביחס הקשוח שהפגין כלפי הדיירים, שרבים מהם היו עניים, והתקשו לשלם במועד את שכר־הדירה. אחד הדיירים שסילק שמואל בן־ציון מביתו בירושלים, היה נכה קטוע־רגל, שפיגר בתשלום שכר־הדירה בשלושה חודשים — בסך שש לירות ישראליות לחודש.

בלילה שלפני סילוקו ביקש הנכה ארכה של יום אחד, לפני שיפנה את הדירה הקטנה. אחותו של יהושע בן־ציון הסכימה לתת לנכה ארכה זאת, בתנאי שישלם 110 ל"י, כרמי־לינה לאותו לילה. האחות היא מאירה ריינר, אשתו של גידעון ריינר.

אחרי שסולק הנכה, הוא ערך התנקשות־נפל בחייו של בן־ציון, ואחר־כך החליט לחטוף אותו ואת חתנו, גדעון ריינר. החטיפה לא עלתה יפה. הטומיגן שהיה בידי החוטפים ירה. שמואל בן־ציון נהרג, וגדעון ריינר נפצע. זה היה בספטמבר 1954 (העולם הזה 882).

יהושע בן־ציון היה אז עורך־דין בירושלים, אחרי שסיים בהצטיינות את הפקולטה־למישפטים באוניברסיטה העברית. הוא פתח משרד עורכי־דין שהתמחה בחקמת חברות ואדוציות. הוא תבע כי החוק ישונה, ויתאפשר להטיל עונש־מוות על האיש שהרג את אביו. כאשר התברר לבן־ציון כי סעיף־האישום הוא הריגה, הוא תבע בתוקף להחליף את סעיף־האישום לרצח בכוונה תחילה, כדי שאפשר יהיה להטיל עונש מירבי.

המעביד של ספיר

איש שהרג את שמואל בן־ציון נדון ל־15 שנות־מאסר. בגלל רגלו הקטועה, היה המאסר קשה עליו מאוד. אשתו וילדיו היו ללא פרנסה, והמתינו לו 12 שנים מחוץ לכלא. לבסוף החליט הנשיא ולמן שזר לקצר את תקופת המאסר.

כאשר נודע הדבר לבן־ציון, הוא רתח מזעם, ושיגר מיכתב לנשיא שזר בתביעה שיחזור בו, ושהאיש שהרג את אביו ירצה את מלוא תקופת המאסר.

יהושע בן ציון הוא היום בן 58, בעל גיזרה נאה, לבוש בהידור, שיערו דליל, ופניו שופעי־בריאות. הוא אינו נוקם ונוטר רק כשהמדובר באיש שהרג את אביו. בעניין ענוש־המוות, אין אצלו אפלייה בין יהודים וערבים.

יהושע בן־ציון מצא לעצמו ג'וב קל ונוח בשירות המילואים שלו בצה"ל, הוא מונה כשופט צבאי. בשני מישפטים שבהם ישב בן־ציון כדין, הוא חרץ את דינם של הנאשמים למוות. פעם היה זה במישפטן של שתי חברות אש"ף שנאשמו בחטיפת מטוס, ופעם היה זה במישפטו של צעיר ערבי שהואשם בהשתייכות לאש"ף, ובניסיון (שלא הצליח) לבצע מעשה־חבלה. לצערו של בן־ציון, החליטו שילטונות צה"ל להמרות את פיו של השופט הקפדן, וגיזרי הדין לא בוצעו.

סבו של יהושע בן־ציון היה יהושע שטמפפר, ממייסדי המושבה פתח־תיקווה. הנכד לא היה צריך לראוג לפרנסתו בעת לימודיו באוניברסיטה העברית.

באמצע שנות החמישים נמצא לבן־ציון חובש־הכיפה שידוך הגון מאוד. הוא נשא לאשה את מוניקה ויליאמס, אחת מארבע בנותיו של המיליונר היהודי־בריטי, נחום־זאב ויליאמס, איש בעל עיסקי־ביטוח מסועפים ועסקים רבים אחרים, חובקי־עולם.

ויליאמס היה גם עסקן ציוני, שנמנה עם ועד שליחי הקהילות באנגליה. הוא התחיל להשקיע בישראל עוד באמצע שנות השלושים. ב־1937 הוא רכש את בנק העולים. בעלי הבנק הזה היו אביו של עורך־הדין אליהו מירון, לימים שותפו של בן־ציון, אביו של עורך־הדין גדעון האוזנר, ואדם בשם

יהושע בן־ציון בהתנחלות ברכה
מקל־ההליכה נשמט מזמן, הגניחות נשכחו

חותן ויליאמס
פועל חרוץ בכפר־סבא

(המשך מעמוד 9)

אברהם לרנר. איש זה היה מבאי ביתו של גיזבר ההסתדרות גרשון לווינסון, אביו של מי שהיה אחר־כך יו"ר הנהלת בנק הפועלים, יעקב לווינסון.

שמו של הבנק שונה לבנק ארץ־ישראל־פולין, ואחר־כך הוסב השם לבנק ארץ־ישראל בריטניה.

נחום־זאב ויליאמס הועיד את תפקידו הצעיר לגדולות, וכבר ב־1954, כשהיה יהושע בן־ציון בן 29, הוא היה מנכ"ל הבנק.

השילוב הזה, בין הצבר בן־העשירים ובין המיליונר הבריטי, היה שילוב שקברניטה של הכלכלה הישראלית באותם הימים לא היה יכול לעמוד מולו. לפינחס ספיר היתה חולשה כלפי מיליונרים יהודיים מכוברים־למראה,

חברת השקעות. חוסן שמה. קבוצת ויליאמס רכשה גם את יקבי אליעז, את חברת ארפז שבבעלותה נמצא מיפעל בגד־עור, את חברת דוקרט־פז ואת חברת הבוכנות מוביליה. החברה למשכנתאות ולפיתוח נכסים, שהיתה בבעלותו של ויליאמס, רכשה את החברה הארצית לפיתוח ולהשקעות. קבוצת ויליאמס יסדה את חברת הביטוח צור, ואת חברת הבניה מגדל נחום. הממון של ויליאמס היה מעורב גם בייסודה של החברה הימית להובלת פרי, שהרוח החיה בה היה יעקב מרידור, גם הוא מחביביו של פנחס ספיר.

„שיא של חוסר־הגינות"

ם הבנק עצמו עשה חיל. הוא היה הבנק הרביעי בגודלו במדינת ישראל, וברשימת 500 הבנקים הגדולים בעולם ניצב בנק ארץ־ישראל בריטניה במקום ה־302 המכובד.

מדיניות ההתרחבות של קבוצת ויליאמס, בניצוחו של בן־ציון הצעיר, בלטה במיוחד בתקופת המיתון שבהתחלת שנות השישים. לכאורה, היתה זו מדיניות נבונה. זו היתה תקופה שבה חברות ומיפעלים רבים פשטו רגל והתמוטטו, ואפשר היה לרכוש נכסים רבים — ובזול.

אך לא כל מה שנכון בתיאוריה, נכון גם במציאות. ער מהרה למד זאת בן־ציון על בשרו. השחצנות שלו, ואמונתו שהוא יודע טוב יותר מאחרים מה לעשות, לא הצריכו את עצמם. הנכסים הרבים שרכש בן־ציון למען קבוצת ויליאמס — בתקופה מסויימת היו ברשותו 19 חברות — לא הניבו פירות.

כך קרה שבנק ארץ־ישראל בריטניה הפך, למעשה, ל„סותם הפקקים" של קבוצת ויליאמס. בן־ציון השתמש בכספי המפקידים התמימים כדי לתמוך בעשרות המיפעלים הכושלים שהוא רכש. אחת הדוגמות לכך היתה פרשת מיגדל נחום.

זה היה שמו של בניין מישרדים רב־קומות שבנתה קבוצת ויליאמס בבת־ים. הבניין היה קרוי, כמובן, על שמו של החותן, נחום ויליאמס. אך השם לא הועיל. בגלל המיתון, קשה היה למכור שיטחי־מישרדים בבניין, הבנק המשיך להלוות לחברת־הבנייה לצורך השלמת הפרוייקט, וההפסדים גדלו. דוגמה אחרת: חברת־הבניה של היהלומן יהודה זיס, שהשתלטה על שטחים באשדוד. זיס הסתבך בחובות גדולים, שהתקשה להחזירם.

כדי לנסות ולהציל את עצמו, לא בחל יהושע בן־ציון גם בקטנות. דרך חבריו היהלומנים, הוא יצר קשר עם יהלומן בלגי תמים, נתן גוטווירט שמו. בן־ציון שלח מיכתב אל גוטווירט, והציע לו להשקיע סכום של 100 אלף דולר בפרוייקט של זיס בחולות אשדוד.

גוטווירט השקיע את הכסף באמצעות אחת מחברות־ההשקעה של בנק ארץ־ישראל בריטניה, עולים שמה. זה היה ב־1963.

בבנקאי: „מעילה באמון". הוא חייב את הבנק להחזיר ליהלומן את כספו.

בן־ציון גם הוא לא ויתר, והגיש עירעור. בית־המישפט העליון סמך את ידו על החלטת בית־המישפט המחוזי. חיים כהן ישב בדין, והוא קבע שמעשיו של הבנק „עולה ריח של גזילה"; הוא קבע כי הבנק הגיע „לשיא של חוסר־הגינות". כהן סיכם את פסק־דינו וטען, כי מי שמעלים במישפט טענות כמו אלה שהעלה בן־ציון, „אינם ראויים לכהן בישראל לא בבנק ולא בנאמן".

אך הבנתו של השופט חיים כהן בכלכלה הישראלית היתה קלושה ביותר. לבן־ציון היו חברים רמי־מעלה, והם חשבו אחרת. פינחס ספיר לא הניח ליקירו ליפול.

היה זה כבר ב־1969, כאשר ביקורת שערך בנק־ישראל בבנק ישראל בריטניה העלתה מימצאים חמורים ביותר, והועלתה תביעה מפורשת שבנק־ישראל יתפוס את הבנק של בן־ציון.

אך הדבר לא נעשה. ספיר הסתפק בכך שהוא מינה מנכ"ל נוסף לבנק, ליד בן־ציון.

לבנקאי הממולח היו חברים נוספים על ספיר. מייד אחרי מילחמת 1967 הוא הזדרז והקים את החברה לפיתוח ארץ־ישראל השלמה, והוא היה המנכ"ל שלה. השותפים שלו היו אנשים חשובים מאד: עובד בן־עמי, בעל העיתון מעריב, ראובן הכט, בעל ממגורות דגון, התעשיין ארנסט וודק, שלאחרונה צורף למועצת המנהלים של בנק לאומי, ועוד כמה מגדולי המיליונרים של הימין הקיצוני. היתה זו חבורה שסיפקה לבנקאי הכושל בחיים. ירושתו הענקית התחלקה בין בנותיו ובעליהן. אחת הבנות היתה מוניקה, אשתו של בן־ציון. בת אחרת נישאה להארי לנדי, שהיה ממשיכו של ויליאמס בפעילות הציונית, ובעיסקי־הביטוח. בת שלישית נישאה לפרקליט אנגלי, הנרי פולארד ש"ז, ובת רביעית נישאה לישראלי נחום לוי. בני המישפחה התעשרו והלכו, בשעה שמצבו של הבנק, ובו כספי המפקידים, הלך והורע.

היתה זו מילחמת יום הכיפורים שחרצה את דינו של בנק ארץ־ישראל בריטניה. הבנק הסתבך בשורה של השקעות כושלות, במטבע־חוץ ובמתכות יקרות, שערכם ירד עם עליית מחירי־הנפט.

המילחמה הביאה גם לשינוי פוליטי בצמרת הממשלה בישראל. יהושע רבינוביץ החליף את פנחס ספיר כשר־האוצר.

בן־ציון הסכים, לפתע, למכירת הבנק שלו. בדיעבד, במישפטו התבררה גם הסיבה לכך: הוא כבר „ניקה" חלק ניכר מהכספות, והעביר את הכספים לחו"ל, לחברות וארוציות של קבוצת ויליאמס בבריטניה.

זה היה מייד אחרי הבחירות, ב־1974. יעקב לווינסון, יו"ר ההנהלה הכל־יכול של בנק הפועלים, היה מוכן לבוא בחפץ־לב לעזרתו של בן־ציון, ולרכוש את הבנק, תוך כדי תשלום חלק ניכר מחובותיו. אולי הועיל בכך הזיכרון המישפחתי של אברהם לרנר, ממייסדי הבנק, ואולי רצה לווינסון לזכות בעוד חלקה במאבקו נגד בנק לאומי.

אחר־כך, באמצעות ח"כ אברהם מלמד, נכנס גם בנק המזרחי

„הפטריוטיזם הוא המיפלט האחרון של הנוכל!"

בן־ציון מימן את גוש־אמונים, דן ערבים למוות

שלוש שנים חלפו, וגוטווירט בא לישראל והתעניין בגורל השקעתו. הוא נכנס לשיחה אצל המנכ"ל רב־הפעלים של הבנק,ונרהם. יהושע בן־ציון הודיע לגוטווירט שהוא, היהלומן, חייב לחברת־הבניה של יהודה זיס 108 אלף דולר!

לשמע התביעה הזאת, תבע גוטווירט שהכספים שהשקיע יוחזרו לו. בן־ציון סירב להחזיר לו את הכסף. הטענה שלו היתה מקורית: הוא טען שלא היהלומן השקיע את הכסף — אלא חברת־היהלומים שלו. גוטווירט החליט שלא לוותר, והגיש תביעה מישפטית נגד בן־ציון.

העניין נדון בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. השופט הרשיע את בן־ציון ואת הבנק. הוא הגדיר את מעשיו של בן־ציון בהגדרה קשה מאוד, כשמדובר בן־ציון חומת מגן בצורה. ספיר וחבריו במפא"י גוננו עליו מצד אחד, חבריו המיליונרים סיפקו לו חיפוי מצד אחר — וגם מח"ל הגיע סיוע, בצורת הבטחות של קבוצת ויליאמס לראוג לכיסוי החובות של הבנק.

מצבו של הבנק הידרדר והלך. בציבור הרחב, לא ידע על כך איש. העיתונים המשיכו להדפיס בחפץ לב את המודעות של הבנק, שכוונו לחוסכים הקטנים והתמימים. המודעה העיקרית של הבנק נקראת היום כבדיחה אירונית. „אנשים שקיבלו אצלנו ייעוץ לגבי סכומים קטנים, מבקשים היום ייעוץ לגבי הסכומים שגדלו. זהו הצד החזק שלנו", נאמר במודעה. בדיעבד התברר, שהצד החזק של יהושע בן־ציון היה אחר לגמרי. הוא היה גנב ממולח.

אך מה שלא ידעו החוסכים התמימים, שאיבדו את כספם כשהתמוטט הבנק, ידעו חבריו בצמרת של בן־ציון. מארק מושביץ, שהתחיל אז את הקריירה הבנקאית שלו עם הבנק הבינלאומי הראשון, הציע לבן־ציון לרכוש את הבנק שלו. בן־ציון סירב. גם בנק הפועלים ובנק לאומי לטשו עיניים אל הבנק המטולפול.

אך בן־ציון לא היה מוכן למכור את הבנק שלו סתם כך, לפני שהוא יזרה ממנו את הדבש.

כבר ב־1970 הגיעו חובותיו של הבנק המישפחתי לקבוצת ויליאמס, דהיינו — למישפחה, ל־48 מיליון לירות, סכום גדול מאוד באותם ימים. יהושע בן־ציון התחייב לפני בנק־ישראל כי סכום החוב לא יגדל, והחוב אף יחוסל עד אפריל 1975.

זו היתה בדיחה גרועה. תוך זמן קצר גדל החוב של בנק ארץ־ישראל בריטניה לקבוצת ויליאמס ל־70 מיליון לירות.

מתנת המדינה לגנב

ני מישפחתו של בן־ציון לא התלוננו. ויליאמס כבר לא היה אז

המאוחד לתמונה. לרבינוביץ היה עניין בשיתופו של בנק המיזרחי, משום שבאותה תקופה עדיין לא היתה המפד"ל שותפה בממשלה, ורבינוביץ היה סבור שעיסקה שמנה תקרב את ליבם של אנשי המפד"ל.

אך עיסקת המכירה נתקלה לפתע במיכשול גבוה. זה היה נגיד בנק־ישראל, משה זנבר. הנגיד רווף השערוריות התנגד לעיסקה. היו לו כמה טעמים. ראשית, הוא שנא את יעקב לווינסון, ורצה שנאמנו, מנכ"ל בנק לאומי ארנס יפה, ירכוש את הבנק. בדרך זאת, סבור היה זנבר, אולי אפשר יהיה להסתיר את השערורייה הגדולה ביותר שהוא היה מעורב בה. בעצם התקופה שבה התנודד בנק ארץ־ישראל בריטניה ועמד להתמוטט, העניק זנבר לבן־ציון מתנה מהשמיים (נכון יותר — מכספי המדינה). הוא הפקיד בסניף הלונדוני של בנק ארץ־ישראל בריטניה חלק מעתודות מטבע החוץ של בנק־ישראל: 30 מיליון מרקים גרמניים, ועוד 10 מיליון פרנקים צרפתיים. אחר־כך טען זנבר, שעשה זאת בעקבות משהו שלחש לו ספיר על הבימה בוועדה כלכלית. ספיר הכחיש.

אך ארנסט יפת הזהיר, כאשר שמע על מצבו של הבנק, לא היה מוכן לרכוש אותו. לזנבר התברר שאין ברירה, ועל בנק־ישראל לתפוס את הבנק — ולהציל מה שאפשר מן המפולת. הבנק נתפס, ונגד המנכ"ל שלו, יהושע בן־צייון, הוגשה רשימת האשמות פליליות חמורות.

המישפט נערך ב־1975, ועורר התעניינות רבה. פסק־הדין לא הותיר מקום לספיקות.

יהושע בן־צייון הוכרז כגנב הגדול ביותר בתולדותיה של מדינת ישראל. הוא הורשע ב־11 מתוך 12 סעיפי האישום, על גניבת 47 מיליון דולר מכספי המשקיעים בבנק ומכספי המדינה. הוא נדון ל־12 שנות־מאסר, והושם עליו קנס כבד — 25 מיליוני לירות.

אך על דעתו של בן־צייון לא עלה לשלם את מחיר פשעיו. האיש שרצה

הנחון והחוננים: בן־ציון, קציר ובנין
השתן של השכן התאים יותר

ובעלי גינונים של עשירים. ויליאמס היה בדיוק כזה.

ספיר גם אהב יזמים חובשי כיפה מסוגו של מלך־השטיחים אברהם שפירא — ובן־ציון הצעיר היה חובש־כיפה.

לספיר היתה חולשה נוספת לעסקיו של ויליאמס. כשהיה ספיר פועל חקלאי, בשנות השלושים, הוא עבד תקופה קצרה בפרדסיו של ויליאמס. המיליונר האנגלי אף טען, מאוחר יותר, שהוא זוכר את הפועל החרוץ ספיר, כמי שעסק בענייני־צינור רק אחרי שעות־העבודה, אף פעם לא במקום העבודה, כשהחזיק בטוריה.

ואכן, בעידודו הנמרץ של ספיר, פרחה האימפריה הקטנה של מישפחת ויליאמס בישראל. הבנק עצמו ייסד

מי ומי בפרשת בן־ציון

נגיד בנק־ישראל, משה זנבר, הזרים כסף רב לבנק הכושל, והאשים בכך את ספיר.

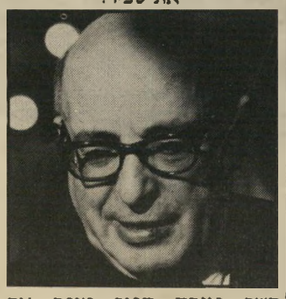
המיליונר ראובן הכטר, שותפו של הגנב בחברה לפיתוח ארץ־ישראל השלמה.

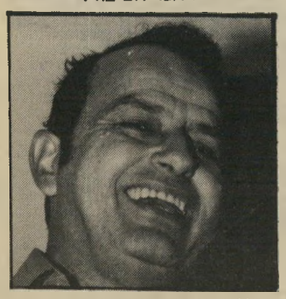
הבנקאי יעקב לווינסון היה מוכן לקנות את הבנק הממתמוטט, אך הדבר נמנע ממנו.

הרב ישראל לאו ערך תפילה בתאו של האסיר המיוחס, כדי לעורר את רחמי הציבור.

השר פינחס ספיר טיפח את הבנקאי הצעיר, מחותנו של המיליונר הבריטי.

הרופא עזרה זוהר ערך אבחנה רפואית שהתאימה לצרכיו של הגנב המפורסם.

חח"כית מן הימין הקיצוני גאולה כהן ביקרה את בן־ציון בכלא והשתדלה למענו.

חח"כ יוסי שריד המליץ לחון את חלאומן, האוחב גיזרי־דין של מוות.

כי ייגזר דין־מוות על הנכה שהרג את אביו, האיש שגזר את דינם של אחרים למוות בבית־המישפט הצבאי, החליט לעשות הכל כדי לצאת מהר ככל האפשר לבית־הסוהר — ולא לשלם את הקנס.

השיטה של בן־ציון היתה: להיות חולה.

מייד עם מעצרו, וכבר בתקופת המישפט, התחיל בן־ציון להכין את הרקע לשיחרורו המהיר. הוא התלונן ללא הרף על מחלות, כאבים וקשיים. הוא גם דאג ליחסי־ציבור טובים ובאחת ההזדמנויות כינס הרב ישראל לאו מניין בתא המעצר של בן־ציון לתפילה, שתעורר את רחמי הציבור על הגנב החולה.

מתוך שנתיים וחצי שבהן היה בן־ציון אסור, הוא בילה כמעט שנה בין כותלי בית־החולים אסף הרופא, כשהוא מקבל טיפול רפואי. הסוהרים, שחשדו כי החולה אינו חולה כל־כך בעצם, ניצבו ליד מיטתו של בן־ציון שקיבל את תרופותיו, והשגיחו כי יקפיד לבלוע אותן בזו אחר זו.

כשהיה בן־ציון בבית־החולים, קל היה לו לנהל את עסקיו ולקבל אורחים חשובים. בין האורחים היתה חברת־הכנסת מן הימין הקיצוני גאולה כהן, את עסקיו ניהל קרוב מישפחה של בן־ציון, שהגיע במיוחד לצורך זה מארצות־הברית. זה היה אל שרצר (העולם הזה 2092), ששכר למשך שנתיים דירה בת ארבעה חדרים במלון פאל. תמורת 150 אלף לירות ששילם מראש, ועוד 20 אלף לירות ששילם מדי חודש.

כשישב בן־ציון בכלא, הוא הבריח מיכתבים מחוץ לכלא, בניגוד מוחלט

אמר סופר אנגל'.
דאג גם לכיסו

להוראות, וכששהה בבית־החולים, על־פי עדותם של הסוהרים, הוא הוציא כספים רבים.

אך כל עוד היה המערך בשילטון, לא הצליח בן־ציון במחלותיו. הוא רק איבד מישקל. המערך, שלפני המהפך היה טרוד בשערוריות פינאנסיות גדולות משלו, לא העלה על דעתו לשחרר את בן־ציון.

השתן של החבר

שותף מירון
ירושת האב

אורח אירדני, היתה גניבת־הענק של הבנקאי הלאומני אחד מנושאי התעמולה של הליכוד במערכת הבחירות של 77, שהובילה למהפך הפוליטי ולעלייתו של הליכוד לשלטון. בן־ציון ואסיר מפורסם אחר, אשר ידלין, חזו ביחד בשידור הטלוויזיה של ליל־הבחירות. כאשר התברר שמנחם בגין יהיה ראש־ממשלה, צהל בן־ציון, לפי עדותו של ידלין. „אני בחוץ"! הוא קרא.

ואכן, מעתה לא היה לבן־ציון מה לדאוג. הוא שיגר מן הכלא מיכתבים לידידיו ייגאל הורביץ, יצחק מודעי, זבולון המר ואהרון אבו־חצירא, שלא איחר להסתבך בפרשה כלכלית משלו. בן־ציון סמך על ידידותם האמיצה של חבריו מן הימין הקיצוני, שהפכו בין לילה מקורבי השילטון. אלה היו חבריו בתנועה למען ארץ־ישראל־השלמה, גאולה כהן, ראובן הכטר ורבים אחרים.

לבן־ציון היה גם קרוב מישפחה בענף הזה של המפה הפוליטית. הד"ר הלאומני ישראל אלדד־שייב הוא מחותנו של בן־ציון.

כיוון שהמדובר בבנקאי, לא שכר בן־ציון גם את חשיבותו של הממון. הוא תרם בעין יפה לגוש אמונים, ובאמצעות חברות השייכות לגיסיו הועברה גם תרומה לקרן תל־חי של תנועת החרות. הכל הוכן כדי שהבנקאי־הגנב לא יתן את מלוא הדין על פשעיו.

ואכן, כבר ביולי 1977, חודשיים אחרי הבחירות, מונתה מטעם מישרד־הבריאות ועדה רפואית, ובה פרופסורים ידועי־שם, שבדקו את מצבו הבריאותי של בן־ציון. הבדיקות היו קפדניות, אך התוצאות, מבחינתו של בן־ציון, היו מאכזבות ביותר. הוועדה קבעה שאין כל סיבה להעניק לבן־ציון שיחרור מוקדם, משום שכל הטיפולים שהוא זקוק להם אפשריים גם בין כותלי־הכלא.

אך לא איש בבן־ציון יתייאש. הוא נזכר שהרפואה אינה בהכרח מדע מדוייק כל־כך, וגם בין חבריו בימין הקיצוני יש רופאים ידועי־שם. אחד מהם הוא עזרה זוהר. הפרופסור מתל־השומר, לאומן ידוע, היה מוכן לעזור לבנקאי הנמק בכלא. הוא ברק ומצא, שאסור להמשיך ולהחזיק את בן־ציון בין כותלי־הכלא. זוהר כתב זאת בהזירות: „מדובר באדם חולה מאוד, שתוחלת חייו היא קצרה גם בתנאים הטובים ביותר... לא יכול להיות ספק סביר, שהימצאו בבית... ישפר את את סיכויי החיים שלו ואת תוחלת החיים שלו".

ראש־הממשלה, מנחם בגין, לא היה זקוק ליותר מזה. באותה תקופה שימש בגין גם כשר־מישפטים, והוא שיגר איפוא את חוות־הדעת המלומדת הזאת לנשיא המדינה, אפרים קציר. במיכתבו לקציר טרח ראש־הממשלה לציין, שחוות דעתו של זוהר נתמכת גם על־ידי אישיות רפואית אחרת: הפרופסור משה רחמילביץ, שנפטר בינתיים. בגין לא טרח לציין שרחמי־זוהר, אך לא עם הפוגנוזה שלו, דהיינו, שמוטב לשלוח את בן־ציון לביתו.

הנשיא חתם, כרגיל, ובן־ציון שוחרר מהכלא. הגנב הגדול ביותר בתולדות מדינת ישראל הודיע מייד, כמובן, שחייו יוקדשו מעתה לטיהור שמו. עד היום הוא לא עשה, כמובן, דבר וחצי־דבר בכיוון זה. שמו נותר בלתי־טהור כפי שהיה, וגם הקנס לא שולם.

אחרי שיצא בן־ציון מן הכלא, התבררו גם פרטים מוזרים על הדרך שבה נעשו ההבחנות הרפואיות הנוגעות לו. אליעזר בן־אריוה הוא היום אסיר־לשעבר. הוא היה שותפו לתא של בן־ציון בבית־החולים של הכלא. בן־אריוה טען אחרי שיחרורו, כי היו אלה בדיקות דם ושתן שלו עצמו, ולא של בן־ציון, ששימשו לצורך עריכת ההבחנות על מצבו של בן־ציון. בן־אריוה, ככל הנראה, היה חולה באמת. משום מה לא טרחה המישטרה לבדוק עד עצם היום הזה את הטענות החמורות של בן־אריוה.

בגין, שגילה רחמים ראויים כל־כך לשבח על ידידו בן־ציון, לא הסכים לקצר את מאסרו של אסיר אחר שישב באותה תקופה בכלא, שוטר לשעבר בשם יחזקאל עוזו, שמת בין כותלי־הכלא. עוזו גנב הרבה פחות מבן־ציון, אבל לא היו לו חברים חשובים כל־כך.

כסיוע להחלטתו, נתלה בגין גם בעצומה שהוגשה לו, ושחותמיה ביקשו רחמים על הגנב הממהר כל־כך לגזור למוות את דינם של קשי־יום ושל ערבים. החותמים ייצגו קשת רחבה של דיעות פוליטיות — מן הימין הקיצוני ועד לאיש המערך יוסי שריד.

הביקורת הציבורית הרחבה על שיחרורו של הגנב רחקה את בגין לפינה. תחילה הוא ניסה להסתתר מאחורי גבו של הנשיא, וטען כי „קציר אשם". אחר־כך, כשהתברר לו שהתירוץ הזה מעורר גיחוך, נתלה בגין בהומניזם שלו: „בן־ציון נידון למאסר ממושך אך לא נדון לתליה", הסביר. כלומר: מגחם בגין החנון והרחום הציל את בן־ציון ממוות בטוח.

היום, כשבגין חולה מאוד ואינו מסוגל להתהלך יותר מכמה צעדים בלי תמיכה, ואילו בן־ציון שופע בריאות ומדלג בעליצות על גיבעות השומרון, נראית החנינה שהעניק ראש־הממשלה לגנב במהתלה היסטורית עגומה קצת.

כשיצא בן־ציון מהכלא, הוא הקפיד להיראות חולה. הוא היה מהלך בעזרת מקל הליכה, וגנח כחולה. אך כתבים שביקרו בביתו הבחינו, שכאשר הטלפון מצלצל, שוכח בן־ציון את המקל הצמוד, וגם את הגניחות. עד מהרה זנח בן־ציון את העמדת־הפנים, והתחיל לטייל עם כלבו הנאמן בשדרות בן־ציון, רחוב מגוריו, והשתתף הפגנות ובהתנחלויות של הימין הקיצוני. תוחלת־החיים שלו, כך נראה, הוארכה מאוד־מאוד בעיקבות „הימצאו בבית", אפילו יותר משניבא הפרופסור זוהר.

אך השערוריות אינן נגמרות. 47 מיליון דולר גנובים הם סכום שקשה מאוד להסתיר את כולו. סכום זה, אם מביאים בחשבון את הפיחות של הדולר בתשע השנים האחרונות, שווה היום בערך לארבעה מיליארדי שקלים, ובתוספת ריבית — להרבה יותר מכך. עכשיו סבורים פרקליטות המדינה והמיחלק לחקירות הונאה של תת־ניצב בנימין זיגל, כי גילו אחד מן המיליונים הגנובים. על־פי החשדות, הרי שבעצם הימים שבהם נערכו חקירתו ומישפטו, הבריח בן־ציון בעזרת שותפו הנאמן, אליהו מירון, לפחות מיליון דולר לשורה של חברות ואדוציות, שערכו עיסקות מפולפלות בישראל ובמקומות אחרים.

בין השמות המוזכרים בפרשה החדשה הוא שמה של מאירה ריינר, אחותו של יהושע בן־ציון ואשתו של גידעון ריינר, האיש שנפצע כאשר נהרג אביו של יהושע בן־ציון, בעל־הבתים הקפדן מירושלים.

שלמה סרנקל ■

טרי מהתנור.

מבצע הוזלות

להלן ההוזלות:	מחיר קודם	מחיר מבצע
ופל 60 גרם	~~20.30~~ ₪	17.50 ₪
ופל 250 גרם	~~65.50~~ ₪	54.00 ₪
ופל 500 גרם	~~115.00~~ ₪	99.00 ₪
ופל 1 ק"ג	~~210.00~~ ₪	189.00 ₪

המבצע בתוקף עד 15.7.83

המחירים כוללים מ.ע.מ.

ניתן להשיג ב-3 טעמים: לימון, וניל, שוקולד.

טוב לי עם ופלים עלית

הנדון:

אין טרמפ דה־לוכס להקמת האלטרנטיבה

טרמפיסטים

ש לושה המתינו ברציף תחנת־הרכבת — גבר, אשה ונער.

הם המתינו לרכבת שתבוא ותאסוף אותם.

ברמיזנם הם תיארו לעצמם את עלייתם לקרון האורחים־החשובים־מאוד. זה היה צריך להתרחש בטקס מרשים. תיזמורת של שירי־לכת. פרחים. נאומים. הימנונים.

הם התכוננו לרגע הזה במשך זמן רב, חודשים ואף שנים. לקראת המסע הם ערכו, יחדיו ובנפרד, רשימות של מי שיוזמנו להשתתף במסע — ובעיקר של מי שלא יורשו בשום פנים ואופן לעלות. כי זה היה צריך להיות מסע אכסקלוסיבי מאוד־מאוד.

עם עלייתם לרכבת, כך קיוו, יקבעו הם את ביזון המסע ואת מהירותו. הם גם התכוננו לנאום את הנאומים החגיגיים בתחנות הבאות.

והנה, סוף־סוף, שמעו מרחוק את שאון הרכבת המתקרבת. הם התמתחו ולבשו חיוכים של קבלת־פנים.

ואז קרה משהו נורא.

הרכבת חלפה על פניהם. היא לא נעצרה בכלל בתחנה. היא המשיכה בדרכה מבלי לשים אליהם לב.

■ ■ ■

ד רכבת היא מפ"ם, ושלושת הטרמ־פיסטים היו יוסי שריד, שולמית אלוני ורן כהן.

הם קיוו שמפ"ם תפרוש מן המערך, תאסוף אותם בדרך, תקים מיפלגה חדשה ותציע להם את המקומות המרכזיים של הבימה. בעיניהם זה הצטייר כדבר טיבעי לגמרי: מפ"ם תספק את כוח־האדם המאורגן בקיבוצים, את הכסף, את כושר־האירגון ואת המוני־הבוחרים, והם יספקו את המנהיגות, את יחסי־הציבור ואת המצע.

הם היו כל־כך בטוחים בכך, שנקטו בשורה של פעולות־הכנה. אחת מהן היתה פילוג של"י. בעלי־הבית של התוכנית, שריד ואלוני, הודיעו לרן כהן שהוא יוכל לעלות לרכבת רק אם הוא ייפטר קודם לכן מכל חבריו — כמחצית חברי של"י — שצירדו במגעים ישירים עם אש"ף ואף ניהלו דו־שיח עם הארגון הפלסטיני.

והנה — אפס.

מפ"ם החליטה, ברוב קטן אך מכריע, שאינה רוצה לפרוש מן המערך. וגם המיעוט הגדול, שרגל בפרישה כלשהי, לא ראה את עצמו כחומר־אנושי מיותם, הממתין בקוצר־רוח למנהיגים מבריקים אשר יואילו, ברוב חסדם, לבוא מבחוץ.

הכל היה חלום באספמיה.

חלום ששיתק את תנועת־השלום במשך זמן רב, שקיצץ את כנפיה ברגעים מכריעים בשנתיים האחרונות ושגרם לנזק רב.

יוסי שריד יישאר במיפלגת־העבודה. כוחו יהיה דל עוד יותר, כי יריביו יודעים ששום אין לו שום אופציה אחרת. אין לו חשק לפרוש ולהתייצב בראש רשימה עצמאית. שאין לה כמעט סיכוי לעבור את אחוז־החסימה. הוא יסתפק גם להבא בהנפקת הודעות לכלי־התקשורת.

שולמית אלוני נשארת לכודה בתוך המערך, שמעשיו נוגדים את כל הרעיונות היפים שהשמיעה ערב הבחירות, ושבוכותם זכתה במנדאט אחד. לה יש אופציה. היא יכולה להתייצב גם בבחירות הבאות ברשימה עצמאית, ומן הסתם תיבחר שוב — אם לא תקום רשימה אלטרנטיבית אמיתית.

ואילו רן כהן נשאר בראש השריד המדולדל של של"י, שכל זכות־הקיום שלו היתה ההמתנה לרכבת. עכשיו אין זה אלא כלי סדוק ורקיק.

■ ■ ■

ל ולא היו שיכורי־תיקווה. היו כל הטרמפיסטים הפוטנציאליים יודעים כי אין זה רק חלום באספמיה, אלא חלום במידבר — פאטא מורגנה המתרחקת מהוזה־ההזיות הצמא ככל שהוא מנסה להתקרב אליה.

הרוב הזעום, שבו התקבלה ההחלטה, מטעה מאוד. למעשה לא היה שום סיכוי שמפ"ם תפרוש מן המערך. לכל היותר היתה יכולה לבצע שינוי סמאנטי — ברית במקום מערך, איגוד במקום ברית.

כדי לדעת זאת לא היה צורך בחוש נבואי. היה רק צורך בידיעת עובדות־החיים, כמו שהן.

בקיצור: היו צריכים להבין את מפ"ם.

■ ■ ■

ד והעידה של מפ"ם היתה אכן מחזה יפהפה.

ישבתי ביום השישי ליד שולחן של בית־קפה ברחוב דיזנגוף, וראיתי את באי־הוועידה עוברים על פני. זה עורר בי נוסטלגיה עזה לתקופה שחלפה.

אילו קשישים סימפטיים! איזה נוער נהדר!

גם הוועידה עצמה היתה שונה מכל ועידה מיפלגתית בימינו. לא היו השמצות אישיות. לא היו התנפלויות זדוניות של הסיעות זו על זו. לא היו קנוניות מאחרי הקלעים. לא היתה התחרות פרועה של עסקנים על הכותרות, על־ידי מכירת הדלפות.

היתה תרבות של ויכוח. האנשים ישבו, הקשיבו, הביעו דעות, הצביעו בשקט והכריעו.

דבר כזה כבר אינו קיים מזמן בשום מיפלגה ישראלית אחרת, ימנית או שמאלית, גדולה או קטנה. זה נראה בשריר של תקופה אחרת, שמורת טבע.

(אפשר לטעון שגם ברית"ח אין השמצות הדדיות, הדלפות והתחרות על כותרות. אבל רק"ח אינה מיפלגה במובן המקובל. היא גדוד בצבא פוליטי בינלאומי.)

מפ"ם נבדלת לטובה מכל מיפלגה אחרת. ולא במיקרה.

■ ■ ■

כ י מפ"ם אינה מיפלגה ככל מיפלגה אחרת. משום־כך היא אהודה כל־כך, ומשום־כך גם אינה מתפקדת כמיפלגה אמיתית. כמו אצל כל אדם, ציבור או מיפלגה — מעלותיה ומיגרעותיה של מפ"ם זהות, ואינן אלא שני הצדדים של אותו המטבע.

מפ"ם היא בראש וראשונה מישפחה. תנועת־נוער ששערותיה הלבינו. מיסדר.

כפאראפראזה לפסוקו המפורסם של מיראבו על פרוסיה (אין זו מדינה שיש לה צבא, אלא צבא שיש לו מדינה!) ניתן לומר על מפ"ם שאין זו מיפלגה שיש לה תנועה קיבוצית, אלא תנועה קיבוצית שיש לה מיפלגה.

יכולים החברים ה"עירוניים" של מפ"ם להשלות את עצמם ככל שירצו, בכל הבריעה אמיתית תיקבע דעת הקיבוץ.

מפ"ם אינה יכולה להתפלג. כי פילוג במפ"ם יהיה כריב במישפחה, כגירושין בין בעל ואשה, כהיפרדות הורים מילדיהם. פילוג במפ"ם פירושו פילוג בקיבוצים — רעיון שעצם המחשבה עליו מחוויר את פני חבריה. ערין לא הגלידו הפצעים שנגרמו על־ידי הפילוג הקטן של פרשת משה סנה לפני 30 שנה. פילוג אמיתי, פילוג גדול, הוא בעיני מפ"ם אסון־טבע שיש למנוע בכל מחיר שבעולם.

משום כך אין מפ"ם יכולה לקבל שום החלטה, שמיספר גדול של חברים מתנגדים לה בתוקף. גם בלא האוטוריטה העצומה של מאיר יערי ויעקב חזן — סמכות מוסרית המתבססת על מיפעל־חיים של שני דורות — די היה בשיקול זה כדי למנוע כל החלטה רדיקלית.

במפ"ם תתקבל תמיד, אחרי ויכוח ממושך, החלטה שכל החברים יכולים לחיות עימה. ובמיקרה הנדון, נטישת המערך והליכה למידבר אינן מתאימות לתנאי זה.

■ ■ ■

ד קיבוץ הוא מיסגרת־חיים, שיש בה רוח וחומר, חזון חברתי ומציאות גשמית מאוד. הקיבוץ הוא גם מיסגרת כלכלית.

מיפלגה המבטאת בעיקר את הקיבוץ הארצי מזרחה לקחת בחשבון את האינטרסים הכלכליים שלו. שום דיון מדיני מופשט אינו יכול להשכיח לרגע את החיבט הכלכלי של כל החלטה.

הינתקות מפ"ם מן הזרם המרכזי של משק־העובדים, הסתדרות וכל האימפריה הכלכלית הארירה ששמה "תנועת־העבודה" — החל בבנק הפועלים וכלה בתעשיות כור – פשוט אינה באה בחשבון. הנזק לא יהיה רק ישיר ומיידי. הוא יהיה הרסני בטווח הארוך.

שהרי פרישה מן המערך תהיה סבירה רק אם הכוונה היא להקים מיפלגה חדשה, לוחמת, רדיקלית, אנטי־מימסדית, מחוץ לקונסנזוס הלאומי. שאם לא כן, כל העניין מגוחך. אין פורשים ממחנה גדול בגלל כמה הבדלים של ניואנסים.

אך אם מקימים מיפלגה רדיקלית כזאת, פירוש הדבר הינתקות מן הקונסנזוס, בידוד ציבורי, הליכה במידבר שאין בו מעיינות שופעים ומטעי־פרי. תהיה לכך גם השלכה כלכלית. מי שעומד מחוץ למחנה אינו יכול לעשות עסקים פורחים בתוכו. הממשלה לא תעניק תקציבים ביד נדיבה למיפעליה של מיפלגה שאינה שייכת למימסד ולקונסנזוס. ההשתייכות למערך היא צינור־החיבור למאגר הכלכלי המרכזי של המדינה.

לבן יכלו העסקנים לנאום ולהשת־להב. האנשים הרציניים במפ"ם, שאינם מוסיעים בכלי־התיקשורת, ידעו שהם־רישה היא איוולת.

■ ■ ■

א חרי כל מערכת השיקולים והחשבונות — שאיש לא דיבר עליהם בוועידה, אך שכל באיה ידעו אותם היטב — עמדה השאלה הפשוטה:

לפרוש — ל ש ם מ ה?

ניתוח כה מכאיב, כמו פרישה מן המערך והקמת מיפלגה חדשה, יכול היה להיות סביר רק כאשר יש לגוף הפורש מסר שהוא כה שונה, כה מהפכני, כה רדיקאלי, עד כי אין להעלות על הדעת ישיבה משותפת במערך אחד עם מי שאינו שותף למסר הזה. זה היה קורה מעצמו — למשל — אילו הצביעו 10 חברי־הכנסת של מפא"י ושותפיהם נ ג ד המילחמה בלבנון בהצבעה המכרעת. ביום השלישי של המילחמה. אילו הצביעה מיפלגה־העבודה בעד המילחמה ומפ"ם נגדה, היה נוצר מצב של פילוג.

אבל זה לא קרה. מיפלגת־העבודה הצביעה בעד המילחמה ובעד ממשלת־בגין־שרון, ואנשי מפ"ם ושותפיה "לא השתתפו בהצבעה".

ההבדל בין תמיכה על־תנאי במילחמה ובין הימנעות מהצבעה עליה אינו מחייב פרישה. יש לזכור כי מפ"ם, לא פרשה מן הממשלה באוקטובר 1956, כאשר יצא דויד בן־גוריון למילחמה תוקפנית מובהקת, שאותה תיכנן מזמן, מבלי לספר על כך למפ"ם. מפ"ם היתה נגד המילחמה ההיא, אך נשארה בממשלה אשר יזמה, תיכננה וניהלה אותה.

אילו דגלה מפ"ם באמונה שיורי אנדרופוב הוא שמש־הפעמים, כמו יוסף סטאלין המנוח בשעתו, יתכן שהיה מקום לפרישה. אבל מפ"ם היא פרי־אמריקאית בריוק כמו מיפלגת־העבודה, אם לא יותר.

יתכן שהיה צורך לפרוש אילו האמינה מפ"ם שיש לפתוח במשא־ומתן עם אש"ף על הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל. אבל מפ"ם שוללת רעיון זה. כמו מיפלגת־העבודה. בעלי רעיון המיפלגה החדשה אף קבעו, בפירוש כתנאי בל־יעבור, שלא יתקבלו אליה אותם חברי־של"י שניהלו את הדו־שיח עם ראשי אש"ף.

אם כן, מה היה טעם בפרישה? בשום עניין מהותי אין ניגוד רדיקאלי בין מפ"ם ומיפלגת־העבודה. יש סערים. אך אין תהום שאי־אפשר לגשר על סניה.

מפ"ם אינה עומדת מחוץ לקונסנזוס הלאומי, ואינה רוצה לעמוד שם. היא עומדת בשני רגליה על קרקע הקונסנזוס, באגף השמאלי שלו.

זוהי האמת הבסיסית, וכל בר־דעת הבין זאת. הדיבורים על פרישה נבעו מתיסכול. יש מרירות על האחות הגדולה, שאינה מתייחסת אל השותפה הצוערת במידה מינימלית של התחשבות. יש השערות סטאטיסטיות — מפוקפקות מאד — שהליכה לבחירות בשתי רשימות נפרדות יכולה להגדיל את סך־הכל במנדט אחד, שניים או שלושה.

אבל בגוף רציני — ומפ"ם היא גוף רציני מאוד — אין תיסבולים בנירגע וחשבונות מפוקפקים גורמים להחלטה גורלית, העלולה להתגבל לאסון.

■ ■ ■

פ רשה זו נגמרה. בוועידת מפ"ם לא נקברה תוכנית גדולה, שהיה בה כדי להציל את המדינה. נקבר רק חלום, שלא היה בו ממש מלכתחילה.

מי שרצו לתפוס טרמפ על מפ"ם, נשארו בטרמפיאדה. זוהי בעייתם, לא בעייה לאומית.

הבעייה הלאומית היא איך תקום בכל זאת המיפלגה האלטרנטיבית, שתציג לעיני המדינה תוכנית רדיקאלית חדשה לפיתרון בעיותיה, שתתייצב מול הליכוד והמערך גם יחד, שלא תהיה בתוך הקונסנזוס הלאומי החמים והנוח.

אבל לבעייה זו אין קשר למפ"ם. מי שרוצה לצאת למסע היסטורי, אינו חולם על טרמפ דה־לוכס.

המכובדים בוועידת־מפ"ם: חרכבת לא עצרה בתחנה

מאת אודי אבנרי

יוון. כמובן!

רק שעתיים מכאן -

השנה עוד יותר זול. "טוס" אל סוכן הנסיעות!

אולימפיק יום-יום ב-5:30 בבוקר OLYMPIC AIRWAYS

כל מילה נוספת מיותרת

אפרופו

שפרופו

יש רק אחד

פתוח מ-9 בבוקר עד

אחרי חצות

דרושה

עוזרת אחראית

עבור טיפול בבית

פעמיים בשבוע

להתקשר

03-286189

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר מרדכי זידמן

הוצאת רשפים

מינוי נכבד,

נשלחה אליך הודעת חידוש – אנא שלם בזמן.

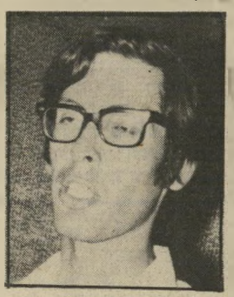
הודעה נוספת לא תישלח

מחלקת המנויים

הנסיך לבית בגין

מנהיג המחזיק בשילטון העליון במשך זמן רב מדי, נרגן לבדידות גוברת והולכת. מבחינה זו אין הבדל רב בין רודן מגואל־בדם, כמו סטאלין, ובין פוליטיקאי דמוקרטי, הרוכש לעצמו למעשה מעמד של שליט־יחיד, כמו שארל דה־גול או מנחם בגין.

במשך הזמן מתנתק מנהיג כזה מן החיים היומיומיים. הוא מוקף כאנשי־חצר, המשתדלים לספר לו את אשר הוא רוצה — לדעתם — לשמוע. מונעים ממנו ידיעות רעות, העלולות להעכיר את רוחו, ומזינים אותו בידיעות ורודות.

בגין

המנהיג חש שהוא מוקף בחנפנים. הוא מתחיל לחשוד שכל הבא אליו רוצה להשיג משהו, שכל מעשה של מקורביו טומן בחובו כוונה נסתרת.

בגבור הבדידות, נכסף האיש למישהו שאפשר לבטוח בו בלי הסתייגות, שאין לו שום מטרות נסתרות, שיש בו התכונה הנדירה והיקרה מכל תכונות־אדם — הנאמנות. בדרך הטבע יחפש איש כזה בסביבתו המיידית, במישפחתו. אשתו של המנהיג יכולה למלא תפקיד כזה. או בן.

על רקע זה מובנת לי עלייתו הפיתאומית של בנימין זאב בגין. עליה בגין נפטרה, וראש־הממשלה נשאר בודד לחלוטין. למזלו, מצוי לידו בן נאמן, החי בין הבריות, היכול להעביר אליו מדי פעם תחושה של מציאות, להשיא לו עצה בלתי־משוחדת, ואולי סתם להקשיב להירהורי־ליבו, מבלי שהאב יצטרך לחשוש שמא יופיעו הדברים למחרת־היום בעמוד הראשון של צהרון. איש כזה יכול לרכוש השפעה עצומה, מבלי לשאת בשום אחריות.

לפי כל התיאורים, בנימין זאב בגין הוא איש הגון, צנוע ואינטליגנטי (אם תואר זה יכול להתאים לאדם שהוא נץ קיצוני ולאומן קנאי). אבל משהו בתמונה זו מפריע לי.

יש לי דיעה קדומה נגד בנים של מנהיגים פוליטיים, ההולכים אחרי אבות־יהם כצללים. צעיר בריא צריך למרוד בהוריו, להינתק מהם כדי שיוכל לעצב את אישיותו העצמית, תפיסתו העצמאית וגם השקפותיו הפוליטיות העצמאיות. אם לאחר מכן הוא חוזר, ברבות הימים, בדרך אביו, אפשר להניח שהגיע לכך במחשבה עצמאית. אך מי שמדלג על שלב זה, ופשוט מקבל את כל התפיסות וההשקפות של אביו, כמו בגדים ישנים — משהו חסר בו. ומבחינה זו איני מבחין בין בנו של מאיר וילנר ובנה של גאולה כהן. אני מעדיף בהחלט את בנו של משה ארנס, שהוא איש־מצפן, או בנו של מנהיג מפ"ם, שהיה לפאשיסט (אם יש אחד כזה).

בירה, נקניקיות וסלאט תפוחי־אדמה

"לפעמים יש לי הזיות של מיסעדות טובות. לפעמים אני חולם על סטייק בפיתה", סיפר ד"ר איתן חי־עם, אחד הרופאים שובתי־הרעב, לשרית ישי ביום התשיעי לצום שלו.

אני חלמתי על סלאט תפוחי־אדמה ונקניקיות.

שביתת־הרעב היחידה בחיי נכפתה עליי. כדורים חודרי־שריון פגעו במעיים שלי. תודות לארבעה בחורים מארוקאים הגעתי בעוד מועד לבית־החולים. הוציאו לי קטע מן המעיים. חיברו אותי לכל מיני צינורות, ולא נתנו לי לאכול במשך כעשרים יום.

שכבתי על גבי וחלמתי חלומות שונים. חלום אחד חזר אלי בלי־הרף: אני יושב במיסעדה הס ליד קולנוע מוגרבי בתל־אביב, לידי כוס ענקית של בירה, ולפני צלחת של נקניקיות וסלאט של תפוחי־אדמה במאיונז.

מדוע חלמתי דווקא על אלה? בכלל איני אוהב תפוחי־אדמה. איני מרבה לשתות בירה. איני חושב שהזמנתי שלוש פעמים בחיי בירה, נקניקיות וסלאט תפוחי־אדמה במאיונז.

אולם ערב פציעתי הייתי בחופשה קצרה בתל־אביב. משום־מה נכנסתי לאותה מיסעדה, בהתחלת רחוב בן־יהודה, והזמנתי דווקא ארוחה זו. אולי מפני שזה היה הניגוד המוחלט לתפריט הצבאי שלנו. אולי מפני שזה היה התפריט הקבוע של אותה מיסעדה, והיא שכנה מול מקום־המיפגש שבו המתינה המשאית שהחזירה אותנו לכיס־פאלוג'ה בנגב.

שכבתי והחלטתי חגיגית: אם אבריא, אחזור לאותה מיסעדה עצמה, אזמין את אותה הארוחה בדיוק — בירה, נקניקיות וסלאט תפוחי־אדמה — ואחגוג את המאורע. ובכל שנה, ביום־השנה לפציעתי, אחזור על כך.

תיארתי לי בדמיוני את הסעודה הראשונה, נהניתי מכל לגימה ומכל לעיסה. תיכננתי מי אזמין להשתתף בחגיגה מדי שנה. חמישה מקומות לידי השולחן היו שמורים לארבעת המארוקאים שלי ולמם־כף הצברי, שהוציאו אותי מהמקום המחורבן שבו שכבתי, שהיה חשוף לאש המיקלע המצרי הכבד שדפק אותי.

חלום לחוד, חיים לחוד.

מה קורה לאידיאלים, בדרך להגשמה?

הצום שלי נגמר. במשך כמה ימים נתנו לי דייסה, בזהירות, כדי לבדוק אם המעיים מתפקים (המילה לא היתה עדיין קיימת) כראוי. אחר־כך נתנו לי אוכל קשה יותר. אחר־כך שיחררו אותי מבית־החולים ושלחו אותי לבית־הבראה בגיבעת־ברנר, עם הוראות חמורות לדיאטה. אכלתי המון גבינה רזה וכל מיני דברים נוראים כאלה.

עד שהגעתי לתל־אביב, עבר זמן רב. ואז כבר לא היה לי שום עניין בסלאט תפוחי־אדמה, וגם לא בנקניקיות ואין חגיגות יום־השנה. כל ארבעת הבחורים שהצילו אותי מצאו שהארץ אינה

מקום טוב למארוקאים, והיגרו. המם־כף הצברי מת. התאריך ההיסטורי עובר מדי שנה, מבלי ששאים לב אליו.

לפעמים אני רואה אדם יושב מול כוס־בירה, נקניקיות וסלאט תפוחי־אדמה, ואני תמה איך יכולתי אי־פעם להתגעגע למין ארוחה שכזאת.

אינדיאנים ליד צפת

קראתי בעיתון ידיעה קצרה, שסיפרה כי הסיירת הירוקה הרגה כמה פרות של ערבים בכפר עכברה, והותירה את פגריהן מוטלים בשטח.

רציתי לעבור לידיעה הבאה, אך משהו עצר אותי. השם עכברה נראה לי מוכר. ולפתע זכרתי:

זה היה ב־1949 או בראשית 1950. עבדתי אז בעיתון הארץ. כאחד הימים התבקשתי לברוק סיפור שדמה לפרשת בירעם.

נסעתי לאיזור אגם־החולה, לכפר ערבי יפהפה שנקרא — אם זיכרוני אינו מטעני — חסאס. הבתים הנאים, שהיו בנויים מאבני־בזלת, היו נטושים. מישהו החליט לסלק את הכפר הזה "מטעמי ביטחון". באחד הימים פשוט הופיעו כמה משאיות, וכל תושבי הכפר הועלו עליהן בכוח. המשאיות נסעו לגיבעה חשופה מדרום לצפת, ושם נשפכו האנשים והנשים, הזקנים והילדים, בין הטרשים. האיזור הזה נקרא עכברה.

כאשר הגעתי לשם, מצאתי את האנשים פזורים על הארץ, מכוסים בשמיכות, כשמטלטליהם העלובים מסביבם.

הם נשבעו שלא יישארו במקום, שיעדיפו למות בכפר מולדתם. חזרתי לתל־אביב וכתבתי מאמר ראשי חריף בהארץ.

עברו שנים, והאנשים נשארו במקום שבו נשפכו. ארמות חסאס חולקו בין הקיבוצים. לאט־לאט קם בעכברה מעין ישוב, ספק מחנה־פליטים, ספק כפר עלוב.

או היתה עכברה די רחוקה מצפת. אך צפת שינתה את דמותה (כמה אהבתי את צפת שהיתה! כמה אהבה אותה רחל, אשתי, שגדלה על הר־כנען!). התפשטה והתקרבה לעכברה, וכיום בוודאי מרגיזה נוכחותה של העיירה הערבית שם את מייהדי הגליל.

איכשהו זה מזכיר את גורל האינדיאנים, שעליהם קראנו בספרים.

הסנה הבוער

קיבלתי הזמנה לבוא לטקס קריאת רחוב על שמו של ד"ר משה סנה.

מי היה משה סנה? זה כתוב בהזמנה: "ממנהיגי יהדות פולין, ראש המיפקדה הארצית (של ההגנה), מנהיג פוליטי".

ביוגרפיה מעניינת. מעניינת בעיקר בגלל מה שאין בה.

אין בה הפרק העיקרי בחייו של משה סנה: הצטרפותו למיפלגה הקומוניסטית הישראלית (אמה של רק"ח) ותמיכתו הבלתי־מסוייגת בשילטונו של יוסף ויסאריונוביץ' דז'וגאשווילי, המכונה סטאלין, עד יום מותו של הרודן, וגם זמן רב אחרי־כן.

מי שמוציא את הפרק הזה ממסכת חייו של סנה, פשוט מסלף ללא־הכר את דמותו של האיש. סנה האמיתי היה הרבה יותר מעניין והרבה יותר מסובך מכפי שמנסחי־ההזמנות למיניהם רוצים כיום להציגו.

סנה היה איש מבריק, בעל מוח מזהיר, אך חסר חוכמת־חיים. היתה בו יהירות אינטלקטואלית, שהעבירה אותו על דעתו. זוהי תכונה מסוכנת מאוד.

אחרי מילחמת־העולם השניה הגיע סנה, בדרך הניתוח ההגיוני, לידי המסקנה שברית־המועצות עומדת לנצח בעולם ולכבוש גם את המרחב שלנו. מכאן הסיק שעליו לעבור אל המחנה העומד לנצח. חסידיו ושונאיו יוכלו להתווכח עד סוף הימים על השאלה מדוע עשה זאת. אלה יגידו שכך רצה להציל את מדינת־ישראל, שמא תושמד על־ידי הצבא האדום הכובש. ואלה יגידו שהתכוון לעשות קאריירה אישית כמשרת של מעצמה מנצחת.

רובצת קללה על אינטלקטואל המשכנע את עצמו שמשהו "מוכרח" לקרות. בהיסטוריה שום דבר אינו "מוכרח" לקרות. כל דבר "יכול" לקרות, ויש דברים שהם סבירים יותר וסבירים פחות, אך גם הדבר הסביר ביותר אינו בגדר כורח. כי ההיסטוריה אינה משולה למאתמטיקה. פועלים בה בני־אדם. ובמקום שיש בני־אדם, שום דבר אינו מסתבר על פי ההגיון הקר בלבד.

היה מותר לסנה לנתח את המצב ב־1950 ולהסיק שסביר להניח כי ידה של ברית־המועצות תהיה על העליונה. רבים בעולם סברו אז כך. אך מכאן ועד לקביעה שזה "מוכרח" לקרות, ושכדאי לו להשתלב בתהליך זה בעוד מועד, ובכל מחיר, הדרך ארוכה. סנה קפץ את כל הדרך הזאת בקפיצה נחשונית אחת.

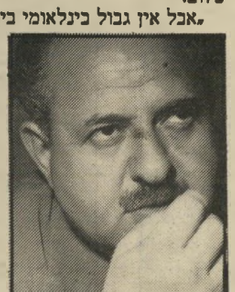
איש לא יידע לעולם אם סנה הצליח לעצום את עיניו לבל יראה את זוועות סטאלין, את העלילה הנתעבת כלפי הרופאים היהודיים, את רצח רודולף סלנסקי ושאר המנהיגים הקומר־ניסטים היהודיים במיזרח אירופה, את הפשע המישפטי של פרשת מרדכי אורן, "המרגל הציוני האמפריאליסטי". הוא הצדיק את כולן בפה מלא. האם האמין באמת בעלילות אלהז רק לאלוהים (או לרוחו של קארל מארכס) פיתרונים.

אחרי שהתברר מעבר לכל ספק כי הניתוח ההיסטורי שלו התבדה לחלוטין, פילג ב־1965 את המיפלגה ונשאר בראש שריד מרולדל. בדלילה הפך לאומן יהודי. שמעתי כמה וכמה מנאומיו, והם היו די מביכים, כי אצה לו הדרך להשכיח מה שהיה ולהוכיח שהוא פטריוטי יותר מכל פטריוט אחר. עיתוני הימין פינקו אותו, כי הוא שימש להם כהוכחה חיה לכך שכל מי שסוטה מן הדרך הציונית סופו להתבזות ולהתפלש בעפר.

ערב הבחירות של 1969 באו אלי אורי זהר וכמה מחבריו, ותבעו שהתנועה שאותה ייצגתי בכנסת — תנועת העולם הזה — כוח חדש — תקים רשימה משותפת עם מק"י, מיפלגתו של סנה. בפגישה הראשונה הציע סנה שאני אעמוד בראש הרשימה, מכיוון שבבחירות הקודמות (1965) קיבלה רשימתי יותר קולות מאשר רשימתו. אודה שהיה פיתוי־מה בריעין שאעמוד בראשה של רשימה אשר תכלול, במקום השני, את סנה האגדתי. הושמעו גם נימוקים פוליטיים מעשיים לטובת ההצעה.

אחרי אחת הפגישות ביקש סנה טרמפ, ולקחתיו לדירתו הצנועה ברחוב גורדון. בדרך שוחחנו על העקרונות של מצע אפשרי לרשימה משותפת . אמרתי, כדבר מובן מאליו, שעלינו לדגול בשלום שיושתת על דו־קיום בין ישראל ובין מדינה פלסטינית שתקום בגדה וברצועה. למצריים ולסוריה נציע את החזרת כל שיטחיהן הכבושים ושיבה לגבול הבינלאומי, תמורת שלום.

"אבל אין גבול בינלאומי בין ישראל וסוריה", העיר סנה.

סנה

לרגע היה נדמה לי שלא היטבתי לשמוע. שאלתיו לכוונתו, והוא הסביר שמכיוון שסוריה לא הכירה מעולם רשמית בגבול שלה עם ישראל, אין כל צורך שנכיר אנחנו בגבול זה. ננהל משא־ומתן על גבול חדש, ונגיע להסכם אשר יאפשר סיפוח חלק מן הגולן לישראל.

כשהורדתיו ליד ביתו, היה ברור לי שאין בסיס לרשימה משותפת. הלכנו לבחירות בנפרד, רשימתי זכתה בשני מנדאטים, ורשימתו במנדאט אחד. כעבור זמן לא־רב חלה ונפטר.

במשך השנים, דיברתי עימו פעמים רבות, וזה היה תמיד תענוג אינטלקטואלי. היה לו חוש־הומור חד כאיזמל. מוחו הכיר לי אחד מאותם שעונים ישנים, הפועלים מתחת למעטה של זכוכית, כך שניתן לראות בפעולתו של כל גלגל קטן. על מעלותיו ומיגרעותיו, הוא היה איש מרתק.

יהיה זה חבל מאוד אם יהרגו בדיעבד את סנה האמיתי, ויהפכוהו לפוחלץ נחמד ובלתי־מזיק, ציוני טוב, אישי־ההגנה ומנהיג־פועלים.

מדוע התערב בנימין־זאב בגין בדיוני הממשלה,

מי מהח"כים נאנס ברצון, ומה זה "לידז"?

■ אורחי ערב הפתיחה של תערוכת צה"ל עם בחילה, שנפתחה השבוע, לא ידעו איזו דראמה התחוללה סביב הופעתם המשותפת של ראש־הממשלה **מנחם בגין** ונשיא המדינה **חיים הרצוג**. כאורחי־הכבוד. כאשר היתה התערוכה בשלבי אירגון סופיים, פנו מוועדת השרים לענייני טקסים ללישכת ראש־הממשלה, והזמינו אותו לפתוח את התערוכה בגני־התערוכה. אנשי הצבא שטיפלו בתערוכה פנו באותו הזמן למישרד־הביטחון, וביקשו מאנשי לישכת־השר שיזמינו אורח רם־מעלה לטקס. ממישרד־הביטחון מיהרו לפנות ל**עמי גלובקא**, שלישו הצבאי ודוברו של הנשיא, וביקשו שהנשיא יכבד בנוכחתו את הפתיחה. כאשר כבר עמדו להדפיס את ההזמנות, נודע שגם הנשיא וגם ראש־הממשלה נתנו את הס־כמתם, כל־אחד בנפרד, להופעה בפתיחה. כדי שלא לפגוע באיש מהם, הוחלט שהשניים ינאמו באותו הערב, כאשר החסות לאי־רוע תהיה של ראש־הממשלה. בגלל בעיה זו עוכב מישלוח ההזמנות לפתיחה, והן נשלחו למכובדים רק ביום השישי שעבר.

■ הכתב הפרלמנטרי של על המשמר **יצחק שור** ידע מדוע כינס ראש הממשלה את השרים לדיון דווקא בשביתת הרופאים ביום הראשון שעבר. "הוא שמע על השביתה במוצאי־שבת, במהדורת החדשות של בי.בי.סי."

■ שור גם ידע להסביר מדוע התערב בסיכסוך בנו של בגין **בנימין זאב**. "הוא גיאולוג במיקצועו, והמצב הרי נמצא עמוק בארמה."

■ ח"כ העבודה **גד יעקובי**, שחזר על בריחתו של שור בישיבת מרכז־המיפלגה, הוסיף לה פירוש ביידיש: "גיט אין דראט."

■ במיזנון הכנסת ישבו ליד שולחן אחד ארבעה ח"כים של מפ"ם. כשעבר לידם ח"כ העבודה **מרדכי** ("מוטה") **גור** הוא העיר: "אני רואה כאן שולחן של אנוסים." ענה לו המזכ"ל הפורש של התנועה **ויקטור שם־טוב**: "אנו אנוסים מרצון."

כאשר הוא אמר מעל בימת־הכנסת שראש־הממשלה אינו מגיב. "הוא פשוט לא שמע את בר־זוהר," אמר פאר. "נכון שבגין שותק עכשיו, אך כשהוא מדבר, הוא בדרך־כלל צודק. כאשר הוא הבטיח בתחילת המילחמה שהארץ תשקוט 40 שנה — הוא צדק. אם המצב ימשך כך 40 שנה, יהיה פה שקט טוטאלי, כמו בבית־קברות."

■ בערב ראיונות השבוע לברר מה עלה בגורל בניהם. לדבריו, אמר להן רבין: "במדינות טוטאליטריות כמו כאן, יש מיקרופונים גם בבתי־מלון. מה שתאמרו כאן, עלול להזיק לילדיכן." המסר הובן והשיחה התנהלה בזהירות.

■ הקואליציה עשתה כל מאמץ כדי לזרז את הדיון בוועדת־החוקה של כנסת בחוק הונאה בכשרות. בעוד שהמערך ניסה למשוך את הדיון, החליף הליכוד את נציגיו, כדי שלא יתעייפו. לאולם הוועדה נכנס **פינחס גולדשטיין**, שהאזין לחלק מנאומו הארוך של ח"כ העבודה **משה שחל**. כעבור דקות נכנס לאולם **בני שליטא**, חברו למיפלגה הליברלית של גולדשטיין, שאף החליף אותו. שאל שחל: "מה קורה איתכם? כל מישפט שלי שלו." אחר־כך הוסיף בחיוך: "אם המערך יחזור לשילטון, גם אני אתחיל לטפל בגרין קארד שלי."

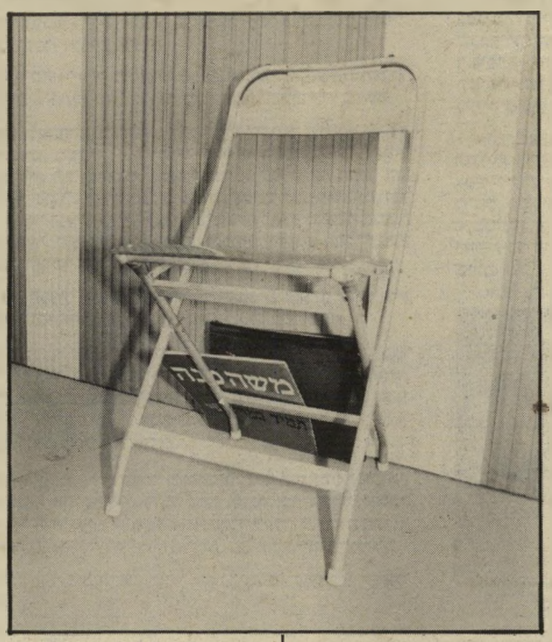
■ באותו מישדר רואיין שר־האוצר לשעבר **יגאל הורביץ**, שהתבקש להשיב על השאלה מהיכן, לדעתו, יילקח הכסף המיועד לרופאים. העיר וירשובסקי: "הוא תיכף יגיד: שימרו על הלירה שלכם!"

■ אלוף־מישנה צעיר קידם קבוצת ח"כים מהוועדה לביקורת־המדינה שבאה לביקור בבסיס צה"ל. את דבריו הוא פתח בדרך יוצאת־דופן: "אני עומד כאן נרגש ונפעם מגודל המעמד." למראה הח"כים המשתוממים, הוסיף מייד: "ביניכם נמצא מורה ומחנך שלי בבית־הספר התיכון והפחד מפניו נשאר בי עד היום". הקצין הכניר

תקווה סנה רעייתו של הד"ר אפרים סנה, בנו של משה סנה המנוח (למעלה מימין), באה עם שתי נכדותיו של מנהיג מק"י, רחל בת ה־10 (למעלה במרכז) וחווי בת ה־11, לטקס קריאת רחוב על־שם אביו של אפרים. חבן, רופא ואלוף־מישנה בצה"ל, יצא לארצות־הברית לשנת השתלמות, ולא הצליח לבוא לטקס. מנחה טקס קריאת דרך־הרצליה על שמו של משה סנה, עמיקם גורביץ (מימין), בא למקום בחולצה קצרה, כחולה. סמוך לתחילת הטקס הוא החליף אותה בחולצה לבנה. בידו הוא החזיק כריכה של תקליט שבו נאומי סנה ודיברי זיכרון עליו (ראה יומן אישי). כאשר ניגש למיקרופון כדי לשאת את דברו, הוא הניח את הכריכה, שעל עטיפתה רשום בכירור שמו של סנה, מאחרי הכיסא.

— יש מישהו אחר מהליכוד ששומע אותו."

■ באותו דיון עלתה השאלה מה יעלה בגורלו של בעל־אטליז השומר כשרות בעסק שלו, אך מחלל שבת בחייו הפרטיים. שאל מישהו: "אם פיתאום הוא ילך ללידוז?" התערב יושב־ראש הוועדה **אלי קרלאם** מהליברלים ושאל: "מה זה לידוז" העיר ח"כ המפד"ל **יהודה בן־מאיר**: "אומנם יש הסכם קואליציוני, אך אנו לא גורסים שמי שאינו יודע מה זה לידו מפר את ההסכם."

■ ח"כ שינוי **מרדכי וירשובסקי** רגז על עמדת הפרופסור **שבח וייס** בעניין החוק ואמר לעמיתו: "יש יותר מדי פרופסורים בכנסת." וייס לא נשאר חייב. "זה התסביך של הבי־אי־ניקים. גם כן אקדמאים!"

■ השניים הוזמנו לומר את דיבריהם בתוכנית הטלוויזיה ערב חדש, ובה סיפר וייס שהוא שומר בביתו על כשרות. העיר וירשובסקי אחרי השידור: "הוא שוב מתחיל עם הפויילעשטיק

התכוון לח"כ הליברלים **יהודה סרח**, ד"ר לחינוך, שהקציין היה אחד מתלמידיו, כשהוא שימש מנהל בית־ספר איזורי בעמק חפר.

■ הפירסומאי **דויד אדמון** בא ביום השישי שעבר למסיבה שערכו **אורי ויוכבד לוין**, חתניו של כדורסלן־העבר **טל ברודי**. לפתע ניגשה אליו אשה שלא הכיר, הציגה עצמה **כשושנה סלג** ושאלה אותו: היית הבוקר בנמל־התעופה" כאשר השיב שוב בחיוב, שאלה נדהמת: "אז איך אתה פה?" אדמון פתר לה את הקושיה במהירות. באותו בוקר הוא המריא במטוס ליוון, נפגש לשיחה עיסקית במישרד־התיירות היווני, ושב באותו יום אחר־הצהריים לארץ. פלג סיפרה לאדמון, שהיא ליוותה את בעלה, שטס באותו הבוקר לארצות־הברית, דרך יוון. כשראתה את אדמון לפני דלפק חברת־התעופה, היתה בטוחה שגם הוא טס לארצות־הברית, ונדהמה לר־אות אותו באותו הערב במסיבה.

ענה גור: "מכל מקום, כדאי לשגר אליכם את הרב **מנחם הבהן**, שיחזיר אתכם בתשובה."

■ המנחה **מני סאר** טוען, שהוא אינו מבין מדוע התפלא ח"כ העבודה **מיכאל ברי־זוהר** שראש־הממשלה לא ענה לו הזה, ראיין פאר את ח"כ העבודה **יצחק רבין**, וביקש לדעת מה דעתו על מערכת היחסים בין ממשלות ישראל וארגנטינה. רבין סיפר שכאשר ביקר שם, נפגש בבית־המלון שבו התגורר עם 30 אמהות יהודיות, שכאו

אנשים

■ **ירדנה מלר**, מזכירת סיעת הליכוד בכנסת, מחכה בקוצר־רוח לפגרת־הקיץ של הבית. נאחרונה, בעיקבות כמה כישלונות של הקואליציה בהצבעה במליאה, פרצה מלר בבכי. היא ראתה בכך את כישלונה האישי, משום שהיא משמשת מזה זמן רב המצליפה־בפועל של הקואליציה, והיא אשר מזעיקה את הח"כים והשרים להיכנס לאולם כדי להצביע.

■ ח"כ **יוסי שריד** קרא בעיתון על טניסאית בת 40, שנצחה באחד השלבים בתחרות וימבלדון. "כל פעם שאני שומע על דבר כזה, אני אומר לעצמי שמצבי לא כל־כך גרוע," אמר שריד בן ה־42. "כשאני קורא שגבר בן 50 אנס אשה, אני אומר שמצבי עדיין טוב, ויש לי סיכוי להצלחה."

■ יושב ראש הכנסת **מנחם סבידור** הוזמן להתראיין בתוכנית הטור השבועי בקול־ישראל, תוכניתו של **דויד** ("דודו") **מרגלית**. ביום־ההקלטה הוא הודיע, שלא יוכל לבוא, בגלל כאבי־שיניים. גם כשהוצעה לו שיחה בשידור חי ביום השישי בערב, סירב.

■ השופט המחוזי **משה חסון** שמע את הסניגור טוען, כי יש להקל בעונשו של הנאשם, מכיוון שהוא אב טוב לילדיו. "מדוע זה טיעון להקלת עונשו" שאל השופט. "הרי כל אב אוהב את ילדיו! אם אתה משורר, אז תגיד שאתה מוכן אפילו לקטוף כוכבים עבור הילדים שלך, ואין בכך כל דבר יוצא דופן.

■ בעת הדיון על עונשו של **משה גור**, אשר הודה בהתחזות לגינקולוג ובביצוע מעשים מגונים, ביקש הנאשם שבית־המשפט יתחשב ויעזור לו, כדי שיוכל לשוב לפעילות כלכלית ולשקם את מצבו. הוא טען כי בכלא לא יוכל לפרנס את משפחתו. "מדוע לא?" שאל התובע **אברהם לנדשטיין**, הידוע בחוש־הומור שלו, כשיהיה במאסר הוא יוכל למכור את מעשיהו," אמר בחיוך.

■ תחת הכותרת בגידה מחי, ניסה ח"כ הליברלים **יצחק** ("זיגי") **זייגר** לטעון, שדיבורים על החזרת הגולן לסורים הם בגידה על־פי החוק שחוקק עוד כשהמערך היה בשילטון. המאמר פורסם בהארץ לצד תמונת **חיים ברלב**, ולידה הסבר שדיברי ברלב על החזרת הגולן לסורים משמעם בגידה. כתבה זו עוררה ח"כים רבים שפנו לזייגר וביקשו הסבר. כאשר פגש ח"כ הליברלים ברלב במיסדרון הכנסת, הוא הסביר לו שלא היה בכוונתו לומר כי ברלב הוא בוגד, ואם זה השתמע מהכיתוב לתמונה, הוא מתנצל על כך. ענה לו ברלב: "כתוב זאת לעיתון."

■ "צאו מלבנון" קרא צעיר לעבר קצין בכיר, בשנסע במכונית צבאית בצפון תל־אביב. הקצין עצר את ריכבו וקרא לצעיר. הוא ביקש ממנו שיסביר את פשר קריאתו. הצעיר נכנס למכונית, והקצין הזדהה לפניו כתת־אלוף **יצחק שני**, הצנזור הצבאי הראשי. הצעיר הסביר לו, שזכות־ההזעקה עדיין שמורה לו, ולדעתו חובה על כל אזרח המתנגד למילחמה הבלתי־צודקת לומר זאת בכל פורום אפשרי. שני ביקש לדעת מהיכן האינפורמציה שלו, והמוחה סיפר לו שאביו הוא קצין בכיר לשעבר. שני ליטף את ראשו ולא הגיב על דבריו. בתום נאומו יצא הצעיר מהרכב, והצנזור המשיך בדרכו.

■ כאשר הרתה **לילי שרון**, שכר בעלה **אריק** דירה בצפון תל־אביב, ברחוב וייצמן. מדירה זו היא היתה נוסעת בוקר־בוקר לטיפולים בבית־החולים שיבא. בזמן מילחמת הלבנון נהג שרון לנוח בדירה, בין גיחה לגיחה לחזית. עתה הוא לא חידש את חוזה השכירות, ושומרי־ראשו נעלמו מהרחוב.

■ כאשר היה הפרקליט הפתח־תיקוואי **אבי אורן** סטודנט באוניברסיטת תל־אביב, הוא כתב בעיתון הסטודנטים. **מיכאל קליינר**, שהיה אז יושב ראש־האגודה החיום הוא ח"כ חרות, מינה אותו כעורך העיתון. האיש שהדיח אותו מתפקיד זה היה **משה בהן**, היום מראשי המישמרת הצעירה של מיפלגת העבודה.

■ במשך שנים היו בטוחים בתנועת החרות ש**מיכה ריי־סר**, שהצטרף לתנועה, הוא בעצם סוכן של מיפלגת העבודה. פעם ביקר אצלו קליינר, שאחר סיפר ל**רוני מילוא** כי על הקיר בביתו של רייסר היתה תלויה מדליה של **זאב ז'בוטינסקי**. אמר לו מילוא: "אל תהיה נאיווי. אתה יודע כמה מדליונים של ז'בוטינסקי אפשר לקנות בחנות."

■ בישיבה של ועדת־העליה והקליטה הציע ח"כ העבודה **רפי סוויסה**, "למכור" את העליה כפי שמכרו את הליכוד בבחירות, "כפי שמוכרים קוקה־קולה". העיר לו קליינר: "את המערך צריך למכור, לעומת זאת, כמו שמוכרים שמדקיק."

■ במחזה המוסיקאלי **סוויני טוד**, שמועלה עתה על בימת התיאטרון הקאמרי, מופיעים שני בני־מישפחה אחת: השחקנית **סנדרה שדה**, שהיא אשתו של השחקן **מוני מושנוב**, ואחיה **גבי שדה**, זמר־אופרה במיקצועו. אמם של השניים אף היא קשורה בזימרה — היא מרה לפיתוח־קול.

חיים ברלב מתכופף בשולי הבימה, כדי לדבר עם חברים. ברלב, מזכ"ל מיפלגת העבודה, ניהל את ישיבת המרכז האחרונה של המיפלגה באולם אוהל־שם בתל־אביב. המדרגות היו צרות ביותר, וברלב, שישב על הבימה, העדיף לדבר עם הפונים אליו כשהוא ניצב מעליהם.

וורד סווינגל מנהיג הלהקה הקולית ניו סווינגל סינגרס (בתמונה עם הזמרת מיכל טל, אחרי הזי־פעה בפארק הירקון), הביע חשש שמישהו מתנכל לו. הוא סיפר שבבית־המלון שבו הוא מתאכסן, הוא תלה מחוץ לדלת את השלט .נא לא להפריע", והמנקה היתה נכנסת לחדרו בקביעות ב־7 בבוקר ומעירה אותו. הוא דרש ממנה לצאת, וגילה שהשלט הוסר. אחרי שני לילות דומים, הוא פנה להנהלת המלון וביקש שיעבירו אותו לקומה אחרת. הוא הועבר מהקומה העשירית לקומה ה־14, אך גם שם הוסר הפתק שתלה, והחדרנית העירה אותו שוב בשעת בוקר מוקדמת. הוא בדק ומצא שלשאר חברי הלהקה לא אירע כדבר הזה, ומכאן הוא הגיע למסקנה שמישהו בכל זאת מנסה להפריע לו לישון.

איתן הדר צלם הטלוויזיה יושה על הריצפה, והכתב איתן אורן עוזר לו לקום. הדר צילם עבור .השבוע, יומן אירו־עים" את ערב־ההזקרה שנערך ב.בית ליסין" לשחקנית רחל מרכוס (ראה: לילות ישראל). במהלך הצילום נתקל באחד האורחים, החליק ונפל על ישבנו, כשהמצלמה על זרועו.

בלונים

מאת דניאלה שמי

שולחן־הנשיאות בוועידת מפ"ם: יערי, שם־טוב, הרצוג, יסעור, פרס, חזן

אנשים

ח"כ האדמוני אוהב לשמוע את צביקה פיק, ובנו של בגין ניהל מו"מ עם נכדתו של ז'בוטינסקי

■ **טל בר־און**, בתו של אלוף־מישנה (מיל') **מרדכי** ("מורל'ה") **בר־און**, מראשי שלום־עכשיו, שנשאה ל**דאהר זיידאני**, ערבי ישראלי, מצאה באחרונה מקום עבודה: היא עובדת באחד • העיתונים הפלסטיניים במיזרח־ירושלים. למרות שהתבטא לא פעם כי "גישואי־תערובת הם אסון לעם היהודי," בר־און מחבב את חתנו.

● **העיתונאי שלום רד־זנפלד:** "מידה מגונה רכשו לעצמם שכנינו בצפון. כל מה שאנו עושים, הם שואלים: טוב לנוצרים או רע לנוצרים."

● **המוסר פינחס שדה,** אחרי ביקור בגדה המערבית: האדמה כאילו אמרה לי, שלא משנה לה לחלוטין מי עובד אותה. מבחינתה, זה היינרהך אם יושב עליה בגין או (יאסר) ערפאת."

שלומית אהרון מהדקת את החגורה לגופה, כש־מעצבת הבגדים, ליאת נישרי עוזרת לה במלאכה (מימין). שלומית, כוכבת להקת "הכל עובר חביבי", הוזמנה להופיע בסירטון־פירסומת. מכיוון שההזמנה הגיעה סמוך למועד הצילומים, פנתה שלומית לליאת וביקשה ממנה שתשאיל לה בגד לצילומים. ליאת עשתה זאת ברצון, ואף עזרה לה להתלבש.

פסוקי השבוט

● **המשורר יב"י:** כש־בראש מאווייי המשק רכש נשק — מה הטעם בחשק החייזי"

● **הרב מנחם הבהן:** "לא היה לנו ספק ששביתת הרופאים תסתיים עד יום השני, ט"ו בתמוז. שאם לא כך, היו חס־וחלילה רופאינו נכשלים בצום של י"ז בתמוז."

● **הנ"ל:** "סוף טוב, הכל טוב — הממשלה הסכימה לבוררות מוסכמת בין בנו של (מנחם) בגין ובין נכדתו של (זאב) ז'בוטינסקי."

● **המחזאי יהושע סר־בור,** באותו עניין: "מי אמר השבוע — אבי רצה להיכנס בעובי הקורה, אבל הוא לא הספיק, כי אני החלפתי את אבי הקורה?"

● **ח"כ חרות מיכה רייסר,** על עצמו: "אף פעם לא הצגתי את עצמי כאיש רוח או כאמן. הצגתי את עצמי כצרכן תרבות ממוצע."

● **הנ"ל:** "במוסיקה, למשל, אני אוהב הכל. כאשר אני פותח את הרדיו, ובמיקרה מנגנים מוסיקה קלאסית, אני לא מחליף לתחנה אחרת."

● **הנ"ל:** "יש כמה שירים של צביקה פיק שאני אוהב. לא מפני שהוא חרותניק."

● **הנ"ל:** "באמנות הציור אני אוהב להסתכל על תמונות, ואני יכול להתעכב הרבה זמן על תמונה, למרות שממש לא מעניין אותי מה שהצייר רצה להביע. אני לא רוצה לתת דוגמה של אף צייר. השאלה לא רלוונטית לגביי."

מרים בנימיני

מזל החודש:

סרטן

בני המזל ניכרים גם בכף־יד

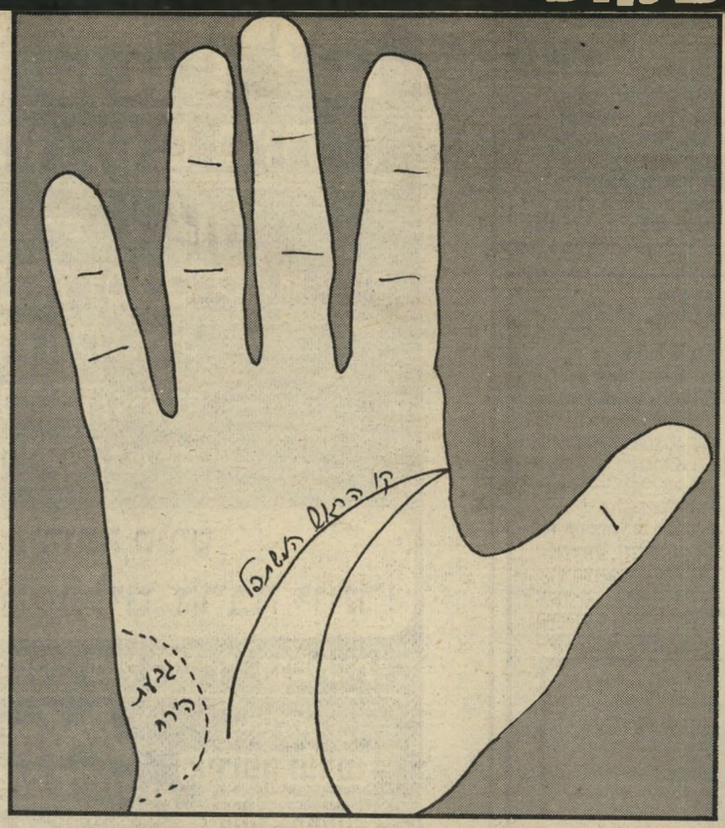
מזל סרטן אינו קל להגדרה. לפעמים נדמה שזה מזל מאוד מעשי, מפוכח ומציאותי, ולעתים נדמה שאין מזל תימהוני ממנו. כנראה ששתי האפשרויות נכונות. אפשר להיעזר בכף־היד ולראות, אם מופי־עות בה אותן תכונות אופייניות.

כמה סימנים מסמלים את מזל סרטן, ואפילו כאשר הם מופיעים ביד של אדם שאינו משתייך למזל סרטן, אפשר לבדוק ולפשפש במפתו האסטרולוגית, שמא מסתתר כאן ירח או אופק עולה בסרטן.

גיבעת הירח

שמה של הגיבעה אומר כמעט הכל. גיבעת הירח ממוקמת בבסיס היד, ועולה לכיוון הזרת. הגודל היחסי של גיבעה זו ניתן להערכה, אם קו המיתאר של הצד החיצוני שלה הוא ישר או מתעגל. אם הוא מתעגל, יוצר רכס לאורך צד היד – סימן שהגיבעה מפותחת ואופיינית למזל סרטן. גיבעת הירח מתייחסת לכל מה שקשור לדמיון, לבעליה אופי אמנותי, רגשני, רומנטי, אידיאליסטי – עם יכולת מיסטית וצורך בשינויים ומשיכה למסעות בים.

גיבעה שעליה מצויירים הרבה קווים, מראה על רגישות־יתר ודמיון מפותח. גיבעה מפותחת מראה על היכולת או הצורך להזות בהקיץ, וכן על סקרנות ויכולת להתרשם ולהתפעל מכל דבר מוזר.

גיבעת ירח יפה, שאינה גבוהה מדי, מעידה על בעליה שהוא בעל דמיון רומנטי, חוש־הומור ואוהב שירה, ספרות ואמנות.

גיבעת ירח גבוהה מאוד ומצקה, מראה שכאן השפעות של מזל סרטן חזקות במיוחד. כל דבר שבעל הגיבעה עושה או אומר, נושא אופי רך ורומנטי, יש לו דמיון יוצר וקשר חזק למיסטיקה, ואולי טלפטיה וחוש נבואי. הוא בעל כושר המצאה, אינו נקשר למערכת חוקים שמרנית, ותמיד מחפש את החידוש.

הוא נמשך לנסיעות בגלל חוסר־המנוחה שלו. למרות שהבית והמישפחה חשובים לו וכן הנוחיות.

גיבעת־ירח גבוהה ורכה מאוד למגע, מאפיינת יותר מכל את המשתייכים למזל סרטן. בעל גיבעה כזו רגיש ונוגע ללב בפגיעותו הרבה. הוא מהיר להיעלב, גם אם לא היתה כל כוונה להעליבו. הוא נוטה למצבי־רוח ולהתקפות־עצבות, ודואג יותר מדי בגלל פחדים דמיוניים. מבחינה ריגשית הוא יכול להיות הפכפך ובלתי־יציב, חסר לו הגיון ושכל ישר, והוא חי בעולם של דמיונות וחולם על דברים שיעשה פעם, אך לעיתים רחוקות הוא ניגש לממש את חלומותיו.

קו הראש

הסימן השני לזיהוי מזל סרטן הוא קו הראש. קו זה חייב להשתפל לכיוון גיבעת־הירח. אם הוא נראה ישר, הוא בשום אופן לא יוכל לייצג את מזל סרטן. קו־ראש משתפל לכיוון גיבעת הירח מצביע על מזג רגיש ואמנותי, ומזכיר לנו שכאן טיפוס מעט תמהוני ובלתי־צפוי. הוא רומנטי, חמים, אינטואיטיבי, בעל דמיון, נדיב־לב ורך. אם הקו ארוך וממש מגיע לגיבעת־הירח, הוא מזכיר שכאן בן סרטן מאוד אינטלינגנטי, בעל דמיון יוצר וכישרון חבוה עצמית.

אך תכונות מרשימות אלה הן רק צד אחד של המטבע.

קו־ראש מעין זה מספר על טיפוס בעל נטיה חזקה למצבי־רוח, לא פעם הוא שוקע בדיכאון ובחוסר מעש, ואז הוא מעדיף להסתגר בתוך קליפתו, כשעל פניו הבעה עצובה וקודרת.

סימנים נוספים, המתאימים ליד של בן מזל סרטן, הם יד רכה וגמישה, שמעידה על אדם רגיש, חושני, טוב־לב, בעל כושר הסתגלות, ניתן להשפעה ובעל טאקט. מצבי־הרוח מתחלפים אצלו במהירות. צער הזולת נוגע לליבו, הוא רחמן ומוכן לעזור לכל סובל.

יד בעלת קווים וקוקווים קטנטנים, הנראית כאילו מישהו קישקש עליה, מספרת על אדם רגיש שלוקח הכל ללב, וכמעט אינו מסוגל להתפרץ ולהוציא את כאביו החוצה. זה אדם הנוטה לאכול את עצמו וסובל מבטן רגישה במיוחד.

טלה

21 במרס – 20 באפריל

סכום כסף שקבלתם או עומדים לקבל השבוע, יסייע לכם להגשים תוכנית הקשורה בנסיעתכם ה־קרובה. המדובר בחופ־שה משותפת עם ידיד או עם בן־הזוג. החודש הבא יתאים יותר לבי־צוע התוכנית. השבוע תוכלו להתמסר לטיפול בביתכם, הדירה זקוקה לשיפוץ וחידוש. לק־ראת סוף־השבוע עשו־יים להגיע אורחים ב־מפתיע. למרות ההפתעה, ההנאה תהיה מושלמת. בשטח יהיו עיכובים מרגיזים.

* * *

במקום העבודה תרגישו השבוע קצת בילבול, בגלל אי־ההבנה עם עובדים אחרים וקצר בתיקשור־רת ביניכם ובין המ־מונים עליכם. המצב הכספי ממשיך להדאיג – אתם חייבים לנסות לחסוך, מכיוון שעדיין לא נראה שהמצב משתפר. יתכן שבשבוע הבא תקבלו סכום כסף, שיסייע לכם לע־בור את התקופה ה־קשה. בשטח הרומנטי תוכלו להמשיך ליהנות מהקשרים שהחלו לא מזמן.

* * *

השבוע תצטרכו יותר זמן לבית ולמישפחה, יתכן שתיאלצו לצאת ל־חופשה שלא תיכננתם אותה מראש. אורחים מחוץ לארץ עשויים להגיע במפתיע, אולם אל דאגה: הביקור יג־רום לכם הנאה. בק־רוב אתם עומדים לקבל הזמנה לנסיעה לחו"ל. בשטח הרומנ־טי לא הכל הולך כפי שהייתם רוצים – רצוי שלא תבטיחו דבר ולא תיצרו קשרים מחייבים. התוצאות עלולות לאכזב.

שור

21 באפריל – 20 במאי

חלק מבני־המזל עדיין לא התאוששו מהחודש הקשה שעבר, אך כבר השבוע יוכלו להרגיש שיפור רב בהרגשה הכללית. אפשר כבר לתכנן שי־נויים במקום העבודה קרוב לוודאי שאנשים הקשורים איתכם יס־כימו לקבל את ח־רעיונות החדשים שצצו בראשכם. היומיים ה־ראשונים (חרביעי וה־חמישי) יהיו קצת מעייפים, וכדאי לנוח. משבת העניינים יסתדרו, בייחוד בפרשיית אהבה חדשה.

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

* * *

מצב־הרוח אינו טוב במיוחד. כל השבוע שעבר הרגשתם שכל דבר יותר מעייף מתמיד. בחודש הק־רוב אתם עלולים להרגיש את עצמכם פחות חזקים, והמרץ הרגיל, שמאפיין את־כם בדרך־כלל, יעלם לזמן מה. כדאי למתן את הקצב ולא לקחת על עצמכם יותר מדי, מכיוון שגם המצב הבריאותי רגיש מדי, ואתם נוטים לחלות במהירות. חיי־האהבה ימשיכו בכל זאת להנות אתכם.

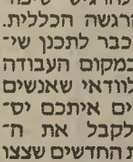
* * *

שיחות חשובות עם עמיתים לעבודה כדאי לדחות, מפני שהשבוע לא יפרשו את מה שאמרתם בצורה נכו־נה, וזה עלול להביא לריב גדול ומיותר. בעיות כספים שוב יט־רידו וידאיגו אתכם. עדיין קשה לצאת מה־מצב הקשה שאליו נקלעתם, אולם כבר בחודש הבא תרגישו בשינוי לטובה. מבחי־נה חברתית אפשר לומר, שהתקופה מוצלחת. יש חזדמנויות לפגוש אנשים חדשים ולחפש אצלם עזרה.

בתולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזנים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

בעיות מגורים מטרידות אתכם בתקופה זו. חושבים על שינוי הדירה או הרחבתה. גם אותם שדירתם משביעת־רצון, מעוני־ינים להחליף את ה־סביבה. השבוע יהיו יותר סיכויים למצוא את מה שאתם מבק־שים. נסיעה לחוץ־ל־ארץ עומדת על הפרק, אם כי אצל רבים זה יתבטא בכך שבן־חזוג הוא־הוא יהיה זה שנוסע במישפחה. במקום העבודה אתם עלולים לקבל על עצמכם תפקיד חדש.

* * *

במקום העבודה יורגש מתח השבוע, צפויות התנגשויות עם עובדים אחרים, אך ללא ספק תוכלו להת־גבר על הבעיות על־ידי כך שתפעילו כוח ותהיו חזקים. בצורה זו תוכ־לו להשיג בקלות שלי־טה מוחלטת. נסיעות קצרות שתבצעו הש־בוע לא יהיו נעימות, ובכל זאת תצטרכו ל־בצען. עניינים כספיים יפתיעו לטובה: כדאי לנצל כל הזדמנות ולהציע לאנשים הנכונים את הרעיונות והתוכניות שלכם.

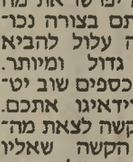
* * *

בשורות טובות בענייני כספים יגיעו לאוזניכם השבוע, אולם יותר מדי אופטימיות עלולה ל־סבן את מה שהשגתם עד עכשיו. מיכתב או שיחת־טלפון יגיעו ה־שבוע, וקשורים לתפ־קיד חדש – יתכן שברגע הראשון תת־אכזבו, אך למעשה ה־כיוון הוא חיובי. בסוף השבוע רצוי להקפיד בילויים. בשטח הרומנטי תהיה אכזבה קטנה, אולם תתגברו על כך בקלות.

עקרב

24 באוקטובר – 22 בנובמבר

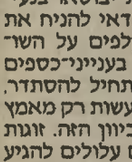
קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

חיי "החברה יהיו מאוד מהנים, וכמו כן תהיה התקדמות מעניינת בחיי־האהבה. הרגשות יבוטאו בנעי־מות וכדאי להניח את כל הקלפים על השו־לחן. בענייני־כספים הכל מתחיל להסתדר, צריך לעשות רק מאמץ קטן בכיוון הזה. זוגות נשואים עלולים להגיע לסיכסוך, בגלל אי־הבנה טיפשית ומיר־תרת. כדאי לומר כל מה שבליבכם כדי למנוע סבל. רווקים עשויים למצוא את מה שהם מחפשים.

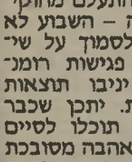
* * *

השבוע תצטרכו להחליט סופית אם להישאר במקום העבודה הנוכחי. שיחה עם הבוס תבהיר לכם, שמאוד לא מעוניינים שתלכו. אם החלטתם להישאר, תוכלו להי־טיב את התנאים של־כם ולעמוד על כך שימלאו את דרישותי־כם. המצב הבריאותי אינו טוב במיוחד – אתם חשים חולשה ונוטים לחלות במהי־רות. רצוי לקחת חופשה קצרה ולהשתדל לבלות במנוחה לפחות יום או יומיים.

דגים

20 בפברואר – 20 במרס

דלי

21 בינואר – 18 בפברואר

* * *

הורים במזל דגים יצטרכו להשגיח על הילדים שלהם, שנוטים להתעלם מחוקי־התנועה – השבוע לא כדאי לסמוך על שי־פוטם. פגישות רומנ־טיות יניבו תוצאות חיוביות. יתכן שכבר השבוע תוכלו לסיים פרשת־אהבה מסובכת וכבר תפגשו באהבה יותר בריאה ויותר פשוטה. בהגרלות ש־תשתתפו בהן השבוע, אתם עשויים לזכות בסכומים לא גדולים, אולם זה יגרום לכם שימחה גדולה.

נדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

טיולים נהדרים
במסלולים המרתקים ביותר!

* אירופה: 8-30 יום.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו: 28-32 יום.
* המזרח הרחוק: 31 יום.
* דרום אמריקה: 23 יום.
* דרום אפריקה: 16 יום.

קול המפרסם

בטיולי אירופה טורס
משלמים פחות ומקבלים הרבה יותר!

חוברת עם פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות!

52 שנות נסיון לשרותך!

הטיול הטוב ביותר שלך

אירופה טורס EUROPA TOURS

הארגון, התכנון והביצוע ע"י אירופה טורס רח' בן יהודה 100 ת"א טל. 243224.

מכתבים

קו אדום

באחד המקומונים כתוב כך: „התעשיין הדרום־אפריקאי, אלן אלטשולר ואשתו הגיעו ארצה לביקור, שמטרתו ל־בדוק את מצב השקעותיהם כאן". („ידיעות השרון")

מעניין, אם כאשר מגיע לצריך אחד המיוחסים שהוזכרו ברשימותיו של יהודה פיינגולד המנוח, שהיה מפקדו של סעדון בהגנה.

אני אחיו הצעיר של יהודה פיינגולד ז"ל, שנפל ב־28 בפברואר 1948 בקרב על כפר סלמה. אחי היה אז בן 16 וחצי שנים, ולכן לא יכול היה להיות מס־פה.

סעדון לא קרא את היישוב אור־יהודה על שמו של אחי. את הטענה הזו הוא השמיע שנים מאוחר יותר, כשניסה להשיג משהו מהמדינה על חשבון זיכרו של אחי.

הרין פיינגולד, תל־אביב

● ● ●

גניבת־הדעת על אדמה גנובה

בשבוע שעבר נערך בבית מועצת־הפועלים בכרמיאל כינוס מורים, מחנכים ומד־ריכים. נושא הדיונים: חינוך הומניסטי בתנאי עימות. יוזם הכינוס: המרכז הבין־לאומי לשלום במיזרח ה־תיכון.

כרמיאל 1983. עיירת אפרטהייד בלב הגליל. מחנכים נשואי־פנים מתכנסים בבניין הניצב על מקומו של מטע זיתים, שנעקר לפני 17 שנים. הומניסטים ידועי־שם ורודפי־שלום

(המשך בעמוד 22)

יהושוע איש נצרת

השם ישו אינו רק גידוף – קיבע הקורא הבלשן, בהתייחסו ל־קורא יקר" („העולם הזה" 2390).

ישו הוא השם הרווח לאבי הנצרות. כך קראו לו בני דורו וכך כתוב שמו כמה וכמה פעמים בספרות התלמודית (ראה/ראי את כל מראי המקום לישו במפתח המצוין לספר האגדה שבעריכת ביאליק־דבניצקי). גם כתיב השם הזה בלשונות אירופה, על פי הנוסח היווני של 'הברית החדשה' — Jesus — מעיד על כך.

ברור שהשם ישו הוא קיצורו של ישוע, שהוא קיצורו של יהושוע, אבל אין הקיצור הזה מאוחר, אלא נעשה אז, בזמנו של ישו, כפי שמעידים כל המקורות. קיצורים כאלה היו מאז ומעולם בעברית (למשל, ישעיהו־ישעיה, יהונתן־יונתן, אחיהו־אחיה, מתתיהו־מתי, עוזיהו־עוזי, יוסף־יוסי...). רק בתרגום הברית החדשה מיוונית לעברית, שנעשה ברורות האחרונים בידי יהודים שהתנצרו ('שהשתמדו'), רשומה הגירסה ה'משוחזרת' ישוע, ויואת, בלי ספק, מטעמים תיאולוגיים־נוצריים. בספרות

מזיף ישוע
יורקים לעבר הצלב

העברית לכל הדורות, לרבות ספריהם החשובים של י' קלוזנר (ישו הנוצרי) ושל ח' כוהן (משפטו ומותו של ישו הנוצרי), הגירסה, כמובן, ישו.

נכון שיש אורתודוקסים פאנאטיים, חסרי תרבות, שיורקים לעבר צלב הנקרה להם בדרכם, או על רצפת בית הכנסת, שבו הם מתפללים, כשהם אומרים 'עלינו לשבח' ומזכירים את הפסוק „שהם משתחווים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע' (פסוק שהוצא מסידורי התפילה של לא־אורתודוקסים), או שמסמנים סימן של ניטרוק בשם יש"ו (יימח שמו וזכרו). יהודים כאלה, ורק כאלה, היו מסוגלים להפריע בגסות ובפראות להשמעת היצירה 'המשיח' להנדל, בירושלים העיר הקדושה ליהדות, לנצרות ולאיסלאם.

ד"ר ראובן סיוון,
ירושלים

הסרד באש"ף — רע לישראל!

שוב מתגלה לעיני־כל שיתוף־הפעולה האוטומטי בין חזית־הסירוב הערבית, ושליחיה בסלגים הקיצוניים באש"ף, לבין חזית־הסירוב הישראלית, החולשת על ממשלתנו.

ממשלת־סוריה ובעלי־בריתה באש"ף פתחו בהתקפת־מחץ על הנהגת אש"ף, כדי לחסל את עצמאות התנועה הלאומית הפלסטינית. הם מאשימים את יאסר ערפאת בניהול מדיניות המכוונת להביא להכרה במדינת־ישראל ולהסדר עימה. בין השאר הם תובעים להפסיק את הדו־שיח בין אש"ף לבין כוחות־השלום בישראל.

שר־החוץ יצחק שמיר ודוברים רשמיים אחרים, יחד עם דוברי ה„אופוזיציה" הראשית, מתמוגגים מנחת למראה ההסתערות של הנשיא אסד ומורדי פת"ח, ומשמיעים בגלוי את התיקווה שהקיצוניים ישתלטו על אש"ף וישימו קץ לקו המתון של ההנהגה הנוכחית.

בשנים האחרונות אותתה הנהגת אש"ף פעמים רבות לישראל ולארצות־הברית על נכונותה להסדר־שלום. המאבק הנוכחי מוכיח שאיתותים אלה היו בנים ואמיתיים. אחרת לא היה הסרד של הקיצוניים באש"ף פורץ כפי שפרץ.

ממשלת־ישראל השיבה ריקם את כל הפניות שבאו מן המחנה הפלסטיני — בין השאר באמצעות המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, שחבריה נפגשו עם יאסר ערפאת ומנהיגים פלסטיניים אחרים. אחת המטרות האמיתיות של מילחמת־הלבנון היתה לשים קץ למדיניות המתונה של אש"ף, שהיתה עשוייה ליצור בדעת־הקהל הישראלית והעולמית את הנכונות להתפייסות היסטורית. עתה נדמה לממשלת בגין־שמיר כי מטרה זו אכן הושגה.

אילו היתה תיקווה זו מתגשמת, היה הדבר מביא להקצנה של העולם הערבי כולו, לחיסול סיכויי השלום לשנים רבות, למילחמות נוספות, להרג ולהרס.

המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני מביעה את תיקוותה שאש"ף ישמור על עצמאותו, חרף הסתערות אויביו עליו, ויגבש קו ברור וחד־משמעי לדו־קיום ישראלי־פלסטיני, על בסיס של הגדרה עצמית וזכות העם הפלסטיני למדינה לאומית משלו, לצד ישראל ותוך שלום עימה.

אנו תובעים מממשלת־ישראל להצהיר שהיא מוכנה להכרה ולהסדר־שלום, המבוסס על דו־קיום בין שתי מדינות בארץ.

המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני

תל־אביב, ת.ד. 956

על שם מי נקראת אור־יהודה?

בדיווח על הלוויתו של אליהו סעדון („העולם הזה" 2373) נכתב כי הישוב אור־יהודה נקרא על שמו של מנהל חברת־ההשקעות ישראל זילברברג, מדווח המקומון של צריך לקוראיו, שמר זה וזה מישראל בא לביקור שמטרתו לבדוק את מצב השקעותיו?

מאחר שהכותב הותיר אותנו בערפל לגבי מהות השקעותיו של מר אלטשולר בארץ, נותר רק לקוות שהמדובר אינו בבורסה. אחרת, יש לחשוש, לא נראה אותו פה שוב במהרה.

הידיעה, אגב, מופיעה במדור שנקרא קו אדום.

שימעון חכים, רמת השרון

● ● ●

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

"העולם הזה": 1084
תאריך: 9.7.1958

גליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש כתבת־שער למחלוקת בין מנכ"ל מישרד־הביטחון, שימעון פרס (פירסומת), ובין ראש הממשלה ושר־החוץ לשעבר, משה שרת, על רקע הענקת "אות ההגנה" לשרת ולמייסדים אחרים של ה"הגנה". בתבה תחת הכותרת "מיכרה הזהב בחל" עסקה בשערוריית קיטנות־הקיץ בתל־אביב. מדור הספורט, תחת הכותרת "גביע הביריונים", הזקיד למישחק רבע־הגמר על גביע־המדינה בין "מכבי תל־אביב" ו"הפועל רמת־גן" (ראה: תמונה). על ביטוח ידידות יוצא־דופן שנערך באילת, בין יהודים וערבים, דיווח כתב "העולם הזה", עמאללה מנצור, תחת הכותרת "עלי ואת — על חוף אילת". וידוי של שלום שיינפלד, שהואשם בניסיון לדרוס למוות את שותפו, הובא תחת הכותרת "לפתע שכב לפני!..."

בשער הגליון: משה שרת נגד שימעון פרס.

פרשת מיהו יהודי? ★ יהודים בקיבוץ אינם יהודים

יהודים ★ כמה עובדים בעיריית תל־אביב?

הממשלה

"ולא תתחתן בם"

"כי יביאך אדוני אלוהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה, ונשל גויים רבים מפניך, החיתי והגירגשי והאמורי והכנעני והפריזי והחיווי והיבוסי, שיבעה גויים, רבים ועצומים ממך. ונתנם אדוני אלוהיך לפניך, והיכיתם. החרם תחרים אותם. לא תכרות להם ברית ולא תחנם. ולא תתחתן בם, בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבינך. כי יסיר את בינך מאחרי, ועבדו אלוהים אחרים, וחרה אף אדוני בכם, והשמידך מהר..."

פסוקים אלה מתוך ספר דברים, פרק ז', שנכתבו לפני אלפי שנה, עמדו השבוע במרכז החיים הפוליטיים של מדינת ישראל.

זנות ולא נישואין. החוק התנ"כי הזכיר רק שיבעה עממים. אולם כדרך כל עיקרי היהדות, נבנה על הפסוקים התנ"כים המשוטים בניין גבוה ויציב של הלכה, שהרחיב את משמעותם עד אין שיעור.

כתב "הנשר הגדול," רבי משה בן־מימון (הרמב"ם), לפני 750 שנה בסיפרו היד החזקה, תחת הכותרת "הילכות איסור ביאה": "אחד (גורס) שיבעה עממין ואחד כל האומות." אחרי שהסתמך על עזרא הסופר, הוסיף: "ולא אסרה תורה אלא התונות. אבל הבא על גויה דרך זנות, מכין אותו מכת מרדות מדברי סופרים. גזירה, שמא יבוא להתחתן... ודבר זה גורם להידבק בגויים, שהבורילנו הקדוש־ברוך־הוא מהם, ולשוב מאחורי אדוני ולמעול בו."

בזנות עם בנות עכו"ם ראה הרמב"ם צרה קטנה הרבה יותר מאשר בנישואין עימן.

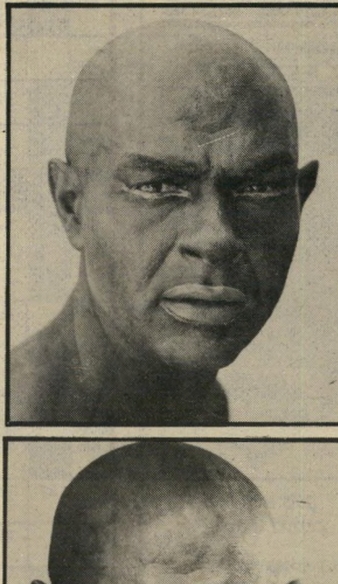
לפני 435 שנה גובשה ההלכה סופית על־ידי רבי אהרון הלוי מונציה, בעל החינוך. הוא קבע: "בן הבא מן העבד, או מן העכו"ם, או מן השיפחה, הרי הוא כאמו, ואין משגיחין על האב... לפי שרוב העם, דרך טיפשות, יימשכו אחר עצות נשותיהם, ואם ישא אדם בת אל נכר, תמשכהו לעבודת עבודה זרה, ולעמה. ועוד — כי גם בניה ממנו תגדול לעבודה זרה, ואוי לו לפוסל את זירעו. מה שאין כן שהאם היהודיה, אין חשש כזה גם כשהאב הוא מן העכו"ם."

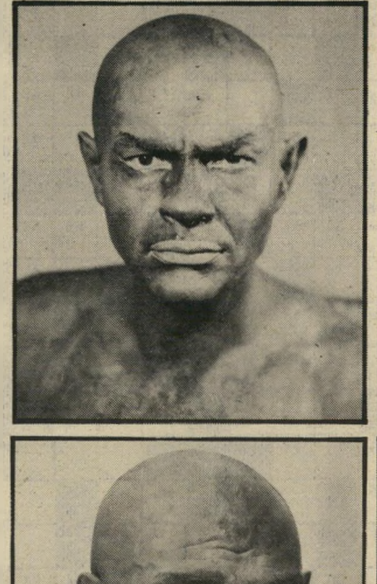
"גרי אריות". זוהי הלכה חד־משמעית, שאין עליה שום אפשרות של ויכוח: מבחינה דתית, בן הנוצריה הוא נוצרי.

למראית־עין יש פיתרון פשוט לבעיה: על האם להתגייר, יחד עם בנה. אולם הסבורים כך אינם מבינים, לרוב, את הקשיים הכרוכים בדבר. כי לפי ההלכה, אין תוקף להתגיירות שבאה מטעמי נוחיות, שלא מתוך רצון כן לקבל את מיצוות הדת היהודית.

יוסף ידין כ"קיסר גונס" במיסגרת הניסיון להציל את התיאטרון הקאמרי מאחד המשברים הגדולים בתולדותיו, העלה התיאטרון את מחזהו של יוג'ין או'ניל קיסר גונס, שבו כיכב השחקן יוסף ידין. כדי לגלם את דמות הקיסר גילח יוסי ידין במיוחד את שיער ראשו.

אלימות בכדורגל אחד משיאי האלימות בתולדות הכדורגל הישראלי התרחש השבוע לפני 25 שנה, במהלך מישחק רבע־גמר הגביע בין הפועל פ"ת ובין מכבי ת"א. שחקני הפועל, אורי קרני (כיום מאמן) תקפו את השופט אברהם דודאי (במרכז).

במדינה

הנערה מגיבעת־השלושה

כמה צעירות אלמוניות הפכו השבוע לסלע־מחלוקת ממלכתיים. אחת מהן היתה הצעירה מאחד ממישקי השומר הצעיר, בת לאם נוצריה ואב יהודי, שעמדה להתגייס לצה"ל, אך לא הוכרה כיהודיה מבחינת החוק. למרחב, עיתון מפלגתו של שר־הפנים ישראל בר־יהודה, הוסיף השבוע סיפור שני, שסיפק מייד חומר־דלק למשבר הממשלתי.

אולם סיפורה של גליה שמבוביץ, חברת משק גיבעת־השלושה של הקיבוץ המאוחד, הוא הרבה יותר מסובך.

"יהודים בקיבוץ אינם יהודים". הסיפור שהופיע בלמרחב פרש את פרשת סיבלה של חברת הקיבוץ, בת לאם נוצריה, שרצתה להינשא לאחד מחברי המשק. גליה שמבוביץ (18) צעירה, נמוכת־קומה ובלונדית, הגיע לקיבוץ גיבעת־השלושה לפני תישעה חדשים.

יחד עם אבי המישפחה היהודי, אמה הנוצריה ושני אחיה הצעירים, עלתה גליה מפולין. אחרי תקופה קצרה נימולו אחיה, היא התערתה בחיי המשק, נשלחה לסמינר הקיבוץ המאוחד באפעל, למדה עברית, שמעה הרצאות על בעיות הארץ, עבדה בקיבוץ, במיטבח ובגן והפכה ישראלית לכל דבר.

גליה הרגישה עצמה כבת לאומה הישראלית. אולם כאשר החליטה להינשא לבן־המשק, ופנתה לצורך זה למישרד הרבנות בפתח־תיקווה, התברר לה כי הרגשתה אינה מכניסה אותה תחת כנפי הדת היהודית. "למרבית התימהון," כתב למרחב, "סירב הרב המקומי לגיירה ולהשיאה." לדברי למרחב, ולדברי גליה עצמה, נבע סירובו של הרב לגיירה ולהשיאה בגלל היותה חברת קיבוץ, בטענה: "אין לנו צורך ביהודים החיים בקיבוץ ללא קיום דיני ישראל... היהודים החיים בקיבוץ אינם יהודים."

שני צדדים למטבע. אולם תיאורו של למרחב היה פשטני מדי. הרבנות בפתח־תיקווה סירבה להשיא את גליה לא רק בגלל קפריזות אישיות של הרבנים, אלא בהסתמך על חוקי ההלכה היהודית, שהם הפוסקים במדינה בענייני אישות.

כי גליה לא היתה רק בת לאם נוצריה. גם אביה היה נוצרי. אחרי שנהרג במילחמת העולם השניה, נשאה אמא מחדש, הפעם לגבר יהודי. אומנם, גם אחיה, שנולדו מהאב היהודי והאם הנוצריה, אינם יהודים לפי חוקי־ההלכה, למרות שנימולו. אך מצבה של גליה, בת לנוצרי ולנוצריה, היה שונה.

הקשיים שהטילה הרבנות בפתח־תיקווה על גליה, כדי לגיירה, הם ההגבלות הרגילות המוטלות על כל נוצרי הבא להתגייר. סיפר השבוע מזכיר בית־הדין הרבני בפתח־תיקווה, הרב שמעון כץ: "אחרי שגליה פנתה אלינו והודיעה שהיא רוצה להתגייר, קבענו לה מועד לדיון לפני בית־הדין הרבני בהרכב שלושה דיינים. אחרי ששמע את בקשתה, הסביר בית־הדין למבקשת את עיקרי היהדות והמיצוות של התורה, שבלעדיהם אי־אפשר לקבלה כגיורת. בית־הדין נתן לה שהות להרהר ברעתה, אם לנוכח חובות אלה היא מסכימה להתגייר. כשבית־הדין הרבני יהיה משוכנע בצידקת דבריה ובנכונותה להתנהג על־פי הדת היהודית — יגיירוה."

גליה הבינה מדברי הרבנים, שכדי להתגייר יהיה עליה לעזוב את הקיבוץ, שם אין מקיימים את עיקרי מיצוות היהדות. היא פרצה בהיסטריה של בכי. היה נדמה לה, כי עולמה חרב עליה. אולם רבני בית־הדין, שייתכן כי אחד מהם יעץ לה לעזוב את הקיבוץ כדי להקל על גיורה,

מספרת ההלכה: עדה של כותים, בני ארמניה, שהועברו לסביבות שכם, שסבלה ממכה של אריות שהטילו את חיתיתם על העדה, גרמו לכך שהכותים עלו ירושלימה והתגיירו. אולם להתגיירות זו לא היה תוקף, מאחר שבאה רק כדי להינצל מן האריות. נוצריות המבקשות להתגייר בישראל כדי להינשא לבחורים יהודים, או כדי להירשם כיהודים במירשם־התושבים, עלולות למצוא את עצמן במצבם של אותם "גרי אריות".

אנשים

● ח"כ חירות ד"ר **שמשון יוניצ'מן**, אחרי שראש־הממשלה **דוייד בן־גוריון** תבע למסור לידיו את הקמת **המוסד לקידום האדם**, תחת למוסרו לשר־החינוך־והתרבות **זלמן ארן**: "האם גם בארנים נפלה שלהבת?"

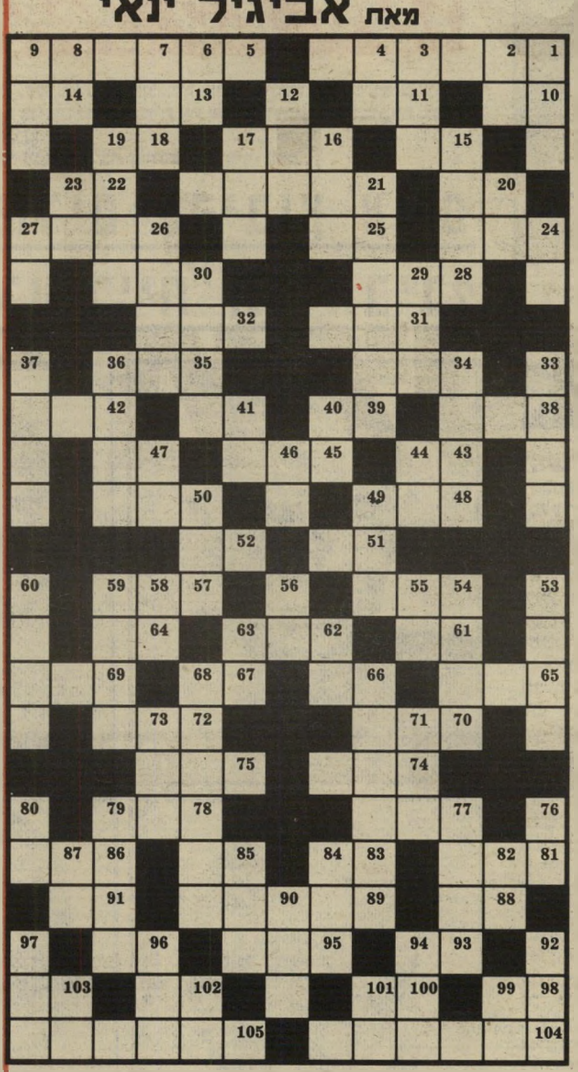
● ראש־עיריית תל־אביב **חיים לבנון**, כתשובה לשאלה כמה אנשים עובדים בעירייה: "חמישים אחוז!"

● הברקת השבוע היתה של הח"כ הדתי־לאומי **מיכאל חזני**. בתום הדעת ראש־הממשלה **בן־גוריון** על פרישת הדתיים מן הממשלה, היתה הכנסת צריכה לעבור לדיון בחוק הירושה. כשהתחיל יו"ר הכנסת **יוסף שפרינצק**, לומר, "ועכשיו אנחנו עוברים לדיון על..." קרא חזני: "חלוקת הירושה!"

תשבץ

2392

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) אחד משבעת פלאי עולם באגרה שבהודו (4,2); 5) סרט בכיכובו של פול ניומן; 10) יחידת הספק חשמל; 11) פיו מלא שירה; 13) בן־בקר זכר; 14) נע; 15) באותו זמן; 16) שקשוק, רעש; 18) דין; כ"ח 20) שניים; 21) אדרת; 22) קל־דעת; 24) בטוי פרלמנטרי; 25) מוקש; 26) שיח קוצני ממשפ' הורדניים; 28) דרגה בצה"ל (ר"ת); 30) חלף במהירות; 31) רפש; 32) מפקד כוחות בלבנון; 34) אחד מחלקי לבושו של ברוך בלהקת „כוורת", 35) עשבים למיניהם; 38) מודע; 39) קידומת לשמות בארץ השפלה; 41) בנו השלישי של אדם הראשון; 42) אינו כשר; 43) בכור חה; 45) עור „בטוי פרלמנטרי" בכנסת ישראל; 47) כלי כתיבה; 48) מלך שיקספירי; 50) ר"ב; 51) שדה מרעה; 52) זכות מעבר; 54) מבצע צה"ל בשנות החמישים; 57) הזדעזעות קשה; 61) רסיסי בוקר; 62) מחוז בערבית בתיאטרון חיפה; 64) כינוי לחכמת הקבלה (ר"ת); 65) סמכות לבטל חוק או פקודה; 66) מצבור אבנים; 67) בית העופות; 69) נטיית הלב; 70) בן־יצחק — הוא אדום; 72) גדול העופות החיים בימינו; 74) עירו של המהר"ל; 75) מלך ישראל; 77) רדיפות רת; 78) סל נצרים; 81) קנייה; 83) זכרון 85) נהר באיטליה; 86) ממר, או זמן הזדיעה; 98) שיירת ספינות; 89) נושא משרה בכנסיה הקתולית; 91) קיר; 93) צדיק בדורותיו; 95) מוצאות הנהר; 96) מן העדר; 98) אל מצרי; 100) דמות דמיונית; 102) חרון; 103) כלי רתמה; 104) הלוואה בערבות;' 105) שכונה בירושלים.

מאונך:

1) נעימת הקול; 2) כתב כריתות; 3) אחד ממיני התבואה ממש' הדגניים; 4) מילת הסכמה; 6) מפתן; 7) מראשי הלויים שמרד במשה; 8) מטבע יפני; 9) תער החרב; 12) אחד מפרד"ס; 15) מטמון; 16) אחת מיחידות המשטרה הצבאית (ר"ת); 17) עיר חוף צרפתית; 19) להקת זמר ישראלית חדשה; 20) אריג דק מאד; 21) בהקשר זה; 23) אויב; 24) רורחן; 26) פרי בראשית התפתחותו; 27) בת־קול; 29) פסולת המתכת; 30) מסורת של המוסלמים „משנה" לקוראן; 33) עינב מיובש; 34) איים „בעלי" דרגא צבאית; 36) תגרה; 37) תיש, שעיר; 40) אינו מבושל די צרכו; 41) סדרי המשנה והתלמוד (ר"ת); 44) בסולם התווים; 46) אל היערות; 47) אילן; 49) מחלקה של „ההגנה" בחו"ל לרכישת נשק; 50) חומר גלמי; 53) צפון, טמון; 54) חתך, גדוע; 55) אביון; 56) החלק האורגני הקטן ביותר בגוף; 58) רטיבות; 59) קוורום; 60) עוף מידבר; 62) תבלין; 63) בהמת משאות; 66) חיל משמר, לגיונות מובחרים; 68) בעל „חוק המשיכה"; 71) פלומת שיער על הפרצוף; 73) עונה, זמן; 76) כינוי של גימפל, בתיאטרון החאן הירושלמי; 77) אחת מעשר מכות מצרים; 79) ברית, חוזה התקשרות; 80) טהור, נקי; 82) טוף; 84) נקודה באות לחיזוקה; 85) כוחל; 87) איבר הנקה; 90) אחת ממפלגות המערך; 92) רשת גדולה של דייגים; 94) אבזר לבוש של הכהן הגדול; 96) חיית ניסויים; 97) דומיה; 99) פרפר לילה; 101) אמונה; 102) ימים סביב לו; 103) אויב.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

מכתבים

(המשך מעמוד 20)

ותיקים מתדיינים בסוגיות של היחסים בין יהודים וערבים בישראל, על קנאות מול תבוניות, על התנשאות לאומנית מול כיבוד זכויות האדם. על כל העניינים הנכבדים האלה הם מדברים בישוב שהוקם תוך גזל אדמת הכפרים הערבים בסביבה, בעיירה בעלת חוקי־עזר גזעניים.

המעשה גובל, פשוט, בגניבת־הרעת, המתבצעת על אדמה גנובה.

כיצד מצפים אריה סימון (חתן פרס ישראל), סמי סמוחה (פרופסור באוניברסיטת חיפה), מוחמד ואתד (ח"כ מפ"ם) וצבי כסה (מנהל המידרשה לציונות חברתית) שמישהו יתייחס ברצינות להגיגיהם?

שימעון פרין, חיפה

● ● ●

מתפטר מרוצה

איש יחסי־הציבור מגיב על אחד הפרטים בניתוח שבי־

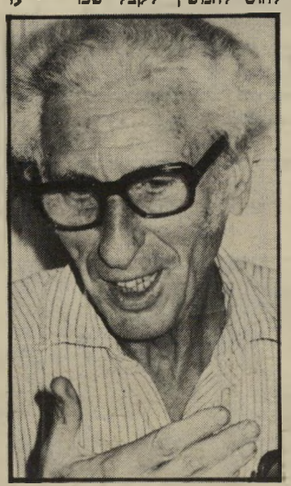
קורא סלע
שלוש פעמים

תת־הרופאים („העולם הזה" 2390).

בכתבה על שביתת הרופאים כותב שלמה פרנקל: „אנשי יחסי־הציבור, שקיבלו את שכרם ככל שנמשכה השביתה, לא היו מעוניינים יותר מן הרופאים שהיא תסתיים במהירות."

הרשו לי להביע את התפעלותי, איך הצליח מר פרנקל לרדת אל תוך חדרי־לבי, ולדעת במה הייתי מעוניין ובמה לא הייתי מעוניין.

כראי שיידע, כי עד כדי כך הייתי להוט להמשיך לקבל שכר — עד

קורא הלינגר
התקציב גדל

שהגשתי שלוש פעמים התפטרות מתפקיד זה, והייתי מרוצה מאוד כאשר נתקבלה.

אורי סלע, תל־אביב

● ● ●

נציג צה"ל בוואתיקן

מיכתב גלוי לשר־הביטחון.
כבוד השר.

השתוממתי לשמוע, לפני ארבעה ימים כתבה שהועברה מכתב גלי צה"ל בווארשה, פולין. לסיקור ביקורו של האפיפיור.

כאחד ממייסדי תחנת גלי צה"ל, לא מובן לי בדיוק התפקיד שיש לתחנה של צבא הגנה לישראל בזמננו, ומה הקשר בין צה"ל והאפיפיור. יתכן שהעניין נובע מהעובדה שתקציב גלי צה"ל גדל בכמה מאות אלפי אחוזים בערך ריאלי מאז יסודה, ומדינה עשירה כמו ישראל צריכה לחפש דרכים מקוריות להפטר מעודף מטבע זר.

במיקרה זה אני מציע להקים אולפן קבוע בוואתיקן, ליד „הכס הקדוש".

הייתי גם רוצה לדעת כיצד כל העניין מתיישב עם חוק יסוד: צה"ל.

אבקש הבהרה מכל הנוגעים בדבר.

רלף הלינגר, תל־אביב

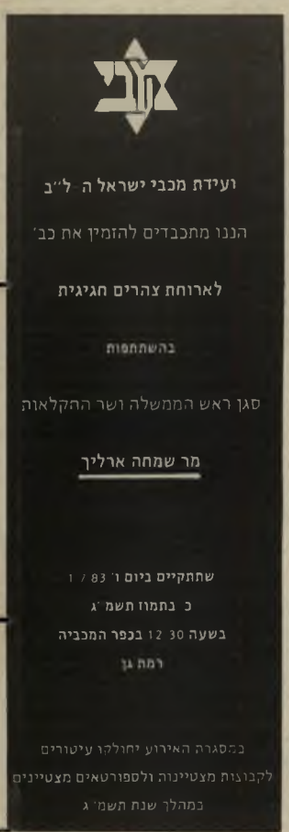
● ● ●

סעודת אבלים

ועידת מכבי ה־32 נפתחה בסעודה חגיגית בהשתתפות המנוח.

סגן ראש־הממשלה המנוח לא ידע מה מצפה לו שבוע אחרי מותו.

מארגני ועידת מכבי שלחו הזמנות

לסעודה — א ח ר י ההלוויה — בהשתתפות שימחה ארליך.

כנראה שהיה להם חבל על ההזמנות שהדפיסו מזמן, ולא טרחו להכין חדשות.

ענת ברטל, חיפה

● ראה גלופה.

● ● ●

מכבי — לא הפועל

במדור „ספורט" („העולם הזה" 2390) צויין בטעות כי המישחק המכור היה בין מכבי שעריים והפועל חדרה.

טעיתם: אומנם מדובר בקבוצה מחדרה, אך זו היתה מכבי.

ברוך גלדברג, חדרה

● הצדק, כמובן, עם הקורא, שהוא גם כתב **חדשות הספורט.**

רק 100,000 ש"ח
והדירה שלך
+ הנחה ממשית
עד 675,000 ש"ח

אברהם גינדי מוריד מחירים ל-20 דירות בהנחות עד 675,000 ש'.
רק 100,000 שקל והדירה שלך. היתרה במשכנתא והלוואות מכספי חברת אברהם גינדי בע"מ.

נתניה

גני ניצה הפרויקט היוקרתי ביותר הנבנה היום בנתניה 2 חדרים

מחיר מבצע **$55,000** ~~$63,000~~

3 חדרים

מחיר מבצע **$75,000** ~~$85,000~~

4 חדרים

מחיר מבצע **$99,000** ~~$115,000~~

בני-ברק

ברח' השריונאים ע"י רח' השומר 4 חדרים

מחיר מבצע **$75,000** ~~$85,000~~

רמת-השרון

3 חדרים + גג + חדר

מחיר מבצע **$85,000** ~~$95,000~~

פתח-תקוה

ברח' ארלוזורוב 3½ חדרים כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$67,000** ~~$75,000~~

בכפר גנים ברח' בן-צבי 4 חדרים

מחיר מבצע **$64,000** ~~$75,000~~

4 חדרים + גג

מחיר מבצע **$83,000** ~~$95,000~~

חדש בכפר גנים ברח' פלדמן החלה ההרשמה! באחד האזורים המבוקשים והיפים בפ"ת 4 חדרים

מחיר מבצע **$72,000** ~~$82,000~~

רח' עין גנים — כרמלי 4½ חדרים

$81,000 ~~$91,000~~

תל-אביב

ברח' לסל 22 בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, 3½ חדרים

מחיר מבצע **$105,000** ~~$120,000~~

ברח' חתם סופר 9, בצפון הסולידי בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, 4 חדרים.

מחיר מבצע **$130,000** ~~$145,000~~

ראשון-לציון

בשכונת אברמוביץ 3 חדרים כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$50,000** ~~$59,000~~

בגבעת לוינסון רח' הירשפלד 4 חדרים כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$60,000** ~~$70,000~~

בגן הברושים 5 חדרים 2 מפלסים צמודים ל-7 דונמים גן ציבורי

מחיר מבצע **$75,000** ~~$85,500~~

חולון

למהירי החלטה

בנאות יהודית 3 חדרים (יד שניה) כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$53,000** ~~$59,000~~

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו
ב-ת"א, ראשל"צ, נתניה ופ"ת
פתוחים במוצ"ש החל מצאת השבת.

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1R-5AB Tel. 6361748

המחירים אינם כוללים מע"מ

אברהם גינדי

תל-אביב ככר המרינה ה באייר 10 | פתח-תקוה חיים עוזר 28 | רמת-השרון סוקולוב 84 | ראשון-לציון הרצל 62 | נתניה הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

חופשה משפחתית במלון לרום אילת.

2,415.- ש' ליחיד, לינה וארוחת בוקר, כולל מע"מ.
3,105.- ש' לזוג, לינה וארוחת בוקר, כולל מע"מ.
3,105.- ש' ליחיד, חצי פנסיון, כולל מע"מ.
4,485.- ש' לזוג, חצי פנסיון, כולל מע"מ.

★ לילדים עד גיל 16 הלנים בחדר ההורים 50% הנחה.
★ 10% הנחה מיוחדת למזמינים 3 לילות לפחות.
★ 10% הנחה נוספת לנופש באמצע השבוע (א'-ד') רק בחודש יולי.

המבצע בתוקף 15.7 - 30.8

לפרטים והזמנות: מלון לרום אילת, חוף אלמוג אילת. טל: 059-74111. בתל-אביב, לרום מלונות בי"ל, בע"מ, 03-296571-2-3.

מלון לרום אילת

ורשבסקי פרילינץ

מחירון דירות

מדריך מסווג למחירי דירות חדשות לפי ישובים. מציג בצורה השוואתית מחירי דירות של חברות בנייה בכל הארץ.

הופיע

ועומד למכירה בדוכני העיתונים.

חדש

הפצה: "גד", 03-337056.

מכתבים

פינוקיו הנשכח

עתליה ודן עומר, שלקראת שבוע הספר סקרו את סיפורי הילדים בעברית (.נמר של נייר", "העולם הזה" 2387), שכחו יצירה אחת.

דומני שהתרגום ה מ ל א היחיד של פינוקיו, שנעשה מן המקור האיטלקי, הוא תרגומו של נקדימון רוגל – ודווקא אותו לא הזכרתם.

אמנון שפירא, צה"ל

● ● ●

אונס פוליטי

האם הרמת יד של חברי־הכנסת הפכה הדרוזים בגולן, אזרחי סוריה, לישראלים?

מבחינת המישפט הבין־לאומי אין רמת־הגולן חלק ממדינת ישראל, גם אם ישראל סיפחה איזור זה באופן חד־צדדי. כדי שהסיפוח יהיה חוקי, חייבים להתקיים כמה תנאים.

● הכרה בין־לאומית בצעד כזה.
● הסכמה של המדינות הגובלות באיזור — ישראל וסוריה.
● הסכמת התושבים לקבל את הסיפוח והאזרחות.

אף לא אחד מהתנאים האלה התקיים, ולכן מעמדה של רמת־הגולן שווה למעמדה של הגדה המערבית. אפילו קביעת בג"ץ, כי על הדרוזים לקבל נתינות ישראלית, לא תשנה עובדה זו.

לדרוזים רבים יש קשרים מישפחתיים, כלכליים, פוליטיים וזיקה מדינית לסוריה, ולכן נסיון אונס פוליטי יהיה רק בעוכרינו, לעתיד לבוא.

דן יהב, תל־אביב

● ● ●

תמונות מריבה

הציירת טוענת כי מבקר האמנות העתיק יצירה שלה.

בגלריה נעמי גיבעון מוצגות בכניסה לתערוכה עבודות של רפי לביא, העשויות מפסים אורכיים ונזילות צבע, שהן בפירוש ואריאציה (דומה יותר לסקיצה) של ציורי, שהוצגו באגודת הציירים בספטמבר 1981 תחת הכותרת סידרת צבע־לא־צבע.

רפי לביא לא יכול לטעון שלא היה בתערוכה שלי, כי הוא היה. הוא בא כמבקר אמנות.

ניסיתי לשוחח עם רפי לביא על כך, והוא פטר אותי תוך שנייה ב."אין לי זמן לשטויות. אני עסוק."

רותי גרי, תל־אביב

● דומה או לא דומה? ראה גלופות של שתי היצירות.

● ● ●

סוף נגב – לכלא

יהושע בן־ציון חשוד בהס־תרת הון, כדי להתחמק מתשלום הקנס הענק שהוטל עליו לפני שמונה שנים.

לפי ההתפתחויות האחרונות, אפשר לצפות שהגנב בן־ציון יחזור לכלא, למרות התינוקה שסידר לו מנחם בגין.

לא נורא. לפחות הוא נהנה משש שנות חופש, בעוד האנשים שהוא דן למאסר עולם, כששימש שופט צבאי, לא זכו אפילו ביום חופש אחד. הם עדיין מחכים לו בין החומות.

תרצה שפיגל, בת־ים

● ● ●

יש תיקווה בהתיקווה

תודה לבעלי מיסעדה ב־שכונה הדרום תל־אביבית.

שכחתי תיק, ובו מיסמכי האישיים, כספי ושאר דברים חשובים, במיסעדה לוי בשכונת התיקווה בתל־אביב.

למחרת שלחתי לשם חבר הגר בתל־אביב, ועוד באותו הערב חזר התיק לידיי — מבלי שנגרע ממנו דבר.

הירהרתי בשאלה: האם הייתי רואה את תיקי בשנית, לוא הייתי שוכח אותו במיסעדה בצפון תל־אביב?

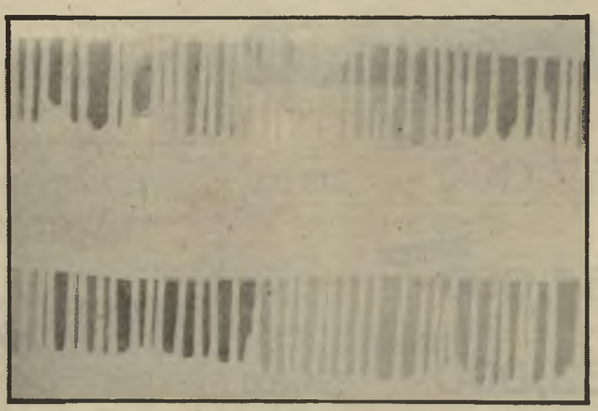
גדי גולן, אילניה (סגירה)

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכ־תביהם מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לבתוב אי־תם במכונת־כתיבה ברווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצורפים תמונות למיכ־תביהם.

ציירת גרי
אין לו זמן לשטויות!

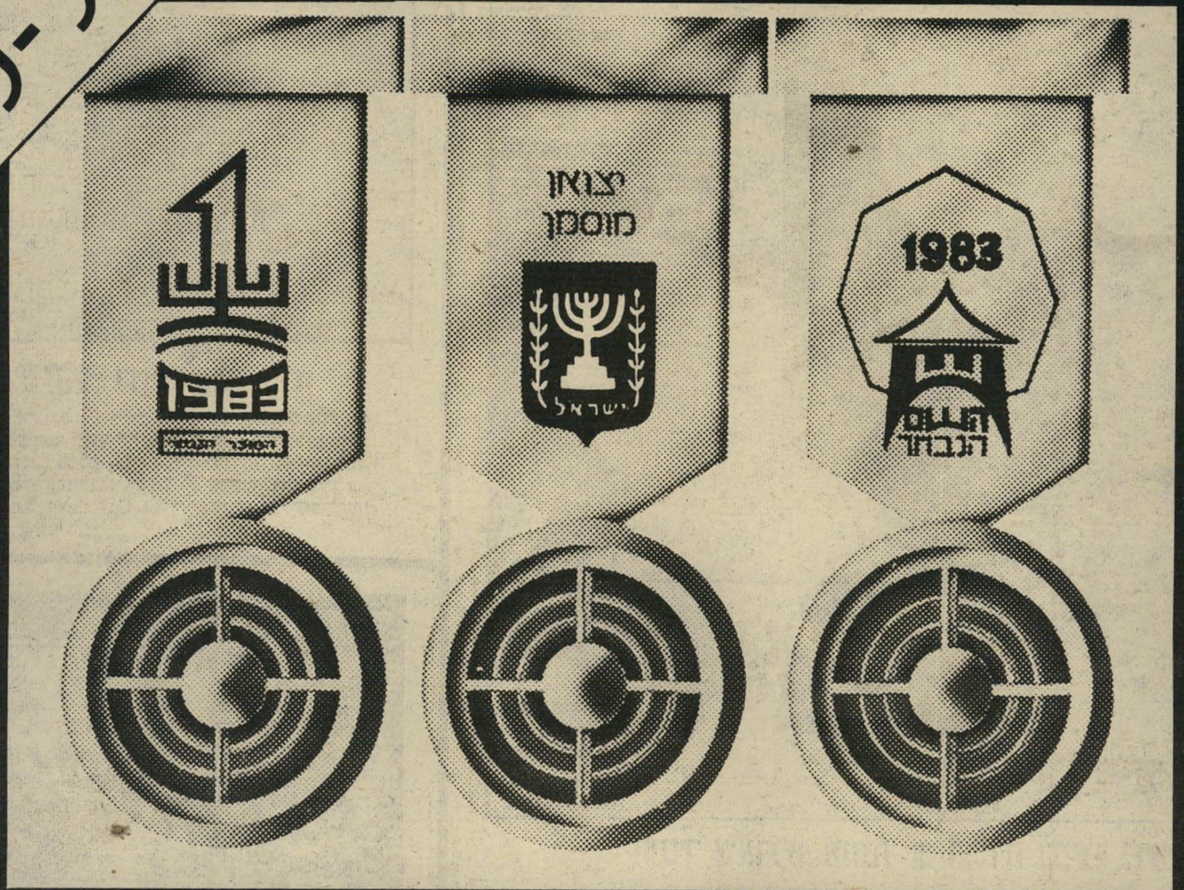
יצירה של רות גרי
דומה –

יצירה של רפי לביא
– לא דומה?

Venta

הצנחני בנחמד-נמוך

הציבור בישראל בחר Venta!
המאוורר הנמכר בכל רחבי העולם.

שרון תעשיות מיזוג אויר בע"מ רמת-גן, רח' גלעד 2 (פינת אבא הלל 12) טל. 737626, 733251.

אכלתי אותה ונהנתי

ארוחת בוקר של עשירים

בדיונות 110

אנשים בעולם

נאסטסיה קינסקי: להיות שוב ילדה

כשאומרים היום את השם קינסקי, מתכוונים ל**נאסטסיה**, אף שאביה, **קלאוס**, הוא שם דבר בקולנוע האירופי. היום השתנו היוצרות. נאסטסיה בת ה־22 היא כוכבת במלוא אונה. למרות שסירטה האחרון נכשל, היא עצמה בשיא הביקוש. עוזרת לצדה אמה **רות**, שממנה ברחה בגיל 15, והיום גילתה את קירבתה מחדש בטענה: "להיות שחקנית זה לשוב להיות ילדה."

לינדה גריי: אין צורך למהר!

כשישבו סוכן האמנים ההוליוודי הידוע **ריצ'ארד גראנט**, והלקוחה מס' 1 שלו **לינדה גריי**, כתצוגת־אופנה בניו־יורק והחזיקו ידיים, קבעו כל המלחשים — הם בודאי מחכים לסוף התצוגה. כידוע, כל תצוגות־האופנה המסורתיות מסתיימות בשימלות־חופה. אבל לינדה גריי, שלא מזמן נפרדה מבעל אחד (**אד טרשר**), טוענת כי היא שקולה ומתונה הרבה יותר מסר־אלן," אומרת לינדה. "ותבינו שאין צורך למהר. הפוזיות היא אם כל השגיאות!"

הנסיך צ'ארלס: מתנת יום הולדת כפיצוי לויליאם

כלבלב נחמד זה, שהנסיך **צ'ארלס** משמש לו כשמרטף, הוא מתנת יום־הולדת ליום הולדתו הראשון של התינוק המלכותי, הנסיך **ויליאם**, בנם של **דיאנה** וצ'ארלס. העניקו אותו לויליאם משום שיש החושבים כי ליורש־העצר העתיד נעשה עוול לא יכופר. לא הירשו לו להצטרף להוריו בביקורם הרשמי בקנדה, שהסתיים ב־1 ביולי. ליידי די אומנם עיקמה את אפה, כשהודיעו לה שהפעם לא תוכל לקחת איתה את ויליאם לנסיעה, ומשהציע לה הנסיך צ'ארלס להשאירו על גבי סיפון היאכטה המלכותית, שעה שהם יירדו לשחות עם **סייר טרודו** — התנגדה בטענה שויליאם עלול לחלות במחלת־ים. להגנתה של דיאנה הצטרף דיילי אכספרס, בטענה שההורים יחמיצו בדיוק את יום־הולדתו של הילד ב־21 ביולי. הפשרה — כלב במתנה.

אורסון וולס: וולס הגדול חוזר להיות ענק

ילד הפלא של הקולנוע המערבי **סטיבן ספילברג**, שהוא היום בן 34, קנה מן הגאון הקולנועי אורסון וולס — הכפול ממנו בגילו, ואולי משולש במישקלו — את המיגלשה המפורסמת שכיבבה בסירטו האזרח קיין, שעליה נכתבה הכתובת המפורסמת ביותר בתולדות הקולנוע: "רוזבאד". ספילברג שילם לוולס סך של 55000 דולר.

וולס ערך את הופעתו הבימתית האחרונה בטקס הסיום של פסטיבל קאן, ואז אפשר היה לראות כי הגאון הוא לא רק גדול רוחנית, כי אם גם פיסית. מעולם לא היה כה שמן.

יניק נואה: כך מסדר האליל השחור של הספורט הלבן את הראש האופנתי שלו לקראת ביקור בית עם הנשיא מיטראן

היו זמנים שבהם נדרשו אלופי־הספורט להיות טובים על המיגרש. היום הם שומרים על מקומם בצמרת, בעזרת הופעה נכונה במקומות הנכונים, ומתכננים את סדר־היום והפעילות שלהם כמו כל כוכב־קולנוע טיפוסי. כך גם **יניק נואה**, האליל הצרפתי של מיגרש הטניס, שטרם נרגע מנצחונו ברולאן־גארוס. בינתיים הוא משחק אותה בכל הזדמנות. אחרי שניצח (בתמונה מימין), הלך לסדר את שערותיו במספרה (בתמונה משמאל).

כדי שיהיה יפה לכבוד שורת הופעותיו בטלוויזיה ובעיתונות. אין צורך לספר, שמזה חודש ימים אין הוא יורד מן הכותרות, ותמונותיו עולות אפילו על כיסוי ביקור האפיפיור בפולין.

מה עוד שהאלוף, יליד קאמרון, יצא לביקור במולדתו בחברת אדם מפורסם לא פחות: נשיא צרפת פרנסואה מיטראן. אחרי שהשניים טסו יחד באותו המטוס, הם סעדו בצוותא בארמונו של נשיא קאמרון החדש **פול ביא**, כשאורחי־הכבוד היו הוריו של יניק, יחד עם 300 מכובדים אחרים. מן הארמון יצאו הנשיא והאלוף לבקר בעיר דואלה, שם קיבלו את פניהם המוני מעריצים, שקראו לקצב תופי הטם־טם "יחי נואה! יחי מיטראן!" קשה לדעת מי זכה ביותר תרועות — הנשיא או השחקן — אבל אפשר לנחש. סוף־סוף, זוהי הטריטוריה של נואה, ושם חי עדיין סבו **סימון**, העומד בראש שבט מישפחתי שלם (לאביו היו 14 נשים ו־40 ילדים).

הנסיכה סירינדהון מתאילנד: לשמר את אוצרות השושלת!

גם בבנקוק טוחנים גלגלי־הקידמה מהר מדי, והבולדוזרים מאיימים להרוס כל זכר של תרבות עתיקה. כדי לפנות דרך לכבישים חדשים. אבל האדריכלים חסידי אמנות הרסטוראציה, היודעים שאפשר לשמר בניינים ואוצרות־אמנות עתיקים, מצאו להם מלאך מושיע ברמותה של הנסיכה **סירינדהורן** בת ה־28 — בתם של המלך **בומיסול אדולידיי** והמלכה **סירקית**. מזה שנתיים מפקחת הנסיכה אישית על עבודות שיחזור ושימור בארמון הגדול, המצופה זהב, ששימש מאז 1872 כארמונה של השושלת השלטת מבית **צ'אקרי**. הודות למעמדה, יכולה הנסיכה לקצר את הדרך הבירוקרטית ולגייס כספים רבים להצלת אתרים היסטוריים חשובים, שסכנת־הרס מאיימת עליהם.

אין זה פשוט כלל וכלל בארץ שבה מאמינים, על־פי הדת הבודהיסטית, שכל דבר על האדמה הוא בן חלוף ●●● ארוסתו של **קים דוקיקן** המנוח, מתאגרף דרום־קוריאני, שמת כתוצאה מפגיעה במוח שספג בעת שהתאגרף עם **ריי מאנצ'יני** בלאס־וגאס, ילדה את בנו של האלוף בבית־חולים בסיאול ●●● הוכחה נוספת לכך שסירטו של מרטין סקורסיזה מלך הקומדיה לקוח הישר מן המציאות: בשעה שהכוכבת **סארה סוסט** הופיעה על הבימה בהצגה חדשה בשם קצוות, התפרץ אל הבימה גבר שזעק לעברה: "אני מדבר אליך! אני מחפש אותך כל הזמן. למה את לא עונה ליז?" מסתבר שהאיש, **רונאלד דנגארו** שמו, מנסה כבר זמן רב ליצור קשר עם הכוכבת הנערצת עליו, ומשלא ענתה על מיכתביו הרבים, בחר לפנות אליה אישית בדרך היחידה שנראתה בעיניו אפשרית. הוא נעצר באשמת הפרה של הסדר הציבורי ●●● "האשה שרצחה את מחבר "דיאטת סקארסדייל" עשויה להפוך לאישיות מחנכת מחוץ לכותלי־הכלא. **ג'יין האריס**, האשה שרצחה את מאהבה ד"ר **הרמן טרנואר**, עומדת לעשות סדרת תוכניות ברדיו על נושא החינוך בכלא. לבקשת נשיאת תחנת־השידור של ימקא במנהטן, **אלן סטראוס**, הטוענת כי האסירה בת ה־60 היא אחת הדמויות המובילות בשטח החינוך בארצות־הברית ●●● **פיטר מרטינס**, אחד מרקדניה הראשיים של להקת הבלט ניו יורק סיטי בלט, ומנהלה בפועל יחד עם **ג'רום רובינס**, מאז מותו של **ג'ורג' באלאנשין**, עומר לפרוש מן המחול כדי להתמסר כליל לתפקידו החדש. מרטינס בן ה־36 היה הרקדן הראשי של להקת הבלט המלכותית הדנית לפני שהצטרף ללהקה האמריקאית, ב־1970. רובינס הוא היום בן 64 המנהיג הקובני **פידל קאסטרו** קנה לו בית ממוצע, שישמש לו כמרכז תיקשורת נייד בכל נסיעותיו. בבית שישה חדרים, וכל אחת מיחידותיו עולה 125000 לירות סטרלינג. החברה הבונה את המכונית, אוניקר, סירבה לאשר כי אכן המישלוח מיועד לקאסטרו ●●● **שירלי מקליין**, שחקנית הקולנוע הסוערת בת ה־49, עומדת להוציא את סיפרה השלישי, שבודאי יהיה לא פחות מתמיה מקודמיו. היא טוענת, כי תמו 10 שנים של חיפוש אחרי האני האמיתי שלה.

הנסיכה קארולין: למה בכחה הנסיכה?

"הם לא מניחים לי לחיות," התלוננה לא פעם הנסיכה **קארולין** לפני אמה, הנסיכה המנוחה **גרייס**. ואומנם, מאז ומתמיד היתה קארולין הדמות המבוקשת ביותר על־ידי צלמי העיתונות בעולם כולו. לכל מקום שאליו באה — בין אם ללימודים בין אם לנופש — דלקו אחריה פהאפארצי.

היו תקופות שקטות יותר, של שביתות־נשק, כשקארולין היתה מאושרת והתירה להם לגשת קרוב. ואומנם, מאז ומתמיד היתה קארולין הדמות המבוקשת ביותר על־ידי צלמי העיתונות בעולם כולו. לכל מקום שאליו באה — בין אם ללימודים בין אם לנופש — דלקו אחריה פהאפארצי.

היו תקופות שקטות יותר, של שביתות־נשק, כשקארולין היתה מאושרת והתירה להם לגשת קרוב. בתקופת הזוהר שלה עם **פיליפ זיגנו**, הירבו תמונותיהם מהחתונה ומירח־הדבש לקשט את העיתונות. אחר כך, כשנפרדו, שוב ניסתה קארולין להיס־תתר, ותמונותיה הראשונות בחברת **רוברטינו רוסליני** צולמו בהיחבא, בעדשה טלסקופית. אחרי שנפטרה אמה, החליטה שלא לברוח עוד מן הצלמים, ושוב חזרו תמונותיה שצולמו מקרוב אל הכותרות.

לפני כמה ימים יצאה הנסיכה שוב מכליה, כאשר נדמה היה לה שהצליחה למצוא רגע של פרטיות. היה זה ביום הולדתו ה־60 של אביה, הנסיך **רנייה**, כשהיא ורוברטינו יצאו לאסוף את אחיה **אלברט**, שבא במיוחד מניו־יורק, לחגוג את המאורע בלונדון. קארולין ורוברטינו נכנסו למכונית, כשלפתע נידחפה פנימה מצלמה. קארולין התכעסה ופרצה בבכי עצבני, והצלם קלט אותה מנגבת דימעה מעיניה.

עצוב להיות נסיכה.

להתמיל את השנה בחגיגה!!

4 ימים
(4 לילות)

ברודוס
החל מ-329 $ בלבד

כן, שוב הכינה לכם "קופל" חברת הנסיעות הגדולה בישראל,
הפתעה - בילוי שונה לראש השנה - 4 ימי חופשה חגיגית
ושונה באי החלומי רודוס.

היציאה ביום שלישי בערב 6/9/83 חזרה במוצאי שבת 10/9/83

לבחירתכם גם מלון 5 כוכבים במחיר **$399**

המחירים הנ"ל לנוסע בחדר זוגי כוללים - טיסה הלוך ושוב
לאתר הנופש שהייה בת 4 לילות בבית מלון חצי- פנסיון
והעברות למלונות וחזרה.

תנאי אשראי מיוחדים

לבעלי כרטיסי
"דיינרס קלוב", "ויזה" ישראכרט

אפשרות א'
50% עם רכישת עסקת החבילה לפני היציאה מהארץ ו- 50%
בארבעה תשלומים חודשיים שווים ללא ריבית וללא הצמדה
מה- 1 לחודש שלאחר רכישת עסקת החבילה.

אפשרות ב':
10% עם רכישת עסקת החבילה לפני היציאה והיתרה בששה
תשלומים שווים וצמודים לדולר החל מה- 1 לחודש שלאחר
רכישת עסקת החבילה.

הטיסות במטוסי 'סאן דור' (אל על שרותי שכר)
הטיסות כפופות לאישור ממשלתי בהתאם לתקנות טיסות השכר.
רשיון מפעיל 015

פרטים והרשמה: משרדי וסוכני "קופל" ברחבי הארץ

א סאטוטס 74

לחופשות הגדולות טוס עם הגדולים
קופל נסיעות

ישראכרט אלא מה.

הכיבוש הזוחל

בירושלים היהודית מתחוללת מילחמה סמוייה — השכונות הדתיות מתפשטות בלי הרף, והאוכלוסיה החילונית נסוגה בהתמדה ממעוזיה

„היה חושך. 11.20 בלילה. חזרתי הביתה לבד. הרחוב היה ריק לחלוטין ואני הלכתי לאיטי.

„פיתאום הבחנתי מאחורי בשני בחורים. חששתי מהם. משום מה, חשבתי שהם זוממים משהו נגדי.

„המשכתי ללכת, אבל פחדתי מאוד. הם המשיכו לעקוב אחריי, והגבירו את קצב הליכתם. אני התחלתי לרוץ. פחדתי וצעקתי: אמא!

„זה לא עזר. הם המשיכו מאחורי וצעקו לעברי: זונה!

„מרוב בהלה וריצה נפלתי, ואז זרקו לי אבן בראש. רציתי להגיע הביתה, אבל הייתי מבוהלת מדי. פחדתי פחד־מוות.

„קמתי בשארית כוחותיי, הגעתי לבית של שכנה וצעקתי לה. היא יצאה החוצה אלי: אני רעדתי כולי ולא יכולתי לדבר. בינתיים, שני הבחורים ברחו ונעלמו לתוך החושך."

זה אינו קטע הלקוח מתוך סיפור פלילי על נסיון־אונס. זהו סיפורה של אורנה (שם בדוי), בת 18, שהותקפה, לדבריה, על־ידי שני בחורי־ישיבה בשכונת מקור־ברוך בירושלים, לפני כחודש.

כמובן שהאלימות אינה חד צדדית. גם החילוניים אינם טומנים את ידם בצלחת במילחמה זו. ברחוב החרדי לא חסרים סיפורים על בחורי־ישיבה שהותקפו על־ידי צעירים חילוניים, על קריאות גנאי לעברם או על פירחחים שמשכו בפיאותיהם.

אורנה לא הגישה תלונה במישטרה. היא פחדה להתלונן. היא גם פחדה להיחשף לעיתונות בשמה האמיתי או בתמונתה.

מישפחתה מתגוררת בשכונה כבר 30 שנה. בשנים האחרונות הופכת השכונה אט־אט יותר ויותר דתית.

הרחוב שבו גרה אורנה הוא חרדי ברובו. בבנין שלה כולם חרדים, פרט למישפחתה של אורנה.

התהליך הוא איטי, המתמשך על פני שנים. בזמן האחרון קיבל מימד נוסף של אלימות. תקריות רבות אירעו בחודשים האחרונים בירושלים, באיזורי הגבול בין החרדים והחילוניים, כשזירת־הקרב העיקרית היא בכביש רמות, בהפגנות זריקת־האבנים הנערכות שם כמעט מדי שבת.

תהליך דומה מתרחש בשנים האחרונות בכמה שכונות בירושלים – שכונות שעד לפני שנים לא רבות היו שכונות חילוניות, או לכל היותר שכונות מעורבות – וכיום הן חרדיות כמעט לחלוטין: גאולה, שכונת הבוכרים, מקור־ברוך, סנהדריה, שמואל־הנביא, רוממה, גיבעת־שאול, קריית־משה, בית־וגן, גיבעת־מרדכי, רמות

אבנים ופצועים בכביש רמות: זה קורה לעיני המצלמות, אך המילחמה האמיתית נערכת במקומות אחרים

עיר במצור

מחסום משטרתי החוסם בשבת את אחד מעורקי התחבורה הראשיים בירושלים. עד למיל־חמת־ששת־הימים נסגרו רק הרחובות של מאה־שערים, וגם זת אחרי מאבקים אלימים רבים בהפגנות בכיכר־השבת. כיום סגורה בשבתות כמעט כל צפון ירושלים במחסומי משטרה. לא מזמן נסע אזרח ירושלמי לתוך שכונה דתית בשבת, ויצא משם חסר־הכרה מפצוע קשה על אלונקה.

(המשך מעמוד 29)

ואפילו רחביה (ראה מפה).

עד 1967, מילחמת ששת הימים, היתה בירושלים שכונה חרדית אחת מובהקת, סגורה ומסוגרת כמו גטו — מאה־שערים. השכונה גבלה בגבול הבינלאומי עם ירדן, ויושביה חיו את חייהם בתוכה.

גרוע מערבי

כיום מהווה הקהילה החרדית 18 אחוז מהאוכלוסיה היהודית בירושלים. עוד כ־10 אחוז מיהודי ירושלים הם חובשי כיפות סרוגות. כלומר, כמעט שליש מהאוכלוסיה היהודית בירושלים היא דתית.

בשכונות חרדיות מובהקות. מקור נוסף לגידול האוכלוסיה החרדית הוא הה־גירה הפנימית בתוך גבולות ישראל. כ־40 אחוזים מהמהגרים לירושלים הם חרדים. נתונים אלה יוצרים צפיפות רבה ביותר בתוך השכונות החרדיות המוגדרות, ובאופן טיבעי התפשטו במשך השנים האחרונות השכונות החרדיות. המצב כיום הוא, שכל איזור צפון ירושלים — ממאה־שערים במיזרח עד לרוממה המורחבת וגיבעת־שאול במערב (שתי שכונות היושבות משני צידיו של כביש ירושלים—תל־אביב — הוא איזור חרדי כמעט לחלוטין.

עוברות אלה לא היו מעוררות תשומת־לב ציבורית כה רבה, אילמלא גרמה התפוצצות אוכלוסין זו להתנג־שויות וחיכוכים בין החרדים ובין וההלוואות הממשלתיות פיתו חילונים רבים לעזוב את בתיהם הישנים בתוך השכונות הוותיקות ולצאת אל השכונות החדשות. תושבים חרדים קנו את כל הדירות שהתפנו סמוך לשכונת מאה שערים. אורח־חייהם ואופן ניהול הקהילה של החרדים מחייב אותם לגור ביחד. מישפחה חרדית אינה יכולה לשלוח את ילדיה ללמוד בבתי־ספר חילוניים — חס וחלילה — חלק ניכר מהגברים לומדים בכוללים או בישי־בות. חנויות־המזון מקבלות הכשר מיוחד מבית־דין־צדק של העדה החרדית, כי הכשר של הרבנות הראשית נחשב מפוקפק. חנויות־הבגדים מוכרות רק בגדים צנועים, כמובן ללא שעטנז.

באופן כזה שומרת הקהילה החרדית את עצמה מפני השפעות זרות ומזיקות. אין הם רוצים שילדיהם הרכים יסתובבו במקומות שיש בהם פריצות — בחורים ובחורות המסתו־בבים יחד בבגדים לא צנועים, במקומות שבהם יש השפעות מזיקות של צילומי־פירסומת, של עיתונים, של טלוויזיה — דברים הנחשבים בעיניהם מוקצים מחמת איסור או מיאוס.

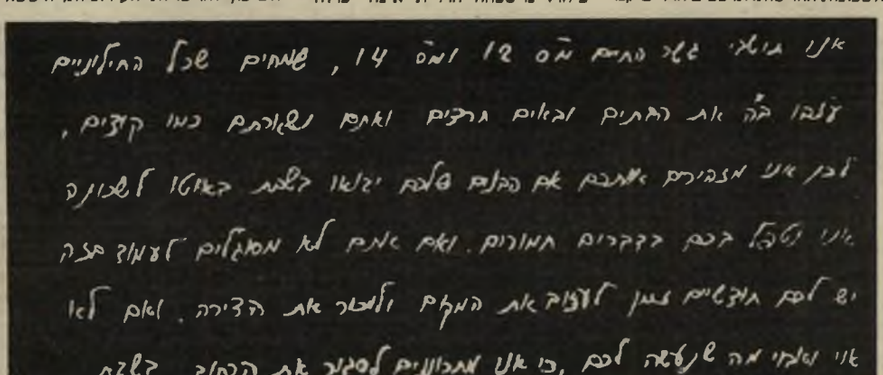
לגביהם, גרולה השפעתו המזיקה של יהודי בלתי־חרדי, אפילו הוא דתי בעל כיפה סרוגה, מהשפעתו של גוי, ערבי למשל. לכן העדיפו החרדים כל השנים לגור בשכונות הקרובות לגבול עם החלק הערבי של ירושלים.

עיריית ירושלים מנסה לתכנן שכונות חרדיות באיזורים המרוחקים מכביש שהוא עורק תחבורה ראשי, כדי למנוע בעיות בשבתות ובחגים. שכונה חרדית כזו תוכננה על־ידי העירייה באיזור הסמוך לגיבעת־שאול, במערב העיר, על חורבות הכפר הערבי דיר־יאסין, שתיבנה בקרוב.

גם בתוך רמות תוכננה שכונה גדולה לחרדים, הנקראת רמות פולין. שאר חלקי השכונה יועדו לתושבים חילוניים.

מתכנני העיר משתדלים להפריד בין השכונות, כדי למנוע בעיות. יום אחד ראה מי שראה מעובדי העירייה מודעה בעיתון הדתי המודיע, המציעה רכישת דירות בשכונת רמות. אנשי העירייה הזדעקו, שלחו למקום איש המחופש כחרדי.

האיש בא למקום וגילה שהקהילה החרדית הצליחה לעקוף את מישרד־השיכון והרשויות העירוניות, ורכשה

מיכתב איום

מישפחה המתגוררת במקור־ברוך קיבלה לפני כשלושה שבועות מיכתב־איום, החתום על־ידי דיירים חרדים ברחוב. שבו נאמר: „אנו, תושבי גשר־החיים מס' 12 ומס' 14, שמחים שכל החילוניים עזבו ב"ה את הבתים ובאים חרדים. ואתם שנשארתם כמו קוצים, לכן אנו מזהירים אתכם – אם הבנים שלכם יבואו בשבת באוטו לשכונה, אנו נטפל בכם בדברים חמורים. ואם אתם לא מסוגלים לעמוד בזה, יש לכם חודשיים זמן לעזוב את המקום ולמכור את הדירה. ואם לא – אוי ואבוי מה שנעשה לכם, כי אנו מתכוונים לסגור את הרחוב בשבת." בבניינים אלה, מהם נשלח המיכתב, מתגורר הרבי מבעלז ושם נמצא בית־המידרש שלו. המיכתב הועבר למישטרה.

שמירה צמודה

על המרכז הקהילתי בשכונת מקור־ברוך. התקריות האלימות החלו בשכונה בשבועות האחרונים והתרכזו בעיקר סביב המתנ"ס. מאז מחזמות אלה, יש שמירה מישטרתית צמודה על המרכז, גם בשבתות.

מהקבלן שישה בניני־דירות בתוך האיזור החילוני. לקבלן היה כדאי מאוד למכור בבת־אחת גוש של מיבנים, וכך נוצרה מובלעת חרדית בתוך שכונה חילונית. לפי נסיון העבר ברור, שהמובלעת תתפשט בעתיד, ותגדל ותגרום בוודאי לבעיות חדשות בינם ובין החילונים.

בדרך כלל נשמר ברוב השכונות בירושלים מצב של דו־קיום בין החרדים לבין הבלתי־חרדים (בתוך אלה נכללים גם המגדירים עצמם כשומרי מסורת, חובשי כיפות ודתיים בני עדות המיזרח, הנחשבים מתונים יותר). אך מתחת לפני השטח מבעבעת איבה אמיתית בין שתי קבוצות האוכלוסיה כשכל צד מנסה לשמור על אורח־חייו.

חדר הרבי

כימים אלה מהווה שכונת מקור־ברוך את אחת מחזיתות

ריימון לאדמו"ר

קטע מתוך השבועון המחנה החרדי. הכותרת הראשית: „זעם ודאגה בעולם היהודי", בעיקבות זריקת ריימון־הגאז אל תוך ביתו של האדמו"ר (אדונינו, מורנו ורבנו) מבעלז. החרדים טוענים, כי החילוניים מתנכלים להם ומשתמשים נגדם באלימות. משמאל מיכתב של הרבי עצמו, הרב ישכר דב רוקח, המבקש מחסידיו שלא יגרו לאלימות.

מאז גדלה הקהילה, התפשטה לעבר השכונות הגובלות.

הריבוי הטיבעי של החרדים הוא הגבוה ביותר בקרב האוכלוסיה היהודית בעיר — 2.8 אחוזים בשנה. בקרב הערבים בעיר הריבוי הטיבעי הוא גדול יותר.

נוסף על־כך: כ־40 אחוז מה־עולים לארץ הם חרדים, ורובם באים לירושלים, משום שהם רוצים לגור התושבים היהודיים האחרים בעיר — התנגשויות שהגיעו בחודשים האחרו־נים עד לאלימות פיסית — משני הצדדים.

מאז 1967, לא בנתה הממשלה אף שכונה חרדית, פרט ל־700 דירות בסנהדריה המורחבת. לעומת זאת, נבנו מאז מילחמת־ששת־הימים שכונות חילוניות רבות, בעיקר מעבר לקו הירוק. תנאי הרכישה הנוחים

הכיבוש הדתי

מפת מטכ"ל

מפה סכימטית של ירושלים. האזורים השחורים הם שכונות דתיות לחלוטין. החיצים מסמנים את כיוון תזוזת האוכלוסיה החרדית לתוך השכונות שהיו חילוניות או מעורבות. 1. שכונת מאה־שערים: שכונה שישבה על הגבול עם ירדן והיתה מאז־ומתמיד מעין גטו חרדי בתוך ירושלים. 2. שכונת סנהדריה: שכונה שהיתה מעורבת והיום היא חרדית, ברובה הגדול. השכונה גובלת בשכונת רמות־אשכול וישבת על הכביש לשכונת רמות החדשה. 3. שכונת רמות: בשכונה זו נבנה איזור חרדי – רמות פולין – אך במשך הזמן התרחבה הקהילה החרדית והיום גרים דתיים גם בתוך שכונת רמות החילונית. הכביש המוביל מסנהדריה לרמות מהווה היום את החזית שבה נערכות הפגנות השבת, שם מיידים החרדים אבנים אל מכוניות העוברות בכביש. העיריה בנתה כביש עוקף, שיעבור הרחק מן השכונה החרדית, אך הדבר לא עזר. 4. שכונת מקור־ברוך: השכונה היתה חילונית, והיום 70 אחוז מתושביה הם חרדים. בשכונה התגלו בשבועות האחרונים תופעות של אלימות בין שני המחנות היריבים, למרות שבדרך כלל נשמר בה השקט. לאט־לאט נסגרים לתנועה בשבת יותר ויותר רחובות בשכונה. 5. שכונת רוממה: השכונה הצמון־מערבית של העיר, הופכת לאט־לאט דתית לגמרי, יושבת על צידו האחד של כביש ירושלים תל־אביב. 6.שכונת גיבעת־שאול: שכונה חרדית כולה, יושבת מצידו השני של כביש ירושלים תל־אביב. 7. קרית־משה: שכונה שהיתה חילונית כמעט לגמרי, והיום היא דתית ברובה. כיוון ההתפשטות החדש הוא בית־הכרם. 8.בית־וגן: גם בשכונה זו מתחילים להיסגר יותר ויותר רחובות לנסיעה בשבת. 9. גיבעת מרדכי: שכונה שרובה הגדול חרדי. היה צורך לסלול כביש עוקף מיוחד סביב השכונה, מכיוון שהיא יושבת על הכביש המחבר את דרום־מיזרח ירושלים עם דרום־מערב העיר.10. קרית־שמואל: שכונה הגובלת ברחביה ובטלביה, שתי שכונות חילוניות ותיקות. 11. הרובע היהודי בעיר העתיקה: שכונה מעורבת של חרדים וחילוניים. 12. תלפיות: דרום־מיזרח־העיר. יש כבר דיירים חרדיים בתוך השכונה. יש להביא בחשבון שכל צפון־מיזרח ירושלים הוא איזור ערבי, כך ששטח השכונות החילוניות – הוותיקות והחדשות – הולך ומצטמק.

המילחמה. השכונה, שעד לפני שנים לא רבות היתה שכונה חילונית בעיקר, הפכה לשכונה שבה יש רוב — חרדי 70 אחוז. רחובות השכונה נסגרים בשבתות האחד אחרי השני בקצב מואץ. לעיתים נעשית סגירת הרחובות על־ידי הרשויות, אחרי שבדקו ומצאו שרוב ניכר של התושבים ברחוב הם חרדים. לעיתים נעשית סגירת הרחובות באופן פרטיזני, על־ידי החרדים עצמם, המבקשים להציב עובדות בשטח.

לפני כעשרה חודשים קמה בשכונה תנועה של צעירים — צל"ם: צעירים למען מקור־ברוך. מטרת התנועה היא לפתור את בעיותיהם של אזרחים הלא־חרדים בשכונה.

בשנים האחרונות חל בשכונה תה־ליך של הזדקנות. הצעירים עזבו ברובם את השכונה ונשארו בעיקר התושבים הזקנים, החיים כבר עשרות רבות של שנים בבתים הישנים. בגלל פיצוץ־האוכלוסין בשכונות החרדיות,

מחוכים בחור־ישיבה על רקע חנות למחוכים וחזיות, בשכונת גאולה, הסמוכה למאה־שערים. החרדים איימו על בעל החנות לבל ישים דוג־מות מסחורתו בחלון־הראווה.

לעזובן נחמה שאלתיאל, ברוך, רוצה לעזוב את השכונה, מכיוון שלדבריה החרדים מט־רידים אותה כל הזמן וקוראים לה "פריצקע" – כי לבושה חושפני.

היו מוכנים החרדים לשלם כמעט כל מחיר כדי לרכוש את הדירות המתפ־נות באיזורים הסמוכים לחצרות הרבי. כך האמינו מחירי הדירות במקור־ברוך, וצעירי השכונה, בחורים ובחורות שגדלו שם, התחתנו ורצו לרכוש דירות חדשות, לא יכלו לעמוד במחירים הגבוהים. החילוניים יצאו מן השכונה, בעיקר לשכונות חדשות שנבנו מעבר לקו הירוק.

מחירי הדירות במקור־ברוך הרקיעו שחקים, ותמורת דירה אחת בשכונה אפשר לקנות דירה וחצי באיזורים כמו מעלה־אדומים או ארמון־הנציב (שניהם בשטחים הכבושים).

הפיתרון הכספי הגדול הבריח את רוב

זה מול זה

בשכונת גאולה בירושלים הגובלת במאה־שערים, איש חרדי עם קפוטה ושטריימל ומולו צעירה, רוויטל אוחנה, בחולצה חשופת שרוולים ובמיכנסיים. נשים המסתובבות באזורים אלה בבגדים לא צנועים זוכות ביריקות. במילות גנאי ולעיתים אף ליותר מזה.

(המשך מעמוד 31)

התושבים הצעירים מן השכונה. אותם שנשארו, צעירים חילוניים המתגוררים בסמוך למישפחות חרדיות, מתלוננים על תופעות שונות של אלימות, מילולית ופיסית, מצד התושבים החרד
השמז
מצד

התושבים הדתיים.

לפני כחודש החליטה תנועת צל"ם לערוך כינוס תושבים לריון בבעיות השכונה. לכינוס הוזמן ראש־העירייה, סגנו, מנהלי מחלקות בעירייה וגורמים ממלכתיים אחרים. לטענת רובר התנו־עה, התחמקו כולם מלהופיע, אך התנועה החליטה לקיים את הכינוס בכל מיקרה.

כשבוע לפני קיום הכינוס, נערכה במתנ"ס (מרכז תרבות נוער וספורט) של השכונה מסיבת גיוס לשלושה צעירים מהשכונה. המסיבה נערכה ביום חול. באמצע המסיבה הגיעה קבוצה גדולה של צעירים חרדים, שדרשו להפסיק לאלתר את מסיבת־הפריצות. הם חסמו את הרחובות מסביב, ניידת־משטרה שהוזעקה למקום ניזוקה וגם בית־הנוער עצמו ניזוק.

אירוע זה חיזק בלב צעירי צל"ם את
ר לערוך את הכינוס השכונתי
ן, במשך השבוע שקדם לכינוס
יגיע כל מיני שליחים לשכונה,
אנשי עירייה ומישטרה ואף חברי־
כנסת, וביקשו מאנשי צל"ם לדחות את
הכינוס עד שייראה הרוחות בשכונה.

חברי התנועה לא רצו לדחות. הם חשבו שדווקא עתה, כשהרוחות סוערים, אסור להיכנע ויש לערוך את הכינוס בכל מיקרה.

גורמים עירוניים אף הציעו להם לערוך את הכינוס בשכונה אחרת, והבטיחו לארגן אוטובוסים לכל תושבי השכונה, כדי שיגיעו למקום. אנשי צל"ם לא הסכימו להיכנע.

לבסוף, שעתיים לפני השעה היעודה, הודיע מפקד מרחב ירושלים, תת־ניצב רחמים קומפורט, כי הוא הוציא צו של שופט האוסר על האזרחים להתכנס במתנ"ס, שהוא מיבנה השייך לעירייה. למרות זאת הגיעו בשעה היעודה אזרחים רבים אל המתנ"ס, ומצאו אותו סגור.

אנשי צל"ם לקחו את התושבים אל בית־הכנסת הסמוך, ודיווחו להם על מהלך העניינים. אנשי צל"ם החליטו לדחות בינתיים את הכינוס, אך לא לבטלו.

מאז האירועים במתנ"ס, מתקיימת שמירה מישטרתית על הבניין, וניידות מסיירות שם גם בשבתות. בת־ספר חילוניים רבים שהיו בשכונה, הועברו אל החרדים, וכיום יש בית־ספר חילוני אחד בלבד, המשרת את ילדי החילוניים בשכונה. כך גם לגבי הגנים והפעוטונים של מישרד־החינוך.

בגלל שיטת האינטגרציה, מועברים ילדים רבים מבין ילדי החילונים ללמוד בשכונות אחרות. דבר זה, וסגירת הרחובות בשבתות, גורמים לחילוניים בשכונה להרגיש כזרים בביתם.

אנשי צל"ם דורשים שהעירייה תפתור בעיות אלה. הם רוצים לפתור את בעיית החינוך בשכונה, את בעיית הדיור ואת בעיית הרחובות הסגורים. החילוניים טוענים, כי ידה של המישטרה לא חזקה דיה כשהמדובר בתקיפות אלימות מצד החרדים. לדבריהם, המישטרה אינה מגינה עליהם די, ותלונות על אלימות אינן נבדקות עד הסוף.

פריצקה ושיקסע

יהודים רבים עוברים בשכונה מפה לאוזן, ואין מי שיושיע: זוג זקנים שצפו בטלוויזיה בשבת, הותקפו על־ידי חרדים, שזרקו אבנים על חלונותיהם. זקנה אחרת התלוננה, שאימו עליה כי אם תצפה בטלוויזיה בשבת, ישברו לה את האנטנה. ואשה צעירה סיפרה, כי חרדים היכו אותה מכיוון שהלכה בלבוש בלתי־צנוע, ולא התלוננה במישטרה — כי פחדה שיזיקו לה יותר. תופעה יום יומית בשכונה הן קריאות הגנאי נגד נשים העוברים ברחוב בתילבושת בלתי־ברחוב אינם מחזיקים בחנויותיהם מכשירי־טלוויזיה. אחרת יגולע להם או לחנות שלהם.

בעלי חנויות הבגדים, המעוזים להציג בחלון־הראווה חולצות ללא שרוולים — סובלים מאיומים ואף מתקיפות בפועל.

המפורסם מכולם הוא מאיר מצרופי, בעל חנות־בגדים ברחוב הראשי בגאולה. לפני כחודש קיבל מיכתב־אזהרה, שבו נדרש לסלק מחלון־הראווה שלו את הבגדים הלא צנועים. הוא לא נענה.

בוקר אחד הוא הגיע לחנות וראה שכל חלון הראווה מרוח בזפת. כעבור שלושה ימים הוריעו לו מן המישטרה, כי דלת הזכוכית של החנות נהרסה ונשברה על־ידי אבן גדולה.

רוב בעלי העסקים בגאולה הם חילוניים, אך כולם מופיעים לעבודה כשכיפה צמודה בסיכה לשערם. „הכיפה היא חלק מבגדי העבודה שלנו," הם אומרים בחצי חיוך. רובם פוחדים להזדהות בשמם או להצטלם, מחשש להתנכלות. חלקם גרו פעם בשכונה, אבל עזבו אותה לטובת שכונה חילונית.

לא במיני

שושי שמש, המתגוררת בפאתי מקור־ברוך, טוע־נת כי אינה יכולה להסתובב במיני ברחוב שלה, ואפילו לא במיכנסיים – כי מייד היא זוכה להערות שונות, ליריקות ולצעקות מצד בחורי־הישיבה והילדים הדתיים. לכן היא רוצה לעזוב.

צנועה. הקללות הרווחות ביותר נגד נשים חילוניות: „פריצקע" (פרוצה) ו„שיקסע" (שיקצה).

בני־זוג שחיים שנים רבות בשכונה קיבלו מיכתב אימים, המזהיר אותם כי רע ומר יאנה להם, אם ילדיהם יעזו לבוא לבקר את הוריהם בשבת במכונית.

בשכונת גאולה, הגובלת במאה־שערים, היתה בעבר שכונה מעורבת. היום היא שכונה חרדית לגמרי. החילוניים היחידים שנותרו בה הם בעלי החנויות ברחוב הראשי. סוחרים רבים מעדיפים לרכוש חנויות ברחוב זה, מכיוון שהוא רחוב מרכזי ונחשב שוק טוב. אך השוק אינו כל־כך טוב, כמו שנראה למראית עין.

לפני זמן לא רב קיבלו כל בעלי בתי־האוכל ברחוב הזמנה לבוא ולהופיע לפני בד"ץ (בית־דין־צדק) של העדה החרדית. הם היו חייבים להופיע, מכיוון שמוסד זה מספק להם את ההכשרים לאוכל שהם מוכרים בחנויותיהם — רוכנים למימכר פלאפל, מיסעדות קטנות וקיוסקים.

בבית־הדין הם נדרשו לסגור את עיסקיהם עד לשעה 10 בלילה. בשעה 8 וחצי בכל ערב, נאמר להם, חייבים כל הכיסאות במיסעדות להיות על השולחנות. הסיבה: מנהיגי החרדים לא רצו שילדיהם הרכים יושפעו מכל מיני תופעות פריצות, המגשגת לדעתם רווקא בשעות הערב המאוחרות. בעלי המיסעדות היו חייבים להסכים לתנאי זה. אם לא — הם לא היו מקבלים את ההכשר, שתמורתו הם משלמים אלף שקלים בחודש, ואז לא היה עוד טעם להחזיק חנות ברחוב זה.

בעלי החנויות למכשירי־טלוויזיה המילחמה הגלויה ביותר מתרחשת כמעט מדי שבת לאורך כביש רמות. זהו כביש היוצא מתוך השכונה החרדית סנהדריה (ראה מפה), עובר לידה לעבר שכונת רמות, ליד נבי סמואל שבשטחים הכבושים.

למראית עין מתנהלת המילחמה על חילול השבת, אך למעשה, מטרת המילחמה היא אחרת לגמרי. שכונת רמות נמצאת בצפון ירושלים. כל צפון העיר מאוכלס כיום על־ידי חרדים, והם זקוקים לאיזורי מגורים חדשים.

ברגע שנסגל כביש רמות, היה ברור כי זה יהיה גבול ההתפשטות של החרדים, ונגד כך הם בעצם מוחים.

כך גם המילחמה על בניית האי־צטדיון בשועפט. החרדים רוצים שיקצו להם שיטחי בנייה לשכונות משלהם.

„שפטים נוראיים"

האלימות אינה חד־צדדית. פירחחים חילוניים, טוענים בשכונות החרדיות, תוקפים קשישים לובשי קפוטות, גונבים מראשיהם שטריימלים ומושכים בפיאותיהם.

האלימות החילונית, טוענים החרדים, נובעת מן הכתבות הרבות בעיתונים, המדברות על „ההתפשטות החרדית". רוב החרדים, הם אומרים, לא מצדיקים את זריקת האבנים. הם אינם מאמינים שמישהו מהם כתב את מיכתבי־האיום אל המישפחה החילונית. הם טוענים, כמו תושבים חילוניים רבים, כי ברוך כלל קיים־דו־קיום בין שני המחנות.

(המשך בעמוד 66)

ארוחת בוקר של עשירים?

רק באגדות

ובדיזנגוף סנטר

הארוחה כוללת שלוש ביצים בתוספת בצל, תפוחי־אדמה,
ביקון הם, נקניקיות - הכל מטוגן בצורה החביבה עליך. סלט
ירקות גדול, לחם או לחמניות או טוסט חמאה, ריבה ודבש,
עוגה ועוגיות, מיץ אשכוליות או תפוזים וקפה או תה - חופשי חופשי

הכל במחיר המצחיק של -.130 שקל.
אז מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר?
קפוץ לדיזנגוף 110 לארוחת בוקר של עשירים
מגיע לך.
בין השעות 7:.00 ל־11:00 -
ארוחת־בקר של עשירים במחיר מגוחך
ב דיזנגוף 110.

ישראכרט אלא מה.

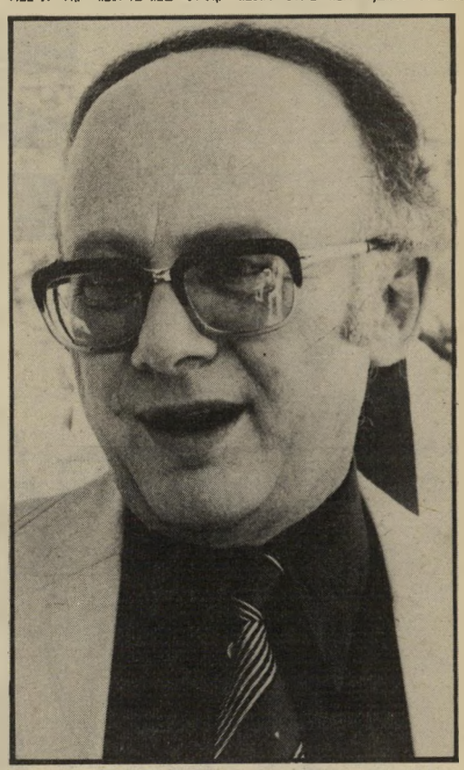
מרכז אמריקה: „בני־ברית" מפוקפקים

לפני שבועות אחדים החלה הליגה נגד השמצה של האירגון היהודי האמריקאי, בני־ברית, במסע תעמולה נגד המישטר הסאנדיניסטי בניקראגואה. בעקבותיו צעדו כל האירגונים הרישמיים של יהדות ארצות־הברית בוושינגטון.

הסאנדיניסטים הואשמו בפעילות אנטי־יהודית מסיבות של אנטי־שמיות פרועה. ניקראגואה הוכתמה כמדינה זוללת יהודים לתיאבון, המחרימה את רכושם ורודפת אותם בכל אמצעי העומר לרשותה.

עיסקת הסוחטים והנסחטים. משקיפים נאורים בוושינגטון הרימו גבה בספקנות גלויה. אנשי בני־ברית אינם ידועים באמינותם היתרה. האירגון הזה חדל כבר מזמן לתפקד כמגן יהודי אמריקה מפני אנטי־שמים, והפך לשופר עיקרי לתעמולה של מנחם בגין בארצות־הברית. בין היתר עוסקים סוכני האירגון גם בהשמצה שיטתית של מנהיגי מחנה־השלום הישראלי, ובנסיון אנטי־דמוקרטי למנוע מהם להופיע לפני הציבור האמריקאי.

הפעם נשמעה ההשמצה נגד ניקראגואה כמוזמנת ישירות מהבית הלבן. המדיניות האמריקאית במרכז־אמריקה איננה

עיתונאי שיף
אין מפלים יהודים

פופולארית בקרב חוגים נרחבים בציבור האמריקאי. יהודים רבים, המוכנים לתמוך בכל תעלוליו של בגין בגדה או בלבנון, מסתייגים נמרצות מתמיכת הנשיא רונאלד רגן בכל המישטרים האפלים ביבשת אמריקה, ומשאיפתו המופגנת לחתור תחת המישטר הסאנדיניסטי עד להפלתו.

האסטראטגים של רגן החליטו שיש צורך למצוא נקודה יהודית בנושא הסאנדיניסטי. תעמולת הזוועה של בני־ברית ושל אירגונים יהודיים אחרים, המשמשים כסוכנים מובהקים של בגין בוושינגטון, באה כאות הוקרה לבית הלבן על התפנית „הפרו־ישראלית" במדיניותו. מתרחשת כאן עיסקה, שהיא מהחשובות בתולדות הפוליטיקה הפנימית האמריקאית. הלובי־ההליבראלי, שהוא גם למרבה האירוניה פרו־ישראלי, נדרש למעשה להתיישר לכל אורך הדרך עם מדיניותו של בגין, לראות בה חזות הכל, ולעצב לאורה גם את ההתייחסויות לסוגיות אחרות, שלכאורה אינן קשורות באורח ישיר לנושא המיזרח התיכון: בני־ברית הפכו לשותף פעיל בקשר כמעט סאדו־מזוכיסטי עם רגן, ברית בין סוחטים ונסחטים, תוך החלפה זריזה ומיומנת של התפקידים בהתאם לצורך. אם קיום העיסקה הזאת מצריך הפחת שקרים נגד אויביו של רגן במרכז אמריקה — יש לשלם את המחיר.

כתב הארץ זאב שיף, שפירסם בשבוע שעבר סידרה מאמרים על מרכז־אמריקה, פטר את הסיפור במילים הבאות: „באחרונה גם הגיעו ידיעות מארצות־הברית כאילו התנכלו ליהודים ולרכושם במנגואה (בירת ניקראגואה). אך בבדיקה שערכנו נראה כי הידיעה היתה מוגזמת, והפקעת הרכוש חלה על רבים אחרים, ולא רק על יהודים עשירים".

במילים אחרות: ברור שהשילטון החדש בניקראגואה יזם מדיניות חברתית של חלוקה מחדש של המשאבים והרכוש, אחרי שאנסטסיו סומוסה ריכז יותר מ־90 אחוז של ההון בידי שיכבה דקה של עשירים. ההפקעות חלו גם על יהודים — הם לא הופלו לטובה. מכאן ועד להאשמות נגד הסאנדיניסטים שהם אנטי־שמיים, עוד רחוקה הדרך.

איטליה:
תיקו אפס

קשה לומר שמוסקווה חגגה במיוחד את תוצאות הבחירות הכלליות באיטליה. הן בישרו, אומנם, הישג עצום למיפלגתו הקומוניסטית של אנריקו ברלינגוור, אבל לא היה בהן כדי לקדם,

ולא במיקצת, את מעמדה של ברית־המועצות במערב אירופה.

הקומוניסטים האיטלקיים נוקטים כבר שנים רבות בקו אנטי־סובייטי מובהק, החורג לפעמים בתוכנו ובסיגנונו אפילו מעמדתן של קבוצות שמאליות שאינן מגדירות את עצמן כקומוניסטיות.

ארצות־הברית:
סיפור יקר

עכשיו כבר ברור, שכמעט אפסו הסיכויים למנוע את הצבת הטילים האמריקאיים החדשים קרוז על אדמת אירופה.

464 טילים כאלה יוצבו כבר בסוף 1983 בשישה בסיסים ברחבי אירופה. הקשיים הכלכליים בתוך ארצות־הברית, ותנועות המחאה באירופה, יצרו אומנם לחץ ניכר על הממשלה האמריקאית, אבל היא נחושה בהחלטתה. הטילים, ללא ספק, אומנם יוצבו באתרים שנועדו לכך.

מנהיגים דמוקרטיים המתנגדים להצבת הטילים הזהירו השבוע את ועדת־ההקצבות של הקונגרס האמריקאי, שרק ההוצאות המינהליות של ההיערכות הגרעינית החדשה יגיעו לפחות למיליארד דולר בשנה. יותר מ־20 אלף בני־אדם, אזרחים, מדענים, אנשי־צבא ובני משפחותיהם, יגיעו לאירופה כדי לאייש את בסיסי הטילים.

פרשני וול- סטריט ג'ורנאל סבורים, שהמחיר יהיה לפחות כפול, והעיתונות הראדיקלית יותר מאשימה את הממשלה בהעלמת עובדות מהקונגרס, כדי לא לחשוף את היקף ההוצאות של המדיניות הגלובאלית החדשה שהנהיג הנשיא רונאלד רגן. אין ספק, שצפוי מאבק ציבורי ברגע שייחשפו כל העובדות. אבל גם המאבק הזה לא ימנע מרגן מלהוציא לפועל את תוכניתו, על כל שלביה וכל סעיפיה.

בהנהגת ברלינגוור התנגדה המיפלגה הקומוניסטית האיטלקית לפלישה הסובייטית לאפגניסתאן, תמכה בגלוי במאבקם של פולין נגד הביורוקרטיה המיפלגתית, והפגינה עצמאות מוחלטת בכל האוריינטציה המדינית שלה.

הקומוניסטים האיטלקיים אינם רואים עוד את עצמם כנושאי הדגל של מדיניות החוץ הסובייטית במערב־אירופה. הם שולטים בערים רבות באיטליה, ומחפשים דרך לשיתוף פעולה עם מיפלגות אחרות בשמאל האיטלקי. משקיפים טוענים, שאין הבדל גדול בין המיפלגה הקומוניסטית האיטלקית, ובין מיפלגות סוציאליסטיות מוצהרות במדינות אירופיות אחרות.

עם זאת, מתקשה ברלינגוור ביצירת שיתוף־פעולה פורה עם הסוציאליסטים והסוציאל־דמוקרטים האיטלקיים. שתי המיפלגות נוקטות בקו ימני מובהק, השונה באורח מובהק מזה של אחיותיהן במערב אירופה. הן חותרות שוב לקואליציה עם הנוצרים־דמוקרטים המונסים, תוך החרמת המיפלגה הקומוניסטית.

השילטון התלבלב בטרור. המיפלגה הסוציאליסטית, בהנהגת בטינו קראקסי, עלתה אומנם אחוז וחצי, והשיגה קצת יותר מ־11 אחוז של קולות הבוחרים, אבל אכזבתה היתה עמוקה. כל הסקרים ניבאו לסוציאליסטים עלייה דרמאתית, נוכח גילויי השחיתות החמורים במיפלגת השילטון הנוצרית־דמוקרטית. התחזיות נתברו, מכיוון שגם הסוציאליסטים התלכלכו בפרשיות

קומוניסט ברלינגוור
לא יהיה ראש־ממשלה

שחיתות סבוכות ומביכות, בעיקר בעיר התעשייה טורינו.

גם הקו הימני יחסית של המיפלגה התנקם בסוציאליסטים מבחינה אלקטוראלית. אלפי מצביעים צעירים, שעייפו מהפעילות האלימה של קבוצות מרכסיסטיות קיצוניות, העדיפו להצביע עבור הקומוניסטים, שמיזגו מצע חברתי רדיקאלי עם מידה רבה של רישון חופשי ודמוקרטיה פנימית בתוך המיפלגה. בטינו קראקסי עצמו הוא איש שמרני ונעדר כאריזמה, דמות חיוורת מאוד לעומת ברלינגוור.

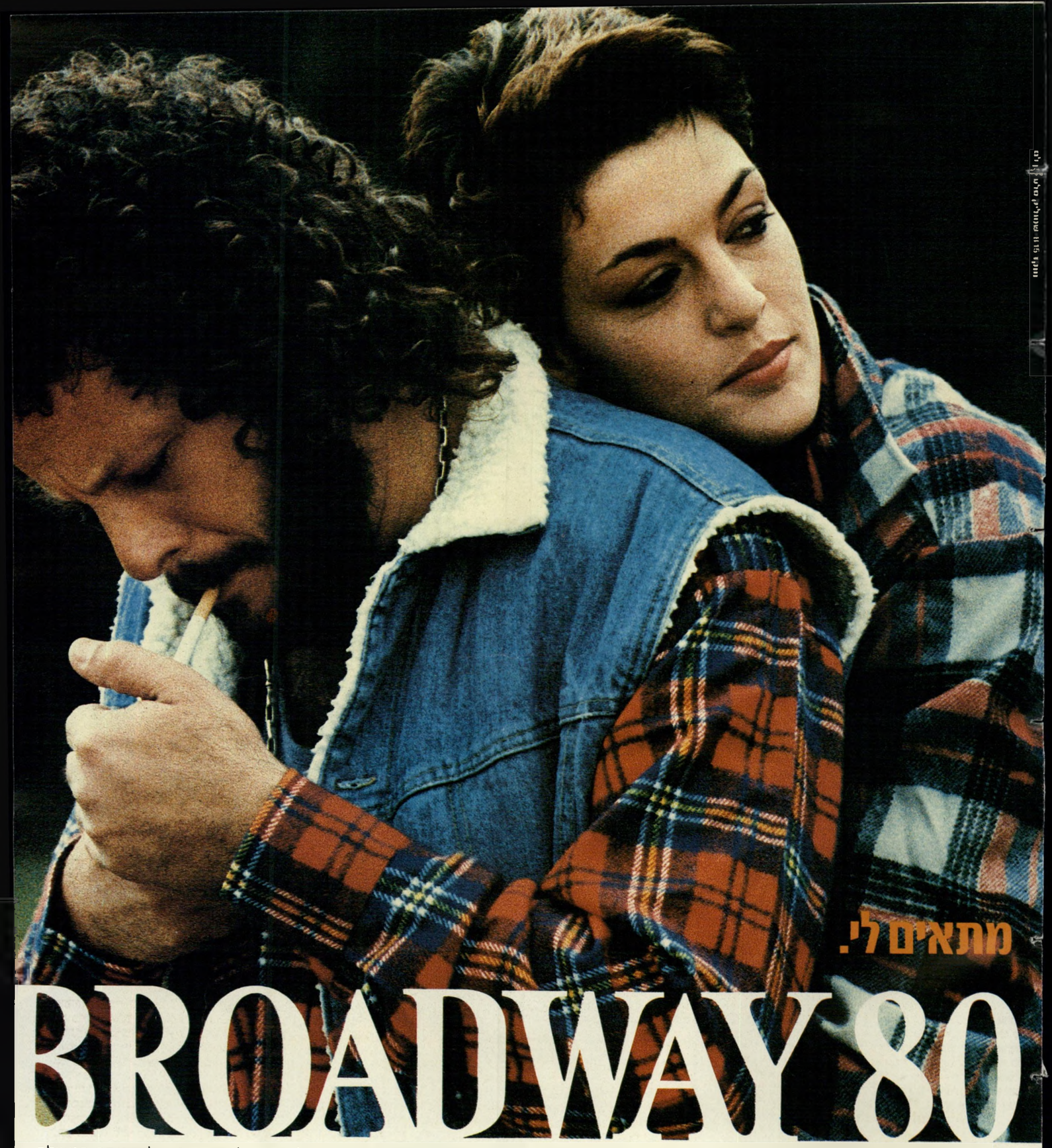
רוב המשקיפים, כולל הישראליים, הצביעו על השחיתות הממאירה שפשתה בדמוקרטים־נוצרים כעל הסיבה העיקרית לכישלונם בבחירות. פרשיות הסחיטה במיפלגת השילטון, התגברות כוחה של המאפיה בסיציליה, הקשר האפשרי בין אישים בצמרת השילטונית ובין הפיגוע הטרוריסטי של הימין בבולוניה, שבו נרצחו עשרות בני־אדם — כל אלה נגסו, כמובן, בתמיכה הציבורית במיפלגה.

עם זאת, מצביעים משקיפים איטלקיים על סיבות אחרות למפלה. האינפלציה האיטלקית הגיעה השנה לשיעור שנתי של 16 אחוז, כלומר שיא בלתי רצוי לעומת כל המדינות האחרות בשוק האירופי המשותף. ניתן היה להבין אינפלציה בשיעור כזה (אנו מודעים לעובדה שהיא נראית מטס גמדית לקורא הישראלי) אילו נבלם חוסר־העבודה באיטליה. אלא ששיעור האבטלה הגיע ל־14 אחוז מכלל המפרנסים, וכל התחזיות מצביעות על כך שהוא עוד יעלה באורח ניכר במרוצת השנה הזאת.

המנהיג החדש של הנוצרים דמוקרטים, סיריאקו דה־מיטא, רואה בירידת מיפלגתו כישלון אישי. הוא ניסה להנהיג סיגנון חדש, „נקי"ולהפגין שחבריו לצמרת אינם מושחתים כמו קודמיהם. גם כאן עמדה לו לרועץ אישיותו החיוורת, והזפעותיו הפומביות הבלתי־משכנעות. ירידתו ההדרגתית של ראש־הממשלה אמינאטורה פאנפאני, משאירה את מיפלגת השילטון המסורתית באיטליה (מאז תום מילחמת העולם השניה), בלי מנהיגות מקובלת בציבור.

במצב של תיקו בין שתי המיפלגות הגדולות מתחילה ההתרוצצות המסורתית. המוכרת לנו היטב, לקראת הקמת ממשלה קואליציונית. אין ספק שגם הממשלה ה־44 מאז 1945 תהייה קואליצית מרכז־ימין, שבה יגבר כוח המיקוח של המיפלגות הקטנות. אנריקו ברלינגוור, שהכריז בפנים צהלות על סוף הדומיננטיות של הנוצרים־דמוקרטים בתרבות הפוליטית האיטלקית יודע היטב שלא יוכל להרכיב ממשלה, או להפוך שותף בכיר בקואליציה כלשהי. תוצאת הנטו אינה אלא המשך המצב הקיים, בתוספת חשובה של פגיעה נוספת ביציבות המישטר באיטליה.

מדובר, לכן, בתיקו אפס, שעשוי להוביל לבחירות כלליות חדשות באיטליה כבר בחודשים הקרובים.

מתאים לי.

BROADWAY 80

בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

פטריוט

טל־ארויו

העולם לפי
שטראוס
שוקו-רום
טוטי-פרוטי
גלידת זהב
חדש
טופז
topaz
שטראוס

חדש

שְׁלֹשָׁה מִמְּאֲרִיז הַשְּׁלֹשָׁנִים

שוקופ

לימפ (בקרוב)

אֲבַטִּיחוֹן

גֶּלֶשֶׁן

מַטָּרָה

קרמל-שוקולד

שקלידה

חדש

CASSATA

חדש

Vanilla Caramel

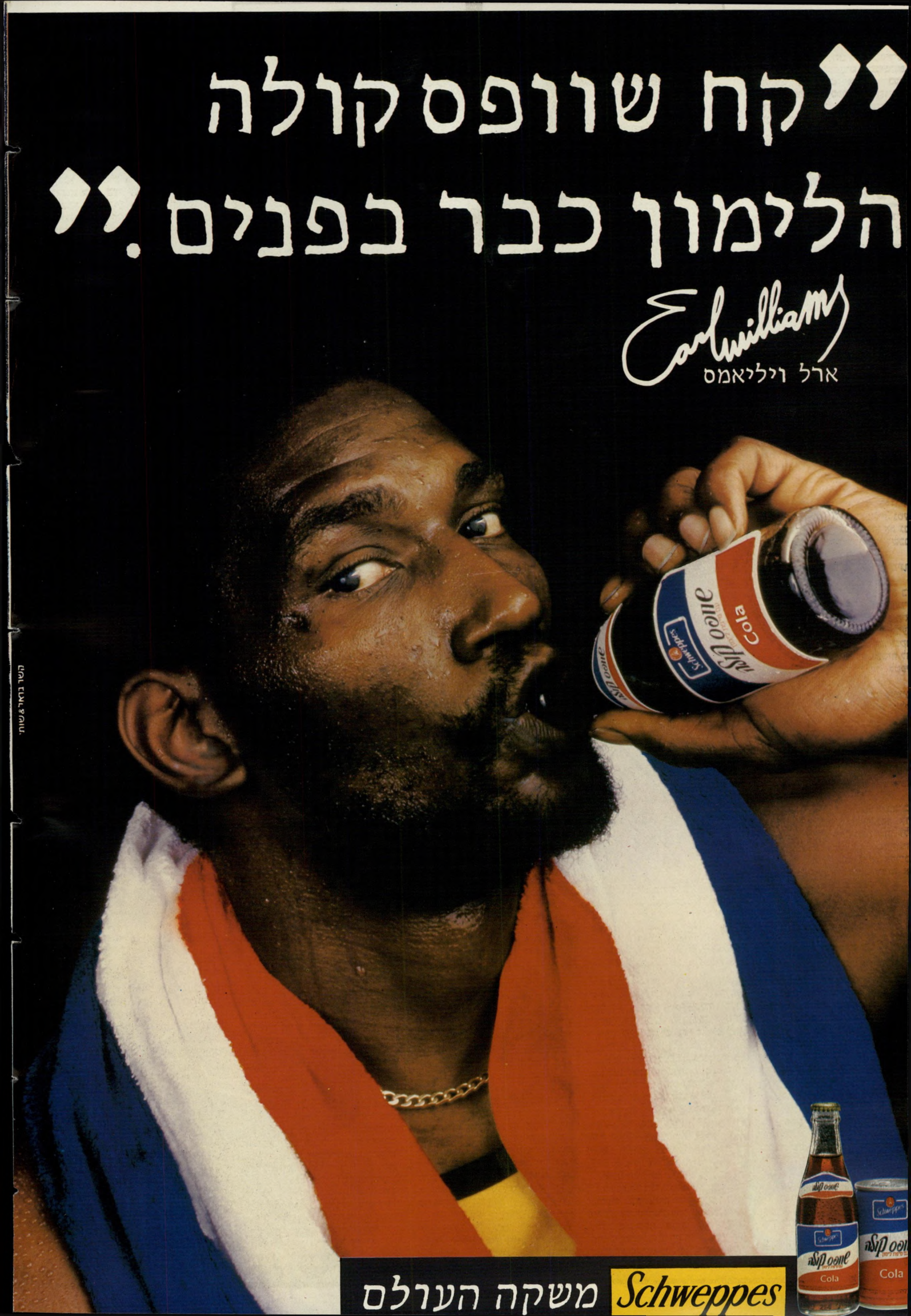
ICE CREAM KOSHER

הַשְׁמָנַת שֶׁל הַגְּלִידוֹת

"קח שופס קולה
הלימון כבר בפנים."

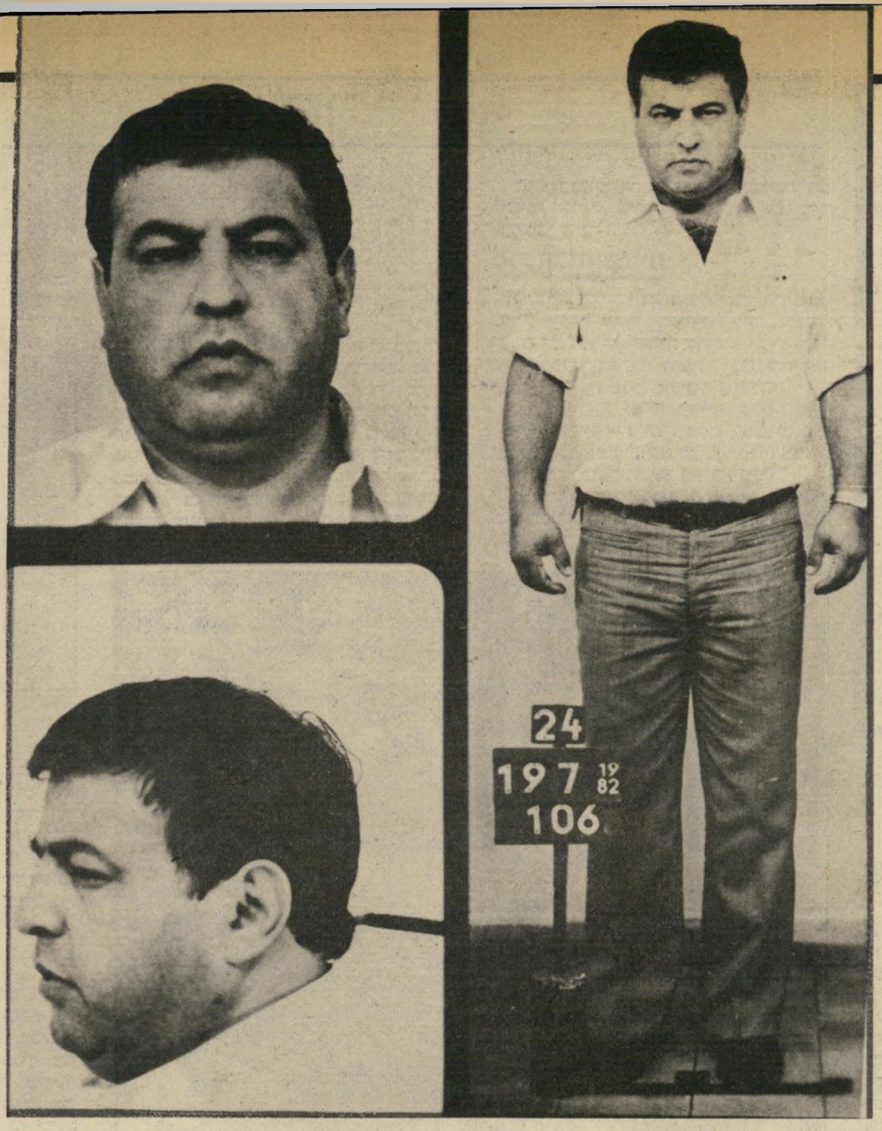
Earl williams

ארל ויליאמס

משקה העולם Schweppes

הגינקולוג שלא היה

הוא הצליח לרמות אך את הפסיכיאטרים שפטרו אותו ממישפט

רבה חוקרי מישטרה ורופאים פסיכיאטריים נברו במשך השנים בנישמתו של משה גור, בנסיון לברר את המניעים למעשיו המוזרים ולע־ בירותיו הפליליות. אולם נראה, כי כמה מילים שאמר הוא עצמו מעל דוכך העדים בשבוע שעבר, חשפו את מעמקי נפשו של הגבר בן ה־41.

גור נהג להתחזות למהנדס־חשמל, לבעל תואר מ"א, לרופא גינקולוג ולסגן־אלוף בצה"ל. הוא ידע לדבר בשטף ובשיכנוע על הנושאים שבהם התמחה, לדבריו, והוליך שולל אנשים רבים, בעיקר נשים.

משה גור אינו בעל השכלה אקדמית ואינו סגן־אלוף בצה"ל. הוא נולד בעיראק ב־1941, במישפחה מרובת־ילדים. שמו המקורי היה מוריס עזורי, אך הוא החליף את שמו לשם ישראלי מקורי, משה גור.

בהתפרצות־רגשות סוערת, אמר גור מעל דוכן־העדים: "כל מה שיכולתי לעזור בחיי — עזרתי, כל מה שיכולתי לתת — נתתי. נתתי הכל כדי להשיג את תשומת־ליבם של אנשים.

"אני חש רגשי־נחיתות. ידעתי שאם אספר לאנשים שישבתי בבית־סוהר, איש לא יקבל אותי. אבל אני לא בחור טיפש. עובדה, היו לי הישגים מסוימים בחיי. הגעתי לנהל חברה כלכלית מאפס, הקמתי בית ומישפחה. בחור טיפש לא יכול להגיע למעמד שאליו הגעתי."

גור התחזה תמיד לאדם בעל תואר או דרגה, אולם תחת זהות מושאלת זו הצליח בקיסמו האישי והאינטליגנציה הטיבעית שלו לשכנע נשים להתקרב אליו, לתת בו אמון ולהתאהב בו.

העבירה הראשונה שעליה נידון בבית־מישפט היתה התחזות לחייל. זאת עשה גור בעודו נער בן 17. מאז הצליח לצבור לעצמו גליון מרשים של עבירות קודמות. על חלק מהן נידון למאסר, וחלק מהן נסגרו בצו לאישפוזו של גור בבית־חולים לחולי־נפש.

"אשה למטרות רציניות"

אולם תעודה רפואית חדשה שהמציא התובע, אברהם לנד־שטיין, לבית־המישפט אומרת, כי גור הצליח לרמות גם את הרופאים הפסיכיאטרים, ולהוציא מהם במירמה תעודות על מצבו הנפשי הגרוע. "הרופאים מכים על חטא בגלל התעודות שנתנו לו", אמר התובע לשופט משה חסון, "הוא מסוגל גם לרמות את בית־המישפט."

מילדותו חשש גור כי איש לא יאהב אותו ולא יתרשם ממנו.

"אפשר לתאר אותו כגבר נאה. הוא נמוך־קומה, בעל כרס קטנה ושיער שחור גס, מיצחו נמוך ואפו גדול. קשה להבין כיצד תיארה אותו אחת הנשים שהתלוננו נגדו במישטרה כגבר נאה מאוד, בעל עור בהיר ושיער חום.

צעירה זו ורבות אחרות נפלו קורבן לקסמיו של גור, האמינו לכל מילה שסיפר להן. אחדות מהן נתנו לו לעשות בגופן בדיקות גינקולוגיות שונות בתוך מכוניתו. אחרות התאהבו בו והסכימו להתחתן איתו, ובינתיים הפקידו בידיו את כל חסכונותיהן. נראה כי כאשר לובש גור דמות אחרת, אחת מדמויות חלומותיו, הוא מצליח להזדהות איתה עד תום.

שיטות ההיכרות שלו עם נשים השתנו במשך השנים. בתחילה נהג לפרסם מודעות במדור־שידוכין בעיתון. הוא הציג עצמו כאקדמאי המחפש אשה למטרות רציניות.

בדרך זו הכיר עשרות נשים. הוא נפגש עם חלק מהן ויצר איתן קשרים הדוקים. בפגישה האישית נהג להציג את עצמו כמהנדס. הוא נהג לדבר בידע רב על עבודתו והישגיו, ובשלב מסויים נהג להציע נישואין.

מאותו שלב היו הדברים פשוטים: הוא ביקש הלוואה כדי לקנות דירה או מכונית. האשה נתנה ברצון, והוא נעלם מחייה והמשיך את דרכו, בעזרת המודעות בעיתונים, את הקורבן הבא.

הוא הועמד לדין על עבירות אלה ב־1947, אך אושפז וקיבל תעודה המאשרת כי אינו מסוגל לעמוד לדין.

זמן מה אחר כך המשיך בתעלוליו. הציג עצמו הפעם כרופא גינקולוג. הוא סיפר שיש לו ציוד רפואי יקר־ערך במכס, וביקש מחברתו החדשה כסף כדי לשחרר את הציוד. גם במיקרה זה הוגשה לבית־המישפט תעודה רפואית כי אינו מסוגל לעמוד לדין בגלל מצבו הנפשי.

במהלך השנים, תוך פגישות עם כל־כך הרבה נשים, נישא גור שלוש פעמים.

את אשתו הראשונה הכיר מייד אחרי שירותו הצבאי. היא היתה, לדבריו, צעירה מבית דתי וקטינה. הם קיימו יחסי־מין, והוא הועמד לדין על בעילת קטינה. ב־1963 נשא לאשה את הקטינה. היא היתה סטודנטית, וחיי־הנישואין שלהם הסתיימו מהר מאוד.

גם אשתו השניה למדה, וגם נישואין אלה ערכו זמן קצר מאוד. משתי נשותיו אלה לא היו לגור ילדים.

אשתו השלישית היתה אחת מקורבנותיו. הוא הכיר אותה דרך מודעת־שידוכין בעיתון, והציג עצמו לפניה כמהנדס. כאשר החליטו להתחתן, ביקש ממנה סכום כסף לדירה, אך באותו זמן עצמו הבטיח נישואין לכמה נשים אחרות, וגם מהן לקח כסף.

כאשר הוגשה נגדו תביעה פלילית, נשא את קורבנו לאשה. עם אסתר, האשה השלישית, היה גור נשוי שבע שנים, וממנה יש לו שני ילדים.

בתקופת נישואיו בשלישית ניסה כנראה גור מאוד לחזור למוטב. הוא היה בטיפול פסיכיאטרי צמוד, פיתח עסק משגשג וניהל חיי־משפחה תקינים פחות או יותר.

אולם השד שב להציק לו.

הפעם לא חזר לשיטה הקודמת של מודעות בעיתונים. הוא הכיר את קורבנותיו החדשים בטרמפים. הוא היה נוהג במכוניתו מסוג פניו, ואוסף טרמפיסטיות. רובן היו חיילות צעירות שלא חשדו במאומה, כאשר סיפר להן כי הוא רופא גינקולוג.

במכוניתו היו תמיד מכשירים רפואיים שונים, לפעמים סטטוסקופ ולפעמים מכשירים אחרים. כמה עלונים רפואיים וספרות מיקצועית אחרת היו מושלכים כלאחר־יד על הכיסא האחורי. גם שיחתו של גור היתה משובצת מונחים רפואיים בלטינית.

"רק דקה וחצי!"

כאשר עלתה חיילת, נהג להציג עצמו בשם "ד"ר משה משיח" או "ד"ר רוזמן". הוא סיפר כי הוא גינקולוג, והחל חוקר את הנערה על בעיותיה הרפואיות. רבות ניצלו את ההזדמנות ושאלו אותו על בעיות גינקולוגיות שלהן, וביקשו את עצתו.

במיקרים כאלה היה מציע את שירותיו על המקום. הוא אמר, כי יהיה מוכן לבדוק את הנערה במכונית. נסע איתה למקום ריק מאדם, היטה את גג כסא המכונית ואמר לצעירה לשכב בתנוחה מתאימה.

אז היה מחטט באצבעו באיבר־מינו וקובע את הדיאגנוזה.

במיקרה אחד סיפרה לו צעירה כי היא סובלת מפיטריה באיבר־המי שלה, וכי רופא בחיפה איבחן זאת. הוז בדק אותה במכונית ואמר לה, כי לדע תו היא סובלת ממחלה אחרת, ונק בשמה הרפואי הלטיני. הוא הבטיח ל לשמור על קשר ולעזור לה לטפ במחלתה אם תפנה אליו.

צעירה זו טילפנה כמה פעמי למיספר שאותו מסר לה, אך לא הצלי חה לדבר איתו.

אז שלחה מכתב לד"ר משיח בבית החולים תל־השומר. היא הזכירה לו או פגישתם במכונית ואת הדיאגנוז שקבע לה. היא הסבירה לו, שהטפו בחיפה מכאיב ואינו מתאים, וביקש ממנו עזרה.

צעירות אחרות קיבלו גם הן בברכ את העזרה הרפואית שהגושה ל בחינם ובכל־כך הרבה רצון טוב, ול התנגדו לשוחח על בעיותי הרפואיות. כמה מהן אף הגיעו אחר־כ לבית־החולים תל־השומר וחיפשו א ד"ר משיח.

אך אחת לא חשדה שהוא אינו גינקולוג אמיתי

כאשר פגשו את ד"ר משיח האמית הבחינו מייד כי אין זה אותו האר שהסיע אותן. הן סיפרו לו את סיפור והוא הפנה אותן למישטרה.

אך לא כל הטרמפיסטיות היו כל־כ תמימות ומאמינות. גור נתקל בחיי שאמרה לו, כי היא מופנמת ואינ נוהגת לשוחח על בעיות הגינקולוגי שלה עם אנשים זרים.

גור לא התייאש. הוא חייך ואמר ל שזה מגוחך שהיא מתביישת ממנ "אני בודק עשרות חיילות כל שבוע אמר לה. "זה מזכיר לי מיקרה ש בחורה אחת שגם היא לא רצתה לד והסתירה ממני מידע, וכיום ה עקרה."

גם סיפור זה לא שיכנע את הצעיר אך הרופא שם את ידו על ביטו הצביע לכיוון איבר־מינה ואמר כי ל מקור הבעיות.

היא ביקשה ממנו להסיר את יד והוא אמר לה כי יוכל לעשות

(המשך בעמוד 5

צל"ש

קולקטיב מזמר

● לבימאי **איתן טל**, על סידרו הלירי והאינטליגנטי, שתיאר מהווי הקולקטיב המזמר של מקהלת הקיבוצים המאוחדת, בניצוחו של המנצח **אבנר איתי**. סרט זה שב וגילה אותה

חנון בן־ציון
שרות – למיז

אהבת מוסיקה ותרבות מוסיקאלית לא־מכופתרת של התנועה הקיבוצית, לעומת תרבות המינקים של היכל־התרבות. בסידרו של טל הועלה הווי חיים תרבותי ובריא, שחרוות המוסיקה בו היא אמיתית ואמינה, יחד עם זאת, הסרט לא התחמק מהוויכוח האידיאולוגי, על מותר ואסור במוסיקה בעלת נושאים נוצריים, ודרך העבודה של המקהלה, הרצופה בביקורת עצמית רבה.

תיאטרון פלסטיני

● לכתב **גיל סדן**, על כתבתו שעסקה בשבוע התיאטרון הפלסטיני בנווה־צדק. בסקירתו על ההצגה שהועלתה במקום, על תערוכת הציורים הפלסטינים ועל תגובות הקהל הצליח סדן לפרוש את האבסורד, המעיד על שקיעת התיאטרון הישראלי וראשית זריחתו של התיאטרון הפלסטיני. פרט נוסף: זו הפעם השלישית במשך החודש, שכתבה העוסקת בענייני תרבות נעשית על־ידי כתב שאינו הכתב הקבוע לענייני תרבות. אלה הן כתבות המתעלות באיכותן הבימויית ואינטלקטואלית מעל לרדידות האופיינית של כתבות הכתב לענייני תרבות ואמנות **עמוס ארבל**.

צל"ג

תשדיר־שרות לבן ציון

● למערכת מבט על, סידרת החמצותיה בסיקור פרשת **יהושע בן־ציון**. רק ביום השלישי, אחרי שהפרשה פרצה לכותרות העיתונים, התפנתה הטלוויזיה לעסוק בה, וגם עיסוק זה נעשה בעזרת כתב עתי"ם. ביום הרביעי לחידוש הפרשה הביאה הטלוויזיה תצלומי ארכיון של בן־ציון, מבלי לנצל את עדשות הטלוויזיה ולצלמו עכשיו, תוך הצגת מצב־בריאותו לצופי הטלוויזיה ופעילויותיו השונות. הכתבה כולה היתה תשדיר־ שרות לנוכל הגדול ביותר בתולדות ישראל (**ראה כתבה**).

ראיון בתנאי

הראיון שערך הכתב לענייני מישטרה ומישפט של הטלוויזיה **אורי כהן־אהרונוב** עם **עמוס ברנס** בתאו שבכלא רמלה, היה בעל רקע מיוחד. כהן־אהרונוב קיבל רשות ממנהל שירות בתי־הסוהר **מרדכי ורטהיימר**. רשות זו נעשתה כעיסקה בין כהן־אהרונוב ובין דובר שירות בתי־הסוהר, רב־כלאי **שמעון מלכה**, התמורה היתה ראיון עם מנהל שירות בתי־הסוהר. תנאי נוסף: כהן־אהרונוב יישדר את הכתבה רק אחרי מתן היתר מטעם שירות בתי־הסוהר. ההיתר ניתן לו רק אחרי שברנס שוחרר מבית־הכלא.

כתבי המישטרה, בית־המישפט ובתי־הסוהר הירושלמיים העומדים בקשר יומיומי רצוף עם שירות בתי־הסוהר, מתכוונים לנתק מגעם עם רב־כלאי מלכה, על הענקת יחס מועדף לכהן־אהרונוב, בכל הנוגע לפרשת שיחרורו של עמוס ברנס.

דמעות בחדר־הבקרה

בשבוע שעבר התחולל בחטיבת־החדשות פיצוץ שהעיד על הזדהות־יתר של כתבים עם תפקידם.

הפיצוץ התרחש ביום שיחרורו של עמוס ברנס מבית־הכלא. כאשר שב אורי כהן־אהרונוב מסיקור יציאתו לחופשי של ברנס, נשלח בידי עורך־המישנה של מבט, **רפיק חלבי**, לסקר את התנחלות שח"ק (מערבית לירושלים). באותו ערב נערך עורך מבט מיכאל קרפין, מחדר־הבקרה ומעריכת־הלילה, ואת מקומו תפס חלבי.

מהדורת מבט של אותו ערב נפתחה בשידור־חי של בני ליס, על שביתת הרופאים. כאשר הודיע כהן־אהרונוב לחלבי, אחרי פתיחת המהדורה, שסידרו מוכן, טען חלבי שיש אירועי חדשות, שיבטלו את הקרנת כתבתו של כהן־אהרונוב על שח"ק (דבר שהוא חלק משיגרת המחלקה, כאשר יש עומס דיווחי). כהן־אהרונוב התרגש, יצא אל מחוץ לחדר־הבקרה כשדמעות בעיניו, התיישב על מדרגה, והטיח דברים קשים ברפיק.

למחרת בבוקר התלונן חלבי על כהן־אהרונוב בישיבת־הבוקר, ואחרי בירור חזר בו כהן־ אהרונוב מדבריו.

תקלות ותיקולים

אחת הרגישויות יוצאות־הרופן של עורך מבט הזמני, מיכאל קרפין, מתייחסת למה שמוגדר בלשון הטלוויזיה: „תקלות טכניות" (קרי: אפלה במסך, פסקול לא נכון לתמונה וכו'). מאז החל קרפין עורך את מבט, מתרבות התקלות.

תחילה היתה נטייה לשייך תקלות אלה למעבר לצבע. אלא שהעובדים הטכניים כבר הספיקו ללמוד את הנושא, כך שהתקלות נובעות משיבושים בתיפקודה של מערכת מבט.

מדי ישיבת־בוקר מבקר קרפין את התקלות, ומתייחס רק לסיבות הטכניות. באחת הישיבות טען כלפי הבימאים, נתבי־התמונה ועובדים טכניים אחרים: „צריך להעיף אותם מהתחנה... או לשלוח אותם מחדש לקורס, כדי שילמדו את עבודתם."

על סמך דבריו של קרפין, מתעתדים העובדים הטכניים של התחנה להכריז על סיכסוך־עבודה. אמר אחד הטכנאים: „מה הוא חושב לעצמו — שאת כל המרירות שלו ביחסי־העבודה עם הכתבים הוא ישפוך עלינו? אנחנו נראה לו למי יש הכוח. אנחנו לא מוכנים להיות הקורבנות של הכישלונות המיקצועיים שלו."

הם לא הסבירו מדוע קורות בטלוויזיה הישראלית תקלות, ששום טלוויזיה מיקצועית בעולם לא היתה סובלת אותן.

עורך „במעט חצות" רביב
התנגדות – בגלל מה?

הקרב נגד רביב

מאבק כתבי־החדשות בעורך כמעט חצות **דן רביב** הופך להיות פרשה. בין מתנגדיו של רביב בולטים מגישי כמעט חצות לשעבר, שרביב מאיים על השעות הנוספות שלהם (**עמוס ארבל, עוזי בירמן**) — ואליהם מצטרפים כל הכתבים שלא נבחרו בידי רביב למערכת העתידה לקום לכמעט חצות.

בשבוע שעבר, כאשר הופיע דן רביב ודיבר על פרשת יהושע בן־ציון, בסיגנון המכונה בטלוויזיה האמריקאית בשם „דבר מערכת", החליטו כל כתבי מבט שזו ההזדמנות להכות ברביב.

למחרת בבוקר, בישיבת החטיבה, פרצה

מה אתה אומר?

לאחת מישיבות־הבוקר של מערכת־החדשות, בשבוע שעבר, נכנס באיחור **חיים יבין**, מנהל־החטיבה לשעבר ובהווה הכתב הפרלמנטרי ועורך מבט שני. בין יבין ובין **מיכאל קרפין** התנהל הדו־שיח הבא:

קרפין: „יבין, אתה יודע שאנחנו מתחילים את ישיבות־הבוקר ב־8 וחצי!"

יבין: „מה אתה אומר?"

קרפין: „מה אמרת?"

יבין: „מה אתה אומר!"

כאן בלע קרפין את הרוק, דמם לרגע והמשיך את ניהול „ישיבת־ הבוקר, עם סרי־היום השוטף שלה.

האתיקה של ליס

לא ברור אם תקום או לא תקום ועדת־חקירה לבדיקת תפקידים של כלי־התיקשורת במהלך שביתת־הרופאים, כהצעתו של שר־האוצר **יורם ארידור**, אך נושא אחד ממסקרי השביתה עשוי להגיע לכותרות.

קבוצה של רופאים צעירים עומדת לפנות בימים אלה אל ועדת־האתיקה של אגודת־העיתונאים. בתלונה על כתב־הטלוויזיה לענייני בריאות **בני ליס**, ועל נוסח, צורת וסיגנון דיווחיו, במהלך שביתת־הרופאים.

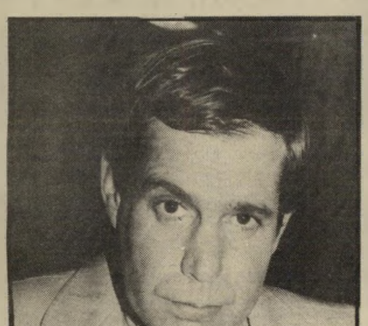
לטענתם של רופאים אלה, פעל ליס בעצה אחת עם דוברת מישרד־ הבריאות **דבורה גנני**, תוך העדפת מידע לא־מדוייק וחד־צדדי. הרופאים שצילמו במכשירי וידיאו את כתבותיו של ליס, מתכוונים להציג את ההקלטות כמוצגים לריון. במקביל לכתבותיו של הכתב לענייני רפואה של קול ישראל **אלידו בן־אור**, שריווח באובייקטיביות על שביתתם.

מהומה סביב דבריו של רביב, כאשר מניעיהם של הכתבים היו רחוקים מלהיות טהורים.

פסקול

קרפין שוב לא התפטר

כאשר נשאל מנהל סידרטי קסטל **מיכה שגריר**, במהלך מסיבת־עיתונאים לרגל מלאת 13 שנה לחברה, אם מנצלים מישרדי ראש־ הממשלה, התיירות, המיסחר והתעשיה את שידורי התוכנית הלו גרוזלם, שסידרטי קסטל משדרים ביותר מ־100 תחנות טלוויזיית־כבל בארצות הברית, השיב: „הם לא חושבים שצריכים לתת להם בחינם־אין־כסף את זמן השידור!" ●● הפעם השניה בתוך חודשיים שעורך מבט הזמני **מיכאל קרפין** איים בהתפטרות, היתה כאשר טכנאי התחנה איימו בהאפלת מסך, אם השדר הוותיק **אריה אורגד**

עורך קרפין
התפטרות – בגלל מה?

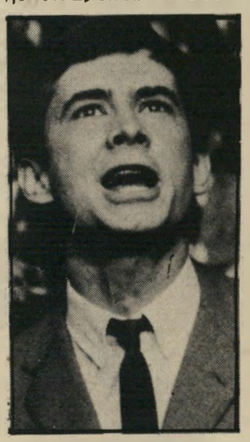
לא יגיש את מבט. לבסוף אורגד הגיש את מבט. וקרפין לא התפטר ●● אחד מראשי הטלוויזיה־לשעבר התרגש כאשר ראה בתוכנית כולבוטק את הכתב **בני עורי** מראיין את אחיו, שהוא רופא בתל־השומר, על פגיעות אר־ רתופריות. טען איש־הטלוויזיה: „זה נפוטיזם!" ●● הכתב לענייני העם היהודי והסוכנות היהודית **מנחם** (.מוקי') **הדר** עשוי לעזוב בימים אלה את חטיבת־החדשות, ולעבור לעמדת כתב של התוכנית לענייני מדע תצפית ●●מנכ"ל רשות השידור **יוסף לפיד** נעדר במשך יותר משבועיים מהארץ. לפיד שהה ביוגוסלביה, שם ערך תחקיר לסרט ●● אוזלת־ידו של קב"ט (קצין ביטחון) רשות השידור בעניינו של **רפיק חלבי** הגיעה למימדים חסרי־תקדים. אחרי מיכתב־האיום, שהקב"ט לא איתר את מכונת הכתיבה שבה נכתב, הוא אינו מצליח לגלות מי ניפץ את תיבת־הדואר של חלבי ●● בעיקבות האירגון החדש של חטיבות הטלוויזיה השונות, עומדים מפיקי התוכניות בטלוויזיה שנפלו בין הכיסאות להתחיל בסידרת פעולות, כדי לעבור אל מעמד הכתבים. אם ההנהלה לא תיעתר לתביעות המפיקים, שהקימו ועד־פעולה זמני, בכוונתם לשבש את פעולות ההפקה של הטלוויזיה.

תוכניות מועדפות

בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
6.7

● **מדע: תצפית (8.30 — מדבר עברית).** מגזין דו־שבועי לענייני מדע, טבע ורפואה. הפעם הפרק השלישי בתת־סידרה לחיות עם הסרטן.

פרקינס: המישפט
יום רביעי, שעה 10.15

העוסק בחומרים מסרטנים למיניהם.

● **סרט קולנוע: המישפט (10.05 — מדבר אנגלית).** גירסה קולנועית של הביכאי והשחקן אורסון וֶלס, המבוססת על סיפרו של פרנץ קפקא. הסרט משודר לציון מלאות 100 שנה להולדתו של הסופר הצ'כי יהודי. זה סיפורו של יוזף ק', המוצא עצמו יום בהיר עומד לדין, מבלי שידע למה ומדוע. החברה סביבו משנה את יחסה אליו. הסרט הופק ב־1963, צילומיו נערכו בפאריס וביוגוסלביה. את יוזף ק' מגלם השחקן האמריקאי אנתוני פרקינס. שחקנים נוספים: ז'אן מורו, רומי שניידר, אקים טמירוף ואורסון ולס עצמו.

יום חמישי
7.7

● **מדע: גופו של עניין (9.30 — מדבר אנגלית).** פרק תשיעי בסידרה בת 13 פרקים, וכותרתו רפואה עממית. הפרק עוסק ברפואה כישופית מול רפואה מודרנית. מנחה ועורך התוכנית, ג'ונתן מילר, מבקר שבטים פרי־מיטיבים באפריקה, ומראה בסידרו רופאי־אליל ומכשפים בפעולה.

● **מותחן: האנשים של סמיילי (10.20 — מדבר אנגלית).** פרק חמישי בסידרה המבוססת על סיפרו של ג'ון לה־קארה. בפרק זה מביא סמיילי את החומר שמצא לייפציג אל המרכז בלונדון, כדי שיפענחו אותו. סמיילי פונה לאסטרהאזי כדי שיארגן קבוצה שתפעל בשוויץ, לאתר את הנערה שקארלה ניסה להעביר מברית־המועצות לצרפת.

יום שישי
8.7

● **בידור: שעה טובה (9.15 — מדבר עברית).** תוכנית אחרונה בסידרה לשנה זו, שהיא גם התוכנית האחרונה שאותה מנחה איש רשת ג' אבי אתגר, שיוחלף בעונה הבאה.

● **מותחן: הבלש (10.15 — מדבר אנגלית).** סרט קולנוע המבוסס על רב־מכר של רודריק טורף. הסרט מנסה לתאר שיגרת־חיים של קצין המישטרה המתמודד עם הפשע, כאשר חייו המישפחתיים מתערערים. הסיפור נסב על חקירת רצח של הומוסקסואל, שהביאה את הרוצח אל הכיסא החשמלי. את תפקיד הקצין בלש מגלם השחקן פרנק סינאטרה. לצידו מופיעות לי רמיק וז'קלין ביסט. בימאי הסרט: גורדון דאגלס. הסרט הופק ב־1968.

שבת
9.7

● **סידרה נוסטלגית: ימים מאושרים (8.30 — מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה העוסקת בהווי הנוער בשנות החמישים בארצות־הברית. הפעם תחת הכותרת: פונזי מוכר ספרים. גיבור הסידרה נוטש את עבודתו במוסך, עובר הסבה לסוכן למכירת ספרים העובר מבית לבית.

● **דראמה: הארבעה ביולי הגדול מכולם, ואפרונות נוספים (10.30 — מדבר אנגלית).** דראמה משעשעת מאת ההומוריסט האמריקאי ג'ין שאפרד, במבט נוסטאלגי אל ילדותו. הסיפור עוסק ביום־העצמאות האמריקאי בעיירה שכוחת־אל, במרכז ארצות־הברית, על חוויית החגים כפי שנחרטה בזיכרונו של נער.

יום ראשון
10.7

● **מולדת: אריץ אריץ (8.03 — מדבר ומזמר עברית).** תוכנית המוקדשת לשומרונים, משודרת מבית־הכנסת השומרוני בחולון. מנחה: יאיר אלוני.

● **סידרה: דאלאס (9.30 — מדבר אנגלית).** הפרק נקמה ממשיך ומספר לצופי דאלאס למפגרים על המאבקים שבין בובי יואינג ואחיו ג'יי־אר, בין נשותיהם ושאר קרוביהם. דאלאס למתקדמים מוקרנת בטלוויזיה הירדנית (ראה: מיסגרת)

● **דראמה: תקופת נסיון (10.20 — מדבר אנגלית).** דראמת בי־בי־סי, על־פי מחזה משעשע של פרדריק לונסדייל.

יום שני
11.7

● **בידור: תהילה (8.03 — מדבר ומזמר אנגלית).** תחת הכותרת שיבה הביתה מובא עוד אחד מסיפורי בית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

סידרה חדשה: איישיוד (9.30 — מדבר אנגלית). תחת הכותרת רק חיפות מתות, מובא הראשון בסידרת המותחנים האמריקאית (סוג ג'ימל), שתלווה את צופי הטלוויזיה במהלך הקיץ הקרוב.

● **מוסיקה: יצחק פרלמן בבית־הלבן (11.05 — מדבר אנגלית + מוסיקה).** עוד אחת מסידרות האירוח של הפסנתרן הישראלי יצחק פרלמן בבית־הלבן, וושינגטון. הפעם הוא מארח את הפסנתרן קן נודה.

ביסט וסינטרה: הבלש
יום שישי, שעה 10.15

יום שלישי
12.7

● **סידרה רוזה (8.03 — מדבר אנגלית).** הפרק מרטין אוכל את הלב ממשיך

הרביעי ביולי הגדול מכולם
מוצאי־שבת, שעה 10.30

ומביא מסיפוריה של גרושה ניו־יורקית.

● **נוסטאלגיה: חיים של כאלה עם יעקב חזן (9.30 — מדבר עברית).** חלק ראשון של התוכנית, שנערך עם ח"כ לשעבר ומנהיג מפ"ם הקשיש יעקב חזן.

● **מותחן: לא יאמן כי יסופר (11.00 — מדבר אנגלית).** הפרק מה עשית אתה לאחרונה ממשיך ומביא אחד מאחרוני הפרקים של סידרה בריטית מעולה זו.

מיבחרדין
100 לקאפקא

בניגוד לטלוויזיה הישראלית, המסתפקת בהקרנת חמישפט על־פי פראנץ קאפקא, לרגל מלאת 100 שנה להולדתו, החליט קול ישראל לערוך סידרת הפקות שנושאן הוא קאפקא. הבולטות בתוכניות: „הומאז' לקפקא" (9.7, רשת א'), המשפט, תסכית רדיו (9.7, רשת א' 6.05), פרנץ ק' (16.7, קול המוסיקה, 12.00) אמן התענית (רשת א', 9.30).

שוב הוכיח הרדיו כי הוא כלי־תיקשורת בעל רגישויות לעומת הטלוויזיה, שכמעט ואינה מתמודדת עם נושאים תרבותיים כלשהם, ופותרת כל בעייה באמצעות סרט קולנוע.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 6.7.83

● **פולקלור: אלף לילה ולילה (7.20 — 3 — 30 דקות — מדבר ערבית).** פארודיה משעשעת על סיפורי המיזרח המפורסמים, בהשתתפות שחקנים ידועי־שם, עם תילבושות ותפאורות מרהיבות.

● **סידרה קומית: זאת אמי (8.30 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** לאחרונה רבו הסדרות הקומיות האמריקאיות שכל שחקניהן שחורים. עלילת הסידרה שלפנינו מתרחשת במספרה שכונתית בעיר וושינגטון, ובדירה הצמודה אליה. שתי הדמויות הדומיננטיות בסידרה הן האם השמנה־מאד ובעלת הדעות השמרניות, ובנה קליפטון, הספר, שהוא גם רווק מבוקש.

יום חמישי 7.7.83

● **בידור: שעה עם זמרים צרפתיים (6.00 — ערוץ 6 — 60 דקות — מזמר צרפתית).** חגיגה לאוהבי השנסון הצרפתי. בתוכנית זמרים צרפתיים מפורסמים ופחות מפורסמים, בשירי פולקלור ואהבה.

● **סידרה עלילתית: החברה (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** עולם העסקים הבריטי, כפי שהוא משתקף ובחברת־ענק, המנוהלת בהצלחה על־ידי אשה יפה וצעירה, אם לשני ילדים, שהיתה עד להתאלמנותה עקרת־בית ואשתו של היו"ר. עם מותו הפיתאומי של בעלה מהתקף־לב, מחליטה לתפוס את מקומו ולנהל את החברה על־פי דרכה. בתפקיד הראשי: השחקנית לינט דייוויס.

יום שישי 8.7.83

● **לילדים בחופש הגדול: גיבורי החלל (10.25 בבוקר — שני הערוצים — 25 דקות מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה של הרפתקאות בחלל החיצון. מעט דיבור והרבה אקשן.

● **סידרה קומית: שמונה זה מספיק (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה משעשעת המתרחשת בביתו של עתונאי כבן 50, אב לשמונה ילדים, שהתחתן עם אשה צעירה ממנו בהרבה, אחרי שהתאלמן מאשתו הראשונה.

יום שבת 9.7.83

● **לילדים: היה היה (4.30 — שני הערוצים — 25 דקות — מדבר ערבית).** סיפורים, שירים וריקודים לגיל הרך. התוכנית מוקרנת בשעה מוקדמת יחסית, בגלל חודש הרמדאן, שבו מתחיל השידור מדי יום ב־3.30.

● **בידור: תוכנית הבידור של מוצ"ש (9.30 — ערוץ 6 — 30 דקות — מזמר אנגלית).** זמרים ולהקות מפורסמות בתוכנית הבידור השבועית של הטלוויזיה הירדנית. מומלצת לאותם שאינם מתעניינים בתוכנית הספורט, המוקרנת באותה שעה בטלוויזיה הישראלית.

יום ראשון 10.7.83

● **סידרה קומית: בראס (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בריטית עם הומור מושחז, על עשירים ועניים. במרכז הסידרה, שני ראשי מישפחות: נוברדיש בשם הרדקייר — שאפתן, תאוותן ורודף־בצע השונא כל דבר שמזכיר לו את מוצאו החברתי הנמוך. מנגד ראש־מישפחה עני בשם ג'ורג' פייר צ'ילד, העובד במפעליו של העשיר ועושה את רצונו, הנתקל בביקורת קשה בביתו על רקע זה.

יום שני 11.7.83

● **סידרה קומית: טקסי (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית שתוקרן בקרוב גם בטלוויזיה הישראלית. עלילת הסידרה מתרחשת בתחנת מוניות בניו־יורק, המאויישת בטיפוסים יוצאי־דופן, המנסים להגשים את עצמם. בתפקידים הראשיים: ג'וד הירש, מרילו הנר וג'ף קונווי.

● **מוסיקה: יצירות קלאסיות (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות).** לאוהבי המוסיקה הקלאסית מספקת הטלוויזיה הירדנית פינה שבועית, המגישה את מיטב היצירות.

יום שלישי 12.7.83

● **סידרה עלילתית דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** המאבק בין ג'יי־אר ובובי, על השליטה בחברת הנפט יואינג, נמשך בכל עוזו. קלייטון, ירידה המבוגר של מיס אלי, מוכר את חוותו ועובר לגור בדאלאס, והקשרים בין השניים הולכים ומתהדקים. ג'יי־אר ממשיך למכור נפט לקובה באורח בלתי־חוקי, במחיר של 40 דולר החבית, ומסכן בכך את עתידו הציבורי. פאם, שחזה בנפרד מבעלה, מתיידדת עם גבר זר, ואילו אחותה החורגת אליזבת מנסה להפיל ברישתה את ...בובי.

רחל מרחלת על כל העולם

סיבות למסיבות

החודש ייערכו חגיגות בעולם האופנה. ב־15 ביולי עומדת הדוגמנית **שולמית אמיר** לחגוג במסיבה מפוארת את יום הולדתה ה־30, ואת מלאות ארבע שנים לנשואיה, עד לגירושים. חברתה, הדוגמנית **יהודית נגר**, מלכת־המים לשעבר, תערוך טקס חינה ב־30 בחודש, ולמחרת ייערכו נשואיה עם ידידה, **סמי מלכה**, בגן־האורנים. היא תלבש שימלה של **פורטונה פרין**. כך שלא תחסרנה החודש חגיגות לדוגמניות.

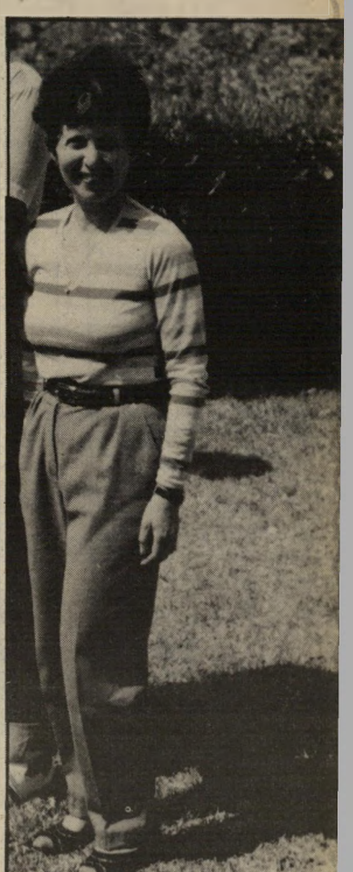

יהודית נגר ושלומית אמיר
מתחתנת – מתגרשת

עוד פעם אחת

באוניברסיטת בר אילן הוענקו כשבוע שעבר תארים. בתואר ב"א בשפות ובחינוך זכתה **ליאורה פרומר**. הוריה באו לחגוג איתה את קבלת התואר. אלה הם הד"ר **בנימין ובטי ברומר**.

עם תום הטקס נסע ד"ר פרומר לביתו בצפת,

בטי פרומר
איזה מרץ

וילו בטי פרומר המשיכה לביתה באשקלון. ערך באותו זמן הם היו צריכים לחגוג את יום שואיהם ה־30. הם חגגו רק עד 25.

גירושיהם של הזוג, לפני חמש שנים, היה שא לשיחה בכרכה בתים בארץ. היה זה הסיפור

חתנים פרופסורים

כולם כתבו על הרומאים. רק אני לא. ובכן, הם בהחלט שווים היום. יש להם סוף־סוף, מה להציע.

אני אכתוב לכם על רומאים מבוקשים. אבל הפעם רק על הפרופסורים.

מזה שנתיים הפך לשלאגר בעיר פרופסור מוטי רביד (45), **שהופיע רק לאחרונה בטלוויזיה. הוא אלמן, יפה־תואר, עם שתי בנות יפהפיות בנות 15 ו־17. מזה שנתיים, מאז שהתאלמן מאשתו** רומה **הוא נחשב כאחד החתנים המבוקשים בעיר.**

עד היום לא הצליחו, לא בארץ ולא בארצות־הברית לתפוס את שני האחים־הפרופסורים. יזהר חרוזי, (51), **שקיבל בזמנו צל"ש במילחמה, והנחשב כדרדיאולוג מצליח מאוד בבית־החולים** הר סיני **בלוס־אנג'לס, יוצא כיום עם דיאטטיקאית פיליפינית, העובדת איתו באותו בית־חולים.**

אחיו, הפרופסור אילן חרוזי (47), **המתגורר בארץ, מתראה עם עורכת־דין, שהיתה ידידתו לפני נשואיה וחזרה להיות עימו לאחר גירושיה.**

פרופסור אחר, הנראה מדוכא מאוד בימים האלה, הוא אסא הראל, **מנהל הדסה לשעבר, שניהל רומן ממושך עם העתונאית** לאה אתגר, **אבל היא חזרה בימים אלה לבעלה־לשעבר,** מיכה אתגר, **פרופסור לשיווק.**

הקלאסי על בעל, רוקטור יפה־תואר שהתאהב במורה־ליוגה, שעבדה בבית פרומר, המכון להרזיה. המורה־ליוגה, **חיה**, היתה אשה נשואה, אם לשלושה ילדים. הזוג המאוהב עזב את הכל, ובכלל זה שיבעה ילדים, שלושה של חיה וארבעה של הדוקטור. בעלה של חיה, איש רתי המתגורר ליד בני־ברק, אף הצליח להוציא צו של בית־משפט הקובע, שהוא יהיה האפוטרופוס של הילדים, ולחיה לא הותר להיכנס לביתם.

מייד אחרי הגירושין נשא דוקטור פרומר את חיה לאשה, והם עברו להתגורר בצפת, שם הוא עובד בקופת־חולים. מי שנפגשים עימו כיום מתקשים לזהותו. הוא גידל זקן וחזר בתשובה.

ואילו בטי פרומר הקטנה (1.55, מישקל 45 קילו) המשיכה לנהל את העסק לבד. זמן קצר אחרי הגט היא הכירה בארצות־הברית את **סאדי סבירסקי**. היא הכירה אותו כששקל 95 קילו. היא מיהרה להודיע לו, שעם שמנים היא לא יוצאת. פארי נעלב, ונכנס לאמביציה. אני לא יודעת ברדיוק אחרי כמה קילו התחיל הרומן, אבל היא הורידה ממנו 20 קילו.

מסתבר, שפארי בא מבית עשיר מאוד. במילחמה זכה בעיטור בצבא האמריקאי. הוא היה סוכן־דה־היטים, בעל בית יפהפה בסיגנון יפאני, ובית־קיץ תואם. עד שידידיו החלו לשאול אותו למה הוא לא לומד ברידו'. רק מאוחר יותר התברר לו שזאת היתה בריחה על חשבונו. אשתו ניהלה רומן עם המורה לברידו'. אחרי הגירושין הוא התחיל ללמוד באוניברסיטה וסיים בתואר בספרות ומדעי־הרוח ואז עלה לארץ.

הוא מתגורר כיום עם בטי, שהקימה בית באשקלון. הוא בעל חוש־הומור, המנעים בנגינה על פסנתר את שהותם של המרוות. נראה ששני בני־הזוג שנבגדו הגיעו כיום לשלווה ולנחלה. מה שמוכיח שאף פעם לא מאוחר מדי.

הבית העליז משיכון בבלי

יש בית בשיכון־בבלי בתל־אביב, המתמודד על התואר "הבית העליז ביותר בארץ". זה בית בן שש קומות, שיותר ממחצית דייריו התגרשו או מתגרשים, ביניהם דיירים מפורסמים.

בקומה הרביעית מתגוררת צעירה חריפת־לשון, גרושה פעמיים, העומדת להוציא ספר שיספר על מעללי שכניה.

התברר לי שהיא אשה מעניינת במיוחד. שמה **סיוונה קרמי**. היא ילידת מצריים, שגרלה בשוויץ, ושבאה לארץ בגיל 12. אמה הרוסיה הספיקה להינשא שלוש פעמים, לפני שנפטרה בגיל 35. אביה האיטלקי של סיוונה היה בעלה השלישי של האם. יש לו שמונה מישרדים בכל רחבי העולם, והוא שותף עם המיליונר **ניסים גאון** במיפעל טקסטיל דימונה.

בקיצור, הילדה מסודרת. היא היתה אשה

סיוונה קרמי
קומות מספרות

נשואה, כשבעלה שלח אותה באחד הימים לקנות מכונית. סוחר־המכוניות לקח אותה לסיבוב, שהפך לשיעור בסקס. כשנישאה לו, היו לה שלוש דירות, כשנגמרו הדירות — נגמרו הנשואין. היא ניהלה במשך ארבע שנים מישפט־גירושין. כיום היא מורה לאנגלית, גרושה ואם לשתי בנות, ומקבלת תמיכה מאביה.

היא סיפרה לי על שכניה.

"בקומה הראשונה מתגוררת תורכיה, שאינה פותחת את הדלת. מולה זוג פרסיים, שהם בסדר, אך המצב הולך ומחמיר ככל שעולים.

בקומה השניה מתגוררים זוג של ארכי־טקטים, שמשום־מה היה להם מיזרון בסלון. הם התגרשו, והיא עברה למקום אחר. מולם מתגוררת גרושה, ששם בעלה־לשעבר מתנוסס משום־מה על הדלת. בקומה השלישית שתי בחורות המנגנות כל היום. מולם קוסמטיקאית, הרכלנית של הבית. בקומה הרביעית אני. מולי זוג שאני לא רוצה לדבר עליו. בקומה החמישית גננת גרושה, ומולה גרושתו של הכדורגלן **דוד פרימו**.

בקומה השישית שתי נשים גרושות, של הזמר **דני גרנות**, ושל הבדרן **אבי בהט**.

היו גם רומנים בין הדיירים. תאמינו לי, אפילו אני כבר איבדתי את החשבון.

צחי ורנדי הנגבי (בהפגנה בראש האנדרטה בימית, ערב הנסיגה)
בניגון תימני

יאכטה לפילגש החדשה

אפרים סיוגנבאום, בעל חברת המחשבים בינאר, נראה מבלה על סיפון יאכטה באירופה, עם **מזכירתו** החדשה. בחיפה יש הטוענים, שהוא רכש את הספינה.

סיוגנבאום
בחו"ל

מעניין איך יש לו עוד אומץ, אחרי המכות והסקנדאלים עם המזכירה שלו **חנה קמין** (העולם הזה 2378), שאחרי שעזב אותה הוכרח לשלם לה דמי־פיטורין. אך מסתבר שהמישפט שהגישה נגדו חנה, וגם מישפט גירושין עם אשתו, שטענה אף היא שהוא מתעלל בה, לא הפריעו לו להשיג מזכירה חדשה, שעזבה בעל וילדים ונסעה איתו לחו"ל.

כך התחתנה אמא גאולה

השבת הפתיע **צחי הנגבי**, החתן הטרי, את אמו, ח"כ **גאולה כהן**, כשעלה לתורה בבית־הכנסת של סבו ברחוב יהושע בן־נון בתל־אביב, והשמיע את התפילה בניגון תימני. החברה לטיפוח מסורת תימן ערכה לצחי ולאשתו החדשה, טקס־חינה, יום לפני החופה.

סיפרה לי גאולה: „אני התחתנתי שנה לפני צאת הבריטים מהארץ. זה היה בבית **סרידה**, אשתו של **נתן ילין־מור**, ברחוב בן־יהודה. את הוריי הביאו בלילה לבית. בחתונה היו רק 10 איש. הרב היה הרב **יעקב טולידאנו**, שהיה הרב הראשי של תל־אביב, ומאוחר יותר רבה של מדינת־ישראל. בחתונה הייתי בלונדית, כי הייתי אז במחתרת. גם חתני, **עימנואל הנגבי**, היה מבוקש על־ידי המישטרה, וגם הוא היה מחופש.

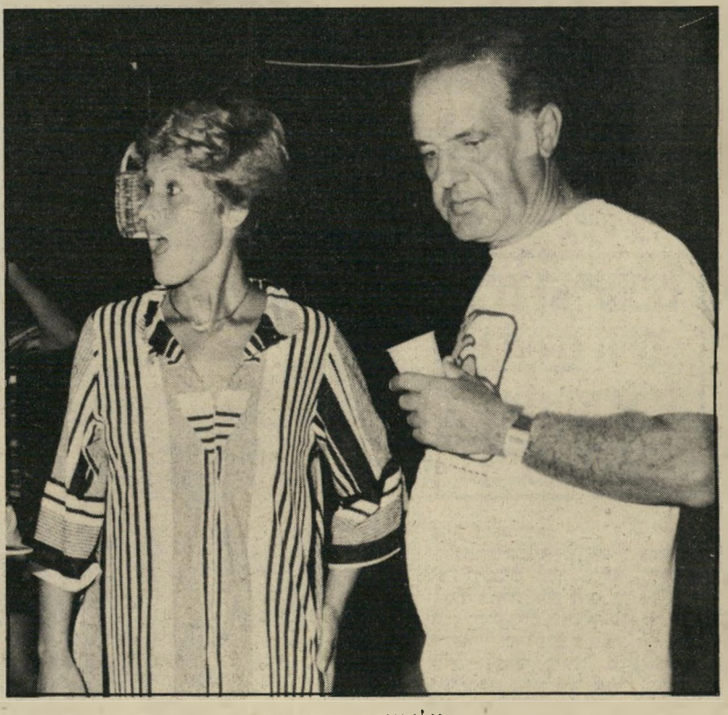
כמה דקות אחרי ששמו את הטבעת, עלו המאבטחים וביקשו מאיתנו להתפזר, כי שריונית של הבריטים נראתה מסתובבת. כך שכל אחד מאיתנו הלך לכיוון אחר.

„החתונה של צחי היתה פיצוי על החתונה שלי שלא היתה. הוא קיבל מתנות, המון ספרים על ציונות. מישהו הביא לו שיבעה ספרים על מילחמת־לבנון. מבית הנשיא הוא קיבל צלחת יפהפיה לפירות. אני חושבת שהם לא פתחו עדיין את המתנות. מבגין הם קיבלו מיכתב.

„קניתי להם דונם של ארמה ברמת־קידרון ביהודה. הם יבנו להם בית, ואולי תהיה גם לי שם פינה משלי."

פינג פונג לראשונה ולשנייה

אני לא יודעת את הסיבות האמיתיות שבגללן התגרש איל־הספנות **יולי עופר** מאשתו השנייה, **רונית יער**, אשה יפה ורצינית, שיש לה תפקיד פיקודי בצה"ל.

יולי עופר ורונית יער
בחזרה לשנייה

אחרי הפרידה הוא חזר לתקופת־מה לאשתו הראשונה. אני גם לטא יודעת למה הוא עזב את אשתו הראשונה, וחזר בימים אלה לאשתו השנייה. אבל אלה הן העובדות.

מה שידוע הוא, שיולי הוא איש רציני ביותר בעסקים. הוא ואחיו הם בעלי החברה האחים עופר בע"מ, שנוסדה ב־'56, והובילה מיטענים כלליים, בעיקר במימי הים התיכון. בחברה 300 עובדים, יש להם 10 אוניות. גם לאחיו **שין עופר** יש חברה בלונדון, עופר שיפינג, שהיא בעלת 17 אניות.

כך שבעסקים הוא בהחלט רציני. אני מקווה שהפעם זה יהיה גם סוף לפינג־פונג בחיי־נשואין.

חלום שהתנפץ

הרבה נערות חולמות להיות בנות־זוגם של כוכבים. **דליה בראונשטיין**, מזכירתו של אמרגן, הגשימה חלום כזה. אבל היא כנראה עומדת גם לשלם את המחיר: האכזבה המרה כשהכוכב מחליט לעזוב.

דליה היתה אחראית לאירוח של להקת סוויגל סינגר, שבאה לישראל לפני חודשיים. אז היא אירחה את חברי הלהקה, הכוללת ארבעה גברים וארבע נשים. בין השאר, היא הביאה את חברי הלהקה לבית הוריה, ואירחה אותם שם.

שם התפתח רומן בינה ובין **פילים שפילד**, זמר בן 24, שחרחר, בעל עיניים כחולות, בוגר קמברידג' ובית־הספר לדראמה ומוסיקה גילדהול — ממש כמו בספרים.

כשחזרו חברי הלהקה לאנגליה, לא פסק פיליפ לטלפן לדליה. לפני כשבוע הוא טילפן אליה, כדי לברכה לרגל יום־הולדתה, והודיע לה שהוא אירגן את העניינים כך שהלהקה תחזור ותופיע בארץ.

פיליפ בא לארץ שלושה ימים לפני הלהקה. הוא היה השזוף היחידי ביניהם על הבימה, כי הוא הירבה לבלות עם דליה.

בשבוע הבא עומדת הלהקה לעזוב. לדליה היו אומנם ציפיות שהיא תצטרף לפיליפ, אבל הוא כנראה חושב אחרת. הכוכב החליט לחזור לבד, כמו הרבה אחרים, שהשאירו אחריהם לבבות שבורים.

דליה בראונשטיין ופילים שפילד
שיר ורומן

בית־המישפט בשכם
חוק ירדני

רצח איש המערות

ד כל התחיל במכון הפאתולוגי. ד"ר בצלאל בלוך, הפאתולוג הנודע, סיפר לי כי הוא נוסע לבית־המישפט המחוזי בשכם, כדי לתת עדות מומחה בעניין רצח. מעולם לא שמעתי ולא קראתי על דרך פעולתם של בתי־המישפט בגדה, והייתי סקרנית מאוד.

כאשר שמעתי את פירטי המיקרה, ברה התעניינותי עוד יותר.

ד"ר בלוך סיפר, כי המנוח היה בן 85. הוא התגורר במערה גדולה שחצב ברכס ההר, במרחק של יותר מחצי קילומטר מכפרו, ענבתא.

עיסא חסן אבו־ג'מוס היה גבר חזק חסון, למרות 85 שנותיו, ואורח חייו היה הסגפני. בבדיקה שלאחר המוות שמעו ממנו כל אות־חיים, עלו למערתו הבודדה.

המערה היתה סגורה בדלת עץ כבדה שהתקין הזקן במו ידיו, והיתה נעולה מבחוץ במנעול גדול.

עובדה בלתי־רגילה זו עוררה את חשדם של בני־המישפחה, והם ערכו חיפוש קצר ליד פתח המערה. הם מצאו שתי אבנים גדולות מגואלות בדם, זוג סנדלי־גומי של הזקן, שאחת מהן היתה מוכתמת בדם, וכמה מלבושים ישנים.

בני־המישפחה הזעיקו את המישטרה.

כאשר נפרצה הדלת, נמצא הישיש שוכב בתוך המערה על גבו. הוא היה מת מזה כמה ימים. גופתו היתה עירומה ומכוסה בשמיכה ישנה. ידיו של המנוח שבה השתמש כשולחן וארון, כמה סמרטוטים ששימשו לו כמירבץ, ושמיכה ישנה. לידו על הריצפה היתה מוטלת פיתה גדולה ועבישה, וכמה פירות רקובים.

כאשר בחן הפאתולוג את הגופה התברר לו, כי האיש מת מזה כמה ימים. שינויי המוות וצפידת המוות היו קטנים מאוד, בגלל התנאים במערה. הקרירות והאוויר היבש שימרו היטב את גופת הזקן. הרופא מצא כי בראשו של המנוח, ששערו הלבן היה גזוז קצר, היו פצעים שנגרמו מחפץ חד.

כאשר ברק הרופא את הגופה מצא, כי הצלעות היו מרוסקות עד כדי כך, שהחזה היה דומה לשק עור מלא עצמות שבורות.

סיבת־המוות היתה הפסקת תיפקוד־הריאות, וחנק שנגרם ממעיכת החזה.

המישפט החל מייד עם תום החקירה המישטרתית. ד"ר בלוך הוזמן להעיד בבית־המישפט בשכם בחודש יוני.

הגענו לבנין התביעה הכללית במבואות שכם ביום הקבוע. הבנין בנוי אבן וצמור לבניין בית־המישפט.

הפקיד הודיע לנו מייד כי המישפט נדחה, ויהיה עלינו לחזור שנית במועד אחר. בינתיים הזמין המזכיר לכולנו משקה קר, והושיב אותנו בחדרו של התובע המחוזי.

אחד מעוזריו של התובע, שלום אלטיף, שומרוני תושב שכם, קיבל אותנו בסבר־פנים נאה, וכיבד אותנו גם כן במשקאות קרים ובקפה. הוא סיפר כי המישפט נדחה בגלל מחלתו של אחד משלושת השופטים, והודיע כי על ד"ר בלוך לבוא בתאריך אחר ביוני, שנקבע על־ידי בית־המישפט.

אלטיף ושוטר ערבי בעל שפם עבות היו שני האנשים היחידים בבית־המישפט שדיברו עברית על בוריה. הם הסבירו לנו את הנוהג בבית־המישפט, והבטיחו כי אם נרצה לצלם בפעם הבאה — נוכל לבקש זאת מנשיא בית־המישפט, והוא בוודאי ייעתר לנו.

בגלל כבודו של ד"ר בלוך, הוזמנו ללישכתו של נשיא בית־המישפט, בבניין הצמור. הלישכה נמצאת בקומה השניה, ועולים אליה במדרגות צרות ואפלות.

הלישכה עצמה רחוקה מאוד מלהיות דומה לזו של נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. זהו חדר לא גדול שקירותיו צבועים בצבע אפור עכור. מהתיקרה מציצים צינורות מתכת שונים, הנראים חסרי־תכלית. כמה ארונות ספרים ישנים בעלי דלתות זכוכית מכילים ספרות מישפטית בערבית. על מסמרים בקיר תלויות שתי גלימות שחורות, כמו אלה של עורכי־דין ושופטים במדינת־ישראל.היה.

נשיא בית־המישפט המחוזי, השופט זוהיר בישתאווי, הוא גבר נאה ונשוא־פנים. הוא ישב בראש שולחן גדול הבנוי כעין האות האנגלית טי. על שורות של כיסאות שניצבו ליד הקירות ישבו עורכי־דין שונים, שהיה להם ענין עם הנשיא.

הצעיר בן ה־27 נזקק לתחבולות כדי לרצוח את הישיש בן ה־85

בית המישפט בשכם סיים את הדיון ב־50 דקות

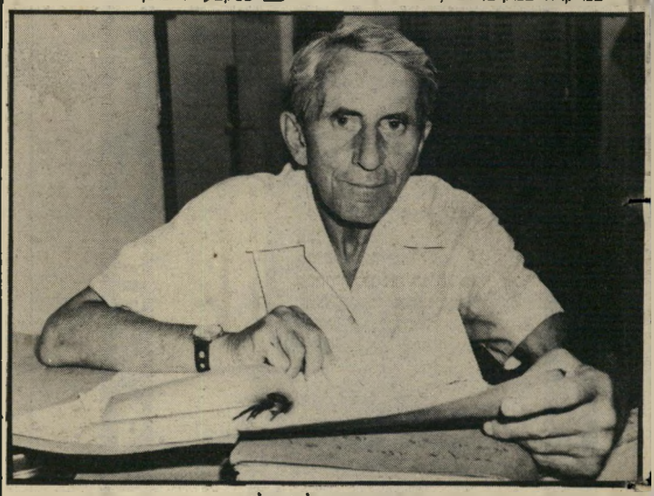
השופט הסביר לנו שוב, כי במישפט רצח יושבים לדין שלושה שופטים. ובגלל מחלת אחד מהם אין אפשרות לדון בתיק ביום שנקבע: לכן יהיה על הרופא לחזור פעם נוספת. הוא היה אדיב ונימוסי ביותר, ונהג ברופא שאותו הוא מכיר מהזדמנויות קודמות, בכבוד רב.

כדי לפצות אותנו על נסיעה שהיתה לשווא, הזמין השופט בטלפון „ממתקים לשכם". בתוך דקות הביא אחד מעובדי בית־המישפט קופסת קרטון גדולה וכמה כפות. בקופסה היו עוגות גבינה כנאפה ועוגות מסוג אחר, שהן גאוותה של שכם.

השופט הזמין אותנו ואת כל עורכי־הדין שנכחו במקום להצטרף לאכילת העוגות. כל אחד שלח כף

ברזל אל קופסת־הקרטון, וכולם אכלו יחדיו מהעוגות. גם הקפה והמשקאות הקרים הגיעו מייד.

השופט בירשתאווי היה כבר שופט בעת שילטון ממלכת ירדן בגדה המערבית. הוא דובר אנגלית רהוטה, והסביר לנו כי למד מישפטים בעיראק. הוא הציג לנו כמה עורכי־דיו שנכחו במיקרה במקום, וציין כי אחד מהם

סאתולוג בלוך
מומחה ישראלי

למד בקאהיר, אחד למד בביירות והשלישי בדמשק. עם תעודת סיום הלימודים חוזרים המישפטנים לגדה, עוברים התמחות של שנתיים במישרד של עורך־דין מוכר, ואז מקבלים גם הם את רשיון עריכת־דין.

שאלות חוזרות ונשנות למהות המישפט הנוהג בגדה העלו תשובות שונות. היה מי שאמר כי החוק הנוהג בגדה הוא החוק הירדני ללא כל שינוי. אך עורך־דין קשיש, שהציג עצמו כעורך־דין ממזרח ירושלים, אמר שלמד מישפטים בירושלים בתקופת המנדאט. הוא סיפר בגאווה כי חברו לספסל הלימודים היה עורך־הדין שלמה תוסיה־כהן, ומוריו היו השופט מאני ועורך־הדין עליאש.

לדבריו, ב־1948 לא היתה עדיין במרינת ירדן מערכת חוקים מושלמת. וכאשר צורפה אליה הגדה, נטלו את כל החוקים שחלו עליה אז — כלומר, החוק שחל בפלשתינא־א"י — חיברו אותם לחוקים הקיימים בירדן, ויצרו מערכת חוקים חדשה שחלה על שתי הגדות. לדבריו, במשך השנים היו רק שינויים מועטים במערכת זו.

נשיא בית־המישפט שהתרשם מהתעניינותי במערכת המישפט בגדה, הזמין אותי לסיור בבית־המישפט. הוא הסביר כי השופטים רגים שלושה ימים בשבוע במישפטים אזוריים, ושלושה ימים במישפטים פליליים.

הוא הראה בגאווה רבה חדר שחיבר בין לישכתו ובין אולם־המישפטים הראשי. חדר זה משמש כספריה מישפטית. על כוננית ברזל עתיקות היו מוטלים ספרי־מישפט ישנים באנגלית. היו בהם קובצי תקדימים אנגליים וחוקים מנדאטוריים בכרכים עבים ומהודרים. הספרים היו מכוסים אבק כבד, וכולם ללא יוצא מהכלל היו מונחים על המדף כשראשם למטה.

אזיקי־רגליים

כ אשר חזרנו לשכם מועד שנקבע להמשך המישפט, החל כבר צום הרמדאן. מזכיר התובע התנצל לפנינו על שבגלל הצום אינו יכול לכבד אותנו במשקה, אך בית־המישפט פעל כרגיל.

כאשר ביקשתי לברר את גורל בקשתנו לצלם בבית־המישפט, אמר לנו השוטר דובר העברית כי ברר את העניין, והסתבר לו שיש הוראה שלא לתת כל מידע על תיקים לעיתונאים ואנשי הטלוויזיה, ולא להרשות צילומים בלי אישור מקציר־המטה בבית־אל. הוא שוחח בערבית עם מזכיר התובע, וזה שלף מתיקיו מיכתב בערבית, והסביר כי בחודש מרס השנה התקבלה הוראה כזו מקציר־המטה הישראלי.

האכזבה שניכרה היטב על פנינו גרמה למזכיר לומר לנו, כי המישפטים הם פומביים, את דלתות בתי־המישפט לא סגרו לפני הקהל ונוכל להיות נוכחים במישפט. "תוכלו גם לבקש מהנשיא לצלם, אבל אני כבר אומר לכם מה תהיה תשובתו," אמר השוטר.

התובע ליווה אותנו שוב ללישכתו של נשיא בית־המישפט. ליד הלישכה במסדרון הצר, ישבו על הארץ שני בחורים צעירים, עצירים. הם היו לבושים בחליפות מוזרות, כאלה שלובשים בישראל עובדי חברות־הדלק. חולצה כתומה שחפתיה וצווארונה חומים, ומיכנסיים חומים. מעל החזה היה רקום שמו של כל אחד מהעצירים.

אנוואר נסאר, שנאשם ברצח הזקן, נראה כמו נער בן 17. שערו היה חום ומתולתל ועיניו תמימות. הוא קם על רגליו, השוטרים עכ־הכרס הורידו מידיו ומרגליו את האזיקים, והכניסוהו ללישכת־הנשיא.

נשק הרצח
אבנים מקומיות

(המשך מעמוד 39)

בדיקה שלא תארך יותר מדקה וחצי.

לשם כך הזמין אותה לפגישה למחרת היום, ליד תחנת הרכבת בצפון תל־אביב.

משהו הציק לחיילת האינטליגנטית. מיד כאשר ירדה מהמכונית, רשמה לעצמה את מיספרה. היא מיהרה לקרוב מישפחה שהוא גינקולוג, ושאלה אם הוא מכיר רופא בשם ד"ר רויזמן בבית־החולים תל־השומר. הקרוב בדק ומצא שאין רופא כזה שם.

החיילת לא הלכה לפגישה בתחנת־הרכבת, אלא שלחה לשם חברה שלה, קצינה בצה"ל. היא נתנה לה תאור מלא של הרופא ואת מיספר מכתיבתו. הקצינה אמנם ראתה את גור עומד ומחכה לא רחוק מהמכונית מתוצרת פרג, שאת מיספרה רשמה חברתה.

חיילת זו נטלה יוזמה והשיגה את שמו וכתובתו של הבעלים הרשום של המכונית. אלא שזה היה אדם אחר ולא גור, כנראה בעליה הקודמים של המכונית.

בשלב זה נזנחה הנערה את חיפושיה. "בסופו של דבר הוא לא עשה לי כלום, והתנהג אליי מאוד בנימוס", הסבירה.

רק אחרי כמה חודשים, כאשר קראה בעיתון שנתפס אדם המתחזה לגינקולוג, פנתה מיוזמתה למישטרה וסיפרה את סיפורה. "אני בטוחה שזה הוא", אמרה לחוקר.

שיטותיו של גור השתנו שוב. הוא חזר להיעזר במדור המודעות בעיתונים. אולם הפעם חיפש פקידות למישרדו. כתב־האישום האחרון הכיל כמה פירטי־אישום שהתייחסו למעשים מגונים שאותם עשה גור בפקידות שבאו למישרדו לחפש עבודה.

השיטה החדשה היתה להראות לצעירה מלתחה של בגדים שאותם ייבאה החברה שלו מחוץ־לארץ, ולהציע לה למדוד אותם. כאשר התפשטה ורצתה להתלבש, היה גור מתנפל עליה, מחבקה, ומנסה לגעת בחזה או בחלקים אחרים של גופה.

בתחילת המישפט כפר גור בכל האשמות. הוא טען כי פקידות שפוטרו ממישרדו רצו לנקום בו והמציאו עלילות נגדו.

הוא נעצר עד תום ההליכים, אך הסניגוריה שלו, עורכת־הדין ליבנת רידר, ביקשה מבית־המישפט לתת לו שישה ימי־חופשה. היא ספרה, כי בידו רשיון יבוא לברזל בסכומים ענקיים, ואם לא יוכל לממש אותו, יפסיד כספים רבים.

בית־המישפט נענה לבקשה, ושיחרר את גור לשישה ימי־חופשה.

אולם עוד בטרם הצליח גור להוציא כף רגלו מבית־המעצר, ביקשו חוקרי מישטרה אחרים, מאנשיו של בנימין זיגל, לעצור את גור מייד לחקירה חדשה, בעניין זיוף אותם הרשיונות עצמם, שבגללם יצא לחופשי.

עניין רשיונות הברזל עדיין בחקירה, אולם השבוע חזר בו גור מכפירתו במישפט בעניין המעשים המגונים וההתחזויות לאחר. הוא עשה עיסקת טיעון עם התביעה, והודה במרבית העבירות.

בעדותו ביקש רחמים. הוא אמר, כי קיבל כבר את עונשו מידי אלוהים. "אשתי עזבה אותי ולקחה את הילדים", סיפר. הוא גולל את תולדות חייו, את ילדותו הבודדה, כאשר היה בן זקונים למישפחה מרובת ילדים.

"הוריי היו זקנים ולא נתנו לי אהבה ותשומת־לב", אמר. "הביה שלי זועקת לפיתרון. נוסו כבר נגדי דרכי־מעצר. אני מבקש הזדמנות לשקם עצמי מבחינה נפשית וחברתית, אז יבואו כולם על סיפוקם."

השופט חסון נראה סקפטי במקצת לסיכויי השיקום של גור. "זהו אדם בעל דחפים להציג את עצמו בצורה מסולפת. הוא משיג טובות הנאה מיניות ואחרות בעיקבות זה", ציין, כאשר ביקשה הסניגורית להביא עדי־אופי.

לסניגורית נותר התפקיד הקשה להציע לבית־המישפט דרך חדשה לשיקומו של גור, שעבר כבר תקופות־מאסר ותקופות־אישפוז — ותמיד חזר לסורו.

במדינה

משפט
פריצה מתוקה

בגלל מחלת בנו הקטן שוחרר הנאשם בפריצה, למרות שנתפס בכף.

זו היתה הצלחה גדולה מאוד של מישטרת לוד. בחצות לילה ארבה המישטרה ליד בית־החרושת קפה קו, המיצר את המשקה שוקולית עבור קונצרן עלית, ותפסה בכף שלושה בחורים, שפרצו למיפעל במפתחות מותאמים. הפורצים הוציאו כמויות גדולות של המשקה המתוק והחלו להעמיס אותו על משאית גנובה.

כל השלושה נתפסו בשעת מעשה על־ידי המישטרה ונעצרו. אחד הפורצים היה שומר המיפעל, שלדברי כתב־האישום שיתף פעולה עם השניים האחרים ופתח להם את השערים.

המתכנן העיקרי והמוח מאחורי הפריצה היה, לדברי כתב־האישום, מאיר אזולאי מלוד. הבחור השלישי היה יוסף מרסיאנו, חברו של אזולאי, שהגיע אליו יום לפני הפריצה מחצור הגלילית.

לנוח מהצרות. התביעה ביקשה לעצור את כל השלושה עד תום ההליכים המישפטיים, והשופט רויד ולך נעתר לבקשה.

אולם סניגורו של מרסיאנו, דרור מקרין, ביקש לשחרר את מרשו. הוא הסביר כי נוכחותו של מרסיאנו בפרצה היתה בלתי־מתוכננת ומיקרית.

מרסיאנו מכיר את אזולאי מהתקופה בה התגוררו שני הגברים הצעירים בחצור הגלילית. אזולאי עבר משם ללוד, ואילו מרסיאנו נשא אשה ומגדל שני ילדים בחצור. הוא עובד שש שנים במיפעל לשימורים בגליל, ואין לו עבר פלילי.

בתקופה האחרונה חלה בנו הפעוט, שטרם מלאו לו שנה, בדלקת־ריאות קשה. תשע פעמים נרפא מהמחלה וזו שבה ותקפה אותו. מרסיאנו ואשתו היו מתחלפים יומם ולילה ליד מיטתו של בנם הפעוט.

הסניגור הסביר לשופט, כי מחלת התינוק פגעה במצבו הנפשי של האב. הוא עזב לפתע את עבודתו וביתו, ונסע לחברו בלוד כדי לנוח מצרותיו. אולם דווקא שם התפתה לצאת ל"עבודה קלה", ונלווה לאזולאי בפריצה.

השופט ולך ביקש לראות תעודות רפואיות התומכות בגירסת מרסיאנו, ואלה הומצאו לו על־ידי הסניגור. השופט השתכנע, ושיחרר את מרסיאנו בערובה עד לסיום מישפטו.

משפט
הבעל בסיג גבול

תקדים מישפטי מאפשר לאשה לקבל מחצית ערכה של הדירה המשותפת כסנויה.

כאשר חזרה בתיה וינגרב לביתה מאישפוז בבית־החולים, גילתה כי בעלה, זאב, נעל את הדלת, החליף את המנעול וסירב להניח לה לחזור לדירתם המשותפת.

הדבר היה לפני כארבע שנים. בתיה פנתה מייד לעורך־הדין ארי שגיא וביקשה את עזרתו.

הדירה שבה התבצר בעלה של בתיה היתה משותפת לשניהם ורשומה על שם שניהם, ולאשה לא היה מקום מגורים אחר. עורך־הדין שגיא פנה לבית־המישפט וטען, כי מכיוון שהבעל גירש את האשה מהדירה, הרי שהוא נמצא בחלק השייך לאשה כמסיג גבול, שכן היא לא הרשתה לו להשתמש בדירה בלעדיה. לכן ביקש עורך־הדין כי בית־המישפט יחייב את הבעל למכור את הדירה, ובערכה, כדירה פנויה, להתחלק עם האשה.

צו פריצה. השופט אליהו דיאמנט שמע את כל הראיות וקיבל את בקשתה של האשה. גם בית־המישפט המחוזי קיבל בערעור את השקפתו זו של עורך־הדין שגיא. אולם הבעל סירב למסור את מפתחות הדירה, כדי שאפשר יהיה להעריך אותה ולהראותה לקונים. עורכי־דינו ביקשו בעתירה בבית־המישפט העליון לדחות את ביצוע מכירת הדירה עד להכרעת הדיון בבית־המישפט העליון. אולם השופט שלמה לווין דחה עתירה זו, ונתן הוראה למכור את הדירה מייד.

כאשר התעקש הבעל ועדיין סירב למסור המפתחות לנציג האשה, פנה עורך־הדין שגיא בבקשה לשופט־שלום כדי לקבל צו לפרוץ בכוח לדירה. צו זה ניתן גם הוא, וכך נפתרה בעיתה של בתיה.

פרקליט מקרין
האורח נאשם

תקדים זה יפתור בעתיד כנראה גם בעיותיהן של נשים אחרות, שבעליהן השתלטו על דירתם המשותפת ואינם מוכנים לפנותה או למכרה.

דרכי אדם
המתונים – הביתה

צעיר ערבי, שגינה את רצח עיצאם סרטאווי, פוטר ממקום עבודתו.

"אני מגנה את רצח עיצאם סרטאווי ומגנה את הטירור, בכל מקום שהוא נמצא ומכל צד שהוא," אמר הצעיר אחמד אברעייש, פלסטיני תושב בית־אומר שליד חברון. הוא אמר זאת לכתב הטלוויזיה בערבית, יום אחרי שנרצח נציג אש"ף באינטרנציונל הסוציאליסטי. הראיון שודר גם במהדורה העברית של מבט.

בתוך ימים פוטר הצעיר ממקום עבודתו.

עברעייש עבד במיפעל לייצור מדליות ואותות ושבו הזמין מישרד־הביטחון את אותות מילחמת־הלבנון. המיפעל נמצא ברוממה בירושלים, ומנהלו הוא חיים מורו.

סיפר אברעייש:

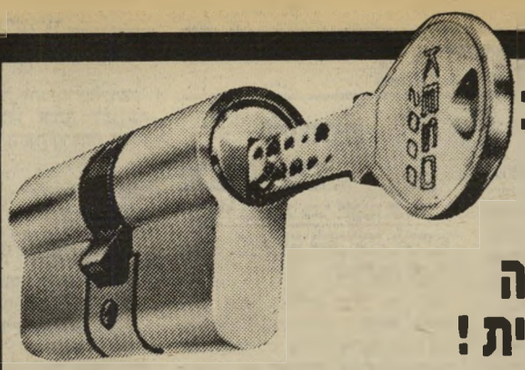
למחרת השידור סייר במיפעל חבר לעבודה בשם אלי. הוא סיפר לכל העובדים שאני בעד מדינה פלסטינית. מנהל־העבודה, יעקב, התחיל להתגרות בי ולקלל אותי, ולקרוא לי מילים גסות כמו "תודיינו אתה ואש"ף, שילכו כל הפלסטינים לעזאזל!"

כאשר גברו הקללות, קרא לי מורו למישרד ואמר לי: "קיבלתי אותך לעבודה כי רציתי לעזור לך, אבל אני כבר לא רוצה אותך. תמיכתך באש"ף בטלוויזיה עלתה לך ביוקר." הוא שלח אותי הביתה.

עד כאן סיפורו של הפועל, שלרוע מזלו ריאיין בטלוויזיה.

מצבו של אברעייש הוא רע ביותר. הוא אב לשלושה ילדים, ואין הוא זכאי לדמי־אבטלה והוא מתקשה במציאת מקום־עבודה אחר במיקצועו.

כאשר התבקש מורו להגיב על פרשת פיטורי־העובד, טען שכל דברי אברעייש הם שקר, אך סירב לפרט.

מה שטוב לבנקים בשוויץ - טוב שיהיה אצלך בבית!

צילינדר הבטחון היחידי בעל גשר הפלדה

מפתח מיוחד בעל דיוק שויצרי מירבי וצילינדר מתוחכם במיוחד הופכים את "קזו 2000" לצילינדר הבטוח ביותר ניתן להשיג עם 10 או 15 פינים. מתאים לכל סוגי המנעולים והדלתות.

להשיג בחנויות למנעולים וחומרי בנין ברחבי הארץ

לנעילה בטוחה-קזו 2000 KESO

הפצה אחרית: קזו ישראל בע"מ טל' 03-285291
הפצה לחיפה והצפון המספק - הנמל 31 טל' 04-644432

תעריפון המנויים של העולם הזה

החל מ־15.6.83

	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	לשנה בשקל סה"כ	לחצי שנה בשקל
♦ בארץ	2110	220	350	2680	1550
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
♦ אירופה	2110	840	442	3392	1950
♦ ארה"ב, מקסיקו	2110	1920	605	4635	2670
♦ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו־זילנד	2110	3520	845	6475	3800
♦ דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	2110	2180	643	4933	2850
♦ פנמה	2110	2710	723	5543	3190
♦ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	2110	2180	643	4933	2850

בית־ספר "אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רח' המלך ג'ורג' 89, טל. 284919 (03) 295318 מודיע:
נפתחים קורסים לספרות וקוסמטיקה גברים ונשים לחודש ימים
מחירי חדמנות ללקוחות:
* צבע 220 שקל * תסרוקת 100 שקל
* תספורת 100 שקל * סלסול 800 שקל
* החלקה 800 שקל * פסים 800 שקל
— המחירים לפי אחרי השיער —
* מחלקה לקוסמטיקה, פריקור, הזורת שערות מחרגליים.
* השתלת צפורניים והשתלת ריסים ע"י מומחית

מודעות בטלפון

לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תוכעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש"מ 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

אולסי × 3

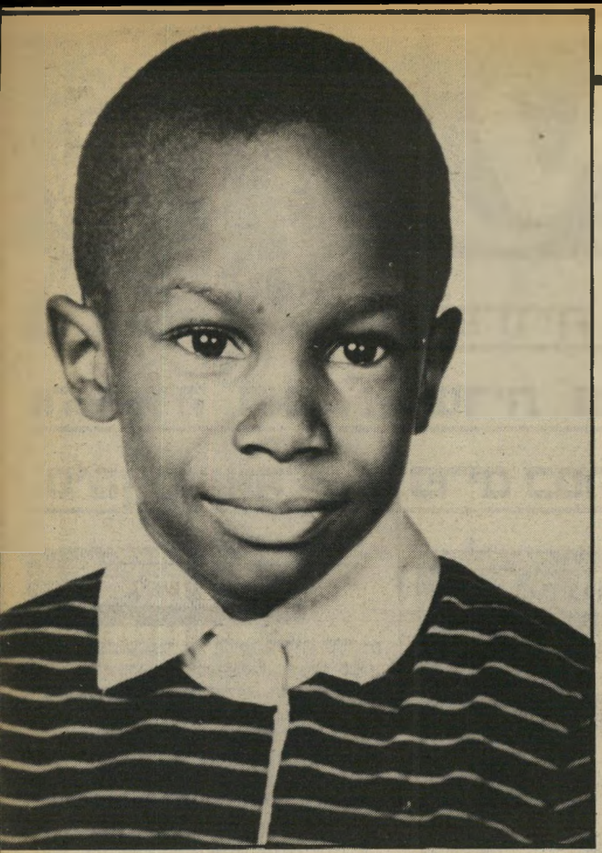
אולסי פרי יחגוג השבוע את יום הולדתו ה־36 – כמה עוד יוכל לשחק?

אולסי 1 זה שמו של אבי הכדורסלן, שעבד שנים כסבל בבית־חרושת לכימי־קלים, כדי לאפשר לילדיו שלא ירעבו ללחם. הם גרו באיזור של שחורים בלבד, כולם עניים מרודים.

אמא אמו של אולסי היא עקרת־בית. אולסי טוען שהוריו נשארו עבדים בנישמתם. האם מעולם לא טסה – היא פוחדת לטוס לישראל. אולסי ממשיך לחלום על האוכל של אמא גם היום.

אולסי 3 פייר, בנו בן השש של אולסי, המתגורר עם הורי השחקן בארצות־הברית, דומה מאוד לאביו. פרי חולם לבנות לו בית בארץ. פייר נולד לאשה כושית עימה עמד אולסי להתחתן בעבר.

כ שאודרי מכבי ת"א מריעים ממושכות למיבצעיו של אולסי פרי, אין הם יודעים כי לבחור החביב והסימפטי הזה יש בעיות ולבטים לא מעטים. כשכדורסלן מגיע לגיל 30 פלוס, הוא יודע היטב שהוא נמצא בסוף המסלול, וכי בעוד עונה או שתיים יהיה עליו להיפרד ממגרש הכדורסל. זה אולי אכזרי, אבל ככה זה בעולם המרגש והאכזרי של הספורט המיקצועני.

אולסי, צאצא של עבדים, הכיר את ישראל ואת היהדות באמצעות מכבי תל־אביב. אך בניגוד לכדורסלנים זרים אחרים, הוא קשר את חייו ואת גורלו בישראל וביהדות, בכנות ומתוך הכרה. סיפורו של אולסי הוא סיפור מרתק, היכול בהחלט לשמש פרק מעניין בסידרה שורשים.

מספר אולסי פרי:

לפעמים אני לא מאמין בעצמי למה שעשיתי בחיי. נולדתי בניו־ארק שבניו־ג'רזי, מרחק של 15 דקות מניו־יורק, באזור של כושים בלבד. אבי עבד במשך 15—18 שעות ביממה כסבל בבית־חרושת לכימיקלים, כדי שלי ולשתי אחיותי יהיו בגדים ללבוש ואוכל לאכול. היה זה אזור קשה, שנלחמתי בו כדי לחיות.

מה שהציל אותי היה הכדורסל. כבר בגיל 13 הגעתי לגובה של שני מטר. הכדורסל היה הדרך לצאת מהמקום שבו גרנו, שהיה מקום איום.

ממש ממול לבית היה מיגרש כדורסל. לשם הגיעו שחקנים, גיבורי השכונה, במכוניות־פאר. נשבעתי לעצמי שגם אני אצליח, ושילדיי יגדלו במקום שונה מזה שאני גדלתי בו.

התחלתי להתאמן בגיל 5 ועבדתי קשה נורא. מאוחר יותר גיליתי שחברים מהסביבה נשארו באותו המקום. אני לא. אני יצאתי משם בזכות הכדורסל.

עבדים בנשמתם

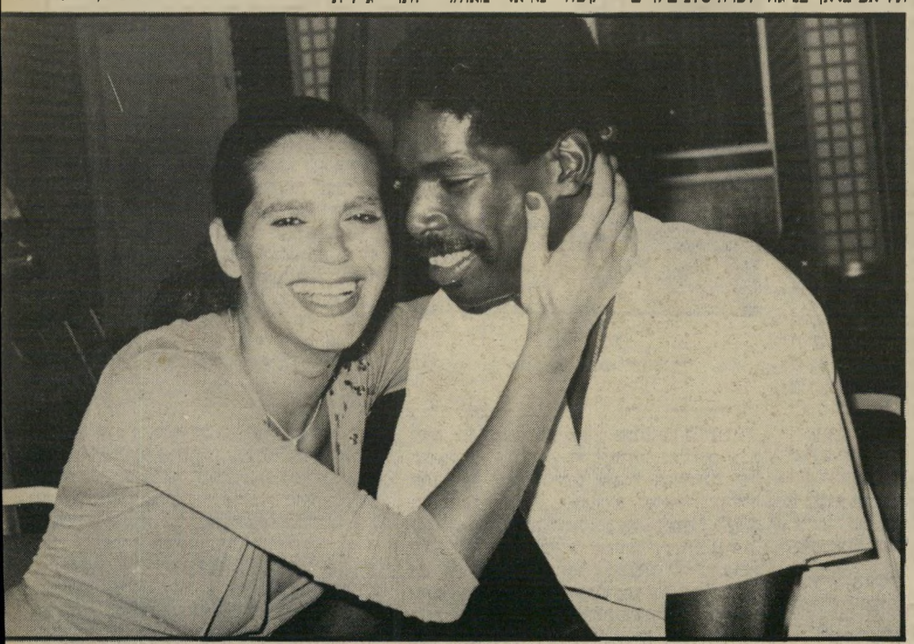
כ בית דוקא הייתי מפונק. לזה דאגו שתי אחיותיי. הייתי בן יחיד.

הכדורסל גם שילם את לימודי התיכון שלי. למדתי באוניברסיטה של כושים, בטין קוקמן קולג'. האוניברסיטה נקראת על שמה של לוחמת כושית, שהיתה היועצת של אלינור רוזוולט. היא הקימה את הקולג' והתחילה עם שש תלמידות ודולר ורבע. בניניו של הקולג' שווים היום מיליונים. אהבתי את מייסדת הקולג' והיא היתה גיבורת חלומותיי. קראתי כל ספר שנכתב עליה.

אף פעם לא חייתי בחברה מעורבת, כך שכל החברות שלי היו כושיות. אבל זה היה מאוחר יחסית. בגיל 18, כשנכנסתי לאוניברסיטה. בבית שמעתי תמיד את הסיפורים של הוריי

(המשך בעמ' 68)

אולסי 2 מימין, בדירתו שבשכון למד, הנמצאת ממש ליד דירת חברתו, הזוגמנית תמי בן־עמי (משמאל). הרומן ביניהם נמשך יותר משש שנים, וכל הידידים והקרובים מקווים שינשאו. השניים עדיין לא החליטו. בינתיים הם נמצאים יחד אך חיים בדירות נפרדות.

נמר של עיר

הפארודיה הספרותית של פיליפ רות ★ רחל איתן

והשאלה האם אפשרית שירה פוליטית ★ משה ז"ק („מעריב") נגד

„סימן־קריאה" ★ סופרים כמתלוננים מיקצועיים ★ אמנות יהודית שנכחדה

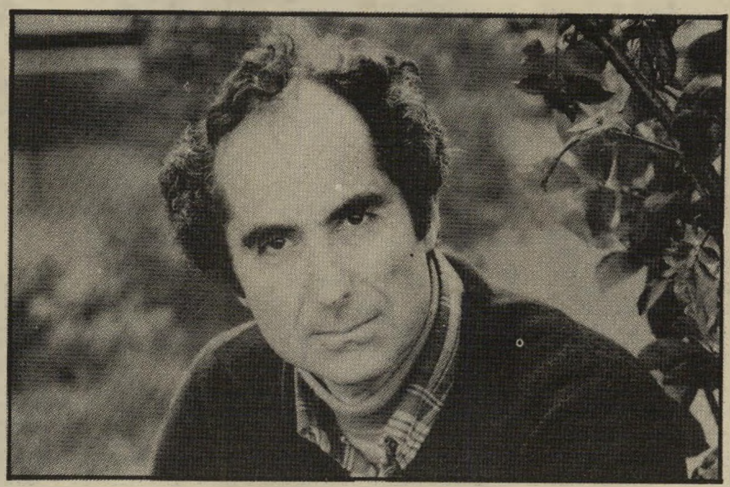
קריאת קיץ

אין ספק שספריו של הסופר **פיליפ רות** הם יוצאי־דופן בספרות האמריקאית. למדף ספריו המתורגמים של רות בעברית, הצטרף החודש סיפרו השד*. שהוא המצאה קומית נהדרת, ההופכת לאליגוריה פוליטית מלאת הברקות סאטיריות וסוריאליזם אמריקאי מהול בפנטסיות מיניות. השד הוא אחת מהפארודיות הנהדרות ביותר, שפורסמו אי־פעם על העולם־האקדמי, ועל הרפלכסים המותנים של אותם שנטלו על עצמם את המשימה לסתום בטיט קודר את מוחותיהם של הסטודנטים, המגלים נטייה ללמוד ספרות בין כותלי האוניברסיטאות.

השד הוא סיפורו של **דייוויד אלן קפש**, מרצה פאסיבי לספרות (מלמד את הגילגול של **קפקא**, ואת החוטם של **גוגול**), המאבד בהדרגה את האונו. זהו סיפור המטאמורפוזה שאותה עובר דייוויד אלן קפש, החש לילה אחד ברקירה קלה באיזור המיפשעה. במשך שבוע ימים הוא מגלה תהליך פיסיולוגי העובר עליו: „חלף שבוע שלם עד שהצלחתי להבחין בהזדקרה של העור, הנכרת בקרשי מתחת לתלתלי הערווה השחורים..."

ההמשך הוא: „אני שד. תופעה אשר תראה באוזני חליפות כ־הזרמה הורמונאלית מאסיבית; שורענות של הפרשה פנימית חולנית; ו/או ציצון אנדרוגיני של ברומוזומים. התחוללה בגופי בין שעת חצות לשעה ארבע לפנות בוקר ב־18 בספטמבר 1971, והיא שהפכה אותי לבלוטת־שד משוללת צורת אנוש..." קפש מאוכלס בבית־חולים בתוך ערסל, ומגדיר את מראהו: „עורי חלק וצעיר, ועודני בן הגזע הלבן, כך אומרים לי. צבע פטמתי אדמדם נוטה לוורוד... ביזון שהנקבים בפטמתי מספקים לי משהו המזכיר איכשהו פה ואוזניים — לפחות מצליח אני להתבטא בצורה מובנת באמצעות פטמתי ולשמוע, באמצעותם, את המתרחש סביבי..."

כעבור כמה שבועות בערסל, מתחיל דייוויד אלן קפש להתרגל למצבו. בין מבקריו חברתו קליד, אביו ודיקן הקולג' שבו לימד. לנוכח קליד

סופר רות
„נעשיתי קפקאי מקפקא"

* פיליפ רות – השד; עברית: מאיר ויזלטיר. הוצאת זמורה ביתן, 71 עמודים (כריכה קשה).

החוויה הישראלית

צביעות מילולית ואתיקה מתחסדת

לפני כשבועיים גילית שהריקטאטור התר־בותי הסובייטי משנות ה־30 **אנדריי ז'דאנוב** טרם מת. לא רק שהוא טרם מת, אלא שהוא חי וקיים, ומסתתר ביערות־העד של מעריב, תחת השם **משה ז"ק**.

תחת הכותרת המאוד מנומסת אל: שר החינוך והתרבות (מעריב, 17 ביוני) כתב ז"ק את אחד מכיתבי־הפלסתר הצבועים והמזוויעים שפורסמו אי־פעם בעברית, כתב־פלסתר שהאלי־מות־המילולית שבו אינה נופלת בזוהמתה מאלימותו של אותו מטיל אלמוני של רימון־יד בהפגנת שלום עכשיו, רימון שקיפד את חיי **אמיל גרינצוויג**. (ראה: תעולם חזה 2391).

העילה למיכתבו של משה ז"ק היא חוברת 16/17 של הריבעון המעורב לספרות סימן קריאה שבעריכת ד"ר **מנחם פרי** מאוני־ברסיטת תל־אביב. בראשית מיכתבו מגלגל ז"ק, בנופת־צופים פולנית, דיבורי־שבח לנספח־התרבות האמריקאי בישראל, **רוברט ב. פיטרסון**.

אך על תישעה שירים המתפרסמים בסימן קריאה הוא כותב בנוסח אחר: „אלה הם תישעה שירים רחוקים דם, לפחות אחד מהם נרשא בחדרי עלילת דם. אינני מתכוון לפרסם את שמו של המשורר שכתב את דברי־הבלע, שדרי נידמה לי, שהציבור האקסהיבריניסטי שלו אינו חייב לבוא על סיפוקו עם פירסום שמו..." ז"ק לא הטריח עצמו לברוק את ארכיון מעריב (שהוא גם עורכו). לוודא אם אותו משורר מותר באיזכור בצהרון זה. המשורר „המקולל" הוא **יצחק לאור**, אחד הבולטים שבמשוררי המחאה של מילחמת־הלבנון. על סיפרו המעולה מחוץ לגדר (ראה־אור בהוצאת כתר), פורסמה ביקורת במעריב (20 בנובמבר 1981), שנפתחה במילים: „קיבץ הסיפורים של יצחק לאור, מהדהד לדעתי התרחשות חשובה ביותר בפרוזה, כאן ועכשיו..." הביקורת מסתיימת במילים: „לא נותר לי אלא להציע לכל אוהב סיפורת לקרוא סיפורת לא מחניפה, מדכדכת, המהדהד את קיבץ הסיפורים מחוץ לגדר."

תישעת שיריו של לאור, שהוציאו את ז"ק מהמולת שולחן העורך והכניסוהו לסחרחורת ספרותית, הם שירים הנוגעים למילחמת הלבנון. ז"ק רותח על לאור, המתאר את ראש־הממשלה מנחם בגין „ראש הממשלה שינק בשקיקה את הדם..." כמינהג עכברושי אשפתות תרבותיים, מנתק ז"ק את ההקשר השירי משירו של לאור.

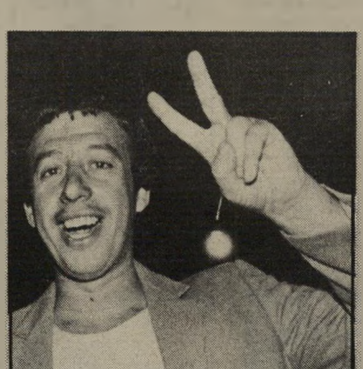

עורך ז"ק
גירסה מפגרת של קרליבך

לפרס ראש־הממשלה / שינק בשקיקה את הדם. לא יינקו." והרי אפילו הכתב דן מרגלית, שהשקפותיו ימניות כהשקפותיו של ז"ק, כבר כתב, על סמך סיכום השנה הראשונה של מילחמת־הלבנון ב... מעריב, שראש־הממשלה מנחם בגין ישן היטב בלילה, לעומת רעיה הרניק והורים שכולים אחרים, ששנתם נודדת. ובאשר לטענה, שלאור „מתכוון להרגיז, כדי לזכות בפירסום," הרי שכתיבתו של ז"ק משולה למתכוון להחניף, כדי לזכות בשגרירות כולשהי, אחרי תום תפקידו במעריב. אלא שז"ק חסר את הכישורים האינטלקטואליים להיכנס לעומקו של השיר המעולה שאותו חיבר יצחק לאור.

ז"ק, שכתיבתו היא גירסה לבנטינית של ומוסיף לציטוט זה את ההערכה הפואטית: „הוא מתכוון להרגיז, כדי לזכות בפירסום" כאן המקום, להבהיר לבורותו של ז"ק, ולהביא את קטע השיר במלואו: „חבון / שהריח בוגרים השוטר / שהיכה ערבי ברחוב המודאג המרצה / שטפח לקצין בקיוסק על הגב הקצין / שפחד

כתיבת ד"ר **עזריאל קרליבך**, חסר גם את האיכויות הלשוניות של עורך ומייסר מעריב. בהמשך רשימתו הוא פונה פנייה דמאגוגית

משורר לאור
ראש־הממשלה שינק דם

נרגשת אל שר־החינוך־והתרבות, שבתוקף חוק המועצה לתרבות ולאמנות מסבסר חלק זעום של כתבי־העת הספרותיים במדינה (וביניהם סימן קריאה), ומעודדו כנגד תיאורו של מנחם בגין בשירו של לאור, ומתייחס אל שיר נוסף של לאור הימנון לגוש שבו מנציח לאור את גוש אמונים טוב יותר מכל ההתנחלויות הלא־חוקיות שגוש זה הקים. ז"ק מסית את המר בעזרת השורות של לאור: „את חג תרותנו יום חג המצות הזה בקדרישה / ובנענעני גוף מתמברים נחוג בהתכוננות ובמצותיני דם נערים סלסטינים כי בלאו הבי / הבל עלילות עברם" —

וז"ק מאשים את מישרד־החינוך באחריות לפירסום שורות שכאלה.

כאן מגיע הפרק המתחסד של משה ז"ק, בנוסח „אדוני שר־החינוך, אינני ממליץ בשום פנים ואופן על צנזורה, כי חיפש הביטוי הוא זכותו של האדם..." ובלה־בלה־בלה ארוך עד שהוא מייעץ: „אך רשאי שר־החינוך לצפות מהוצאת הקיבוץ המאוחד ומן האוניברסיטה של תל־אביב, שבה נערך המאסף סימן קריאה, כי יתנהגו לא כצנזורים — חלילה וחס — אלא כעורכים השומרים על הטעם הטוב ועל איכות. וייבריו שגם על שירה חלים כללי תוק לשון הרע. וזהו המינימום ההכרחי אשר שר־החינוך־והתרבות חייב לעשות..." קשה להתעלם מהעובדה ששיריו של יצחק לאור עולים בטעם הטוב שלהם על סך כל מאמריו של ז"ק במשך שנות־דור — אך זה עניין למבקרים, לא לעורכי חדשות. בשירה אין אתיקה (למעט מדור הספרות של מעריב — היחיד שלא פירסם שיר מאות שירי־המחאה שראו־אור מאז פרוץ מילחמת הלבנון). ובאשר לתוק לשון־הרע: על עורך מעריב לדעת, שלא קיימת שום התייחסות בחוק זה לשירה, וגם לא קיים תקדים מישפטי.

לקראת סיום רשימתו מעליך ז"ק את קוראיו אל המסקנה העקיפה, שמילחמות־העתיד יבואו בגלל שיריו של יצחק לאור וכתב־העת סימן קריאה, שפירסמם. מחשבת אוויל, המסביר לקוראיו: „אדרבה מבקשת שדמשק לא תטעה בהערכתה, אך כאשר יקראו בדמשק את השירים על דם ילדים פלסטינים או על התותחן שמחה בית־דולים, החיים ששרף מחנה פליטים, תוך ידיעה שוודברים מתפרסמים בתמיכת מישרד החינוך והתרבות, הם לא יראו בכך סימן לתרות הביטוי ולחופש השירה בישראל, אלא את לחלושה. חולשת־דעת ואוולת־יד של שילטון, שעלול מתר־מחרתיים להיסוג בלא שסוריה תצטרך למרוח להסיג את צבאה..."

כפי שנאמר בראשית הדברים, מסתבר מסיגונו של משה ז"ק שאנדריי ז'דאנוב חי וקיים, ומסתתר בחדר־העורך של מעריב. הדבר המפליא מכל: אחרי ז'דאנוב המקורי, ד"ר יוזף **גבלס** ורומיהם, טרם למדו אנשים מסויימים את הלקח ההיסטורי של פיתולי הכתיבה והלשון נוסח ז"ק, שלא לדבר על הסתת קוראי הצהרון שהוא עורך. לא קראתי רשימה של ז"ק — העוטה על עצמו אידיאלת צדק־עיתונאי — נגד הסתה להרג ערבים של גוש אמונים, או נגד כלותות־הפה של הרבנים **כהנא, לוינגר, אריאל** ודומיהם, המטיפים לג'נוסייד, מהסוג שהביא שואה על עמנו רק לפני כארבעים שנה.

מהרהר קפש: „אילו נהסכה קליר לזין אדיר...“ והוא מבקש ממנה שתעשה את פיטמתו, והיא מציעה לו גירוי־מיני: „אתה רוצה שאעשה לך בסה?“ קפש נעתר בשימחה, ומגולל מעט מהגיגיו ומהזיות־המין שלו: „אני רוצה שהבחורה הגדולה הזאת תשתופף מעל לערסל שלי ושתתקע את הפיטמה שלי בתוך הקום שלה מאחור. ושהיא תתנועע עליה, מעלה ומטה...“

עברו עוד כמה חדשים, וקפש הגיע לגדול במשבריו כשד, משבר שמקורו **באריתור שונבארן**, דיקן הקולג' שלו באוניברסיטת סטוני־ברוק, שלמראה קפש בצורת שד פותח בסידרת ציחקוקים. כעבור יומיים משגר הדיקן מערכת תקליטים עם ביצועו של **לורנס אוליביה** להמלט. בפרק זה מגדיר קפש את כל שניתן על הצביעות האקדמית, תוך שהוא מלגלג לינלוג רבתי על אטימותם של הפרופסורים־לספרות לאותה ספרות שהם מלמדים בכיכול.

קפש ממשיך בניסיונותיו להסביר לעצמו את שעובר עליו. הוא מחפש זיכרונות מעברו כעובר וכתינוק, ווורק לעבר אביו את השאלה: „**אם כך, היכן הוא החלב שלי? ענה לי! אילו הייתי שד הייתי מייצר חלב! הייתי מתמלא חלב! מתפוצץ מרוב חלב! זה רעיון מטורף יותר מדי! איש לא יאמין בזה!**“

אחרי 15 חודשים, שאותם מעביר קפש בערסלו, בהירהורים ובתענוגות חושים עם קליר, הוא מתאר את מגעו עם התרבות, באמצעות אותם תקליטי לורנס אוליביה (**אני קצת התאהבתי בו, באורח שתלמידת בית־ספר מתאהבת בכובב קולנוע**“) וממשיך ומסביר: „**בספורדנט, ואחר־כך בפרופסור, הזדהמה חוויית הספרות שלי בהכרח עלידי מדיעות עצמית ועלידי מעמסת המלל; תמיד למדתי או לימדתי, אבל עבשיו השלבתי זאת מאחורי, כמו הרבה דברים אחרים; עבשיו אני שפוט מאזן...**“ במילים אחרות: מומלץ לפרופסורים להוראת ספרות ליהפך אחת לכמה שנים לשד — אולי בשנת השבתון שלהם — כדי להתחיל להאזין שוב.

קפש ממשיך ומבהיר את המטאמורפוזה אותה עבר: „**ובכן, אני ביצעתי את הזינוק הנחשוני, אל מעבר לסובלימאציה. הסכתי את המילה לבשר. נעשיתי קפקאי מקפקא...**“ והלאה. קפש עובר אל הגשמת החלום האמריקאי נוסח השד: „**אם החיפושיות יכולות למלא איצטדיון בדורגל, גם אני יכול...**“ ותוכניתו היא: „**אני ארוויח מאות אלפי דולארים. ואז יהיו לי בחורות. אני רוצה ילדות בנות שתים־עשרה ושלוש־עשרה. אני רוצה אותן בשלישיות. רביעיות. חמישיות ושישיות בעת ובעונה אחת. אני רוצה שכולן יחד תלקקנה לי את הפיטמה...**“ ובנוסח הפארודי־ציני שלו, מביא רות/קפש בסיום השד את השיר טורסו עתיק של אפולו מאת המשורר הגרמני **ריינר מאריה רילקה**, כפארודיה אודות נושא הפרשנות.

השד הוא ספר קליל, הטומן בחובו רמזים גסים מדי אל עבר עולם הספרות והאקדמיה, החותרת לסרס את היצירה. תרגומו של **מאיר ויזלטיר** הוא מעולה, למעט החסרת ההקדמה שבראשית הספר והפתיח לפרק האחרון, במילים: „**מן הדין לדעון, חלפו חמישהעשר חדשים...**“ בעוד שצ'ל **בינתיים, חלפו...**“ חוץ מזה, התרגום הוא רהוט, אמין ומצליח להעביר לקורא הישראלי את ההומור המיוחד של פיליפ רות, שמתרגמיו הקודמים התקשו בו לא במעט.

שירה

אין ספק שבאחרונה מתרחש משהו בשירה הישראלית, משהו מחאתי, משהו שונה מאותה תישפוכת מילים שגדשה זה קרוב ל־20 שנה את מדפי השירה והמוספים לספרות. אותה התרחשות שירית קיבלה הילוך מואץ אחרי־פריץ מילחמת־הלבנון, שחיסלה את אותו גולם המכונה קונסנזוס לאומי, גולם שחיסולו הביא לפריצת סיכרי־השירה. אל אותה התרחשות שירית, כואבת אך צועקת, הצטרפה החורש **מרים איתן**, שבעלה, השופט **דב איתן**, הגיע לכותרות העיתונים בשל נושא רומה.

ספר ביכורי שירתה של איתן, שראה־אור החורש, יסמין ובנזין(*), זכו בפרס השירה על־שם מישפחת המו"לות הוותיקה **רחל**

---

* מרים איתן – יסמין ובנזין; הוצאת בצלאל צ'ריקובר: 88 עמודים (כריכה רכה).

ומרדכי ניומן. כבר באחד משירי הפתיחה כותבת איתן, תחת הכותרת פאטמה, על חלק מכוער של החוויה־הישראלית העכשווית: „**מתנת ברשם ממכה / הביאה החאג'ית**. / מדי בוקר מוחלת על כבודה. / צוערת בראש פרעלי בפרה / לנגוע חרוב של שיטנה / כשמפתח ביתי בידה. // בצוהרי יום. / כורעת בלפי דרום / ובפיה ברכה וקללה,“ והרי כל ילד יודע, מאגדות תז'ל, מה פירוש לטעת עץ חרוב.

איתן אינה מסתירה את עולמה וכאבה, ופורשת את שאלת־השאלות של החברה הישראלית, בשיר לשאלה האם אפשר שירה פוליטית. היא כותבת: „**פוליטיקה היא בעיה אישית מאוד / כמו למשל עניין של גבול / והיכן יגורו ילדי / ובאיזה אזמן יחזו / ואם בכלל**.“

מרים איתן חושפת בשיריה את נפשה ועולמה, את נשיותה ואת ילדותה, את בגרותה ואת הוויתה, תוך שהיא מוליכה את הקורא בשירים, אל כאב החיים המודרניים והמסלידים: „**מה את מדברת לי במרגניות. / את רואה את זה / הכל מפלסטיק / זכוכית / בטון / מאוחר מדי לחינוכים / כשלכל מניאק יש ביד סצנת אטום...**“

משוררת איתן
שירת אמת

בכמה משיריו הרגש האישיים שבקובץ פורשת איתן את דמותה של **פילהמינה** („**פילהמינה חלמה זוועה**“), תוך שהיא מנחה את הקורא דרך שורות בלתי־מפוענחות של עולמה.

פרט מאלף בשיריה של מרים איתן הוא יחסה לתהליך התבגרותה כאישה. בניגוד למשוררות בנות כל הגילים, הכותבות שירה כמו היו בגיל אחד, גיל אובדן הבתולים — מרים איתן מנהלת את התבגרותה כאשה, את בשלותה. בשירה שנת שמיטה היא כותבת: „**תנו לי שנת שמיטה / להיות אדמה לא זרועה. / לא לזניק. / לא להיניק. / קצת גשם, שמש, מנוחה**.“

שיריה של מרים איתן הם הפתעה. המדובר במשוררת בשלה, שהצליחה להפתיע בקובץ יסמין ובנזין, ולחשוף עולם ומלואו באותו תימצות שהוא שירת־אמת. פרט אחד, שיש להעיר, הוא דבקותה בכתיב מנוקד חסר, שאינו מוסיף לקריאות השירים. אך מעבר לזה, שיריה של מרים איתן הינם ממיטב השירים שראו־אור בשנה האחרונה.

אמנות

בימים קדורים אלה, כאשר מישרד־החינוך והתרבות ערוך בחינות־בגרות באמנות, שמחצית ציוניהם משוקללים בנושא של אמנות יהודית — שכמעט ואיננה — מן הראוי להתייחס לאלבום מהודר, שראה־אור בהוצאת מסדה, המתייחס לאחד משטחי האמנות היחידים שבהם עסקו יהודים במשך עשרות דורות.

האלבום, פרי מחקרה של **גיזה פרנקל**, נושא את הכותרת מיגזרות נייר – אמנות יהודית עממית“. ד"ר גיזה פרנקל, חוקרת בשדה האתנולוגיה היהודית שנים רבות, כיהנה אחרי המילחמה העולמית כאוצרת המוסיאון שליד המכון ההיסטורי היהודי בווארשה. ד"ר פרנקל עובדת כיום בשיתוף עם המוסיאון לאתנולוגיה ולפולקלור בחיפה.

בסיפרה/אלבומה מביאה ד"ר גיזה פרנקל את סיפור אמנות הגזירה והחיתוך בנייר ובקלף, באמצעות דוגמות צבועניות ומרהיבות של מיגזרות, החל מן המאה ה־18, דרך המאה ה־19 וכלה במאה ה־20, אמנות עממית, שחוסלה במילחמת העולם השנייה.

ד"ר גיזה פרנקל מביאה בסיפרה/אלבומה 78 מיגזרות מרהיבות. בדברי הקדמתה, היא מתארת את מיבנה המיגזרת האופייני: „**המטיבים המעטרים את המיגזרות אופייניים לכל עמי מלאכת המחשבת והאמנות השימושית היהודית. הכוללים גם עבודות מעץ, ממתכת, מריקמה ומנייר. במרכז המיגזרת מוסיעים, לרוב, מנורה בעלת שבעה קנים, לחתת הברית או ספר תורה, המעוטרים מלמעלה בכתר תורה, מגן־דויד או נשר**.“

סוגי המיגזרות, שהיוו חלק מן ההווי התרבותי היהודי, התמקדו בעיקר בהמיזרח, מיגזרות אותן נהגו לקבוע בבתי היהודים ובבתי־הכנסת על כותל המיזרח. טיפוס אחר של מיגזרות הן שבועות'ל או רויזעלע, מיגזרות שישימשו לקישוט חלונות בחג־השבועות.

בין 78 המיגזרות הצבועניות שבאלבום מצויות כאלה שהינן אמנות של ממש — בקשת הצבעים שבהם, האורנמנטיקה המורכבת וטיפוגרפיה המילולית.

אלבום זה מומלץ לכל אותם השוחרים את האמנות היהודית העממית, ולא את האמנות־היהודית המפוברקת של בחינות הבגרות הממשלתיות. זהו אלבום מופלא, החושף עור אחר מאותם פרקים נהדרים של תרבות יהודי מיזרח־אירופה, תרבות שנכחדה ואינה עור.

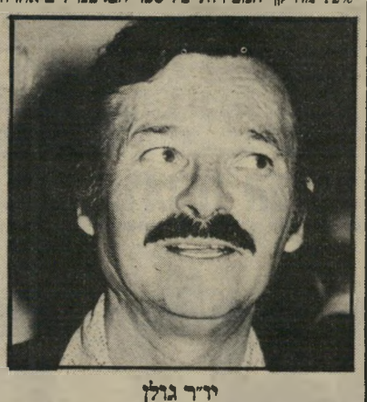
„גיזה פרנקל – **מיגזרות נייר – אומנות יהודית עממית**; הוצאת מסדה; 150 עמ (כריכה קשה, תבנית אלבומית).

מי מריבה

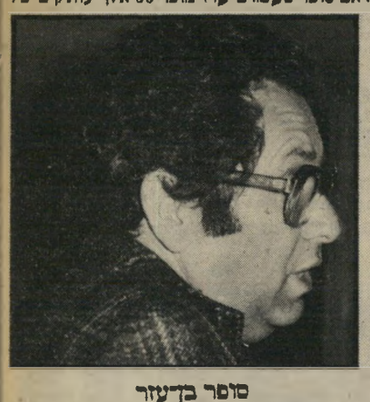
קנאת סופרים

במוסף סופשבוע של מעריב (9 ביוני) פירסמה הכתבת **תהילה עופר** תחקיר תחת הכותרת קינת סופרים. באותיות מודגשות עופר: „המחדל הגדול של עם הספר יגיע לשיאו בשבוע הספר העברי, שייפתח בעוד שלושה ימים: רק חלק זעיר מספרי האדירים שיעברו מיד ליד בדוכני הספרים. יגיעו לביסיהם של הסופרים והמשוררים. בישראל של 1983 נאלצים רוב היוצרים לחשש מקורות פרנסה אחרים. כדי להבטיח לעצמם רמת חיים נאותה, מסני שלחיות מכתיבה זו משימה בלתי אפשרית הנובלת בהרפת רעב...“ צפיפות כזו של נודות, סופרלטיבים ואידיוקים, תחת הכותרת „תחקיר“ — רחוקה מן האמת כמרחק השמש מן הירח.

ראשית: רווח הסופרים הינה פועל יוצא של מיספר הספרים שהם מוכרים, ואין זה „חלק זעיר“ אלא 12% מהיקף המכירות של ספריהם. במילים אחרות: אם סופר כעמוס עוז מוכר 30 אלף עותקים של

יו"ר גולן

סופר בן־עזר

האם הם היו מתפרנסים באמריקה מספריהם?

ספר כמנוחה נכונה, שראה־אור בסידרה הספריה לעם של עם עובד (שבה משולמים לסופר רק 7% ממחיר הספר) במחיר של כ־300 שקלים לעותק, הרי שהוא מרוויח על ספרו 630000 ש' (יותר משישה מיליון לירות).

טענה אחרת של עורכת התחקיר, „בישראל של 1983 נאלצים רוב היוצרים לחשש מקורות פרנסה אחרים“ היא שטות. מעט מאוד סופרים על־אדמות חיים מכתיבה ספרותית, ורובם מלמדים באוניברסיטות, עובדים כעורכים בבתי־הוצאה, כמורים, כעיתונאים ושאר עיסוקים מסביב לעולם הספרות.

ובהמשך מביאה עופר מעט „פניני ספרות“ מפי אנשים מענף ייצור הספרים. **יורם קניוק**: „אין לי דירה משלי, אין חסכונות. **אבל אינני בוכה...**“ **משה דור**: „בשקיבלתי מילגה ויצאתי לחדל. שוטטתי, קראתי וחשבתי בלי הגיחתם של יברש תאי המוח בכתיבה פובליציסטית. ואז נחה עלי המוזה...“ **חנוך ברטוב**: „מחירן של ההלטורות והעבדות בשכר הוא ביזבוז של מיטב האנרגיה הנפשית והרוחנית הזרושה לכתיבה. לעולם לא אדע כמה ספרים לא כתבתי ולא אכתוב יותר...“ מומלץ לתהילה עופר ולאדונים הנכבדים, שהצהירו מה שהצהירו, להרהר מעט על **הונורה דה באלזק** — שהנושים היו מתרפקים על דלתותיו, דבר שלא מנע אותו מלכתוב יצירות מופת — וגם להתקנא **בדן בן־אמוץ** — שלפחות העברית שבספריו אמינה יותר מהעברית שלהם, ושכחו: סכומי־עתק כשכר סופרים.

תהילה עופר התעלמה ממרכיב אחד: האם מדובר בספרות טובה? השאלה הנשאלת היא: האם היו **משה דור, חנוך ברטוב, שמאי גולן, אהוד בן־עזר** שרואיינו בתחקירה מתפרנסים מכתיבה ספרותית אילו היו חיים בארצות־הברית? אני יכול להבטיח לה: הם היו רעבים ללחם גם בארצות־הברית. כאשר **יורם קניוק** — הוא היה מצליח להתקיים, בקושי רב, מכתיבת סיפרונים לבני־הנעורים.

התחקירנית על מצב הספר העברי התעלמה, במתכוון או שלא במתכוון, מהמילגות שהסופרים מקבלים, משכר־הסופרים במוספי־ספרות וכתבי־עת, מדמי השתתפות בתוכניות רדיו, מהרצאות בקיבוצים (3500 שקל ההרצאה, כולל הסעה), מנספחויות־תרבות בחו"ל (האדונים ברטוב ודור), ממימון נסיעות של מישרד־החוץ, ושאר הכנסות, הנובעות מהילת־הסופר שלהם.

חתן פרס נובל לשנה זו, **גבריאל גראסיה מארקס**, עובד כעיתונאי ומסקר מסעות ברחבי העולם, בנוסף על הצלחתו כסופר. **ו.ס. נאיפול**, חתן פרס ירושלים, עובד אף הוא כעיתונאי — והייתי רוצה לראות אצל כל אלה שהופיעו בתחקירה של תהילה עופר ספרים ברמה של שני אלה. וקיימת גם דרך אחרת, דרכו של **סנחם שדה**, החי מכתיבתו, אבל חי בצימצום. הוא מעשן סיגריות זולות, אינו נוסע במכונית מהדגם האחרון, אינו אוכל במיסעדות־פאר — ואינו מתלונן על מצבו של הסופר.

איך אמר לי סופר נודע לאחר קריאת התחקיר של תהילה עופר, סופר המוכר מדי שנה 20 אלף עותקים: „**העבודה לא הפריעה לאף סופר לכתוב ספר טוב. אבל תמיד ישנם בעלי יומרות, המאמינים, כי בספי ציבור יעניקו להם את שהטבע לא העניק להם — את הכישרון לכתוב ספר טוב!**“

פורטונה פרץ העולה הוזדשה מפא"ריס תופרוג ביגדי כלה עילית, עם סממנים אופנתיים, מבדים מיובאים.

שימרית אור התמלילנית היא גם מע"צבת אופנה של ביגדי כלה. העשויות בדי־תחרה אנגליים, בשילוב בדים טבעיים.

מלכה לערב אחד

החותנת — או עם שלושתן. ביחד כולן מתערבות, ואני צריכה להמשיך להיות נחמדה, סבלנית וסובלנית".

פורטונה פרץ בת ה־32, נמוכת קומה וחייכנית, נשואה למריוס פרץ, מעצב השיער. היא אם לשני ילדים. פורטונה בעלת המיבטא הצרפתי נולדה במצריים, התחנכה בפאריס. שם למדה תפירה, גזירה, עיצוב אופנה ותפירה עילית.

היא באה לארץ לפני שמונה שנים. כשהגיעה לישראל, עבדה שנתיים בבית־אופנה. אחר־כך החליטה שהיא יכולה לתרום הרבה יותר בעיצוב שימלות־כלה, וכך פתחה לה פינה קטנה במיספרתו של בעלה.

הביקוש היה רב, לכן פתחה לה פורטונה בית־אופנה שכולו מיועד לכלות.

הכלות — האם הן קונות את

הויקטוריאנית היא יערית, בתה בת ה־15 וחצי של שימרית. אורך השימלה הוא עד הקרסול, ציבעה קרם ומחירה 500 דולר לקניה, ו־7500 להשכרה. למטה: שלישיית שמלות לכלה מהמיבחר של פורטונה פרץ, מבד טול רקום ושילובי פסי־תחרה.

ובחורף. גם שימלות הכלה משתנות בהתאם לקווי האופנה. יש שינוי בצבעים, באורכים ובגיזרות.

„פעם התחתנו רק בשימלה לבנה, היום קים עדיין הלבן, או נוספו לו צבעים אופנתיים כמו שנהב, ציבעי פסטל או שילוב של לבן ופסטל".

פורטונה אוהבת לשבור את הלבן בעזרת צבע נוסף, והיא משלבת תחתית בצבע שונה — ורדרד למשל — מתחת לחצאית, ומוסיפה חגורת סאטן ורודה. הכלה גם יכולה להתאים את הנעל, העדיים והפרחים בהתאם לציבעי השימלה.

„יש כלות הבאות ויודעות בריוק כיצד הן רוצות להיראות. יש אחרות, הנותנות בי אמון מלא, ואומרות: תפרי לי מה שאת רוצה!

„אני מנסה לתהות על קנקנה של הצעירה, לוקחת בחשבון את גילה ואת מימדיה החיצוניים, שואלת אם החתונה בגינה, באולם, או בבית, אם החתונה היא צנועה או ראוותנית.

„יש כלות שמעדיפות בגד נועז וחשוף ויש כלות שמרניות.

„מה שבטוח הוא, שצריך הרבה סבלנות בשטח הזה. בדרך־כלל הכלה באה עם אמא שלה, או האחות או

מחליפה צבעים זוהי שימלת כלה של שימרית אור. העשויה תחרה בלנית בצבע פנינה. כשלמטה משתנה צבע הביטנה בהתאם לרצון הקונה. השימלה יכולה להיות לבנה, תכולה, שחורה או צבע אחר. זו השקעה לערב אחד.

שימלת הכלולות, או מעדיפות לשכור אותה?

„השימלה היא בהחלט דבר לא זול, ולא כל אחת יכולה להרשות לעצמה לקנות שימלה. מחיר שכירת שימלה לערב אחד הוא מ־8500 שקל ועד 10000 שקל".

לפורטונה מיבחר של 80 שמלות להשכרה. מחיר השימלה למכירה תלוי בכמות העבודה המושקעת בה ובחר־מרים — כלומר, בבר. המחיר הוא מ־600 עד 800 דולר. לכן רק כחמישה אחוז מהכלות קונות שמלות — כל השאר שוכרות.

לדעתה של פורטונה, משתלם יותר לתפור ולקנות את השימלה, בפרט שאחר כך ניתן לשנותה — ואז היא הופכת לשימלת־ערב חגיגית, מהודרת ואופנתית, וגם למזכרת יפה ושימושית.

כשהגעתי לארץ, „מספרת פורטונה, ושמעתי שכלה שוכרת שימלה — נדהמתי. באירופה זה לא קיים. שם זה להיפך — הכלה קונה, והגבר שוכר את הפראק".

שימרית אור, ילידת הארץ, לא נדהמת כשכלה באה לשכור שימלה. אבל הרבה מאוד כלות, לפחות מחציתן, קונות אצלה את שימלותיהן. השמלות של שימרית הן פשוט אחרות. הן לא שיגרתיות — לא מבחינת הבדים ולא מבחינת הגיזרה. הן עשויות בדים טיבעיים ותחרות אנגליות, ששימשו

אומרים שכל הכלות יפות. יש בזה משהו. אבל צריך גם לדעת כיצד להתלבש מתחת לחופה.

מה ללבוש ביום הגדול ואיך להיראות — זו שאלה קשה.

פעם לא היו בעיות כאלה. רוב שמלות הכלה נראו דומות: לבנות,

גם לערב ולמאורעות חגיגיים אחרי, תוכל לשמש אותך שמלת התחרה בצבע הבז', כשלאחר החופה מתקנת שימרית ללא תשלום את השמלה והופכת אותה לחצאית וחולצה כך שהבגד אינו מגביל ואפשר ללובשו גם בנפרד. שימרית היתה בעבר שחקנית בתיאטרון הקאמרי.

רומנטית בסיגנון כלה היא זיווה ניחסי, בשימלה בצבע לבן צהוב. השימלה מיועדת להשכרה, והיא מחמיאה לכל גיזרה. פורטונה אינה מקמצת בבד, וגם דואגת שהתפירה תהיה עילית.

צ'רלסטון לכלה מבד קרפ, בצבע לבן. מחיר השימלה: 700 דולר. מתאים לכלה האופנתית הרוצה להשתמש בה גם אחרי החופה – תהיה לה שימלה מפוארת בארון

אורנה גלזר חלוץ ראווה

על כל זה רוקמת שימרית חרוזים, פייטים ופרחים. הכל בעבודת יד.

שימרית אור היא תמלילנית. מה לה ולבגדים? „בצעירותי", היא אומרת, „למדתי מישחק. שיחקתי שנה בהקאמרי, ואז גיליתי שאני לא בנויה לאינטריגות ולמרפקים. הרמתי ידיים ופרשתי. באותה תקופה נישאתי, ונלדה לי בתי יערית, שהיום היא בת 15 וחצי.

מקוריים, העשויים מתחרות ישנות. כשחזרתי מלונדון עם הרעיון, פגשתי את קלרה סוליט שהיא התופרת שלי, יצירתית ולהרשות לעצמי לעשות דברים שאין להם סיכוי בבגד רגיל, כ חתונה זאת מין הצגה קטנה. התחרו

שמלות הכלה שוב אינן שיגרתיות — הבד והגיזרה

משתנים לפי צו האופנה, והצבע שוב אינו רק לבן

אלא גם בז', שנהב, ורוד, תכלת ופסטלים שונים

„כמה שנים לאחר מכן הייתי בלונדון במשך שנה, ואז התפתחה בי האהבה לבגדים תיאטראליים, ומזה 11 שנה אנחנו עובדות יחד, בראש אחד.

„בשמלות חופה אני יכולה להיות משתנות, ובהתאם גם השמלות. אומנם הן אינן ממש אופנתיות, אך יש בה סממן של אופנה — כמו למשל הצ'רלסטון העכשווי. אני כמעט לא עושה שמלות ארוכות, אלא רק מעב לברך.

„לכלות שקונות את הבגד ורוצות לשנותו אחרי החתונה, כדי שיתאי לאירועים אחרים", ממשיכה שימרי אני הופכת אותו לחצאית וחולצה, לל תמורה כספית. השמלות הן חסרות גי אך מטבע הדברים הכלות ה ברדרך־כלל צעירות, ומידת השמלה הי לרוב 40. או אני מקטינה או מגדיל לפי הצורך".

ומה הם המחירים? „מחירה ש שימלה קנויה הוא מ־250 עד 50 דולר. זה תלוי בחומר — כלומ בכמות התחרה.

„התשלום עבור שכירת שימלה הו אחיד — 7500 שקל. כל שימל משכרת אצלי פעמים־שלוש, כ אחר־כך היא כבר נמכרת".

מי תפר לשימרית את שימל כלולותיה, כשנישאה ליוסי ויז'ינסק לפני 10 שנים? „קלרה", אומר שימרית, כדבר המובן מאליו. ואי נראתה השימלה? „היא היתה עשוי משני חלקים מבד סאטן ומשי, וורדי המשולבים בתחרה".

האם היא ממליצה לכלותיה במ לבחור? „כן, בהחלט! אני ממליצה מכ הלב. אם שימלה לא נראית יפה ע כלה, אומר לה את דעתי. כי כל כל מהלכת זאת הפירסומת שלי!"

עטלף תכול זוהי שמלת כלה תכולה, הרקומה בשורת פייטים וחרוזים – הכל עבודת־יד. „אני מחדשת את הקולקציה של השמלות כל חצי שנה, קיץ וחורף," אומרת פורטונה. „ואני מתעדכנת בנסיעות לפאריס, רואה את כל החידושים והשינויים באופנה: בעבר ככיסויי מיטה, כווילונות וכצווארונים. כל פיסת בד — והסיפור שלה.

את הבדים האלה מוצאת שימרית בשוקים, בחנויות היד השניה, בירושות של סבתות. השמלות שמעצבת שימרית אור הן בציבעי שנהב, פנינה וקרם, ולפעמים גם בציבעי פסטל — כלומר, תחרה צבועה.

איך היא יודעת מה לעשות בכל פיסת תחרה, וכיצד לשלבה בבגד? „פיסת הבד", אומרת שימרית, „מכתי־בה את השימלה. כלומר, כיסוי־מיטה שהתחרה לו בקווים עגולים — בונה את החלק העליון של החולצה. אם התחרה היא בצורה אלכסונית, תסתיים השימלה באלכסונים".

„הברירה הטבעית" אינה

אבי אמזלג, ד"ר למוסיקה, טוען שבארץ קיימת בורות לגבי המוסיקה המארוקאית

כולם חושבים שהברירה הטבעית זוהי המוסיקה המא־קאית האותנטית. אנשים אינם יוד־ים שאחוז המוסיקה המארוקאית מיתית שם בטל לא בשישים. אלא ישים!"

כך טוען המוסיקולוג אבי אמזלג בן 41, בוגר האקדמיה למוסיקה של ניברסיטת תל־אביב, ומרצה למוסי־ה מיזרחית באוניברסיטת בר־גוריון. מזלג משלים בימים אלה את עבודת רוקטורט שלו בנושא המוסיקה קלאסית המארוקאית, המכונה גם סיקה אנדלוסית.

וזהי מוסיקה שמעטים שמעו עליה, לל יוצאי מארוקו עצמם. אמזלג, הוא גם חלילן העוסק בכתיבת ירות מוסיקליות מודרניות אינו יכול שבוע ממנה, כדבריו. הוא מתאר אותה וסיקה שאינה רק מרתקת ויפהפיה, לא גם עשירה בתוכנה ובגוונים.

„אין זכר לצליל שאינו מערבי"

„את זה אני אומר בלב שלם, רק זרי שלמדתי את המוסיקה הקלאסית ערבית על בוריה. לכן אני יכול צות השוואה בין שני סוגי המוסיקה היות בטוח שהמוסיקה המארוקאית לאסית, שבארץ היא מבוזות, היא לת רמה ואיכות משובחת. אלה הם י עולמות אחרים, ואסור לעשות ם השוואה. אין בעולם מוסיקה שהיא ר טובה, אין כזה דבר. איש איש עמו."

אין זכר לצליל מיזרחי

משך שנים נעשו נסיונות להחדיר את המוסיקה המארוקאית לאסית לציבור הישראלי, בעיקר ד הרדיו, אך אמזלג קובע שכל יונות נכשלו. נסיון מחודש נעשה ים אלה. בפגישה שנערכה בין זלג, ובין יואב קוטנר, עורך תוכניות וף בגלי־צה"ל. קוטנר הבטיח שהוא ה לשבץ בתוכניות הרדיו קטעי יקה קלאסית מארוקאית שאיש ו מכיר.

סיפר אמזלג: ביקשתי מהעורך וסיקלי לשבץ קטעי מוסיקה נוס־ פים על אלה שהם נוהגים להשמיע בלי סוף. שישמיעו מוסיקה המבטאת אנשים אחרים הגרים כאן בארץ, ושאינם כה מעטים.

כבר שנים אומרים לי ברשות השידור שהם מנסים ושלא הולך להם. אך לי יש תחושה שהכיתתיות שלהם, התחושה של „זה הכל שלנו" עדיין חזקה אצלם. הם מסתתרים מאחרי כל מיני תירוצים של פופ, ומודרני, ומוסי־קה צעירה. אבל זהו רק תירוץ. הנה, עכשיו פתחו גל חדש ברדיו, קול־המוסיקה. אין שם זכר לצליל אחד שאינו מערבי. יש שם ביטוי אדיר למוסיקה הנוצרית־מערבית, מפני שהם חושבים שהמוסיקה שלהם היא הכי טובה.

אני עברתי את השלב הזה. כשהייתי ילד, גם אני חשבתי שהמוסיקה שלי היא הכי טובה בעולם. אבל אז הייתי ילד. היום אני יודע שיש הרבה מוסיקות טובות, ושצריך להשמיע ברדיו מוסיקה המבטאה את האנשים האחרים החיים פה.

פשע, ניכור וטימטום

האנשים מרשות השידור חיים בעולם מנותק. הקהל של קול המוסיקה הוא אולי פרומיל אחד מכל האוכלוסיה, וזהו פשע, ניכור וטימטום. לו היו מכניסים כמה קטעים מהמוסיקה הזו, היו ראשית מעשירים את התוכניות המשעממות, שנית היו מרחיבים את מעגל המאזינים, ושלי־שית היו נותנים ביטוי לציבור החי במדינה הזו. אבל הניכור אוכל אותם, וגם המחשבה שהם יודעים הכל.

אני לא אומר שבשנים האחרונות לא חלו כמה תמורות — אפילו כמה זעזועים — בתפיסות האלה. עכשיו הם יודעים שיש משהו אחר, שהוא גם כן טוב.

אני לא יוצא ומתריע על הבילבול, הניכור והבורות הזאת. אם היו שואלים אותי, הייתי אומר. אבל תחת לצאת ולספר שהברירה הטבעית זוהי תפיסה מעוותת של מוסיקה מארוק־איח, אני עושה דברים אחרים. חוץ מזה, לכל דבר יש זמן. הנה, עכשיו אני אומר זאת.

הודית, פופ וחסידית

שלא תהיה כאן טעות: אני לא חושב שהברירה הטבעית אינה מוסיקה טובה. אני חושב שיש שם כמה קטעים נחמדים. יש שם הרבה מוסיקה הודית, וכמה קטעים של פופ מיזרחי וכמה מגנינות חסידיות. וכל זה חוזר על עצמו, וזה די נמאס. יש שם שתיים־שלוש תבניות מלודיות שבהן מכים הכה ושוב, ולי נגמר מזה. מי שחושב שזה מארוקאי אינו מבין במוסיקה מארוקאית. הברירה חטב־עית רחוקה מהמוסיקה המארוקאית האותנטית לא פחות מאשר הסונטה לצ'לו של באך. רק שהסונטה של באך היא מוסיקה טובה יותר.

לו היה הבחור הזה, שלמה בר, שזכה לשם מיסחרי מכובד, לו הוא היה יושב שנתיים ולומד את המוסיקה המארו־קאית האמיתית, הוא היה מעשיר מאוד את תוכניתו.

עד כאן דבריו של אבי אמזלג.

ישמעו — ירצו או לא ירצו

ד נסיון המחודש להביא את המוסיקה האנדלוסית אל הציבור הישראלי נערך הפעם בצורה מרוכזת יותר. אבי אמזלג, בעזרתו של יגאל בינון, שהוא יושב־ראש מחלקת התר־בות והאומנות בהסתדרות, מתכוונים להוציא את המוסיקה מהמיסגרת הערתית שלה, ולהגישה בצורה רעננה וצעירה יותר לקהל הרחב.

מדוע הם סבורים שהמוסיקה הזאת יכולה לעניין מישהו מלבד את יוצאי מארוקו?

אומר יגאל בינון: „גם המוסיקה הקלאסית המערבית לא עניינה את הצעירים עד שהתחילו לשבץ קטעים ממנה במוסיקת הפופולרית, או בסרטים. המאזין הצעיר הקשיב לזה במיסגרת תוכנית הפופ שהוגשה לו, אם רצה או לא רצה. אחר־כך הוא התרגל אליה ולמד לאהוב אותה. זה נכנס לו לראש אפילו בלי שהתכוון. כך אנו רוצים לעשות עם המוסיקה האנדלוסית, הראויה בהחלט לטיפול מהסוג הזה."

בינתיים, אמזלג וחבריו יוצאי צפון־אפריקה מתכוונים לקחת כמה עשרות קטעים של מוסיקה אנדלוסית, את הקלילים והנפוצים ביותר, לרשום להם תווים, ולהפיצם בקרב אנשי מוסיקה ומנצחי מקהלות. את המיבצע הזה הם עומדים לבצע לקראת כינוס שורשים של יהדות צפון־אפריקה שיתקיים הקיץ בישראל. בשלב השני הם יזמינו עשרות עיבודים לביצוע מקהלתי — דבר שלא נעשה מעולם. עד עתה הושמעה המוסיקה האנדלוסית בביצוע חד־קולי בלבד.

הם מקווים שאנשי המוסיקה ישלבו את הקטעים המעוברים האלה ברפרטואר המוסיקאלי שלהם. עד היום היו כמה ניצנים בילבד בכוון הזה. הזמרת שולי נתן ביצעה כמה קטעים כאלה לפני שנים אחדות ומוסיקאי הג'אז מל קלר לקח קטע ועיבד אותו לסיגנון ג'אז.

מטרתם של יוצאי מארוקו היא להחדיר את המוסיקה הזאת לאוזניים מערביות. „אני מאמין שאם יכניסו את זה למיסגרת הגשה צעירה ורעננה, זה יתפוס. זוהי מוזיקה עילאית, משובחת, ומבוזבזת." אומר יגאל בינון.

אמזלג (עומד באמצע) עם להקתו
„רק מלך מארוקו אימץ מוסיקה זו!"

שירת הבקשות

מה זהי אותה מוסיקה משובחת, מיסתורית, ומדוע איש לא שמע עליה עד היום?

קומץ האנשים המכירים ולומרים אותה מכנים אותה: אוצר מוסיקלי. המוסיקה האנדלוסית נכתבה בין המאה ה־11 והמאה ה־13, זמן רב לפני שמישהו חלם ליצור את המוסיקה הקלאסית המערבית. „זהו נכס מוסי־קלי שאינו מנוצל היום בארץ. רק בשני מקומות הוא מנוצל ומוכר: חצר המלוכה המארוקאית אימצה את המוסיקה העתיקה הזאת והפכה אותה למוסיקה הרישמית של מארוקו. יהודי מארוקו השתמשו בה במשך השנים לצורכיהם המיוחדים. בפיהם היא נקראת „שירת־הבקשות."

טבעית!

זמר שלמה בר
„זה לא אותנטי!"

המוסיקה האנדלוסית קרוייה על שם חבל אנדלוסיה שבדרום־מיזרח ספרד, שבו שלטו המארוקאים במשך מאות שנים. למרות הקשר הספרדי, יודעים החוקרים לספר שמקורותיה של המוסיקה העתיקה דווקא במיזרח הים־התיכון. יש אומרים שנולדה בצפת, ומשם נדדה לאנדלוסיה שבספרד. אחר־כך, בימי גירוש ספרד הגדול במאה ה־16, היא עברה עם גולי ספרד — שלא היו רק יהודים אלא גם מוסלמים — לצפון־אפריקה. שם אימצו אותה גם הערבים וגם היהודים.

במשך כ־200 שנה נכתבה המוסיקה המיוחדת על־ידי מוסיקאים מיקצועיים, שיצרו אותה לפי כללים, נוסחות וחוקים נוקשים, ממש כמו כל יצירה קלאסית מערבית.

למרות שהיא נכתבה בידי מיספר רב של אנשים, לא היה רישום של תווי נגינה. המוסיקה האנדלוסית עברה מפה לאוזן, ועברה הרבה גילגולים ושינויים.

היא מתחלקת ל־24 נובות, שהן מערכות (מודוסים) מוסיקליות. כל נובה מתחלקת לחמישה מישקלים. למיספר 24 יש משמעות קוסמית־מיסטית, כנגד כל אחת משעות היממה. הסולמות האלה מייצגים את ההיבטים הקוסמולוגיים של החיים: מזג־אוויר, מזל, גיל, תכונות־נפש, צבעים, ריחות, מזל ככוכבים.

בסוף המאה ה־17 הצליח מוסיקולוג מארוקאי בשם אל־חייכ לאסוף כ־11 נובות שנותרו מהמוסיקה שבעל־פה, וקיבץ אותן באנתלוגיה בשם מג־מועה־אל־חייכ.

היהודים לקחו פיוטים רגילים שלהם, והלבישו עליהם את המוסיקה האנדלוסית. בזכות גילגול זה השתמרה המוסיקה האנדלוסית במארוקו יותר אצל היהודים מאשר אצל הערבים.

היהודים במארוקו קישרו מינהג אחר הקשור עם תורת הקבלה למוסיקה האנדלוסית: אחד המרכיבים החשובים של תורת הקבלה היה קשר עם אלוהים באמצעות שירה וזימרה. היהודים נהגו לקום בחצות ליל־שישי, לבושים לבן, והיו יושבים ושרים. הם רצו להתקרב לאלוהים ולקרב את בואו של המשיח. במשך הזמן אבד חלק גדול מהאמונה הדתית, ונשאר רק המינהג של קימה בחצות הליל כדי לזמר זמירות אנדלוסיות.

„אני מפאר עדות"

א בי אמזלג נשוי לנאווה, העובדת במישרד־הביטחון. יש להם שני ילדים בני 8 ו־6. אבי בהיר העיניים עלה ארצה בעליית הנוער כשהיה בן־13. כיום גרה אמו האלמנה בקריית־שמונה, יחד עם אחיו הבכור והיחיד. על משיכתו לעולם המוסיקה מספר אבי:

עליתי ארצה כמעט אנאלפבית. כי בילדותי הייתי מאוד חולה. היו לי בעיות עם הכבד, והרבה לא יצאתי מהבית. מה שהיה אצלי טוב היו האוזניים המוסיקליות. אבא שלי היה חזן ופייטן ונהג לשיר הרבה.

„התחנכתי במוסד עלייה שבפתח תיקווה. זה היה מקום נפלא עבורי, ופתיחה טובה לכל מה שבא אחר־כך.

„מישהו פעם שאל אותי אם אני חוקר את מוסיקת מארוקו כדי לפאר ולחזק את האגו של המארוקאים, שיוכלו להגיד: „תראו איזה מוסיקה בעינו של אמזלג „אחד המוסיקולוגים הגדולים בעולם למוסיקה ערבית. בשנתיים מאז שאני מכיר אותו, הוא תרם להתפתחותי ולהבנתי את הנושאים במוסיקה. גם אילו היה נמצא בקוטב הצפוני הייתי רץ אליו."

כששואלים את אמזלג מי סייע לו בדרכו הארוכה להגיע למה שהגיע, הוא עונה קצת בכעס: „אף אחד לא טיפח אותי להגיע למה שהיגעתי. ואם אני מבין משהו בדברים האלה, או רק בזכות עבודה קשה והשקעה אישית אפשר להשיג משהו. אפילו את בחינת הבגרות האחרונה שלי עשיתי רק ב־1973, וגם כן בשיניים."

ערב שירה וריקוד בקזבלנקה
„אני לא מתריע מפני הבילבול והבורות!"

אנשים מרשות־השידור חיים בעולם מנותק — זהו פשע, ניכור וטימטום שמתעלמים מהמוסיקה המיזרחית — זה לא תפקידי לפאר את האגו של המארוקאים"

אמזלג עם אשתו נאווה ובנו
הניכור אוכל אותם!

על רמה יש לנו!" עניתי לו שאם זה היה נכון היה לי כוח לעסוק בזה חצי שנה, אולי שנה. אך עובדה שאני עוסק בזה מזה שנים רבות. אני נמשך לזה ואוהב את זה. ומכיוון שיש לי פרספקטיבה לכל מה שנחשב לדברים הקלאסיים והנעלים, אני יודע שגם למוסיקה הזו יש ערכים נעלים משל עצמה.

„חוץ מזה, אני לא מאמין שמוסיקה לבדה יכולה להוסיף פאר לעדה מסויימת. השם והכבוד של כל עדה הם קומבינציה של הרבה דברים. אין זו חובתי לפאר עדות. אבל אני בהחלט מרגיש חובה, בגלל האמצעים המוסיקליים שבידי, לתת ביטוי למוסיקה הזאת ולרדת לעומקה, ואולי אפילו להניח משהו ממימצאיה על השולחן הקיבוצי־תרבותי של מדינת ישראל. לא כדי לומר שזה הטוב ביותר, אלא כדי להראות שגם זה קיים וטוב, וכדאי להכיר את זה."

מוסיקה אישית, בלי דיסטאנס

א בי אמזלג מכין את עבודת הדוקטורט שלו בהנחייתו של הפרופסור אמנון שילוח (55) מהאוניברסיטה העברית. שילוח נחשב אבי אוהב לבשל לאשתו האשכנזית אוכל מרוקאי, וכשאין הוא עסוק באוניברסיטה או בהופעה עם להקתו, מיזמור, המופיעה בשירה על טהרת המוסיקה המארוקאית. הוא יושב ומנגן בחליל, בחלילית, בעוד או בפסנתר. הוא התמחה גם בקומפוזיציה, הספיק להלחין כמה יצירות לחליל ולכינור, לוויולה ולצ'לו, וגם יצירות לכלי־מיתר ולרביעיית כלי־נשיפה וכלי־הקשה.

הוא כתב, יחד עם להקת עינבל את אחותי כלה ואת המוסיקה להצגת הילדים ריקמת־נוצות־הטווס. הוא גם הספיק לכתוב את המחזה המוסיקלי חתונה־מארוקאית, ויצירות מעניינות שבהן משולבת מוסיקה מיזרחית.

על ההבדלים בין שתי צורות המוסיקה הוא אומר: „יש הבדלים מאוד גדולים. המוסיקה המארוקאית היא פחות עם דיסטאנס, היא אישית יותר, ולכן לדעתי תופסת יותר. התיזמורת אינה יושבת על הבימה אלא בין אנשים, ואלה מכירים את כל מרכיביה ומגיבים עליה. יש בה חלקים שהם די קבועים אבל, אלמנט האילתור די חזק."

דינה רנן ■

עוד לא אבדה תיקוותינו

עוד לא אבדה תיקוותנו, התיקווה בת שנות אלפיים.

לא. אני לא מדברת על השיבה לציון. שבנו כבר, אם לא שמתם לב. הבעיה הזאת נפתרה באופן זמני. הבעיה העומדת על הפרק עכשיו היא יום השבת, הבא עלינו כל סוף שבוע — אם מזמינים אותו ואם לא.

כבר כתבתי על השבתות של ההורים לילדים קטנים. כבר התלוננתי, כבר צעקתי, כבר רבתי עם כולם, כבר הייתי בכל הפרקים. בכל

שני ילדים מרכיבים בדורסל על עץ
– ביום פתיחת הגן

לשמוע קצת רדיו וללכת לאכול ארוחת־צהריים במיסעדה. אבל לאכול בלי צעקות, בלי קטשופ על השימלה, בלי מיץ פטל על הריצפה, או גלידה־שוקולד על המרפק.

כל שנה אנחנו עושים נסיון לקחת את הילדים ולאכול בחוץ בשבת. בנסיון האחרון שברו הילדים כוס אחת, בקבוק בירה שחורה, הפכו צלחת חומוס על כיסא, קילקלו את הברז בשירותים של המיסעדה, דרכו על החתול שוינק על איש אחד,רצו בין השולחנות ובין מבטי־הכעס של הסועדים האחרים. הילד הגדול החליט לגמור את הקבאב שלנו כשהוא יושב על עץ (במיסעדה של יונס יש עץ בתוך המיסעדה), ואחיו הצעיר וקצר הרגליים החליט לטפס גם הוא. כשהוא נפל והתחיל בסידרת צעקותיו הידועה, שילמנו את החשבון, השארנו את האוכל וברחנו הביתה. שלושה כדורי ואליום והעניין נשכח. עד לפעם הבאה.

אז־קי, הגענו לעניין. כל ההורים של הילדים הנודניקים, בבקשה להצטופף ליד העיתון הזה ולקרוא בעיון.

מכירים את הקיוסק, המיסעדה הזאת עם הגן, שצמודה לתיאטרון נווה צדק? טוב. אני לא

גננת עם סבלנות בסעולה
רחוק מעין ההורים–

הולכת לכתוב פה על האוכל, או על השרות או על האווירה של המקום. מה איכפת לי בכלל דברים כאלה! אני הולכת לספר לכם על אווה, אשה בלונדית, שבגאוניותה פתרה לי את הבעיה הכי־דידיקאלית של חיי.

אותה אווה, שגם היא דפוקה עם שני ילדים קטנים, כמו רובנו, ושגם לה יש בעיות של ללכת למיסעדה בשבת בצהריים — היא לא כמוני, שרק מקטרת ומתלוננת כל הזמן ולא עושה כלום. היא פנתה אל שאול, בעל הקיוסק, והסבירה לו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שהוא צריך לעשות גן־ילדים בתוך המיסעדה שלו, בכל שבת בצהריים. שאול, כנראה מרוב הלם, הסכים.

לכן מהשבת הקרובה אנחנו יכולים לבוא למיסעדה של שאול, למסור את הילדים שלנו לגננת, והיא כבר תשעשע אותם בכל מיני מישחקים, צעצועים וסיפורים, בפינה נדחת של חצר המיסעדה. כשהנודניקים הקטנים ירצו לאכול, תושיב אותם הגננת בשולחן הארוך ליד הגן (וזאת אומרת רחוק מההורים), ומלצר מיוחד יגיש להם אוכל לפי בקשתם. יהיה תפריט מיוחד לילדים. מטעמים כמו המבורגר, נקניקיות, שניצל, צ'יפס וגלידות, ואפשר יהיה להזמין כל דבר מתוך התפריט הרגיל — אבל בחצי הכמות ובחצי המחיר.

גן־העדן הזה יפעל בכל שבת בין השעות 12 ו־4.

אווה ושאול: לפי דעתי, קניתם לכם מקום של כבוד בעולם הבא.

הדולפיניריומים ובכל הסאפארים. הייתי בכל בריכות־השחיה ובכל גני־השעשועים — והילדים אינם גדלים. אינם מתפתחים ואינם מפסיקים לנדנד.

בתורה כתוב, ששבת הוא יום־מנוחה. כשאמרתי את זה לילד שלי, הוא ענה לי שלא הוא כתב את התורה, והוא לא אחראי לכל השטויות הכתובות שם.

מה אני רוצה בסך הכל? לקום בשבת בבוקר, לשתות קפה בשקט, לקרוא קצת עיתונים,

עבודת יד

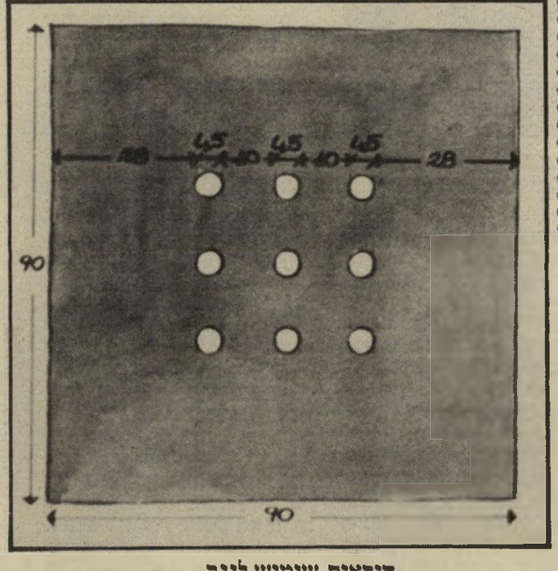
כבר מזמן לא נתתי לכם קצת עבודת ידיים. כל הזמן אני מספרת לכם על הצרות שלי. מספיק. צריך להתחיל להפעיל קצת שרירים ולהרגיש מבסוט.

הנה, איך עושים שולחן יפהפה למירפסת, במינימום של מחיר ובמינימום של כישרון.

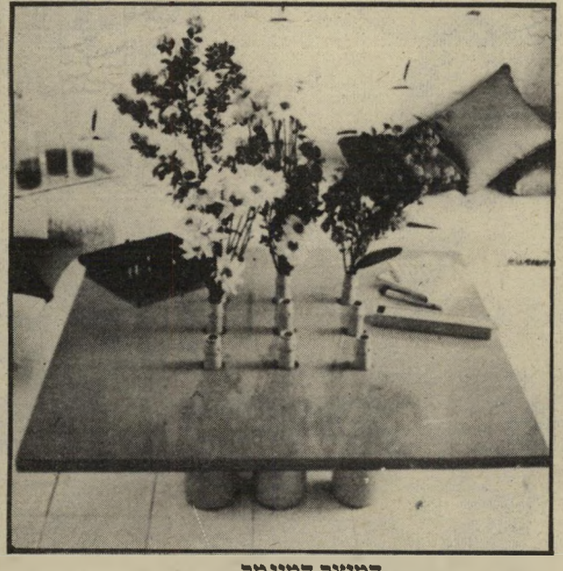
קודם כל הולכים לאיש שמוכר עצים. קונים ממנו ריבוע של סיבית, או עץ דק, או דיקט עבה. הריבוע צריך להיות 90 ס"מ על 90 ס"מ. בדרך לנגר את תשכחו לקחת איתכם את גליון העולם הזה. כדי לדעת בדיוק מה לבקש ממנו לעשות — זאת אומרת, איפה ובאיזה מרחק הוא צריך לעשות את החורים. כמו בתמונה. זה, כמובן, מיועד לאותם שאינם יודעים לעשות חורים בעצמם.

מגיעים הביתה עם הריבוע הזה וצובעים אותו בצבע, לפי בחירתכם. אחרי שהצבע מתייבש, שמים את ריבוע העץ הצבוע בין המקרר והקיר, ככה שלא יפריע בבית, עד שהשלבים האחרים יהיו מוכנים.

שלב בית הוא נחמד מאוד. קונים תישעה בקבוקים של איזה משקה טוב, שנמצא בבקבוקים גבוהים. מה דעתכם על שמפניה,

הוראות שימוש לנגר
לא להתייאש

המוצר המוגמר
אחרי מסיבת השמפניה

למשל? בגלל שאף מישפחה מכובדת לא יכולה לגמור תישעה בקבוקי־שמפניה סתם כך, בערב מול הטלוויזיה, פשוט צריך להחליט לעשות איזו מסיבה לחבר'ה. אפשר לנות כמה קילו פירות, ולקרוא לזה מסיבת שמפניה ופירות. אני בטוחה שמשהו שמח קרה לכולכם השנה, ואז יש סיבה לחגוג. למשל, אם נולד לכם ילד, או אם הצלחתם להימנע מכך, או שיש לכם יומולדת. כל דבר הולך.

אחרי המסיבה, כשכל האורחים הולכים, אתם ממלאים אמבטיה במים פושרים ורוחפים לתוכה את כל הבקבוקים הריקים, זה כדי לרחוץ אותם היטב ולהוריד מהם המרבקות. אחרי הייבוש הטוטאלי של הבקבוקים, צובעים אותם באותו סוג של צבע שצבענו את הלוח. בהוראות שאני קיבלתי, אמרו שצריך למלא את כל הבקבוקים במים, ולהלביש עליהם את לוח העץ. לפי נסיוני, יותר טוב למלא את ארבעת הבקבוקים הקיצוניים בחול, ואת שאר הבקבוקים במים — שלתוכם אפשר לרחוף פרחים יפים וחגיגיים.

יש לכם שאלה כמו "האם השולחן הזה לא נופל מכל בעיטה מיקרית? התשובה היא: לא. הוא לא נופל. וחוץ מזה, הגיע הזמן להפסיק לבעוט בשולחנות. השאלה הבאה שלכם היא בוודאי: "האם זה לא נורא מסובך לעשות את זה לבד?" התשובה היא: אם אני יכולה, כל אחד יכול.

אז בהצלחה לכם, ולחיים לשמפניה.

דניאלה שמי

דפנה ענבר*, פקידה ב"בנק הפועלים", מסתתרת במעון לנשים מוכות בהרצליה מפני בעלה המכה אותה. היא מספרת על הפחד שבו היא חיה מזה תשע שנים ומספרת על נסיונה להחלץ מהמצב

ראיינה שרית ישי

קצת אחרי החתונה התחיל בעלי להיות אלים. בהתחלה לא ידעתי איך להתמודד עם זה. לא האמנתי שאיתו התחתנתי

הוא היה מרביץ, ואני הייתי מרביצה לו בחזרה. אבל כמה כוח היה לי, לעומתו? הוא היכה אותי ואני הייתי בוכה

התחבאתי כל הלילה בפארק הלאומי עם הילד. לא פחדתי. אני פוחדת רק מבעלי

פחדתי לפתוח את הפה, כי לא ידעתי מה הוא יעשה בשניה הבאה. חייתי לפי מצב־הרוח שלו.

יש בי רגשות של נקמה, לא מפני שבעלי ניצל אותי כל השנים ולא עבד, אלא מפני שהוא ביזה והשפיל אותי

הילד היה כל הזמן מבוהל ובוכה. הוא התחנן שאקח אותו איתי, ושלא אשאר עם אבא שלו

„אני רוצה לחיות בלי מכות!"

דרך למעון לנשים מוכות בהרצליה היתה לנו הרגשה כבדה, לא נעימה. לא ידענו איך נוכל לעמוד לפני אשה שבעלה מכה אותה, שחיה בצל הטרור היומיומי הנורא הזה. אנחנו, הצלמת ענת סרגוסטי ואני, שתי נשים עצמאיות, אדון לזמנן, שתי נשים החיות על פי רצונן והחלטותיהן, נוכל להבין את אשר עובר על אשה המגיעה, ברוב יאושה, למעון שיתן לה מחסה?

המיפגש עם הנשים המוכות היה מזעזע יותר ממה שחשבנו . בלב הרצליה, בבית קטן וזנוח, מתגוררות כיום שמונה נשים עם 14 ילדיהן בתנאי־צפיפות מחרידים, בשני חדרים המלאים מיטות. הגדול בילדים הוא בן 10, הקטן בן חודשיים.

השער נעול, ובמירפסת נמצאות כעת ענת ודליה. הן מכינות ארוחת־עשר לילדים, העסוקים במישחקיה.

דליה פותחת לנו את הדלת. היא אשה נאה, בשנות ה־30 של חייה. היא אומרת שלום, ומפנה אותנו לחדרה של רות רזניק, מנהלת המעון.

רות יושבת בחדרה עם דבורה, צעירה אוסטראלית הנשואה לצעיר ישראלי, הנמצאת במעון עם תינוקה בן חודשיים.

דבורה ממהרת לעזוב את החדר. היא פוחדת מחשיפה עיתונאית, היא גם מסרבת שנצלם את התינוק שלה. היא עדיין בהלם ממה שעבר עליה בחודשים האחרונים. ובנוסף לליידת התינוק שהיא קשה ממילא, ובנוסף לקשיי ההסתגלות לארץ חדשה, נאלצה להתמודד עם בעלה, שהפליא בה מכותיו.

דבורה, שלא כנשים אחרות, ארזה את החפצים והסתלקה מייד כשהתחילו המ־כות. יש לה אולי סיכוי.

אחר כך אנחנו פוגשים את ענת, אשה גדולת־מימדים, הנמצאת במעון עם שלושת ילדיה. ענת, בת קיבוץ בצפון הארץ, ברחה למעון מפחד בעלה, שהוא רוכל ממרכז הארץ.

איך קרה שבת קיבוץ התחתנה עם רוכל?

זה כבר סיפור בפני עצמו. ענת מתחילה לספר, נשנקת בבכי, ומחליטה שהיא לא מוכנה לחשוף את סיפורה בעיתונות. היא מספרת שהוריה הנמצאים עדיין בקיבוץ, מפצירים בה לבוא עם הילדים לקיבוץ. אך היא בטוחה ששם, בקיבוץ, לא ייימצא הפיתרון לבעייתה. היא רוצה למתור את הבעיה בעצמה, לוקחת פסק־זמן במעון,

• שם בדוי, לפי בקשת המרואיינת.

(המשך מעמוד 55)

חושבת, מתייעצת, משוחחת. „אני כבר מרגישה יותר טוב," היא אומרת, ומסכימה שנצלם אותה עם ילדיה על מיטתם הכפולה.

התינוק אוחז בשערותיה, ושני ילדיה הגדולים יותר אוחזים בשימלתה. „אולי אם אני אראה את התמונה הזו בעיתון, אני אבין סוף־סוף את מצבי האמיתי", היא אומרת.

ליאורה מנקה את המקרר. עיניים יפות לליאורה – עיני איילה – וגוף שברירי וקטן. העצב שפוך על פניה, זועק מכל תנועותיה.

ליאורה היא אשה אומללה, שהגיעה למעון בפעם השלישית. בעלה התחיל להכותה כבר ביום השני אחרי החתונה, ומאז, במשך חמש שנים – עד עצם היום הזה – לא פסק. הוא חפץ אותה לשבר־כלי. הוא הרס את חייהם של שני הוריה הזקנים. מפחדה העצום מפניו היא ברחה אל הוריה, אך כשהוא התחיל לחכות גם אותם נמלטה למעון.

לליאורה נדמה שהיא חסרת תיקווה. היא בטוחה שמחוסר־ברירה תחזור אל ביתה

מרואיינת ענבר במעון
כמה שצפוף פה, זה טוב מהבית!"

ואל בעלה האלים. היא בטוחה שאין לה לאן ללכת.

היא הגיעה לכאן אחרי שאושפזה במצב חמור בבית־חולים. בעלה תקף אותה בשוק בשכונת־התיקווה, מקום מגוריהם, חבט בה בראשה והיא אושפזה במחלקה הניאורו־לוגית במשך שבוע ימים, כשהיא מתעלפת ללא הפסק.

כעת היא כאן, עם שני ילדיה. עכשיו היא עוזרת לדליה להכין סלט לארוחת־הצהריים.

דליה היא אשה אינטיליגנטית, משכילה. היא נשואה לאזרח אוסטרי, מכונאי במיק־צועו, וחיה איתו במשך 12 שנים באיטליה. הם הכירו זה את זו, בארץ, נישאו כאן, ואחר כך נסעו לחו"ל. שם החלה מסכת האלימות והצרות.

בעלה של דליה היה מכה אותה ללא רחם, מתעלל בה רוחנית.

היא מספרת, שלא יכלה לצפות בטלוויזיה כרצונה, לא יכלה לישון כרצונה, שלא יכלה להרגיש בביתה מנוחה. היא מספרת איך היתה מנסה לחלום על מחר טוב יותר, ואיך המחר היה חובט בפרצופה.

דליה מספרת על תוקפנות מילולית, על עיניים נפשיים. למשל: בעל החוזר מחע־בודה ורואה שהריצפה מטורקת. ואז, כשהיך על שפתיו, זורק אפר על הריצפה, מלכלך אותה בכוונ. למשל: אחרי שטרחה להכין ארוחת־ערב, הוא חופך את השולחן בטענה, שהאוכל גרוע. למשל: הוא מחבל בכוונה במפת־התחרה היקרה שעל השולחן.

היא מספרת איך הסיוטים האלה גרמו לה להזניח את הבית, איך היא כמעט שיצאה מדעתה, אך ניסתה שוב ושוב לפתוח דף חדש, ללא הצלחה.

דליה חזרה לישראל בתיקווה, כי כאן יהיה טוב יותר, אך המצב הלך ורע. היא הגיעה למעון כשהיא חבולה בכל חלקי־גופה, כשפניה קרועות. לפני שבאה, איים עליה בעלה ברצח, והמישטרה אכן מצאה ברשותו אקדח ומחסנית.

כעת הוא בבית־הסוהר. מה יהיה כשיצא משם? דליה חיה בפחד נוראי מפני בעלה, מפני המחר.

לא רק דליה. כל שמונה הנשים הנמצאות כעת במעון.

הסיפורים בבית הזה מזעזעים. קשה להאמין שאדם יכול לחיות כמו חיה הכלואה בכלוב. האלימות הפיסית, האלימות המינית. הסיפורים על נשים שאולצו באיומי סכין לקיים יחסי־מין עם בעליהן, הסיפורים על נשים שאולצו בחבטות ובמכות רצח להיענות לגברים שלהן, בכל פעם שהתחשק להם, מבלי שלהן עצמן תהיה זכות לצייץ. הסיפורים על נשים שפחדו מהצל של עצמן, שמא חלילה ירגיזו את הבעל ירום הודו – כל אלה מסמרים את השיער.

בין שמונה הנשים הנמצאות במכון, פגשנו את דפנה ענבר, דפנה היא בת 26, אשה נאה מאוד, עובדת כקלדנית ב„בנק הפועלים" ונשואה למוריס ענבר, שאותו היא מגדירה „כלא עובד". מתוך השיחה איתה היא מתגלה כאשה חזקה, המחזירה מילחמה־שערה.

„דפנה," אומרת רות רזניק, „היא אולי היחידה מבין כל הנשים הנמצאות כאן שיש לה סיכוי לצאת מהמצב שהיא נמצאת בו. היא היתה חכמה דייה ולא עשתה יותר מילד אחד לבעלה, שנהג להכות אותה. היא היתה חכמה דייה ועבדה מחוץ לבית.

בחרתי לראיין את דפנה דווקא משום שהיא יוצאת־דופן, דווקא משום שהיא אינה אשה חלשה וכנועה, דווקא משום שהיא אשה חזקה. סיפורה מוכיח, שגם נשים כאלה סובלות לעיתים מדכוי אלים של גבר.

סיפורה גם מוכיח שאפשר לצאת מהמצב הנורא הזה.

■ ■ ■

● איך הכרת את בעלך?

בטיול עם החבר'ה לירושלים. הייתי אז בת 16, הוא היה בן 17.

ההתחלה היתה טובה, והחברות היתה טובה. אז, כשהכרנו, לא היתה לי שום סיבה בעולם להאמין שהעניינים יתגלגלו לאן שהתגלגלו. הייתי תלמידת־תיכון מרמת־גן, הוא היה מתל־אביב. הוא עבר אז בתכשיטים בחנות בריזנגוף.

ההורים שלי התנגדו ליחסים בינינו. אני

יש כאן נשים שהבעל שלהן היה מגיע שיכור, ומכריח, אותן, כשהוא מסריח מאלכוהול, לקיים יחסי־מין. ואם חס־וחלילה הן לא היו מסכימות את רצונם, הוא היה מכניס להן בעיטות ומכות־רצח

ממישפחה אשכנזית, הוא ממישפחה ספרדית. אני פתחתי במרד־ נעורים, והתחלתי לצאת איתו בסתר.

● מדוע הוריך התנגדו ליחסייך איתו?

הם שמעו שהוא ממישפחה לא טובה. אני באה ממישפחה מאוד טובה — אמי היא עקרת־בית ואבי שותף בחברת משאיות. הם רצו בשבילי משהו יותר טוב. אבל אני הייתי מאוהבת במוריס, ולא הסכמתי לשמוע בקול הוריי.

באותו הזמן נכנסתי להריון, והסתרתי את זה. הוא בריוק התגייס לצבא, ואני פחדתי לגלות להוריי שאני בהריון.

● לא חשבת על הפלה?

לא חשבתי על הפלה. רציתי להתחתן איתו, אהבתי אותו מאוד.

הוא ערק מהצבא וישב בכלא. כשאמר לקצין שלו שיש לו חברה בהריון, הוא שוחרר כדי לפתור את הבעייה איתי.

הוריי עדיין לא ידעו שאני בהריון, אז האחיות שלו סיפרו להוריי. כשאבא שלי שמע זאת, אמר שהוא מוכן לכל דבר — רק שלא אתחתן איתו. הוא אפילו הציע שאסע לחו"ל, שאלד את הילד מחוץ לנישואין — רק שלא אתחתן עם מוריס. לא הסכמתי בשום פנים ואופן, ועזבתי את הבית.

בינתיים הייתי בחודשי הריון מתקדמים, ואבא שלי, שפחד מבושות, הסכים לחתונה בתנאי שנתחתן בשקט ברבנות.

וכך היה. התחתנתי במישרד של הרבנות, עם מניין של אנשים. הייתי בת 17. לבשתי שימלה רגילה, לא היו חגיגות ולא היו צלמים. סתם חתונה.

צריך לחוקק חוק נגד נשים, המבטלות חלונות נגד בעליהן במישפרה. אשה חספת מכות־רצח, מגישה תלונה, ואחר־כך בעלה מכריח אותה באיומים לבטל את החלונה

● ואת חלמת להיות כלה בשימלה לבנה, בהינומה ועם המון אורחים ופרחים.

כן, חלמתי כל חיי על שימלה של כלה ועל חתונה באולם, עם הרבה אורחים ותיזמורת. במקום זה היתה לי חתונה מאוד עצובה, מאוד עצובה.

■ ■ ■

● מתי התחיל בעלך לנהוג כלפייך באלימות?

זמן קצר אחרי החתונה, קצת לפני הלידה. הוא נכנס ויצא מהכלא הצבאי, ואני התחלתי לעבוד בתדיראן כפקידה. גרתי אצל ההורים. התחתנתי בספטמבר, ובדצמבר נולד בני, רמי, שנקרא על שם סבא שלי.

● היית בת 17, אשה נשואה לבעל שהוא עריק, ואם לתינוק. איך הסתדרת?

בהתחלה גרתי אצל הוריי, והם עזרו לי. באינסטינקט ידעתי לטפל בתינוק, למרות שהייתי בעצמי תינוקת. אחר כך גרנו בשכירות. בעלי השתחרר מהצבא ושכרנו דירה בסלמה ג', ואז בעצם התחילו הצרות, הוא הכיר עבריינים בשכונה, ואז הוא עשה את העבירה הראשונה שלו. הוא הואשם בסחיטה וקיבל שנה בכלא.

אחרי שנה הוא השתחרר, ועברנו לדירה של עמידר בנווה יהושע. שם גרנובמשך חמש שנים. הוא כל הזמן בגד בי, ולא ניסה אפילו להסתיר את זה.

● גם עכשיו הוא עבריין?

לא, אין לו יותר עבירות. אבל מאז שנשפט, המדור לא הפסיק להטריד ולבוא אלינו הביתה. ערכו אצלנו המון חיפושים, וזה מאוד הטריד אותי.

בינתיים התחלתי לעבוד בבנק ופרנסתי את המישפחה, כי מתוך חצי שנה הוא עבר רק כמה חודשים.

● העבודה בבנק כרוכה בהוכחה שאת אדם ישר. העבודה שבעלך היה בעבר עבריין לא הסריעה לך בעבר דתך?

בבנק ביקשו תעודת־יושר עליי, ואני אדם ישר. מעולם לא עברתי עבירה. מאז שאני עומדת על דעתי, אני עובדת במקומות־עבודה הגונים ומפרנסת בכבוד את ילדיי — וגם את בעלי, כשצריך.

כעת יש לי בעייה: אני רוצה להישאר פה, בהרצליה, או ברעננה. ביקשתי העברה לאחד הסניפים כאן, ובינתיים לא קיבלתי תשובה. אני מאוד מקווה שזה לא בגלל מצבי המישפחתי.

● איך הגעת למעון לנשים מוכות?

הגעתי לכאן לפני חודשיים. במשך חצי שנה בעלי הסתובב עם בחורה שמשתמשת בסמים. היא הטרידה אותי, היא התקיפה אותי, והוא לא הגן עליי. פחדתי להגיד לו מילה, פחדתי שהוא יזרוק עליי משהו.

כשהייתי באה מהעבודה והאוטובוס היה מאחר בחמש דקות, הייתי מתה מפחד, ידעתי שמחכות לי בבית צעקות ומכות. הוא תמיד חיפש תירוצים כדי להתחיל באלימות.

כל הזמן הייתי במתח. פחדתי כל רגע ורגע, שמא תהיה לו סיבה להתחיל איתי. הוא היה נטפל אליי סתם כך, הוא היה אומר: „אה, יש לך מצב־רוח, אה, מה עשית היום?" הוא היה אומר: „שאת שוב מדברת עליי ברחוב את שוב פעם מרכלת עליי? את אף פעם לא מגינה עליי כשאנשים מדברים עלי!"

הוא לא ידע שאף אחד לא ידע על הצרות שיש לי בבית. את הכביסה המלוכלכת השארתי בדלת אמות, לא רציתי שירחמו עליי. אבל הוא תמיד היה מוצא תירוצים כדי לדרדר עליי אם הייתי עם פנים חמוצות, הוא היה אומר" „את תמיד עם פנים של תישעה באב. רק בחוץ את מחייכת, בבית אף פעם את לא מחייכת"! הוא לא הבין שאני חשבתי שאף אחד לא צריך לדעת שיש לי בעיות בבית — לא מפני שאני מתביישת, אלא מפני שלאנשים בימינו אין זמן לצרות של אחרים.

הטרור בבית חגג. אם זו לא היתה אלימות פיסית, זו היתה אלימות מילולית. ואלימות מילולית — אלוהים יודע - הרבה יותר קשה מאלימות פיסית. הבן־אדם פשוט מטריף לך את המוח.

הוא היה מוצא כל מיני דברים, הוא היה ממש מטרטר אותי בהאשמות־שווא. ואם הוא לא הספיק לי, היתה גם החברה שלו, שהיתה מטרידה אותי ב־4 בבוקר, ומספרת לי שהיא בהריון, דורשת שאשיג לה ממנו כסף להפלה.

● לך עצמך יש רק ילד אחד, אחרי תשע שנות נישואין. את ביצעת הפלות?

ארבע הפלות.

● מדוע?

מכיוון שאני לא מטומטמת, הבנתי שאסור לי לעשות ילדים נוספים עם הגבר הזה.

חייתי בשני עולמות: מצד אחד העבודה, שהיתה עולם אחר, אנשים אחרים, בנק גדול, עבודה אחראית במחשבים, אנשים אינטליגנטיים — מצד שני הבית, עם הטרור והבערות שלו.

התחלתי להיות לא יציבה, התחלתי להת־ערער, להתנדנד בין שני העולמות. הבנתי שאני לא אוהבת את החיים בבית. הבנתי שחיים כאלה של דיכוי הם לא בשבילי, וממש שמחתי ללכת לעבודה. וככל ששנאתי יותר להיות בבית, הבנתי שאני לא מוכנה להביא ילדים עם בן־אדם כמו בעלי. הוא לא אבא ולא בעל.

● הוא ידע שביצעת הפלות?

כן.

● והוא הסכים?

כן, אלא שבהפלה האחרונה הוא גילה שכתבתי לוועדה שהוא אלים, והוא כעס. אמרתי לו שאין לי ברירה, אילולא כתבתי שהוא אלים — לא היו מאשרים לי הפלה.

● ביצד התגלגלו הדברים למכות, איך זה היה מתחיל?

זה תמיד היה מתחיל בוויכוח. היו ימים שלא הייתי עונה, והוא היה מדבר, מדבר, מדבר, עד שהיה סותם. היו ימים שלא יכולתי לשתוק על דברים שאמר לי, כי הוא היה אומר לי שקרים איומים, והוא רצה שאאמין בשקרים שלו, ואז, אחרי שהוא היה מדבר, הוא היה מתחיל לקלל. כשגם הקללות לא עזרו, הוא התחיל לשלוח ידיים.

● מה עשית כשהוא היכה אותך?

הייתי מחזירה לו. אלא שלא היה לי הכוח שהיה לו, והייתי מקבלת מכות ובוכה. בשנה האחרונה זה הפך בלתי־נסבל. הייתי חוטפת מכות ובוכה 24 שעות ביממה.

● איפה הוא היכה אותך?

בכל מקום, רק לא בפנים. הוא התבייש שידעו שהוא מכה אותי. פעם אחת הוא היכה אותי בפנים, והיו לי צלליות מתחת לעין. הוא התבייש שאצא לרחוב.

● יש נשים שבעליהן מכים אותן בפנים?

אהה! יש פה מיקרים — שלא תדעי מהצרות שלהן. כשרחל הגיעה לכאן, הפנים שלה היו קרועות. משהו מפחיד. היית צריכה לראות איך דליה הגיעה לכאן — ישמור אלהים.

אני המיקרה הכי־טוב שיש פה במעון, כי אני לא נתתי לו להפוך אותי לסמרטוט. החזרתי, נלחמתי כמה שיכולתי. הוא היה בועט — הייתי בועטת בחזרה; הוא היה זורק — הייתי זורקת בחזרה. אבל כמה כוח יש לו לבדאדם, כמה אפשר לסבול?

● ביצד הגיב הילד על האלימות בבית?

הוא היה מבוהל, הוא בכה כל הזמן. הוא לא היה מדבר איתי על זה, אבל הוא היה מספר לשכנה, הוא היה אומר: „אבא הרביץ לאמא".

כמובן שהיו בעיות עם הילד גם בבית־הספר. יום אחד הצלחתי לשכנע את בעלי לבוא לרבנות. כשחזרנו, הוא התחיל לשבור את הבית, אז עזרתי לו. היתה לי הרגשה שאני עומדת לעזוב את הכל, אז כבר לא היה איכפת לי אם הכל־נהרס — שלא רק הוא יהרוס, שגם אני אהרוס.

כשהילד עלה הביתה וראה את כל החפצים שבורים ואת הבלגאן, הוא הסתלק להורים שלי. הוא הלך ברגל מרחק־הליכה של 25 דקות. הוא היה שבור, הגיע להוריי הרוס לגמרי.

המורה שלו קראה לי לשיחה, וסיפרה לי שהיו לו ימים — אחרי שראה ריב בבית — שהוא לא היה מרוכז, היה אלים בכיתה. בדרך כלל הוא ילד מאוד חברותי, שאף פעם אין איתו בעיות, לא בלימודים ולא עם חברים. אבל בימים כאלה הוא היה כל־כך אלים, שאם מישהו היה נוגע בו בעיפרון, הוא היה מעיף עליו משהו והיה צועק.

המורה ידעה על המצב בבית. כי שיתפתי אותה. חשבתי שטובת הילד דורשת שהיא תדע מה העניינים.

> **אם האוטובוס היה מאחר בחמש דקות, הייתי מתה מפחד. ידעתי שמחכות לי בבית צעקות ומכות, ושהוא יאשים אותי שאני בוגדת בו. בעלי היה מאשימני בכל מיני האשמות דמיוניות. אם הייתי מכחישה, הוא יש־ר היה מרים ידיים**

● ובעבודה ידעו מה עובר עלייך בבית?

עד הבוסים הכי־גדולים. סיפרתי, כי ביקשתי העברה ממישמרות ליום־ עבודה רצוף.

לא יכולתי לעבוד במישמרות, הוא לא שמר לי על הילד, וכשהייתי מגיעה אחרי מישמרת לילה בשעה 2, הוא היה אומר לי שהזדנגבתי בריזינגוף. אם המונית היתה מאחרת, ידעתי שמחכות לי מכות. הוא האשים אותי שאני בוגדת בו גם כשהייתי מאחרת בחמש דקות. זה היה בלתי־נסבל ממש.

● גם חיי־המין שלכם היו מושתתים על אלימות?

הדבר היחיד שהחזיק אותנו כל השנים היו חיי־המין שלנו. דווקא כאן לא היו לי איתו שום בעיות. אבל אני לא דוגמה. יש כאן נשים שיספרו לך איזה מכות הן היו חוטפות מהבעל שלהן, אם לא היו רוצות לקיים יחסי־ מין, איך הבעל שלהן היה מגיע הביתה שיכור ומכריח אותן, כשהוא מסריח מאלכוהול, לקיים איתן יחסי־מין — ואם חס־וחלילה הן לא היו מספקות את הרצון שלו, בדיוק כמו שמתחשק לו, אז אוי ואבוי להן. בעיטות זה הרע במיעוטו — אני מכירה פה בחורה שהבעל שלה היה מקיים איתה יחסי מין באיומים של סכין על הצוואר.

מהבחינה הזאת הייתי בת־מזל. בעלי אף פעם לא כפה עליי יחסי־מין באלימות.

■ ■ ■

● מה היה הקש ששבר את גב־הגמל, מדוע אחרי כל־כך הרבה שנים של אלימות החלטת דווקא בעת לשים לזה קץ והגעת למעון?

בעלי התקשר אליי לעבודה ואמר לי שהוא עצור, ושאבוא מייד הביתה. חזרתי הביתה, והחברה שלו חיכתה לי מתחת לבית. אמרתי לה: אני לא מכירה אותך משום מקום, אל תדברי אליי. היא אמרה לי: „את לא רוצה לתת לו גט ואני ארצח אותך". אמרתי לה: עניין הגט זו הבעיה שלי ושלו.

היא התחילה לאיים. עליתי למעלה, לקחתי את הילד ועליתי לשכנה. היתה לי הרגשה שעומד לקרות משהו. לא ידעתי איך המשוגעת הזאת תגיב.

להגיד את האמת — יכולתי להכות אותה. אבל לא הייתי מוכנה לרדת לרמה שלה.

ישבנו אצל השכנה וראינו טלוויזיה. באמצע דאלאס בא בעלי, ובלי הרבה הקדמות אמר: „גיליתי כמה את זונה"! אמרתי: עד כאן. אומרים לי שאני חייבת לסבול אותך, אומרים לי שגם את הקללות ואת המכות שלך אני חייבת לסבול. אבל מהחברה שלך אני לא חייבת לסבול.

החברה שלו התחילה לצעוק מלמטה: „תרדי זונה, אני ארצח אותך"!

כל הבית שמע את הצעקות שלה. הבן שלי התחיל לבכות: „אמא אל תרדי, אמא אל תרדי"! חשבתי שהיא למטה לבדה. לקחתי את הילד — בפיג'מה ויחף, והתחבאתי מאחורי חומת־הבית. פיתאום שמעתי את בעלי משתולל, והבחורה שלו צועקת: „אל תפתחו לו את הדלת"! הבנתי שהוא חטף קריזה, והחלטתי שאני בורחת, שזהו זה, נמאס לי.

ככה, כשאנחנו כמו שאנחנו, אני והילד היחף בפיג'מה, התחבאנו בפארק הלאומי כל הלילה.

● הילד הבין מה קורה?

הוא ידע שאנחנו בורחים. הוא אמר: „אמא, אל תעני לאבא ולה. אמא, קחי אותי איתך, בואי נברח". הוא ביקש ממני שאקח אותו איתי, כי לפני שנה וחצי ברחתי לבד לשלושה ימים, והשארתי את הילד. בעלי מכר אז את כל הרהיטים, וכשחזרתי מצאתי שנשאר בבית רק הפריג'דר. לא מצאתי את הילד. אחר כך הסתבר לי שבעלי מסר אותו להורים שלי.

אמרתי לילד: אני אקח אותך איתי לכל מקום, אבל תדע לך שאנחנו בורחים ולא חוזרים יותר הביתה אף פעם.

הילד אמר: „בסדר אמא, רק אל תעזבי אותי". פחדתי ללכת בכביש הראשי, כי ידעתי שבעלי יחפש אותי במונית, והחלטתי להתחבא בפארק עד הבוקר. ידעתי שהוא יבוא לחפש אותי אצל ההורים שלי, ולא רציתי לערב אותם. ישבתי כל הלילה על הספסל והילד נרדם.

● לא פחדת להיות לבד בלילה בפארק?

אני לא פוחדת מאף אחד, רק מבעלי. וידעתי שבפארק הוא לא יחפש אותי.

● מה עבר לך בראש כשישבת שם בלילה, עם בנך החצי עירום, על הספסל בפארק?

נקמה, המון נקמה.

נתתי לבעלי המון בחיים. כל ימי חיי עבדתי כדי לפרנס בכבוד את המישפחה, והוא היה כל הזמן מעורב במעצרים. אני שכרתי לו עורכי־דין ועבדתי שלוש מישרות כדי לממן אותם.

הוא היה מלך בבית. שילמתי את הקנס שלו בבית־המישפט, ותמיד נתתי לו כסף. הוא היה מעשן רק תוצרת־חוץ ומתלבש רק תוצרת־חוץ, פחות לא היה נאה לו. כשהוא היה מגיע הביתה לחופשה של 48 שעות, הייתי קונה לו בגדים חדשים כמו מלך.

עברה לי נקמה בראש. לא מפני שהוא ניצל אותי כל השנים ולא עבד, אלא מפני שהוא ביזה אותי והשפיל אותי.

● לאן הלכת מהמאורך?

הגעתי לכאן, למעון לנשים מוכות. נורא פחדתי, וידעתי שהוא יכול למצוא אותי בכל מקום — רק לא כאן. שמעתי על המקום הזה, וידעתי שאין לי ברירה אלא לבוא לכאן.

● מדוע לא הלכת להורייך?

פחדתי לערב אותם. לא רציתי שהוא יטריד אותם. הם מספיק סבלו בגללי.

● בעלך יודע היכן את?

עד לפני כמה ימים הוא לא ידע, הוא חשב שברחתי לחו"ל.

● מי גילה לו?

הילד, הוא כנראה מאוד התגעגע. נתתי לו כסף שיקנה ארטיק, והוא דווקא קנה אסימונים וצילצל לדודה שלו. אבא שלו היה שם, והוא דיבר אתו.

● כעסת על הילד?

איך יכולתי לכעוס? הילד היה בלחץ, והבנתי שהוא רוצה לראות את אבא שלו. הוא קבע להיפגש איתו בשכונה אצל ההורים שלי. הילד הלך אליו ליום של כף.

אמרתי לעובדת הסוציאלית, שהילד יכול לראות את אבא שלו מתי שהוא רוצה, בתנאי שזה לא יפגע בלימודים.

● מה קרה כשבעלך נפגש עם הילד?

הילד סיפר לי רק דבר אחד — שאבא גירש והיכה את החברה שלו.

אני לא מוכנה שהילד יראה מצבים כאלה כי אם זה יימשך — כשיגדל, הוא יהיה בדיוק כמו אביו.

■ ■ ■

● על מה את כועסת עליו יותר מכל?

הוא היה מטריף את דעתי. היה בא הביתה עם סימנים על הצוואר, שצעיף לא יכול לכסות, והיה שואל אותי איפה ביליתי כל הלילה. אם הוא היה מתקשר לעבודה ולא הייתי, הוא היה מכה אותי מכות־רצח כשהייתי חוזרת הביתה.

● מה אמרת לילד כשהלכתם למעון, איך הסברת לו מה המקום הזה?

פשוט. אמרתי לו שאנחנו הולכים למעון לנשים מוכות, ושאם לא יקבלו אותנו פה — אין לנו לאן ללכת. הוא הבין.

● הוא המשיך בלימודיו?

מייד העברתי אותו לבית־ספר קרוב. הוא מאוד חברותי, והיתה לי נחת במסיבת־הסיום לראות איך הוא השתלב.

מאז שהגעתי לפה, עוד לא היכיתי אותו, והיום אני יודעת שהוא היה מקבל מכות ממני בלי סיבה. כעת אני יותר רגועה. יש פה לחץ של נשים, ולכל אחת יש הבעיות שלה. אבל אין מה להשוות את הלחץ הזה ללחץ שהיה לי בבית. כעת אני יודעת, שאני רוצה גט ורוצה להתחיל לחיות מחדש פה באיזור. אני רוצה שקט.

● מה תעשי אם לא תקבלי גט?

אשכור דירה ואבקש צו מניעה והפרדה.

הפעם אני נחושה בהחלטתי לשים לזה סוף. היו לי המון רגעים של משבר, שחשבתי שאני עומדת להשתגע. עד היום אני לא מאמינה שלא הגעתי לגחה.

הגעתי למצב שלא היה איכפת לי שיבגוד בי על ימין ועל שמאל, רק שלא יהיה אלים. אלא שככל שהוא בגד בי יותר, כך הוא הפך יותר אלים, כך הוא היה מרים ידיים על כל דבר.

אני חושבת שזה אבסורד מה שקורה מבחינה חוקית. צריך לשנות את החוק, להגדיל את העונש, לתת עונשים מרתיעים. לדעתי, צריך גם להעניש אשה המבטלת תלונה נגד בעלה, מכיוון שהרבה מאוד נשים מוכות נאלצות באיומי הבעל לבטל את התלונה, מקבלות מכות־רצח מהבעלים שלהן, ואז מתחיל טרור מחודש.

תראי את ליאורה. כמה שנים היא ביטלה תלונות נגד בעלה, עד שהוא פוצץ לה את המוח והיא אושפזה לשבוע ימים בבית־חולים? תראי את דליה. כמה פעמים היא ביטלה תלונות נגד בעלה, עד שהוא קרע לה את הפנים ומצאו אצלו אקדח עם מחסניות?

למה מחכים שאיזה בעל ירצח את אשתו במכות?

● איך את מסבירה את המחד הנורא הזה מפני הבעל?

זהו פחד משתק, זה כמו נחש המהפנט את הטרף שלו. הם, הבעלים, עושים לך שטיפת־מוח של פחד, בדרכי דיכוי והשפלה. את לומדת לחיות עם זה, עד שאת מגיעה לכאן.

כשאת מגיעה למעון, את פיתאום יוצאת ממעגל־חייך, וקולטת שאת יכולה גם בלי אלימות.

אני הבנתי שיש חיים אחרים, מכיוון שעבדתי מחוץ לבית. נשים רבות לא מבינות את זה. הן פוחדות לצאת מהבונקיה המישפחתית, הן פוחדות שלא תתפקדנה בלי המיסגרת שלהן, תהיה רעה ככל שתהיה.

כשהן באות לכאן, למעון, יש להן פסק־זמן לחשוב, ולכן המקום הזה כל־כך חשוב.

דפנה ענבר עם ילדים במעון
„לא רוצה שהבן שלי יראה מכות. שלא יהיה כמו אבא שלו!"

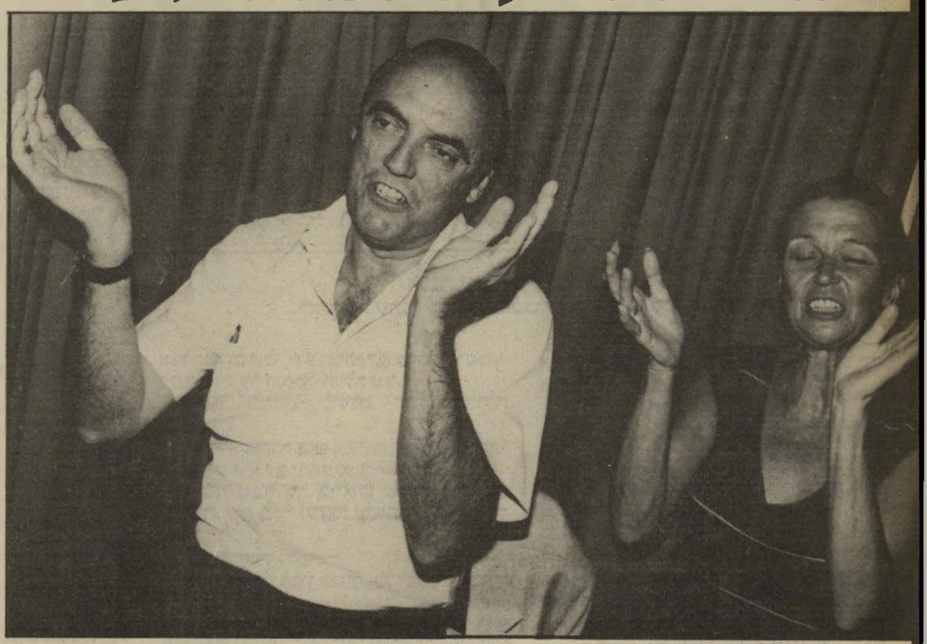
> **אף פעם לא יכולתי לדעת מה יקרה כשאחזור הביתה. לא ידעתי אם יהיה שקט, או שעוד פעם אחטוף מכות**

תינוק בן שנה במעון לנשים מוכות
„הילדים יודעים שאבא יכול לבוא ולהרביץ!"

עירום ברזילי בחופי תל־אביב ★ כולם אוהבים את רחל מרקוס ★ השגרירים לא הופיעו למסיבת־השגרירים

מי יודע אנגלית?

מחיאות כפיים לבן סאלי וסם לוי־איס מוחאים כפיים לבנם, ריצ'ארד, שעזר לסנדרה ג'ונסון לשיר. סאלי עזרה באירגון הערב, הכינה את רשימת ה־מוזמנים למסיבת המושבה הדיפלומטית שבישראל. לואיס היה השגריר היחידי שבא למקום. הוא שוחח ארוכות עם הממונה על השגרירות המצרית מוחמד בסיוני, בעוד נשותיהם עמדו ליד בר המשקאות ושתו.

אמא רוסיה ריצ'ארד לואיס, בנו של השגריר האמריקאי בישראל, שר עם סנדרה ג'ונסון את השיר אמא רוסיה באנגלית. אחרי שסיימו, לחשה סנדרה לריצ'ארד, כי הוא יכול לבקש כל שיר שירצה. אחר־כך עלה לבימה אביו, שגם ניסה כוחו בשיר.

באחד מערבי השבוע הוזמנו למסיבה כל אנשי המושבה הדיפלומטית הדוברים אנגלית. כך בפירוש הוסבר בהזמנה, שעוטרה בהרבה צבע ארום: לדוברי אנגלית בלבד.

קצת קשה היה לפגוש בערב זה בשגרירים. השגריר היחיד לרפואה היה סם לואיס, שבא יחד עם בני־משפחתו. כל השאר היו מוכירים ומוכירות, נספחים ונספחות.

כדוברי אנגלית התגלו במסיבה זו ז'רר ארוו, המוכיר הראשון של שגרירות צרפת, ופלורנס סקרבט, נספחת העיתונות בשגרירות הצרפתית. באו גם מוחמד בסיוני, הממונה על השגרירות המצרית, ואשתו נגוואה.

כל המוכירים והמוכירות באו לעשות הכרה עם הזמרת סנדרה ג'ונסון, ששרה שירים אמריקאים, בלוז וג'אז. היא הופיעה במשך שעה וחצי. אחרי ההרון השלישי, כשלא היה לה עוד כוח לשיר קרא לעברה סם לואיס: "סנדרה, את חייבת לחזור. הז'אקט שלך נמצא פה!"

לואיס עלה לבימה ועזר לסנדרה לשיר. באותה הזדמנות התגלה אצל השגריר הצד הנסתר באישיותו, שהרבה כנראה לא הכירו. לשגריר האמריקאי יש קול ערב.

מארגני הערב התאכזבו לא מעט מכך שלא נכחו בו שגרירים. "אולי איש מהשגרירים אינו יודע אנגלית." ניחם אותם אחד האורחים, "ולכן הם שלחו את נציגיהם, שאינם מתקשים בשפה זו?"

נגד בגין ותאצ'ר

הם יגרמו לאסון! הזמר הברזילאי קייטנו ואלוזו, מסביר אסון שיביאו מרגרט תאצ'ר ומנחם בגין. "חשיר הוא כתב־אישום," אמר.

השבוע נחתו בארץ ארבע זמרים ברזיליים, שחברו יחדיו במיוחד לצורך ההופעה בישראל.

קייטנו ואלוזו הוא זמר שב־1979 נאלץ לגלות מברזיל לפאריס, מסיבות פוליטיות, כי המישטר הצבאי התנכל לו. ב־1972 הוא שב למולדתו, ומאז הוא אחד הזמרים הבולטים בארצו.

ב־1981 אמר ואלוזו בראיון עיתונאי: "תאצ'ר ובגין הם אסון לאנושות כולה." שנה אחרי הצהרתו פרצה מילחמת פוקלנד, וממשלתו של מנחם החליטה לפלוש ללבנון.

השני בחבורה הוא ז'אבאן, שהוא זמר־עם. השלישי הוא ני מאטר גרסי, המופיע על הבימה מעוטר בנוצות, בקרניים ובמסכות, ולעתים קרובות הוא חושף את גופו בעירום, שאמר: "אני מקווה שהמישטרה הישראלית לא תעשה צרות!"

הצלע הנשית היא אלבה ראמילו, שחקנית לשעבר, שכבר הספיקה להשתזף בחופי תל־אביב בעירום מלא. לרגע לא עלה ברעתה שבישראל זה אסור.

כל הכבודה, המלווה ב־56 נגנים, הצטופפה השבוע בבריכת גורדון. האמרגנים ניסו לארגן להם מסיבה ברזילית אמיתית, אבל הם היו עייפים. אלבה וניי באו למסיבה, ערכו היכרות עם כמה זמרים ישראלים, כמו יגאל בשן, אנשי תיסלם ובנזין. ז'אבאן בא מאוחר יותר, התיישב ליד חבריו, שתה בירה וגילה אדישות לקהל שהצטופף ליד שולחנו.

נמר לילה יובל כספין, האופנאי, בא למסיבה שנערכה בבריכת גורדון בתילבושת שתיכנן משאריות כשעל־ידו, כפפה.

תמיד בראזילאים הזמרת אסתר שמיר הכריזה: "אני אוהבת סמבה, והברזיליים תמיד רצויים!"

המסיבה שלא נגמרה

הנכד של אלתרמן נתן, בנה של תירצה אתר, בא לערב שנערך לציון מלאת 45 שנה לפעילותה של רחל מרכוס, סבתו, על הבימה. נתן התרוצץ רוב הערב בין האורחים והקשיב לסיפורים שסיפרו על סבתו. לקראת סוף הערב נרדם על הכיסא. רחל מרכוס אמרה לצלמת: „זה נתן, הנכד שלי, תצלמי אותו."

רומן מהכלא חווה אורטמן הכירה את סמי אלקיים כשעבדה על תפקיד במחזה סורגים בתיאטרון חיפה, והוא היה בין כותלי הכלא. השניים נפגשו, אחר־כך התפתח ביניהם רומן, שסופו בחתונה. רחל ביקשה מחווה שתקרא לפניה את השיר יוחאי, שכתבה בתה, תרצה אתר.

מתנה חנה מרון הגיעה מאוחר, כשכולם כבר ישבו וחיכו להתחלת הערב. המתנה ש־ הגישה לרחל: שיר מאת נתן אלתרמן בשם ערב רחוק.

התרגשות רחל מרכוס אלתרמן מתרגשת כשמשמיעים לכבודה הקלטה של תסכית בשם פעמונים. שהקליטה עם יוסי בנאי.

הכי אוהבים „אני אוהבת את איציק ועופרה ויינגרטן," אמרה רחל. עופרה אמרה: „לא רוצים למכור אותה." רחל הוסיפה: „הם תקוות התיאטרון." קשה להסביר את מהות אהבתם.

לפני שלושה שבועות, במסיבת יום־ההולדת של **אורנה סורת,** התבקשה **רחל** („רוחלה") **מרכוס־אלתרמן** לספר משהו מצחיק מעברה של אורנה. רחל סירבה: „כשאחגוג את היובל שלי, אני אספר סיפורים, אבל היום רק אברך."

באותו אירוע היו נוכחים גם אנשי גלי צה"ל, שהקליטו את התוכנית. לשמע דבריה הם חייכו, הבינו את הרמז שנשלח לעברם.

רחל, כפי שטוענים ידידים, משיגה הכל. כך גם קרה הפעם. אנשי התחנה הצבאית יזמו מייד מסיבה לכבוד רחל, במלאת 45 שנים מאז התחילה להופיע על הבימות.

למסיבה שנערכה לכבודה באו כל השחקנים ששיחקו איתה, מכריה ומוקיריה, כל אוהביה ואהובי־נפשה של רוחלה.

זהריה חריפאי קראה שיר מאת נתן אלתרמן, יוסי בנאי שר לכבודה את השיר את הלילה שלך פעמיים — בגלל תקלות במיקרופון. רחל שמחה על כך מאוד, כי היא אוהבת את השיר.

באה גם **גילה אלמגור,** שסיפרה כי בחדר־השינה שלה תלויה תמונה של מרכוס.

רחל, שבתחילה קיבלה את פני האורחים בכניסה, נכנסה לאולם כשכולם כבר ישבו. היא ישבה בתחילה בשקט והקשיבה. אבל מהר מאוד היא השתלטה על הערב, והתחילה לספר סיפורים מהעבר. „התפקיד הכי לא אהוב עליי היה פילומנה,", אמרה.

אבל לרוב, הרי, יש לה הצלחות. אז איך היא כובשת את הצעירים והזקנים בעיירות־הפיתוח? „אני תמיד במבוכה על הבימה. יום אחד התקשרו אליי שאחליף את **אריה אליאס,** בהופעה לפני תימנים ברמת־השרון. כולם החזירו את הכרטיסים, באולם נשארו איזה 14 איש, וגם הם רצו לראות את דאלאס בטלוויזיה. ממש נלחמתי בזה.

„עשיתי תוכנית כבקשתכם. כשהר־ גשתי שכבשתי אותם, נתתי קטע מפונדק הרוחות. אז כבר הבנתי שאני בבית, שזה ילך טוב."

היא מדברת ומספרת, וכובשת את הבימה. כשמנחה הערב **יעקב אגמון** ניסה להפסיק את שטף־דיבורה, העירה לו: „עוד לא הגיע תורך לדבר, המסיבה עוד לא נגמרה." והמשיכה לספר כלי לחכות לתשובתו.

רחל מרכוס קיבלה הרבה מחמאות. והודתה עליהן בהתרגשות: „זה קצת מוגזם, לא נעים," אמרה. אבל מייד שאלה בתיקווה: „נכון שהערב עוד לא נגמר?"

שיער טבעי הזמר הבראזילי ז'אבאן, שמשך תשומת לב בגלל השיער שמעטר את ראשו, הגיע באיחור, שתה בירה, חייך תיוך ביישני ומיעט להצטלם. כשנמר את הבירה, חזר למלון.

קולנוע צרפתי
סמלים מצוחצחים ויצירות־חובה

אחרי תקופה ארוכה מן הרגיל מחדש מרכז תרבות־צרפת את היוזמה הברוכה של עריכת

ב־יזאנדה ב„תדר בעיר"
אהבה בלתי אפשרית

שבוע המוקדש לקולנוע הצרפתי. השבוע, שייערך במוסיאון תל־אביב, כולל עשרה סרטים חדשים, ואם גם אינו מורכב כולו מיצירות מופת, הוא לפחות יכול לתת מושג מרוייק למרי על מצבו של הקולנוע היום בצרפת.

איזאבל אדג'אני בסרטו של ז'אן בקר „הקיץ הקטלני"
מנות גדושות של מין

אומנם, אין ספק שהקולנוע הצרפתי עובר מזה כמה שנים משבר קשה מאוד. אחרי הרוח הרעננה של הגל החדש, אשר שינתה את הגישה לאמנות השביעית — לא רק בצרפת, אלא בעולם כולו — חזרו רוב היוצרים בצרפת לשיגרה.

אומנם מבחינה מיקצועית הם שולטים היום בציוד העומד לרשותם טוב יותר מאי־פעם, ומבחינה אינטלקטואלית יש להם לא פחות יומרות מכפי שהיו להם בעבר. אלא שנדמה, משום־מה, כי הם לא מצליחים לשלב את שני העניינים הללו ברוך משביעת־רצון, ובמיוחד נראה כאילו הם מתנתקים מן החיים עצמם, כדי להסגר בתוך כל מיני השתקפויות — לעתים סימליות, לעתים דמיוניות — של מה שהחיים היו צריכים להיות, לדעתם.

בין אם מטיילים בתוך עולם הסמלים המצוחצחים והעקרים של ז'אן־ז'אק בנקס (בימאי דיווה, שלקח את עצמו ברצינות בסירטו האחרון חירח באשפתות), או בתוך הפסבדו — רומן השחור של בוב סויים זעם בסימטות, שקצר בצרפת מלוא החופן פרסים. קשה להשתחרר מן הרושם שלכל האנשים האלה אין שום דבר משמעותי לומר.

הקיץ הקטלני. לא כל הסרטים הכלולים בעשיריה המייצגת שתוקרן החל מיום החמישי הקרוב בתל־אביב הם כאלה. אבל כדאי להיות מוכנים לקראת כמה סרטים ממין זה. למשל: הקיץ הקטלני, לפי ספר־המתח של סבסטיאן ז'אפריזו, סרט שהוא כל־כולו שיר־הלל לחושניות הטמונה באיזבל אדג'אני — שחקנית מוכשרת לכל הדעות, המגלה כאן לא רק יכולת דרמאתית אלא גם נתונים המעמידים אותה בשורה אחת עם חתולות־המין המסורתיות של הקולנוע הצרפתי.

אלא שמעבר לכך זהו סרט עשוי בצורה שיגרתית, המדבר על צעירה שרוצה לנקום בגברים שאנסו את אמה לפני 20 שנה, ומשתמשת לשם כך בקסמיה.

דומיניק סאנדה ב„חדר בעיר"
ביקורות מלהיבות

יש בסרט הזה כל הסממנים של הצלחת־קופה. מנות גדושות של מין, עלילה מפותלת עם הפתעות, וכמובן: אדג'אני, היוצרת דמות מרתקת, לכאורה זולה והמונית, למעשה נחושת החלטה ועקשנית.

אבל מבנו של ז'אק בקר, ז'אן, מצפים לקצת יותר תשומת־לב לטבע האנושי, וזה חסר כאן מאוד.

אריק רוהמר במיטבו. קולנוע מסוג שונה לגמרי מציע הבימאי אריק רוהמר, בסירטו האחרון פולין על החוף. לדעת רבים, זהו הסרט הצרפתי הטוב ביותר של השנה, ובין סרטיו של רוהמר — ממחוללי הגל החדש ואחד האינטלקטואלים האמיתיים שפעלו בו — אחד הפשוטים והמשעשעים שבהם.

זהו הפרק השלישי בסידרת „קומדיות ופיתגמים" של רוהמר. כדרכו, גם הפעם הוא מתבונן מקרוב, בפיקחות ובדעה צלולה להפליא, בדרכם של אנשים האוהבים להשלות את עצמם עד כדי כך שהם משוכנעים, כי המציאות אכן נראית כפי שהם היו רוצים שתיראה.

בסיפורו הוא מפגיש הפעם בין פולין, נערה בגיל ההתבגרות, שבאה לבלות חופשה קצרה בעיירת־קייט קטנה ומקסימה, יחד עם קרובת־משפחה צעירה, בלונדינית וזוהרת בשיא פריחתה, ובין נציגי המין הגברי — בני גילים שונים ובני מעמדות חברתיים שונים, המסתובבים סביב השתיים.

בעדינות ובתבונה מופלאה, תוך כדי שיחות שנראות לכאורה בטלות ורגילות לגמרי, מצטיירים בדיוק מופלג לא רק טיפוסים שונים, אלא גם השקפות־עולם מנוגדות. אפשר למצוא

ג'ון־איטון ויין בראיון בלעדי לעדנה פיינרו:

„הלוואי שאבא היה איתנו כאן!"

שחקן ג'ון איטון ויין
כמו קיבוצניק ישראלי

הוא נראה כאחד המתגרבים בקיבוץ. בלי המיבטא האנגלו־סכסי, הייתי אומרת אפילו כמו קיבוצניק ישראלי — חסון ושזוף, עיניו כחולות, תלתלים עד הכתפיים. גידסה משוחזרת של ג'ון ויין הצעיר.

אין זה פלא, כי ג'ון ויין הוא אביו, וג'ון־איטון הוא ויין הצעיר ביותר, (גילם של שיבעה הבנים והבנות יורד מ־48 עד 17, וג'ון איטון הוא האמצעי שבין שלושת האחרונים, מאשתו האחרונה של ויין).

הוא בא מתנשף ונפעם כולו. רק לפני כמה דקות — סיפר — שלפו אותו מהליקופטר, מעל אי קטן, וניסו לשלשל אותו בחבל לסירה. אבל נהגה של סירת המנוע לא הצליח לכוון כראוי, ובכל פעם שרגליו היו כמעט במקום, חמקה הסירה ממנו. בסוף מישהו גילה תושיה, אחז ברגליו והוא נחת בשלום.

אפשר לנחש איפה זה קרה: כמובן, בקאן. בפסטיבל הסרטים ה־33. מה לא עושים כדי לתת עבודה לצלמים?

ג'ון־איטון בן ה־19 היה משועשע. „אני תמיד עושה דברים מטורפים. כך, למעשה, התחילה גם הקריירה שלי. כשחבר שלי, שעבר עם ג'ק לנריס בהפקת האחים בלוז, החליט שאני מתאים ככפיל במידוצ'־המכוניות המסובכים שבסרט. בסרט הזה עבדו עוד שניים מאחיו פטריק ומייקל.

„מאז עשיתי עוד הרבה פעלולים כאלה — רדיפה באופנועים, טיפוס על חבלים, קרבות אגרופים. והאמת היא שהבל כואב לי עכשיו — המרפקים בוערים, הבירכיים כואבות..."

יש לו קריירה קצרה, שבה הספיק הרבה: סידרת טלוויזיה, פעלולים בשלושה סרטים, שאת האחרון בהם סיים רק אתמול, בספרד. סוף־סוף רק לפני שלוש שנים סיים בית־ספר תיכון.

למעשה, לא תיכנן את עתידו הקולנועי, אף שהיה בנו של ויין. „כשכל הילדים כבר ידעו מה יעשו כשיהיו גדולים, אני הייתי ילד של אבא. וכל מה שרצה אבא היה שאגמור את לימודיי. תמיד גרנו רחוק ממרכזה של תעשיית הסרטים, ולא הרגשנו בבית שאבא הוא כוכב גדול. הוא נתן לנו תמיד הרגשה שהוא אבא, עם כל הכרוך בכך: ארוחת־בוקר ביחד, ארוחת־ערב ביחד, שעתיים של שיעור־בית.

„רק מאוחר יותר, כשלמרתי בבית־ספר תיכון, בעת שחלה, עברנו להתגורר בלוס־אנג'לס. גם אז לא תפסתי עד כמה היה חולה, כי מעולם לא התלונן. הוא היה כמו סלע. איש צנוע עם רגליים בארמה. איש גדול. הלוואי שהיה איתנו כאן."

ויין הקטן מדבר בשטף וללא מעצורים. הוא עדיין רעגן וירוק במתן ראיונות. מעניין איך יישמע בעוד כמה פסטיבלים.

בינתיים הוא בטוח שאינו מעוניין לעשות את הסרטים המיסחריים שעושים היום ו„שדיים וישבנים חשופים לא מעניינים אותי." הפרוייקט הבא הוא הצגת תיאטרון.

הוא גר כ־80 קילומטרים מלוס־אנג'לס, בחווה משלו, עם כלבים, רגים ושני מטוסים פרטיים. „כנף, מנוע, כיסא וזנב — לא צריך יותר."

הוא יוצא מן הבית רק כשהוא מוכרח, וסרם ראה את אי־טי בקולנוע. „ללכת לקולנוע אצלנו זה פשוט טירוף. אתה צריך לצאת מן הבית, לעמוד שעתיים בתור כדי להגיע לקופה, ולגלות שכל הכרטיסים אזלו. ואז אתה צריך לבוא שוב למחרת. אני מעדיף לחכות עד שאקבל את אי־טי בהקלטה של וידיאו.

אילו ג'ון ויין היה איתנו — מה היה אומר על כך?

---

* הפקה מחודשת של מצחיקון מאת ניל סיימון. פטריק אחיו יפיק וגון־איטון ישחק. בעתיד היה רוצה לעשות סרטים תיעודיים על הנושאים האהובים עליו: מראות טבע ובעלי־חיים.

בסרט עשיר זה התמודדות עם יחסי־המין, הערכת השאלה אם אפשר לנתק את המין מאהבה, השוואות בין ערכי־מוסר בגילים שונים ובדורות שונים, סוגים שונים של עיוורון־אהבה ומנה הגונה של חרדות ופיקפוקים מצד אנשים שקולים לגמרי, כך לפחות נדמה, ביחס לאישיות וליכולת שלהם לתפקד בחברה.

השמועה אומרת, שיש כוונה לקרוא לסרט הזה בעברית אהבת קיץ. מוטב שלא. שם כזה מתקשר עם ברוק שילדס, עם סיפורים בגוון של מעטפת שוקולד המתרחשים על שפת הים, כאשר העיקר בהם הוא שטח העור החשוף של הכוכבת.

שחקנית אריאל דומבאזל
פרס לרוהמר בברלין

סירטו של רוהמר אינו שייך כלל לקטגוריה הזאת, וכראי שהצופים יידעו לקראת מה הם הולכים. חוץ מזה, מה רע בשם המקוריז

לאבול חול. חסידיו המושבעים של רובר ברסון (הנידון למוות ברח, הכייס, מושט) וראי יקבלו באהבה רבה את סירטו החדש, הכסף (אפשר לתרגם אותו גם הממון). זהו כתב אשמה חד־משמעי נגד החברה הקאפיטליסטית, שבה הערך העליון הוא הממון. הוא מוגש בסגנון הסגפני והמינימליסטי של ברסון, שמכוון את הסיפור ומוביל למסקנות בשרירותיות פסימית הקוסמת למעריציו, אבל מוציאה מן הכלים את כל היתר.

הקולנוע הצרפתי הצעיר מיוצג על־ידי לילה בחוץ — סרט של ז'אק בראל, אשר צולם במצלמת 16 מ"מ ופותח כך, שהגסות והחיספוס של החמר מהווים חלק בלתי־נפרד מן החוויה עצמה. כי מדובר בנתח של חיי־לילה בפאריס — לא חיי הלילה הזוהרים של מועדוני־פאר, ולא גבירה בתוך קיני האינטלקטואלים בגדה השמאלית, אלא פאריס הלילית האפורה, כפי שהיא נראית בעיני נהגת מונית משוחררת

עליז אך לא מותח

אוקטופוסי (תל־אביב, תל־אביב, אנגליה) — שלא יהיו ספקות: הסרט הזה עלה הרבה עשרות מיליוני דולרים. כל פרוטה מן ההשקעה נראית על המסך. וכותבי־בידור, שתוכנן בקפדנות למלא את דרישות־החקתל, יש להניח שלא יאכזב איש. כמו בכל סירטי בונד, יש בו הרבה חתיכות, הרבה פעילות, הרבה אתרים אכזוטיים, הרבה המצאות ובדיחות — ומעט מאוד סיפור. אלא שעוד לפני הרבה שניים זה כנראה הפסיק להטריד את חסידי 007, הצועדים בצייטנות מפליאה לקופת בית־הקולנוע, בכל פעם שחרפתקה חדשה מופיעה באופק.

למען האמת, הצרה עם כל הסרטים האלה טמונה בעיקר בעובדה שהם החלו להיות דומים עד כדי כך, שאי־אפשר עוד להבדיל ביניהם. אילו היו לוקחים את הפתיחה של הסרט הזה, למשל, ומדביקים אותה לסרט אחר, למשל אתה חי פעמיים, איש לא היה מרגיש כלל בהבדל. וכך לגבי כל שאר אפיזודות הנפרדות שמהן בנוי הסרט, היצורות יחד, באורח רופף מאוד, משהו הדומה לעלילה.

הסיפור על גנרל רוסי מושחת (כי אפילו בסירטי בונד כבר לא כל הרוסים מושחתים), שלא רק מתעשר אישית מן האוצרות של מוסיאוני מולדתו, אלא גם מתכנן לסבך את המעצמות במלחמה גרעינית בניגוד לרצונן, נושא את כל הסממנים של שטות מוחלטת. אבל כל עוד זה מאפשר לבונד לנסוע להודו, להתעסק עם אמזונה מוסרנית, לקפץ ממכונית

מוד אדאמס: חתיכה לבונד מיזדקן

לרכבת ולטייל על גגו של מטוס בשחקים — הרי ההגיון של הסיפור הוא בעל חשיבות מישנית בהחלט.

אשר לבונד עצמו — רוג'ר מור מתקרב לגיל שתפקידי אבות הזלמים אותו יותר, וכל העניין הזה של דיוקן ממיסה למיסה וטיולים רגליים ארוכים בתוך הג'ונגל מתישים מדי עבורו. כך זה לפחות נראה, כי בסופו של דבר, רגעי השיא שלו בתפקיד הם אלה שבהם הוא לבוש חליפה מחוקצעת, סועד בנחת, ובעיקר — מחייך אל תוך המצלמה.

ואם מישהו יכסה להיזכר, חמש דקות אחרי שיצא מן הקולנוע, מדוע חייך — יגלה עד מהרה שאין מה לזכור.

חביב אך לא מרתק

בן לוקח בת (אורלי, תל־אביב, ישראל) — סירטה השלישי של מיכל בת־אדם הוא תוצאה ישירה של הסרט הקודם שלה. שם חלכה הגיבורה הראשית, ילדה קטנה, לבלות כמה חודשים בקיבוץ כילדת־חוץ. כאן בגיה כל העלילה כולה סביב אפיזודה זו: ילדה שהוריה הרופאים יוצאים לטפל בפליטים בדרום־מיזרח־אסיה, חיה שנה תמימה כילדת־חוץ בקיבוץ. היא לומדת להתמודד עם חברה, לתפיר אנשים ולהשתגל למציאות שהייתה זרה לה קודם לכן.

הסרט, שלפי עדות הבימאית עצמה משתמש בחרבה חומר אוטוביוגראפי, מנסה לשחזר את החן והתמימות הפשוטה של הילדות בגילים 10־12, מתוך אהבות טהורות ראשונות, קינאה ילדותית בוערת, ושילוב של בת־עיר בתוך שיגרה כפרית.

המבוגרים במיסגרת הזאת הם דמויות שוליות בלבד, וקריצות־העין לעבר שיטות־החינוך שלהם או בילויי הזמן שלהם, הן באמת לא יותר מאשר קריצות עין.

בולטת יותר נוכחותם של הנערים המתבוננים לגיוס. אין ספק שכאן שילבה מיכל בת־אדם חלק נכבד מדעותיה הפרטיות על המצב הפוליטי שבו אנו נתונים. עם העובדה שהסרט נעשה לפני מילחמת־לבנון, בעוד ההערות על עניין הגיוס, על המילחמה ועל המוות המיותר עושים רושם אקטואלי חריף, מוכיחה עד כמה בעיות אלה יסודיות ואינן משתנות אצלנו.

ילדי טירת צבי: עושים הצגה

אולם העובדה שאין בסרט עלילה רצופה אחת, אלא סידרה של פרקים נפרדים על חיי־הילדים, והנסיון של חבימאית לעמוד כל הזמן מן הצד ולהתבונן בילדים, טבלי להתערב במעשיהם, יוצרים בסופו של דבר תוצאה רפה במקצת. הילדים, שנראים טבעיים וחביבים להפליא כשהמצלמה אכן תופסת אותם ללא אזהרה מוקדמת, מסתדדים פחות עם השורות שהם צריכים לומר, כאילו הם כופים על עצמם להגיד — וזה, כמובן, עומד בניגוד גמור לאפקט שצריך להתקבל על המסך.

איזאבל אדג'אני ואלן סושון בסרטו של בכר „הקיץ הקטלני"
מוכשרת וחושנית

יצא בהתקפות מחץ נגד הביקורת, והעימות בין שני הסרטים הפך לפרשה ציבורית.

אבל בסופו של דבר, מי שיצא ברווח מכל הסיפור הוא כמובן בלמונדו, שהכנסות סירטו שברו שיאים. דמי כניסה, נותר בימאי למעוטים.

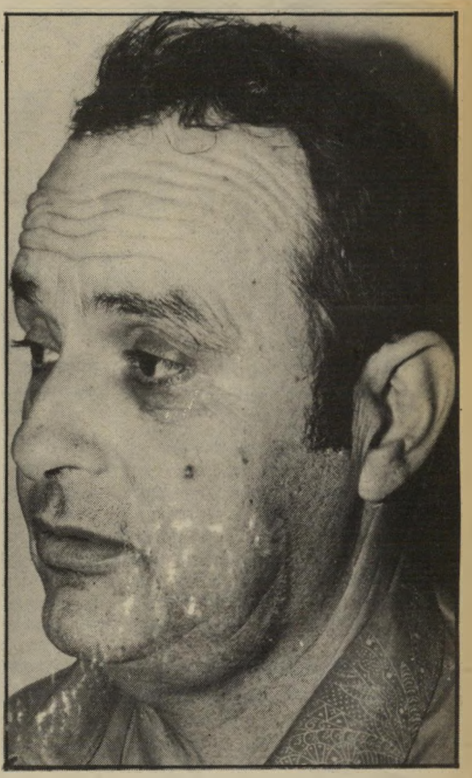
מבין הסרטים האחרים בשבוע הזה, כדאי עוד להזכיר את מסע מוזר של אלן קאוואליה, סרט בן שנתיים, המתאר מערכת יחסים של אב ובתו, המחפשים יחד את עיקבות האם (את הבת מגלמת בתו של הבימאי, קאמי דה קאזאביאנקה). כדאי גם לראות את זיזפה של כריסטופר ראנק, תסריטאי וסופר ידוע (הוא כתב את חשיבותה של אהבה), המביים כאן את סירטו הראשון.

חדריך
חובה לראות

תל אביב — חוזה השרטט, דודס־קאדן, דיינר, קרמר נגד קרמר, טוטסי.
ירושלים — טוטסי.
חיפה — טוטסי.

תל אביב

★★★★ **דודס־קאדן** (גורדון, יפאן) — גורל האדם, כפי שהוא משתקף באוסף של אפיזודות על תושבי שכונת פחונים דמיונית בפרברי כרך לא מוגדר. סרט מרשים של אקירה קורוסאווה.

פרופסור עזרה זוהר:

„לא בדקתי את בן־ציון. הוא לא חולה שלי!"

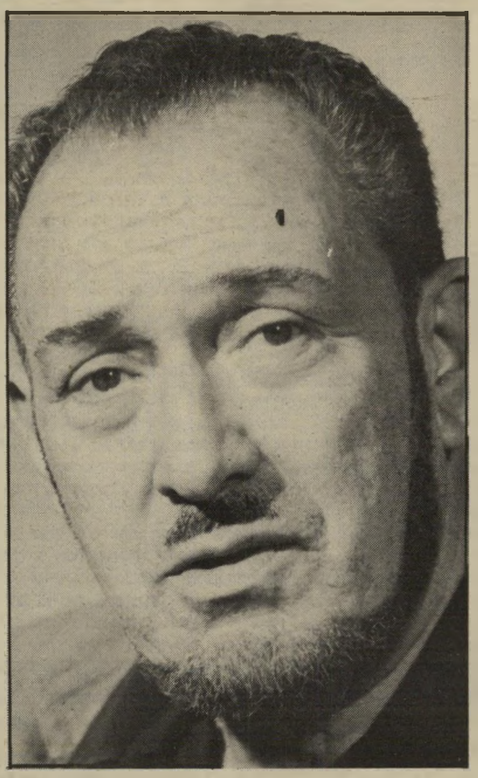
לפני שש שנים שוחרר האסיר יהושע בן־ציון מבית־הסוהר בגלל סיבות רפואיות. אנשים אמרו שימיו ספורים. היו רופאים שהסכימו לאבחנה, היו שהתנגדו לה. אחד הרופאים שבגלל חוות־דעתו שוחרר בן־ציון מהכלא, היה הפרופסור עזרה זוהר. השבוע שאלתי אותו מה הוא אומר היום על החלטתו לפני שש שנים.

הפרטים שלך לא נכונים. אני לא המלצתי לשחרר אותו. אני אמרתי, אז, אחרי שבדקתי אותו, שתחלת־החיים שלו בבית־הסוהר תהיה קטנה יותר מאשר בחוץ. אמרתי שהוא סובל ממחלה קשה.

אגב, לקביעתי זו הסכימו הפרופסור אלקן, שבן־ציון היה מאושפז אצלו 14 פעמים, ד"ר שהין ז"ל ופרופסור ברכה רמות, אחרי שראו את הצילומים של הפאציינט.

● **גם היום הוא נראה לך חולה אנוש?**

אני לא יודע מה קורה איתו עכשיו. מאז לא ברקתי אותו. הוא לא חולה שלי.

ח"כ אברהם מלמד:

„אם יתברר שהיו חוכמות, לא אעבור על כך בשתיקה!"

לפני כמה חדשים, כשהעיסקה הגדולה של מכירת „הבנק הבינלאומי הראשון" עמדה על הפרק, אמר ח"כ אברהם מלמד, שאם ישימו רגל לעיסקה – הוא לא ישתוק. שמו רגל והוא שתק.

בימים אלה נמכרו חלק ממניות הבנק לבנק „דיסקונט", ושאלתי את ח"כ מלמד אם לפי דעתו, מישרד־האוצר נהג כאן מדיניות של איפה ואיפה.

קודם כל, אני רוצה להגיד לך שאז אני אמרתי שאגיב אם יתברר לי שהיו שיקולים פוליטיים בהחלטה שלא למכור את הבנק לבנק המזרחי.

● **ולא היו שיקולים כאלה?**

היו הרבה מאוד שיקולים ענייניים. אבל קשה להגיד שזה היה חופשי לגמרי משיקולים פוליטיים. בכל זאת. על שיקולים שחלקם הגדול ענייניים, אין צורך להגיב.

● **והיום אחרי העיסקה עם „דיסקונט", מה דעתך?**

אני עוד לא יודע את פירטי העיסקה. זה בוודאי יגיע אלי בימים הקרובים, וגם נשאל את בנק־ישראל על סמך מה הוא מאשר עיסקה כזאת.

● **ואם יתברר שהיתה מדיניות של איפה ואיפה?**

אז, כמובן, לא אעבור על זה בשתיקה. אני לא אתן לחוכמות כאלה להתרחש.

משה זנבר:

„אם נבקש הלוואות, התשובה תהיה שלילית!"

זה שמדינת ישראל היא עניה מרודה, כבר כולם יודעים. זה שאנחנו לא מסוגלים להתקיים בלי הלוואות, מענקים ושנור, גם זה כבר ידוע לכולם. אבל השבוע פורסם שקרן המטבע העולמית הכריזה עלינו כלא reliable. זה כבר ניגון חדש, מפחיד, ולא כל־כך מכובד.

פניתי אל משה זנבר, שהיה נגיד בנק־ישראל, ושאלתי אותו אם זו הפעם הראשונה שיש עלינו דעה כזאת בקרן־המטבע.

כן. לפי מיטב זכרוני, זו הפעם הראשונה שחוות הדעת היא שלילית וטוטאלית כל־כך.

● **ביצד זה ישפיע עלינו?**

כל זמן שלא נבקש מהם הלוואות, זה לא ישפיע. ואני מאמין שממשלת ישראל תימנע עכשיו לבקש. אבל אם בשנה הבאה נבקש מהם, ברור שהתשובה תהיה שלילית.

● **אתה רואה שיטה בשיגעון של המדיניות הכלכלית שלנו?**

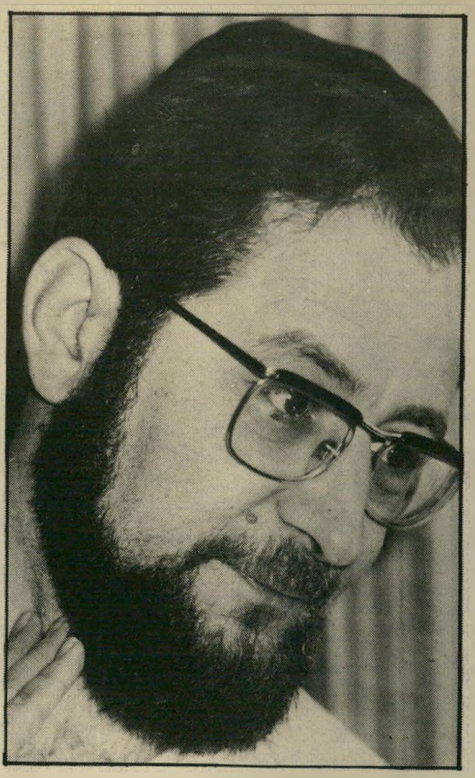
כן, יש שיטה. שיטה לא טובה. ואם לא יעצרו את כרור־השלג הזה, שהולך וגדל עכשיו, יהיה קשה מאוד לעצור אותו בעתיך.

● **יורם ארידור הבטיח השבוע חגיגית, שהוא לא יטיל מיסים חדשים על הציבור. לדעתך, הוא מתכוון לעמוד בהבטחתו?**

צריך להבחין כרגע בין שר־האוצר ומישרד־האוצר. שר־האוצר מבטיח שלא יהיו מיסים חדשים, ואנשי־המיסים של מישרד־האוצר כל הזמן מעלים רעיונות חדשים להטלת מיסים.

לפי דעתי, ארידור רוצה להגיד שהוא לא רוצה להטיל מיסים, ובאותו זמן הוא מאוד מקווה ששרים אחרים ישכנעו אותו שצריך. ברור לו, שהשרים המתנגדים לקצץ מתקציביהם יהיו אותם שילחצו להטלת מיסים, ואז ארידור יגיד: אני ניסיתי לקצץ וזה לא הולך. לוחצים עליי, להטיל מיסים על הציבור.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

הרב ישראל לאו:

„מנחם בגין צריך להידבר עם האדמו"ר מסאטמר!"

אני מודה שקבוצה קטנה של חרדים חמומי־מוח הזורקים אבנים על מכוניות, חוסמים כבישים ומחללים מצבות, עשתה אותי – שלא ברצוני – אנטי־דתית קיצונית.

איני בקיאה בהבדלים הדקים בתוך המחנה הדתי, ולכן כולם אשמים בעיניי. ואולי יותר מהם אשמה מישטרת ישראל, הנוהגת בחרדים בכפפות של משי, ובכך סוללת להם דרך להמשיך בהתפרעויותיהם.

את הרב ישראל לאו אני מכירה היכרות קצרה ושיטחית. בגלל דיעותיו הליבראליות־יחסית, הוא מוכיח לי שאסור לעשות הכללות כאלה. פניתי אליו ושאלתי אותו, אם לפי ההלכה מותר לחלל קברים של יהודים במחאה על חילול קברים עתיקים יותר.

זה חמור שבחמורים. זה אסור בתכלית האיסור. אפילו אם האנשים שעשו זאת נאבקים למען מטרה קדושה, זה עדיין חטא. היהדות פוסלת לחלוטין את הגישה שהמטרה מקדשת את האמצעים.

● גם אתה חושב כמוני, שבהתפרעויות החוזרות ונשנות של החרדים אפשר להאשים גם את השילטונות, שאינם מחמירים בעונשיהם של מבצעי המעשים האלה?

איני יודע פרטים. צריך לדבר על זה עם שר־המישטרה או עם המפכ"ל.

● אתה בוודאי קורא עיתונים, ויודע על זורקי האבנים בשבת. לא שמענו על אף אחד שנענש ממש.

אני מתקומם נגד זורקי האבנים בכל ליבי. זה גם חילול שבת, מלבד פגיעה חמורה במערכת היחסים שבין אדם לחברו, שהם הבסיס של היהדות כולה.

● יש לך רעיון איך לפתור את הבעיה.

צריך לזכור שהציבור החרדי הזה הוא ציבור מאוד ממושמע לאותם שאומרים לו מה לעשות, וצריך להגיע להידברות עם המנהיגים. האדמור מגור, למשל, או אפילו הרב שך, לא מהווים אותוריטה. בחוגים המצומצמים האלה, אלא רק בית־הדין של העדה החרדית, הפועל בהשראת האדמו"ר מסאטמר. שינסו להגיע להידברות איתם.

● מי צריך לנסות?

טדי קולק, יוסף בורג או אפילו מנחם בגין. זו בעיה רצינית.

דוקטור משה רון:

„ניגוח הממשלה אינו מטרה בפני עצמה!"

אנחנו בלבנון יותר משנה. יש הרגשה שחוץ מהיושבים שם בפועל, כולנו שכחנו. נגמרו ההפגנות, נגמרו המחאות, העיתונים מדווחים דיווחים עובדתיים יבשים, „האמהות נגד שתיקה" השתתקו, ואפילו קולו של „שלום עכשיו" לא נשמע עוד. שאלתי את הד"ר משה רון, מפעילי „שלום עכשיו", אם גם הם יצאו לחופש הגדול.

אנחנו ממשיכים לעבוד, אם כי לא תמיד זה מתבטא בהופעות במקומות ציבוריים. בעניין מילחמת־לבנון, נוצר בשבועות האחרונים מצב שחלקים גדולים של הציבור קיבלו למעשה את העמדה של שלום עכשיו, כפי שהיא הוצגה כימעט מראשית המילחמה. כעת מקובל שהמילחמה הזאת היתה מיותרת. לכן זו פסקה מלהיות עמדה „יחודית לתנועת־השלום.

נכון שקיים פיתוי להקצין עמדות, כדי לשמור בבירור על ייחודיות. יש כאן עניין של אחריות. ממשלת־בגין הכניסה אותנו לבוץ הזה, אבל ניגוח הממשלה האומללה הזאת אינו מטרה בפני עצמה. אנחנו עדים לכל מיני התארגנויות ספונטניות של אנשים שאינם שייכים לשלום עכשיו, כמו התופעה של החיילים שבאים להפגין ליד ביתו של ראש־הממשלה, לפני שהם עולים לשרת בלבנון.

● מה, למעשה, אתם יכולים לעשות עכשיו? הרי ארצות־הברית לוחצת יותר טוב מכם?

אי־אפשר — ולא צריך — להביא 200 אלף איש לכיכר בכל חודש. אנחנו בעיקר נערכים עכשיו לפעולות חינוכיות והסברתיות לטווח יותר ארוך, בעיקר בעניניי נוער ושכונות.

● מה יהיה על „שלום עכשיו" בשנעזוב את לבנון?

אף אחד לא מאמין שבזה יסתיים המאבק על השלום. כל בר־דעת יודע שהמאבק האמיתי והקשה ביותר יהיה על אופי ההסדרים בגדה. ממשלת־הליכוד פלשה ללבנון כדי להילחם על הגדה. קשה להניח שכישלונה שם ירפה את ידיה אחת ולתמיד.

אבי טולדנו:

„סיפור של תקופה דרך סיפור חיי!"

מיצרך חדש בשוק־הבידור הישראלי הוא, ללא ספק, תוכניתו החדשה של אבי טולדנו, שהיא מין תוכנית בידור אוטוביוגרפית. טולדנו ישיר ויספר על ילדותו, על חייו במארוקו, על עלייתו ארצה, על קליטתו בקיבוץ ועל חייו היום.

שאלתי את אבי טולדנו מדוע צריך לגייס לתוכנית בידור חשיפה אישית.

זו לא ממש חשיפה. זה סיפור חיי, שהיו מעניינים מאוד: ילדותי בגטו של קזבלנקה, הצטרפותי להשומר־הצעיר במחתרת, איך בגיל 15 זייפתי חתימה של אבי וברחתי ארצה.

אבל המטרה היא לא רק לספר סיפורים על עצמי, אלא בעיקר לספר סיפורה של תקופה בעיניים שלי, דרך סיפור חיי.

● יורם טהרלב כותב לך את הטכסטים. האם יורם, שנולד בקיבוץ יגור, מסוגל להבין ולהרגיש חוויה של ילד יהודי בגטו של קזבלנקה?

לפי דעתי, הנושא הוא אוניברסאלי. אני בטוח שהרבה דברים בהרגשה של ילד יהודי בקזבלנקה היו משותפים לילד יהודי בעיירה במיזרח אירופה, ואפילו לילד יהודי בקיבוץ יגור.

בחרתי ביורם, כי הוא כותב יפה והוא רגיש, ונדמה לי שהצלחתי להעביר אליו הרגשות שלי, שאחר כך חוזרות אליי מנוסחות היטב.

● זה לא קצת מוקדם בגילך לעשות סיכומי־ביניים כאלה?

זה לא סיכום. אני רק מספר על עצמי, כמו שביאליק או טשרניחובסקי היו מספרים על עצמם ועל ילדותם.

דניאלה שמי

ישראלית בצינה ציטה

לפני שנתיים גילה בטיול מלכות־המים לכרתים, שאורגן על־ידי העולם הזה, בחברת מחזרה היווני. היא היתה אז נערה גבוהת־קומה, גמלונית משהו. כיום היא לבושה על־פי האופנה האחרונה, מדברת איטלקית וחולמת להיות כוכבת־קולנוע.

הגוף כדי לזכות בגוף חטוב הסירה גילה קילוגרמים ניכרים ממישקלה. היא מתעמלת באופן סדיר, ויודעת כי גופה החטוב הוא אחד מכרטיסי־הכניסה שלה לעולם־הזוהר והקולנוע האיטלקי.

שהיא הגיעה לתחרות מלכת־המים לשנת 1981, היא היתה נערה גבוהה וגמלונית משהו. שיערה היה שחור והיא היתה המועמדת מספר 13. המועמדת מספר 13, למי שאינו יודע, אינה משתתפת בתחרות. היא על תקן של „סטנד ביי", המשתלבת בתחרות רק אם וקורית תקלה ואחת המועמדות נושרת. גילה אמנם השתתפה בכל האירועים שסבבו את התחרות, היא קיבלה מתנות, ייעוץ באיפור ובגדים, אך לא השתתפה בתחרויות שהתקיימו בכל הארץ.

היה משהו בנערה הכהה ובעלת המראה הלא ווהר כמיוחד. מין איכות של נמרה הדרוכה לקרב, שכבש את ליבי המארגנים. אך את הנעשה לא ניתן היה להשיב. היה ברור כי גילה לא תעלה לשלב הגמר.

12 המועמדות עמדו להתחרות על תואר הנכסף בהיכל־התרבות. הלילה הגדול הגיע, וכמוסכם הגיעה אל היכל גם גילה גולשני מקרית־שלום בתל־אביב. היה עצוב לראות את גילה רושבת מאחורי הקלעים ומביטה בכל המועמדות מתכוננות, מסתרקות ומתרגשות.

גילה לא הוציאה הגה מפיה. היא היתה מועמדת מיספר 13, ובניגוד לרבית האנשים לא האמינה אף לרגע שהמספר שלה חסר מזל. בשלב מסויים אמרה לכתבת העולם הזה כי העובדה שהיא משתתפת בתחרות מעין זו היא כשלעצמה הישג. אם לא תתחרה על התואר הנכסף, הסבירה שהיא צוברת מספק אותה. היא לא אמרה מילה אחת רעה על הפגנות של שימחה לאיד ומצד כמה מהמועמדות כלפיה.

לפתע, ממש ברגע האחרון, נודע כי אחת המועמדות אינה יכולה להגיע להיכל־התרבות. גילה לא התנפלה על בגדי־הים שבו פתחו המועמדות את הערב. היא חיכתה בצד, על הספסל, ורק כאשר ניגשה אליה מארגנת התחרות קמה ממקומה, נשקה לחבר הצמוד שלה, שישב לידה, ולבשה את בגדי־הים. כשהיא עלתה על הבימה באותו ערב, היה ברור שהיא חוגגת את ניצחונה הפרטי.

מה שהיה מדהים כל־כך, היתה העובדה כי למרות שלא ידעה מראש כי תככב באותו ערב על בימת היכל־התרבות, הזמינה גילה להיכל את כל בני משפחתה וגם צלם צמוד, שצילם אותה מכל הזוויות. היא את שלה עשתה ועל הצד הטוב ביותר.

מסמכי הטיול

אך־כך, כשנסעו המועמדות לכרתים שביוון, גילתה גילה גולשני מיהי המלכה האמיתית. תוך פרק זמן קצר ביותר היא גנבה את ההצגה מהמלכה, מסגניותיה ומיתר המועמדות. היא הפכה למסמר הטיול כולו. גילה גולשני היתה בכל מקום. היא היתה הרוח החיה בטברנה שבאגיוס ניקולאיוס, כשהיא משגעת את היוונים בריקוד סירטאקי וגורפת מחיאות־כפיים סוערות. היא עוררה את הערצתו של אחד מעשירי האי, ששלח למחרת היום לחדרה שבמלון מינוס פאלאס 12 שושנים. היא הטריפה צוות דוגמנים אמריקאי, שדיגמן לירחון־אופנה יוקרתי, הצליחה להוציא את האמריקאים מכליהם, גררה אותם לטיול יאכטה מפואר לאי־המצורעים הסמוך, כשהיא מצרפת אליה כמה מידידותיה הדוגמניות.

יום אחד היתה צריכה להגיע לאחד הבארים של בתי־המלון הפזורים באי. באותו יום היא הצליחה לארגן, שהיא וכמה מחברותיה המועמדות, יהיו אורחות־הכבוד של מועדון־הלילה היווני. היא רק שכחה לארגן גם תחבורה. „אין בעיות בנות," היא אמרה, ירדה אל הכביש הראשי, ותוך שנייה עצרה שלוש מכוניות שלקחו את הנערות למחוז חפצן. באחת המכוניות, מרצדס מפוארת, נהג אלכסנדרוס. תתיך יווני צעיר, בנו של אחד מעשירי כרתים. הוא התאהב בגילה ומאז ועד לתום הטיול הוא חיזר אחריה בלהט יווני. היא מספרת שהיא נמצאת עד היום בקשר עם אותו צעיר יווני, ושהוא אינו חדל להציע לה נישואין.

גילה היתה בכל מקום: במסיבות, בטיולים, באירועים. מרכזת־המלון עבדה רק למענה. היא קיבלה טלפונים מכל העולם. החבר שלה מגרמניה, החבר שלה מישראל, החבר שלה מניו־יורק — כולם היו על הקו ולה עוד היה זמן להעניק מתשומת לבה לחברותיה המועמדות, לפרגן, ליישר הדורים, לדאוג לבילויים. היה ברור לכל מי שהכיר את גילה גולשני בטיול מלכות־המים לכרתים, שהיא עוד תגיע רחוק.

והיא אמנם הגיעה, שנתיים אחרי אותו טיול מפורסם.

האיטלקים התאהבו

כשהיא נבנסה בשבוע שעבר למערכת העולם הזה, קשה היה להכיר את הצעירה מכרתים. היתה זו

בטורי הרכילות גילה גולשני־גולן נמצאת ברומא רק שנה, וכבר כותבים עליה בטורי הרכילות. האיטלקים מתלהבים מאוד מהעובדה שהיתה סמלת בצה"ל. משמאל: גילה גולשני־גולן בכרתים, עם מלכות־המים ודוגמנים אמריקאים.

השבוע בתל־אביב

גילה גולשני־גולן על שפת הים בתל־אביב. היא נסעה מכאן לפני שנתיים והתארסה לגרמני. כעבור שנה שבה לישראל ונסעה לרומא. כעת יש לה חבר איטלקי שהוא אמורגן־בידור, אך טוענת שהחתונה היא בסוף רשימת תוכניותיה.

הפעם צעירה מרהימה ביופייה, בעלת גוף חטוב ורגליים שאין להן סוף, שיער שחור ארוך ומתולתל, אף קטן וסולד שזכה לטיפול אצל מנתח פלאסטי. היא היתה לבושה בבגדים אופנתיים שנרכשו בחנויות־היוקרה שבפיאצה דה־ספאניה ברומא, והיא הפכה למה שמכונה „סופיסטיקייטד."

גילה גולשני נסעה מייד אחרי תחרות־המים לגרמניה, שם התגוררה במשך כשנה. היא לא אהבה את הגרמנים, לא אהבה את השפה, ולא הצליחה להשתלב בעבודה. בגיל 22 היה ברור לה שאין לה מה לחפש בגרמניה. היא חזרה לישראל, לבית הוריה שבקריית־שלום. אביה, פועל־תחזוקה בדואר ואמה, עקרת־בית נחושה בדעתה לעשות משהו עם עצמה. היא נסעה למסע־קניות ברומא, והגיעה לאחת המיספרות הידועות בעיר, איזארגאסי שמה. בעל־המיספרה, שהוא גם איש־חברה ידוע ברומא, ניגש אליה וביקש ממנה להצטלם לכתבת־אופנה על המיספרה שלו. היא הסכימה ואז נפתחו לפניה השערים.

ראשית היא ביטלה את אירוסיה עם חברה הגרמני, שעדיין חלם שהיא תשוב אליו. שנית היא נרשמה לבית־ספר, ולמדה תוך שלושה חודשים איטלקית. כיום היא שולטת בשפה כאיטלקיה מלידה. אז היא גם הלכה להירשם אצל סוכן, ששלח אותה לצלמת אמריקאית ידועה, כדי שתארגן עבורה תיק עבודה.

מדרגות לצמרת

גילה גולשני־גולן חולמת להגיע אל צמרת עולם־הקולנוע האיטלקי, ואולי לתפוס את מקומה של דליה לביא, הישראלית הנחשבת שם עדיין לכוכב.

האיטלקים, היא מספרת, אוהבים אותה. היא קיבלה עבודה בסירטי פירסומת ובסירטי טלוויזיה. זה עתה סיימה תפקיד בסרט־טלוויזיה איטלקי על חיה של הנסיכה הספרדייה איזבלה מורה. היא עושה תפקידים קטנים כל הזמן, ובאולפני צ'ינה צ'יטה כבר מכירים את הצעירה הישראלית חדת־הלשון. היא מספרת כי ממש בימים אלה ויתרה על תפקיד ראשי בסרט קליאופטרה, כי נדרשו ממנה סצינות אירוטיות: „יש עירום ויש עירום," היא מסבירה. את ה„יש עירום השני היא סירבה לבצע, למרות שלדבריה הוצע לה שכר נאה תמורת התפקיד.

גילה מספרת כי העירום הוא בעייתה הגדולה ביותר בקולנוע האיטלקי. היא מסרבת להשתתף בסרטים מן הסוג האירוטי, ומפסידה גם כסף רב וגם תפקידים טובים. אך בשלב זה היא שומרת על עקרונותיה, והסוכן שלה יודע כי יש להשיב בלא לכל הצעה מסוג זה. לעומת זאת, היא מספרת כי באוגוסט היא עומדת לככב בסרט חדש למולו של לינו באמפי, שחקן איטלקי שהיא מעידה עליו שהוא מאוד ידוע באיטליה.

אבל הכוכב בהא הידיעה בכל מה ששייך לישראליות היא עדיין דליה לביא. גילה מספרת שכל מי ששומע שהיא ישראלית, שואל אותה אם היא מכירה את דליה לביא.

ברגע שבו נכנסה גילה אל חדרו של הסוכן שלה, הוא הודיע לה כי עליה לשנות את שמה מגולשני לגולן. גילה כמעט בלעה את הלשון. מסתבר כי גולן הפך לשם ישראלי מפורסם, ושמה של גילה גולשני באיטליה הוא מאז גילה גולן.

אך היא אינה רוצה לדבר רק על קולנוע וחיי־זוהר. היא רוצה לדבר על פוליטיקה, ומבקשת שנכתוב שהיא מתנגדת למילחמת־הלבנון ושהיא הגיעה לישראל מפני שאחד מחבריה הטובים ביותר, אריה ממו, נפל במילחמה. באיטליה היא מקבלת תמיכה להתנגדותה למילחמה מכל חבריה שם.

חוץ מזה היא אוהבת בגדים ושונאת כשמדברים איתה על חתונה. את הוריה הרגיעה כשהזמינה אותם לרומא, והם ראו את אורח חייה שם ופגשו את חבריה לעבודה. „הבעיה שלי היא שכל הזמן לוחצים עלי להתחתן עם החבר שלי. הם לא מבינים שחתונה זה הדבר האחרון בסולם העדיפויות שלי כעת. הם צריכים להבין שאחרי שהשקעתי כל־כך הרבה בקאריירה שלי, חתונה יכולה להרוס את הכל," היא אומרת ומעיפה תלתל שחור המסתיר את עיניה.

יש לה הרגשה שהיא עומדת להגיע רחוק. תמונות שלה מתפרסמות לעיתים מזומנות במדורי הרכילות, וכשפתחו את מועדון־הלילה הנודע טברנה פלאביה, מכל יפהפיות רומא בחרו דווקא בה ופירסמו את תמונתה כשהיא רוקדת בעתון. האיטלקים עדיין מתלהבים מהעובדה שהיא היתה סמלת בצה"ל, ותמונה שלה במדים עומדת להתפרסם על שערו של מגזין איטלקי.

כשהיא בארץ היא מתגוררת במלון הילטון, אך מבקרת יום יום בבית הוריה. את תחרות מלכת־המים היא זוכרת לטובה. היא טוענת שהתחרות נתנה לה רחיפה להבין שעתידה בעולם־הזוהר. היא חוזרת לרומא לנסות ולהצליח בסרטים האיטלקיים, וכל מי שמכיר אותה מקרוב יודע שכשגילה מסתערת על היעד, היא גם כובשת אותו.

הנמרה

גילה גולשני בתנוחה של נמרה. אחת מתכונותיה הבולטות הן הישיבה בפינה וחציפה לשעת כושר. היא לא מת־ייאשת. כשהיא לא מצליחה, היא מנסה שוב ושוב. בבית חוריה שבקריית־שלום בתל־אביב רוצים שהיא תתחתן. אביה, פועל־תחזוקה בדואר, ואמה, עקרת־בית, מקווים שגילה תחזור לישראל בחברת בעל. הקריירה הקולנועית שלה פחות מעניינת אותם. מימין: גילה בחוף גורדון.

שמחו לבואה. לגילה עוד שתי אחיות צעירות ממנה, והמישפחה, יוצאת פרס, מעריצה את הבת הבכורה.

אך הבת הבכורה ידעה שבקריית־שלום לא תמצא את עתידה. היא היתה

רצח אים המערות

(המשך מעמוד 45)

בראש השולחן, שעליו אכלנו בפעם שעברה את הכאפה, ישב הנשיא, לבוש חליפה בהירה ועניבה ציבעונית.

אך הפעם ישבו משני צידיו שני שופטים נוספים. היו אלה סלאח נזל, גבר רזה בהיר־שיער, שהתמנה כשופט מחוזי רק לפני שנתיים, קורם לכן היה התובע־המחוזי. השופט השני שהוצג בפנינו כמומחה גדול הפלילים היה עזמי טנג'ר. שני השופטים למדו מישפטים בדמשק.

בבתי־המישפט של הגדה שלוש השפות הרשמיות הן ערבית, עברית ואנגלית. אולם איש מהשופטים לא דיבר עברית, ורק הנשיא שלט היטב באנגלית. כדי להבין את עדותו של ד"ר בלוך, הוזמן השוטר המשופם והוא תירגם אותה לשופטים מעברית.

שופטי שכם אינם יכולים להחיר לצלם באולם המישפט — המ'משל אסר עליהם

הנשיא הכריז בערבית, כי אנואר נסאר נאשם ברצח הזקן אברג'מוס, וד"ר בלוך הסביר, מדוע היתה צפירת־המוות קטנה והשינויים בגופה חלשים. מפעם לפעם הצביע ד"ר בלוך על צילומים שעשו אנשיו במקום המיקרה, אך התובע לא ביקש לצרפם אל התיק והשופטים רק תקעו בהם מבט משועמם מרחוק.

ד"ר בלוך הסביר כי הפצעים בראש המנוח היו שיטחיים מאוד, ולא גרמו אפילו לשברים בגולגולת. הנשיא שאל אם פצעים אלה יכלו להיגרם מהאבנים מגואלות הדם שנמצאו ליד המערה, ואשר שכבו עטופות בשקית נייר חום על רצפת בית־המישפט. ד"ר בלוך הסכים כי אבנים אלה יכלו לגרום לפצעי הקרע בראש, וגם לשבירת עצמות החזה, אם הטיחו אותן בכוח רב והלמו בגופו של המנוח.

הרופא הסביר, כי אחרי המוות הפשיט הרוצח את הגופה מכל בגדיה, גרר אותה בחזרה לתוך המערה והניח אותה מכוסה בשמיכה על ריצפת המערה. הוא נעל את דלת המערה מבחוץ והסתלק מהמקום.

לתובע היתה רק שאלה אחת בתום עדותו של הרופא. הוא ביקש לדעת כמה ימים עברו עד הבדיקה הפאתולוגית מאז נפטר הקורבן. ד"ר בלוך אמר, כי המוות נגרם ארבעה־חמישה ימים לפני הבדיקה.

השופטים הודו לרופא על עדותו ואמרו לו כי הוא סיים את תפקידו. אז שאלו השופטים את הנאשם מדוע רצח את הזקן. הוא חזר על דבריו כי היה סיכסוך ביניהם, מכיוון שהזקן גרם לכליאתו בבית־סוהר לפני שנים אחדות.

תוך דקות ספורות הקריא הנשיא את פסק־הדין, שמצא את הנאשם אשם ברצח הישיש. מייד אחר כך גזר עליו מאסר־עולם.

השוטרים הוציאו את הנאשם מן הלישכה אל המיסדרון, והכניסו נאשם אחר ללישכה. במיסדרון הכבידו שוב על רגליו של הצעיר בשלשלות־ברזל ושמו אזיקים על ידיו. הוא עמד בפינה והקיש שאון באזיקיו.

מאחר שלא הותר לנו לצלמו, נתנו בו מבט אחרון. הוא נראה צעיר ואבוד, לבדו בין השוטרים הכרסתנים.

מישפט רצח הזקן הסתיים בתוך רבע שעה.

אילנה אלון ■

הכיבוש הזוחל

(המשך מעמוד 32)

ישיבת בעלז יושבים על כביש שהוא פתוח בשבת. אפילו הרבי מבעלז עצמו מתגורר ברחוב זה. פעם, לפני שנים רבות, סיפר בחור־ישיבת־בעלז, רצו חסידי בעלז בתל־אביב לסגור רחוב לתנועה בשבת. הם פנו לרבי שלהם, שיתן את אישורו לבקשה. הרבי אמר להם: „אם תגידו להנהג שכאן אסור לנסוע בשבת, הוא יחשוב שברחוב שאינו סגור, מותר לנסוע."

הרחוב לא נסגר.

החרדים לא מבינים, אומר אישׁ־בעלז, מדוע כשיהודי צועק שאבעס!" זה לא בסדר, וכשמפגיני שלום עכשיו צועקים סיסמות — זו דמוקרטיה.

בגיבעת־שאול, הם מספרים, גרים חרדים כבר 30 שנה על הכביש הראשי ירושלים תל־אביב. שם לא נזרקה אף לא אבן אחת במשך כל השנים. מדוע? מכיוון שהחרדים הגיעו אל הכביש. הכביש היה קיים לפני הקמת השכונה, וזה המצב הקיים, שאותו הם מפירים.

גם לחרדים טענות נגד אוזלת־יד של המישטרה. בחור מישיבת בעלז נדקר לפני כמה שבועות וכמעט מת. עד היום לא נעצר איש.

שבועיים אחרי כן התנכלו לשני בחורי־ישיבה ברחוב. התפתחה מהומה. הגיעה המישטרה ועצרה רק חרדים — אף לא חילוני אחד. הם טוענים, שהשוטרים נמצאים מראש בצד החילוני של המיתרס, מכיוון שהם חילוניים בעצמם. הם טוענים, כי במישטרה לא מייחסים תשומת־לב מספקת לתביעותיהם.

לפני כשלושה שבועות נזרק רימון גאז אל תוך חצרו של הרבי מבעלז. הרב הוציא מיד מיכתב הרגעה אל חסידיו, שבו ביקש מהם לא לנקוט פעולות של נקמה. הוא רצה להרגיע את הרוחות.

העיתונים החרדיים המופיעים בירושלים מקדישים מקום רב לכתבות בנושא מילחמת החילוניים בחרדים. בשבועון העדה (ביטאונה של קהילת סאטמאר) נכתב במאמר המערכת: „המאורעות הקשים בשכונת מקור־ברוך והסביבה בשבועות האחרונים, כאשר המתח בשכונה בין „רתיים" ל„חילוניים" הגיע לשיאים חדשים, וכאשר בחורי־ישיבה באיזור נפלו קורבן בידיהם הבריוניות של פרחחים חילוניים מקומיים, אשר עשו בהם שפטים נוראיים, יש בהם כדי לפקוח עיניים עיוורות רבות כדי ללמד את כולנו רוב לקח."

בשבועון המחנה החרדי (ביטאונה של קהילת בעלז) נכתב, אחרי זריקת הרימון על ביתו של האדמו"ר מבעלז: „מה שקרה השבוע חייב להועיק כל אשר לב יהודי פועם בחזהו, משום שמכאן ועד למילחמת אחים הדרך קצרה ביותר. בעצם זוהי מילחמה חד־צדדית של בריונים מוסתים נגד היהדות החרדית והדתית כולה... הפוליטיקאים, אשר שינאת הדת היא דגלם מהתיקשורת העויינת ברובה, הם אלו שזרעו את השינאה שהניבה פרי באושים."

המילחמה בין החרדים והחילוניים קיבלה בשבועות האחרונים מימד אלים. אין ספק שזוהי בעייה עירונית חמורה בירושלים, אשר מחולקת כרגע לשלושה חלקים עיקריים: החלק החרדי, החלק הערבי והחלק החילוני.

אם בעייה זו לא תיפתר בדרך של תיכנון עירוני כולל, לא ירחק היום שכל תושביה החילוניים של ירושלים יאלצו לעזוב את השכונות הישנות במרכז העיר ולעבור אל פרבריה, בעוד התושבים החרדרים יתפסו את מקומם באיזורים אלה, וכך תהפוך לאט־לאט ירושלים המקורית לעיר חרדית, שכל רחובותיה סגורים בשבתות ובחגים, שבחנויותיה מוכרים רק מזון כשר למהדרין, ואשה במיכנסיים — או חלילה, בחצאית מיני — לא תוכל להסתובב באופן חופשי ברחובותיה.

עזת סרגוסטי ■

במדינה

באר־שבע

תפילה במיסגד הסגת גבול

„המיסגד הוא מוסיאון ולא בית־תפילה," קבעו השוטרים ועצרו את הבדווים

קולו של המואזין נשמע מעל גן־העיר. הקול שקרא לתפילה נישא לכל עבר ממיגדל המיסגד הבדווי, שהפך למוסיאון העיר באר־שבע.

אלברט אטל, שומר המוסיאון, הזעיק מייד את המישטרה: „קבוצה של בדווים נכנסה מבלי לשלם והם מתפללים." התלונן נרגש. „המואזין עלה למיגדל, הם מתפללים — תבואו מייד!"

השוטרים בלבוש אזרחי פרצו לתוך המיסגד שהפך מוסיאון, ודרשו מהמת־פללים להתלוות עימם לתחנת המיש־טרה.

תישעה הבדואים התעקשו לסיים את התפילה. השוטרים נעלו את הדלתות, ובסיומה של התפילה הודיעו למתפללים שהם עצורים.

הבדווים קמו על רגליהם, ביקשו לנעול את הנעליים שהשאירו בכניסה למיסגד. אך היתה זו משימה בלתי־אפשרית: הנעליים של תישעת המתפללים נעלמו.

השוטרים דחקו: „לצאת מייד, להתייצב לחקירה במישטרה!"

המתפללים סירבו. רק אם יגררו אותם, אמרו לשוטרים, יצליחו לקחת אותם לתחנת־המישטרה ללא נעליים. הם אינם מוכנים להשפיל את עצמם. השוטרים הנבוכים נכנעו. מאי־שם הביאו את הנעליים הנעלמות. הבדווים נעלו אותן, ויצאו מהמיסגד.

את הדו"ח שחיבר אחרי האירוע, ב־27 במרס 1982, הכתיר אחד השוטרים במילים: „הסגת־גבול."

„לא בית־תפילה". ביום הרביעי ה־22 במאי 1983, התייצבו נורי אל־עוקבי ושני בדווים נוספים בבית־המישפט בבאר־שבע. הם באו לשם כנאשמים.

היה זה שנה וחודשיים אחרי שנשמע קולו של המואזין ממיגדל המיסגד.

התובע המישטרתי, רס"ר זוהר, ביקש מהשופט, יצחק זלצמן, לדחות את הישיבה לתאריך אחר. נורי אל־עוקבי ביקש שבית־המישפט יזכה אותו ואת חבריו במקום. אך השופט נענה לבקשת התביעה והחליט: הישיבה הבאה תיערך בעוד שישה חודשים — ב־29 בנובמבר, ביום השנה ה־36 להחלטת החלוקה. סיבת הדחייה: התובע טען, כי חלק מהנאשמים לא הופיע. נורי אל־עוקבי טוען, שהנעדרים כלל לא הוזמנו לבוא לבית־המישפט.

מהי בעצם העבירה, שבביצועה הם נאשמים, מה אומרות העדויות שבתיק פלילי 3796/82?

איש־המישטרה, סמ"ר מוריס סמרגל, רשם בדוח נגד עודה חמדאן גרווין, 49, משבט אבו־רביע: „הסגת גבול, בזה שנכנס ללא רשות האחראים למוסיאון לשם תפילה, ללא תשלום. המיסגד הוא מוסיאון ולא בית־תפילה."

סיכם השוטר: „המעשה הוא בניגוד לחוק!" האומנם בניגוד לחוק?

בדצמבר 1981 כתב עורך־הדין יוסף ברה, ממישרד עורכי־הדין אמנון זיכרוני, לראש עיריית באר־שבע, אליהו נאוני: „מיסגד זה נבנה מכספי הבדווים ומוחזק עתה על־ידי עיריית באר־שבע בנסיבות שחוקיותן מוטלת בספק. שני שרי־דתות ביקשו בעבר לפנות את המיסגד, כדי לשפצו ולהעמידו לרשות המתפללים. אך עיריית באר־שבע עשתה את הישר בעיניה, וממשיכה להחזיק במיסגד „(העולם הזה 2371).

הנאשם נורי אל־עוקבי טען: „המישטרה לא הייתה צריכה להפעיל נגדנו כוח. המישטרה לא היתה צריכה לזרוק את הנעליים שלנו. יש החלטה של שר־הדתות, מה־9.12.74, לפנות את המיסגד. כל השייח'ים ביקשו שיחזירו לנו את המיסגד."

על ראש הגנב — נעל. מפתיעה עדותו של שומר המוסיאון, אלברט אטל, יליד תונים. הוא טען, שהאדם ששילק מהמקום את נעלי המתפללים היה העיתונאי ארצי־אלי, כתב עיתון הארץ. ארציאלי טען במישטרה, שהוא לא נגע כלל בנעליים. הכתב ציין שראש העירייה טילפן אליו הביתה, והודיע לו על המתרחש במוסיאון. „הוא ביקש ממני לצת מייד למקום" גילה הכתב.

„אילו היה מדובר ביהודים," סיכם את הפרשה איש ציבור מבאר־שבע, „שנמנע מהם להתפלל בבית־כנסת באיזו עיר אירופית, היינו כולנו מגנים את התופעה האנטי־שמית. או גם אפשר היה לגלות בקלות מי ניסה, ברוע ליבו, לגנוב את המיגבעות של המתפללים, כי על ראש־הגנב נועד הכובע."

„אולם הברווים אינם יהודים," סיכם, „ונעליים אינן כובעים."

דיעות

מילחמת השירים

משה ז"ק, מעוררי „מעריב", תקף את המשורר ויצחק לאור משיב לו

קוראי מעריב של יום השישי שעבר, המסוגלים לעיין במאמריו הארוכים והמייגעים של משה ז"ק, יכלו לקרוא התקפה מוחצת מפרי עטו על משורר „שכתב דיברי בלע," הלא הם „תישעה שירים רוויים־דם, שלפחות אחד מהם נושא בחובו עלילת דם.

„ז"ק, עורך עמודי החדשות בצהרון, היפנה את דבריו לשר־החינוך־והתרבות, שמישרדו הוא אחד הממכ־נים של החוברת סימן קריאה, שבה הופיעו השירים האמורים.

החוברת, אגב, הגיעה לידיו בדרך מוזרה: הוא קיבל אותה מנספח התרבות בשגרירות ארצות־הברית בארץ. הנס־פח שלח לאישים רבים את החוברת, שבה נכלל מוסף מיוחד לספרות אמריקאית.

ז"ק לא רצה להזכיר את שם המשורר, משום „שהרי נדמה לי, שהיצר האקסהיביציוניסטי שלו אינו חייב לבוא על סיפוקו עם פירסום שמו."

חיילים בצבא השם. השיר שהקפיץ את ז"ק ממקומו נקרא הימנון לגוש. להלן הנוסח המלא שלו: אנחנו כיפות סרוגות, לא עוד קוראים לנו/אדוקים פיסטוקים לא עוד מושכים לנו/בציציס לא עוד מגרשים אותנו/ממישחקי השכונה לא עוד קוראים לנו/דוס־לך כי אנחנו חיילים בצבא ה' צב־אות ובצבא/הגנה לישראל ואנחנו מתגמלים על כל מה שעשו לנו כאן/בארץ גלותינו ועל מה ששיקרו עלינו והעלילו עלינו והרגו בנו ושיסו בנו/וצחקו מאיתנו ואת חג חרותנו יום חג המצות הזה בקדושה ובנענועי/גוף מתמכרים נחוג בהתכוונות ובמצותינו דם נערים פלסתינים כי בלאו הכי/הכל עליונות עכו"ם.

מחבר שיר זה, כמו שאר שמונה השירים שפורסמו בחוברת, הוא יצחק („איציק") לאור, שבשנים האחרונות תפס מקום מרכזי ברור החדש של משוררים ישראלים צעירים.

לאור בן ה־35 מפרסם דרך־קבע את שיריו וסיפוריו הקצרים בכתבי־עת ספרותיים שונים. הוא כבר פירסם ספר שירים, נסיעה, וקובץ סיפורים, מחוץ לגדר.

עתה פורסמו שירים משלו גם בקובץ ואין תכלה לקרבות ולהרג, אנתולוגיה לשירים נגד המילחמה המתמשכת בלבנון. גם ספר זה, כחוברת סימן קריאה, הוא בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

מאמרו של ז"ק אולי לא נקרא בכובד ראש על־ידי שר־החינוך והתרבות, זבולון המר. לעומת זאת, בהוצאת הקיבוץ המאוחד קראו את מעריב. מישהו ראג לצלם את המאמר ב־50 עותקים ולהפיץ אותו לאנשים שונים בהוצאה, וגם לאנשי מפתח בתנועה הקיבוצית המאוחדת.

עורך סימן קריאה, הפרופסור לספרות מנחם פרי, מיהר להשיב לז"ק מעל דפי מעריב. לאור לעומת זאת, הידוע בלשונו החדה, שמר לפחות עד עתה שתיקה. כשנשאל מה רעתו על דיברי ז"ק, ענה: „הוא קטן עלי. הלוואי שיכולתי, כפי שהוא טוען, לתקוע טריז בין מנחם בגין ורונאלד ריגן בעזרת שלושה שירים שלי. מכל מקום, מי שקורא את שירי, לא קורא את מאמריו — ולהיפך."

מתפלל אל־עוקבי אחרי שנעלמו נעליו
על ראש הגנב בוער הכובע – לא הנעליים

הבורסה

הבנקים עושים את המחר

אני מצטרף למיסדר „החכמים שאחרי המעשה." בשבועות האחרונים גדל הסיכוי שלי לטעות בקצב מדהים. בהתחלה הייתי כותב בהתחלת השבוע, אחרי המיסחר של יום הראשון, מה יהיה עד סוף השבוע, וטעיתי. כדי להיות בטוח, התחלתי לכתוב ביום הראשון מה יהיה ביום השלישי, עוד לפני שהעיתון מופיע, ונכשלתי. כתבתי ביום הראשון מה יהיה למחרת — עוד פיספוס. החלטתי לכתוב מהיום להיום, לכתוב בבוקר מה יהיה בצהריים. העסק לא עובר. ותאמינו לי שהכישרונות הברוכים שלי אני יורד מתקן של „חזאי־נביא חד־שבועי" ועובר לתקן שהתפנה לאחרונה של „פרשן־חכם אחרי המעשה." ותאמינו לי שזה הרבה יותר נוח. למשל: אני מקבל כל שבוע את הסיכומים „הפנימיים בהחלט" של כל הבנקים, ושם אפשר למצוא ים של הסברים והערכות לאחור, של מה שקרה במשך השבוע. אם לוקחים קצת מכל אחד — קצת בל"ל, קצת בינלאומי, עם קצת פועלים ומיזרחי ובסוף מוסיפים דיסקונט — יוצא סלט לתפארת, ומה שעוד יותר חשוב: אין אפס: הכל נכון רטרואקטיבית.

תשואת מדגם השקעות (באחוזים)

	סטוק בל"ל	פועלים	אי.די.בי.	מזרחי ע"ש	אגוד	פי.בי.	3607	שער יצ"ג $	מדד המחירים לצרכן *
תשואה מתחילת השנה	73.4	76.7	75.2	98	95.7	- 49	50.2	41.2	52.7
תשואה מתחילת החודש	10.3	8.9	9	10.2	13.5	22.2	8.3	6.4	

* אומדן חודש יוני 5%

לא יצאו לחופשה. הבורסה מתנהגת איך שהיא רוצה, ולעזאזל, תמיד להיפך מהצפוי.

בעסק הזה ישנה רק נחמה אחת: אני בחברה טובה. לא רק אני טועה. כל אלה המסתכנים בשמץ של נבואה נכשלים. חוץ, כמובן, מהבנקים. שם אין אפס. הם תמיד יודעים מה יהיה מחר; וזה לא סלא — הם הם הגורמים לכך.

כשהיתה בורסה נורמלית, נניח, בסוף השנה שעברה, יכולת לדעת מה יקרה. עכשיו יש לנו בורסה של גנרלים, רק של מקורבים, היורים האחד בשני, מתי שרק נוח להם. החיילים נמצאים בתפ"סים ובעיקר ב־עוכ"טים (עמדות זינוק כשיהיה טוב) ובכלל — העסק יותר מאורגן ומסודר, ורק אחרי המיסחר מתברר לך בדיוק מה קרה.

בכל העסק יש בעיה אחת קטנה: הניתוח לאחור נכון, אבל כשמגיעים לסעיף של ההמלצות, ראו זה פלא, כל בנק ממליץ על הניירות שלו, הקרנות שלו, ועוד כל מיני השקעות שברדר־פלא קרובות לבנק. וכאן יש לי בעיה. חלקית פתרתי אותה. הנה היא.

מה היה אפיק ההשקעה הטוב ביותר, מבחינת הסיכון והתשואה? נשמע כמו שאלה בבחינת בגרות, אז מה? יש תשובה. תסתכלו טוב בטבלה שלקחתי מחוזר של אחד הבנקים, הרווצה כמובן בעילום שמו, ותבינו איפה היתה ההשקעה המובה ביותר מבחינת סיכון קטן ורווח גדול. יש אלוהים בשמיים, עובדה: בנק המיזרחי. (בעיקר בחצי הראשון של השנה) ואנחנו מקווים שהוא לא יצא לחופשת קיץ. ואם כן, שיחזור לקראת החגים.

עכבר הפלא

אני מבין מעט מאוד בעסקי מחשבים. בשבוע שעבר הייתי וראיתי מחשב חדש, שמצא חן בעיני. היתרון הגדול שלו, שהוא מסוגל לקבל הוראות ולעשות פעולות מבלי להשתמש בלוח־המקשים. לא צריך לדעת שפות תכנון או ללמוד לתת הוראות. העניין הרבה יותר פשוט. למחשב האישי החדש של חברת אפל, הקרוי ליסה, יש מה שאין לאחרים: הוא בנוי כך שהוא מחקה את תהליך החשיבה של האדם.

אני יודע שזה מסובך. אבל אם תוך חצי שעה לומדים את כל התורה כולה, ואפשר להפעיל את המחשב לצרכים שונים, זה בכל זאת משהו.

חוץ מלוח־מקשים, המשמש להקשת אותיות וספרות, בין היתר, יש למחשב החדש מיתקן הקרוי „עכבר," המפעיל את המחשב. אם אתה מזיז את העכבר לכיוון מסויים, נע בכיוון זה גם חץ קטן על פני המסך. אתה מגיע לנקודה מסויימת שבחרת, לוחץ על העכבר, והמידע שרצית מופיע. בקיצור — מכשיר ידידותי, העושה בדיוק מה שאתה אומר לו, ואין בעיה לדעת איך לומר. טוב למנהלים המפחדים ממחשבים, וגם לכאלה שאינם מפחדים.

את המכשיר הנחמד הזה פיתחה אפל במשך שנתיים וחצי, בהשקעה של 50 מיליון דולר, והוא בטח יכניס לה הון. עובדה: כבר עכשיו, כשרק התחילו לשווק אותו, הזמינו 50 אלף. ועוד משהו מעניין על החברה. היא נוסדה ב־1976. ב־1977 היא מכרה מחשבים במיליון דולר, שנה אחרי זה ב־10 מיליון, ב־1980 ב־100 מיליון והשנה במיליארד דולר, ותוך חמש שנים היא הפכה לסיפור הצלחה יחיד במינו, ותהיה בין 500 החברות הגדולות בארצות־הברית.

המחיר בארץ, כולל מיסים וכל מה שמסביב, יהיה כ־18 אלף דולר. מי שאין לו עכשיו כסף, יחכה עוד שנה־שנתיים עד שבטאיוואן יצליחו לייצר חיקוי ב־1000 דולר.

מחשב אישי „ליסה" של „אפל"
מופעל על־ידי עכבר

שהבנק ישלם משהו

ביום השישי שעבר העלו שוב, ואני אומר העלו ולא התאימו, את עמלות הבנקים. מי שצריך לאשר, בנק־ישראל, אישר. אז זהו, אין מה לעשות. לא, יש מה לעשות: אל תעשו אוברדראפט, ואם כן שיהיה קטן ואם אין ברירה, תשתמשו בכרטיסי אשראי, שם האוברדראפט הוא על חשבון המוכר. ועוד משהו: קיבלתם משכורת, תכניסו כמה שאפשר לשבועיים לפיקדונות לזמן קצר מכל סוג. הגיע הזמן שהבנק ישלם לכם משהו. כדאי לו. ומי שלא יכול וחייב להוציא את משכורתו ביומיים הראשונים של החודש, ילך לדודה, או לחותנת, או לסתם קרוב שיש לו, ויקח הלוואה לחודש ויחודש מידי חודש. מה כבר יכול להיות באינפלציה של נניח 5־7 אחוזים בשביל זה, איש לא יקלקל את היחסים.

פליטים במחלקת העסקים לדרום־אפריקה

הסיפור של השבוע שייך לעולם התעופה. או, איך עושים עסקים במחלקת־עסקים. ועכשיו לעניין. אל־על, כן, חברת־התעופה הלאומית שלנו, טיסה אחת לשבוע מלוד ליוהנסבורג, דרום־אפריקה. בטיסה הזו אין לה מתחרים. כשאין מתחרים קורים דברים מוזרים. מטוס הג'מבו של אל־על, עם 440 נוסעים, טס מלוד בכל יום חמישי ליוהנסבורג וחוזר משם ביום הראשון. החברה הדרום־אפריקאית טסה דרך אירופה ומשך הטיסה שלה 17 שעות, לעומת 8 שעות של אל־על.

ועכשיו מתחיל הסיפור. לדרום־אפריקה יש רק מחלקה אחת — מחלקת־עסקים, שהיא הרבה יותר יקרה ממחלקת־תיירות. כל המטוס עסקים. דיווג של מחלקת־עסקים מחייב גם משקאות חריפים חינם. אין. רק קולה ומשקאות קלים. כדי לחסוך — וחיסכון זה צו השעה ב־אל־על — המרחק בין מושב למושב קטן במיוחד. קטן המרחק, גדל מיספר המושבים. צפיפות טובה לעסקים, בעיקר כשאין מתחרים.

ולכבוד זה אני מבקש לפרסם כמה מיכתבי נוסעים, שעשו את טיסת התלאות במטוסי אל־על. ואולי באמת יסגרו את החברה ושר־האוצר יתמוך בהצעתו של מיודענו, הד"ר יקיר פלסנר, לסגור את החברה אחרי החגים, ולחסוך עשרות מיליוני דולרים, שלהם הוא זקוק במקום אחר?

הנה המיכתבים.

אדון נכבד, הייתי מעדיפה לכתוב מיכתב פתוח לעיתון גרוסלם פוסט, אבל כעובדת אל־על לשעבר, אין בליבי האומץ להרע לכם. לפני 24 שנים נישאתי ועברתי לגור בדרום־אפריקה. מאז טסתי ארצה בכל שנה. במשך הזמן ראיתי את השרות הולך ומידרדר. קשה להאמין שלפני 25 שנים, בקונסטליישן מיושנים, יכולנו לתת לנוסעים שירות מעולה בהרבה מהשירות הגרוע הניתן היום באל־על. נכון שאין לכם התחרות רצינית בקו זה, אבל מגיע הזמן שכשאני מעדיפה לשבת כמה שעות נוספות במטוס הדרום־אפריקאי, מאשר לסבול את טיסת הפליטים שאתם מגישים לציבור. הרווח בין הכיסאות מתאים לגמדים בלבד. הכסא שלפניי היה שבור ונרדף כל הזמן אחורה, עד כי נאלצתי לתפוס מקום אחר. שתי הארוחות היו חסרות טעם לחלוטין. אולי אפשר לוותר על הנקניקיה היבשה ולהציע לנוסע קצת חמאה וחתיכת גבינה ביחד עם הלחמניה היבשה?

מיכתב שני: האוכל ברמה מופלאה. רק חברת־התעופה של זאיר מתחרה בכם. באיזו ארץ בדיוק הומצא המאכל נקניקיות עם ריבה ודבש? כל הכבוד, אל־על בדרך הנכונה. העיקר — אל תטוסו בשבת. אשמח לא לטוס בחברתכם שנית.

מיכתב שלישי: אדון נכבד. לצערי, כנוסע ותיק של אל־על ציפיתי לשינוי בחברה אחרי הרה־אירגון שנעשה — אך מסתבר כי דבר לא השתנה: כיצד מוגשת ארוחת־בוקר בטיסת בוקר מוקדמת (ניירובי — תל־אביב) ללא חמאה? ארוחת־הבוקר עצמה היא באיכות ירודה ביותר, ומעניין לדעת מי אוכל כל כך הרבה ריבות ודבש באל־על. האם זה בא על חשבון החמאה, או שזה פשוט יותר יקר? כיצד יתכן שעל מחיר טיסה כה גבוה ניתן שירות כה עלוב. האם זה בא על חשבון המחיר?

חבר שסיפרתי לו את הסיפור אמר: מי שנוסע לדרום־אפריקה — מגיע לו.

(המשך מעמוד 47)

על סבא וסבתא, שהיו עבדים בצעירותם, ועל הוריהם שהיו עבדים כל חייהם. החוקים באמריקה אמנם השתנו, אבל הוריי נשארו עבדים בנישמתם.

יום אחד החלטתי שאני נוסע לשחק בספרד. אבל למזלי, שמואל (שמי־לוק) מחרובסקי ממכבי תל־אביב הגיע לניו־יורק וחיפש שחקן. הוא שמע עלי והזמין אותי לשחק במשך חודשיים כדי לעזור לקבוצה במישחקי־החוץ שלה.

אז הייתי מאורס לבחורה כושית שהיתה בהריון בחודש השלישי. שמלוק ראה אותי ביום השלישי, וכבר ביום הראשון שאחרי זה נסעתי לארץ. הבטחתי לאניטה, ארוסתי, שאני חוזר בעוד חודשיים ושנתחתן. חזרתי אחרי שמונה חודשים. אז כבר היה לה ילד, שנולד במרס. היא כעסה נורא. היא לא היתה מוכנה לסלוח לי על זה שהשארתי אותה לבד.

באתי לארץ בספטמבר, פגשתי את תמי בדעמי בנובמבר, התחלנו לצאת בפברואר והתאהבתי בה נורא. באותה תקופה הייתי נורא מבולבל. כיום בני הוא בן 6 ואני חולם להביא אותו לארץ. שמו אולסי 3. שם אבי אולסי סיניור, שמי אולסי ג'וניור ושם בני אולסי־פייר. כשקוראים בבית „אולסי", שלושתנו עונים. כיום נמצא הילד אצל הוריי, ואני שולח להם כסף בכל חודש.

לתמי ולי קשה מאוד. כדי להינשא צריכים להיות ויתורים, וזה לא הזגן שהיא תוותר לי. במה שנוגע לי, תמיד היא כל חיי. אין לנו חשבונות משר־תפים, ואף פעם לא התעניינתי מי מרוויח יותר. יש לנו שתי דירות נפרדות, אבל אנחנו חיים ביחד. אני מקווה להתחתן.

האמת ש־80 אחוז מהבעיות הם שלי. פחדתי להתקשר כי ידעתי שאני עומד להפסיק לשחק, ואז זה לא יהיה פייר כלפיה וכלפי הילדים שלא יהיה לי מה לעשות. אני אוהב אותה יותר מדי מכדי לגרום לה שאסחב אחריה בלי עתיד, כי כל מה שאני יודע זה לשחק כדורסל.

לא קורא קישקושים

כיום החיים מתחילים להתבהר בשבילי. אני מת על תמי. היא ישרה ואשה של גבר אחד. היא מאוד חמה ותהייה אמא נהדרת לילדינו. אני מתחנן לפניה שלא תתאפר. היא הרבה יותר יפה בלי איפור.

כיום ברור לי שישראל היא ביתי, גם בלי כדורסל. אני לא זקוק לידידים שלי בארצות־הברית. יש לי כאן אחרים. מה שאני רוצה זה רק חודש בשנה כדי לראות את הוריי. אני נורא מתגעגע למאכלים של אימי. הם לא משהו מיוחד, אבל אני נורא אוהב אותם. האוכל המרוקאי בארץ הוא האוכל היחידי שמזכיר לי את האוכל שבבית — מלא תבלינים, עם ירקות. אני לא אכלן גדול. אני מכריח את עצמי לאכול. אני מסוגל לשכוח לאכול. כשאני אוכל ארוחה גדולה, למחרת אני לא מסוגל לאכול.

כל החיים בארץ זה כמו בפייטון פלייס. נמאסו לי כל הקישקושים על סמים. תמי תקבל התנצלות מעיתון שהעז להאשים אותה ואותי בלקיחת סמים, היא גם תקבל כסף. אני החלטתי להתעלם מהעיתונות. אין לי כוח להגיב על כל קישקוש שנכתב.

מישפחתי היא בפטיסטית. אני האמנתי תמיד באלוהים ואחרי שנתיים בארץ החלטתי להיות יהודי. בשבילי זו אמונה שאני מאמין בה ממש, שלוותה אצלי בהתרגשות רבה.

אף פעם לא הייתי משוגע על סקס, אבל אני אוהב את נערתי. יש אמונה טפלה אחת שאני מאוד מאמין בה: כשאני הולך עם מישהו ברחוב, ועמוד עומד לפנינו, אנחנו חייבים ללכת ביחד באותו צד. אני שונא חתולים, בעיקר שחורים. והדבר שאני הכי אוהב זה להיות בחודשי הקיץ הלוהט בלילות של ניו־יורק.

שולמית יריב ■

השחקן הערבי שהצטיין בדמותו של מכרם קורם עור וגידים

בתוכנית הטלוויזיה זה הזמן הוא הופיע בצבעים טבעיים, בלי איפור, בלי קמח על השיער, בלי דיבור חלבי, רק בעיניים כחולות, קרובות זו לזו, חוררות.

„הייתי בסטוץ בזמן הצילומים. זו הייתה אחת החוויות הגדולות ביותר שהיו לי בחיים. בשביל שחקן, לגלם דמות ראשית בסידרה המשתרעת על פני שלושים שנה, זה חלום. להזדקן בסרט. אלו יחסים — תאלאס!

„אגב, הפרק הראשון של הסידרה צולם לפני שנתיים. אחריו השתתפתי עם עמוס לביא בהצגה מחלקה שלוש כיתה אחת. שיחקתי עורך־דין ערבי מעוז, שחיילים ישראלים מכים אותו תוך כדי חיפוש בכבגדיו. עמוס לא יכול היה להכות אותי. כל הצגה היו בינינו מבטים כאלה, שהיה ברור שהוא לא יכול להרביץ לי. אלה הרגעים הקטנים

כלה מכפר־יאסיף אשתו של מכרם, ואדיעה בת ה־28, היא מורה לערבית. השניים הפירו בנעוריהם בכפר־יאסיף, ונפגשו בבחרותם במסיבה. הם דיברו חמש שעות והחליטו להתחתן. „אני שמחה שהוא הגיע לרמה כזאת, ואני מצפה ליותר מזה," אמרה.

„ב**יום שהייתי** צריך למות, הייתי עצבני כבר מהבוקר. על הסט במלון המלך דויד ראו אותי, מכרם, בפעם הראשונה מתנהג, איום ונורא. צעקתי על כולם, הייתי מבוהל, קיללתי. זה היה מצב שלא היה בשליטתי. כשדליה אטקין איפרה אותי, לא הפסקתי לרדת עליה. אני לא יכול להסביר את זה, הרגשתי שהמוות האישי שלי מתקרב. ניסים דיין, הבימאי, הבין עניין. הוא היה מודע לכל מה שקרה לי מהבוקר, וביקש שישאירו אותי במשך שעה עם לילית לבד.

„התחלתי להשתכנע שאני הולך למות, ופתאום השלמתי עם זה. נרגעתי ונכנסתי להרפייה מוחלטת. בלי שארגיש הכניס ניסים את הצוות אל החדר והתחיל לצלם. חזרנו על הסצינה שלוש פעמים. הם היו על סף בכי," הוא מתפרץ בצחוק, ומבצע מעבר חד, כפי שרק שחקן מיומן מסוגל לעשות.

אין צורך להציג אותו. השחקן הערבי מכרם ח'ורי כבש בשבועות האחרונים את כל בית־ישראל בתפקיד מישל עזרא ספרא. הוא סילסל ניגונים על טהרת חזנות־חלב, ובמותו גרם לכמה יהודים להזיל דימעה כשרה. ממש כמו בסרטים.

תינוק בשייח־ג'דאח מכרם ח'ורי (בתמונה באמצע) נולד ב־1946 בירושלים המיז־רחית. שנה אחר־כך עברה מישפחתו לעכו. אביו שימש כשופט־שלום בחיפה בזמן המנדט. אמו למדה בסמינר הראשון למורות ערביות.

לפני קהל הצופים בלי דאווינים של תיאטרון, אלא במימדים של קולנוע — זהו חומר.

„הייתי מודאג במיוחד משתי סצינות: בסצינה שבה הייתי צריך לתת לבכורי, רחמן, את הצוואה, ובזו שבה הייתי צריך למות. יום אחד, באמצע ההסרטה, התחלתי להכין את המוות. כאילו התחילה אצלי המחלה. כבר בביקור בארץ אצל הבן, הכנסתי את האסטמה, כך שבתמונה הקלאסית של הצוואה נכנסתי כבר לטראנס של התקפת אסטמה.

„היחסים על הסט היו מצויינים. ניסים שמר שנהיה ביחד כל הזמן, גם לא בזמן הצילומים. לילית הייתה אדירה. שרה לי אום־כולת'ום ושלפה ברידחות מצריות עסיסיות לאללה. עם שני בניי בסרט — רחמו ואלבר — עמוס לביא ודויד מנחם, נוצר קשר לכל החיים. לפני יומיים הם באו לראות אותי בהצגה האי. כשנפגשנו, אחרי ההצגה, המשכתי להטיף להם כמו שעושים את המקצוע הזה למעניין. זהו מסע בלתי פוסק לתוך הנפש."

סיף על החומות

מכרם ח'ורי פותח לי את דלת דירתו ברחוב עבאס שבחיפה, לבוש מיכנסיים, חולצה ונעליים לבנות. קול עמוק ונמוך, לחיצת יד עם

„כבר מהבוקר פחדתי למות. הבימאי הבין עניין והשאיר אותי לבד..."

אופי, ועל העיניים — לא כדאי לדבר. בתו קלרה בת ה־6 מתקלחת. ג'מיל בן השנתיים יורד מבירכי אביו במהירות הבזק, מוריד ומעלה חפצים על השולחן במרץ שקשה לעמוד מולו. התינוקת רולה בת השנה ורבע ישנה בחדר הסמוך, ואשתו ואדיעה בת ה־28, יפהפיה, לבושה במיכנסי ג'ינס וטי־שרט אדום, משכיבה את הילדים. אחר־כך היא באה לשבת ליד בעלה ושות־קת. מדי פעם היא זורקת מישפטים קצרים בערבית או בעברית —

יהודי מחלב חושף את חייו ובעיותיו כערבי במדינה

תאריכים, שמות של הצגות, מאורעות — כל אותם דברים שבעלה מתקשה לזכור.

מכרם בן ה־37, נולד בשייח׳־ג׳ראח שביר ושלים המיזרחית. בהיותו בן שנה עברו הוריו לעכו, שם התחנך בבית־ספר יסודי ובתיכון טרה סאנטה, שהיה שייך לנזירים פרנציסקנים. אביו היה עורך־דין מצליח וב־46׳, בזמן המנדט, מינו אותו הבריטים כשופט־שלום בחיפה. אמו היתה מהמחזור הראשון של הסמינר למורות ערביות בטבריה. אפשר לומר שגם הוא, כמישל, בן למישפחה אריסטוקראטית. כשאמר לבימאי ניסים דיין: „אבל זהו בדיוק אבא שלי,״ לא היה כל־כך רחוק מהמציאות. כשהיה בן 15 הצטרפה מישפחתו למישפחת אביו בכפר־יאסיף.

„המישחק תמיד היה בראש שלי. בגיל קטן הייתי מתגנב לאולמות קולנוע בעכו כדי לצפות בהצגות יומיות. הערצתי את טוני קרטיס ואת ארול פלין. אחרי הסרט הייתי עולה עם חבריי על חומות עכו וממשיך לשחק סצינות מהסרט. פעם שיחקנו סיף על החומות ליד המיגדלור ומתוך התלהבות נפלתי לים.

המשפחה הייתה הקהל הטוב ביותר שלי. לא היו אז טלוויזיה ורדיו. הייתה רק החמולה, שישבה ופיטפטה עד שהגיע תורי לעשות הצגות. אבא היה מעיר אותי בלילה כדי שאציג לאורחים. כך הוא היה משוויץ בי״.

הרגשתי שאני „בחלון־ראווה״

שהיה בן 19 ברח מכפר־יאסיף לירושלים כדי לעבוד עם נוער יהודי בימק״א. „לא החמצתי אף חוג לדרמה אחד שם. יותר מאוחר נפגשתי עם ג׳קלין קרונברג, ממייסדי — תיאטרון החאן. היא הייתה המורה הרצינית, ובעצם הראשונה שלי לדרמה.

„אחרי שלוש שנים רציתי ללמוד באופן יותר רציני ונסעתי ללונדון. למדתי שם מ־9 בבוקר, עד 7 בערב ובלילות עבדתי במיסעדה תורכית. כל אותו זמן עמדתי בקשר מיכתבים עם רות דיין, שאירגנה בארץ חוגים לקירוב יהודים וערבים וביקשה להשיג לי מילגה. את המילגה אמנם לא קיבלתי, אבל זכיתי ממנה במתנה לנצרת. אני עזבתי את הקבוצה לטובת השיבה, הצגה מאת מרים קיני שהועלתה בקאמרי ושבויימה על־ידי עודד תאומי.

„אחרי הקאמרי התפתיתי לחזור לבית הגפן. הקימו שם קבוצה ערבית אחרת, והבטיחו תנאים שונים מהקודמים. עברתי שישה חודשים בשתי הצגות, עד שקיבלתי אולקוס. הרגשתי ששוב רימו אותי. באמצע החזרות היו מביאים אוטובוסים של תיירים אמריקאים ובלי לשאול אותנו הכניסו אותם פנימה. היו גם אוטובוסים מאורגנים של סטודנטים מהגדה ומעזה, שלמדו במצריים ובאו לביקור־קיץ. הרגשתי שאני בחלון ראווה. ניסיתי להציע מחזות מקורית ונתקלתי בסירוב.

„ניסיתי לעשות אינטרפטציה של בשפל של מקסים גורקי לסיפור המצוקה של ואדי־ניסנאס. והם סירבו. למזלי, ראו אותי עודד קוטלר וגולה צ׳לטון וקראו לי לתיאטרון חיפה. המחזה הראשון ששיחקתי בתיאטרון חיפה היה הגזקר של יהושע סובול. גילמתי שם דמות של מארוקאי דפוק, חייל במילואים, הנימצא בצפון במילחמת יום־הכיפורים. הדמות הזאת היתה יותר ערבית ממני, למרות שהיא שנאה ערבים. הזדהיתי יותר עם הצד המקופח והדפוק שלה. קיבלתי ביקורות טובות ומאז אני בתיאטרון החיפאי.

ערבי מוכה ח׳ורי בהצגה מחלקה שלוש. כיתה אחת. **שהועלתה לפני שנתיים בתיאטרון נווה־צדק. „עמוס לביא לא יכול היה להרביץ לי במיסגרת התפקידים שגילמנו.״ סיפר ח׳ורי.**

איזון אנושי והגיוני

לאחרונה משתתף מכרם ח׳ורי בהצגת האי, המועלית בערבית בחסות תיאטרון־חיפה. „הכוונה היתה להכניס הצגה אחת בערבית לרפרטואר של התיאטרון, כדי למשוך גם את האוכלוסיה הערבית בחיפה. נתקלנו בהרבה בעיות, אם מצד העיריה או מצד מישרד־החינוך. בית הגפן נכנס לתמונה שוב והתחיל לאיים, כאילו הוא אפוטרופוס לעניני תיאטרון ערבי בארץ. הוא הרעיש עד שהגיע העניין לוועדות־התרבות ולכנסת והופעלו לחצים. יותר איני יכול לדבר.

„לבסוף יוסף אבו־וארדה, אני והבימאי עמית גזית החלטנו לקחת את הפרוייקט על כתפינו. התיאטרון השאיל לנו את האולם־הקטן ונתן לנו עזרה טכנית, ואילו את המימון נתן לנו חבר, סוכן־ביטוח בשם עיצאם דיאב.״

המחזה, שנכתב על־ידי אתול פוגארד, מחזאי דרום־אפריקאי הכותב בעיקר על בעית האפרטהייד, מספר את סיפורים של שני אסירים פוליטיים, הכלואים בכלא בדרום־אפריקה. בין השניים נוצרת מערכת יחסים מיוחדת, שבה משחקים בערבוביה הדמיון והמציאות.

„כשביקשנו סיוע מהמחלקה לערבית במישרד־החינוך, קיבלנו תשובה שלילית. לטענתם ההצגה היא פוליטית. הם הדגישו את הקטע שבו נכנס הסוהר ואנחנו מפשילים מכנסיים ומרימים ידיים. רק עכשיו, אחרי כל הילולה של הביקורות וההד הציבורי הנלהב, מתכוון התיאטרון לשבץ את ההצגה בתוך הרפרטואר.״ הצגת האי נבחרה להשתתף בפסטיבל הבינלאומי לתיאטרון, שיתקיים בספטמבר באמסטרדם.

בארץ יש כעת קבוצה לא קטנה של שחקנים ערבים מיקצועיים, אך אין להקה של שחקנים ערביים. „היה נסיון להקים להקה כזאת, לפני שלוש שנים. הוא לא עלה יפה מסיבות כלכליות ומסיבות אישיות. אינני רוצה לדבר על זה יותר,״ אומר ח׳ורי.

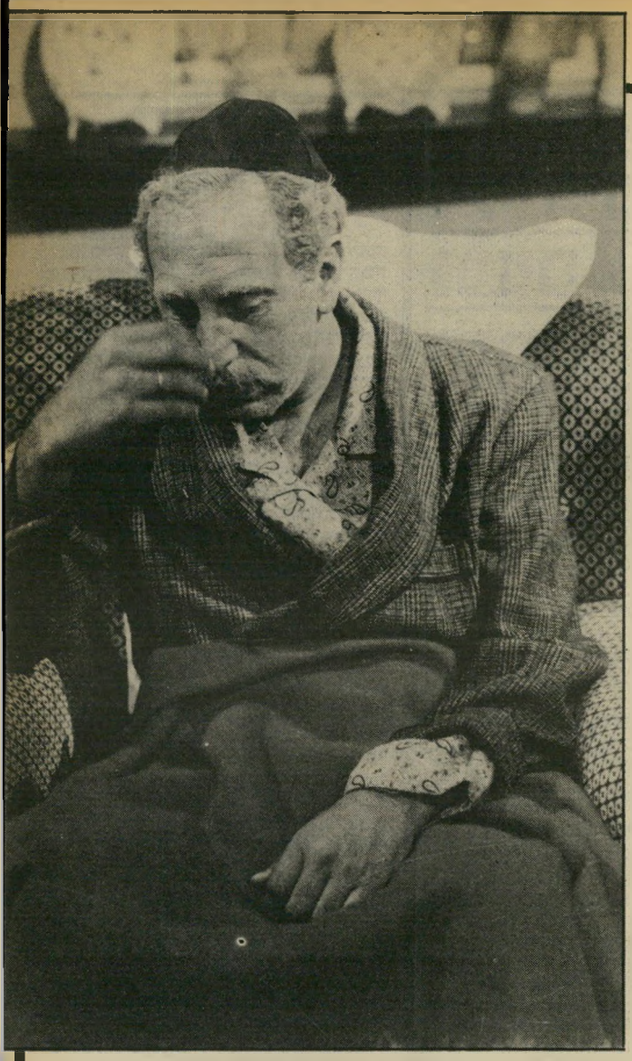
עד כה השתתף מכרם ב־38 הצגות, לרבות שש דראמות בטלוויזיה ושתי סדרות ללימוד ערבית עם שייקה אופיר בטלוויזיה הלימודית.

„אני בהחלט מרגיש שאני ערבי. אני קשור לעם הפלסטיני ובאותה מידה, עד כמה שזה נשמע אבסורד, אני קשור לעצמי ולנסיון החיים שלי. אני חי עם יהודים ורוב חבריי הם יהודים. אנחנו באותו ראש. אני משתדל מאוד לעשות איזון אנושי והגיוני ולהישאר בפרופורציות נכונות. יש הרבה דברים שאינני מקבל מהתרבות הערבית, ויש דברים שאני שומר עליהם. אם אני „מתבולל״ בתוך תרבות מערבית וזה מוסיף, למה לא? באמת, כלי שום התחכמויות. אשכרה ככה!״

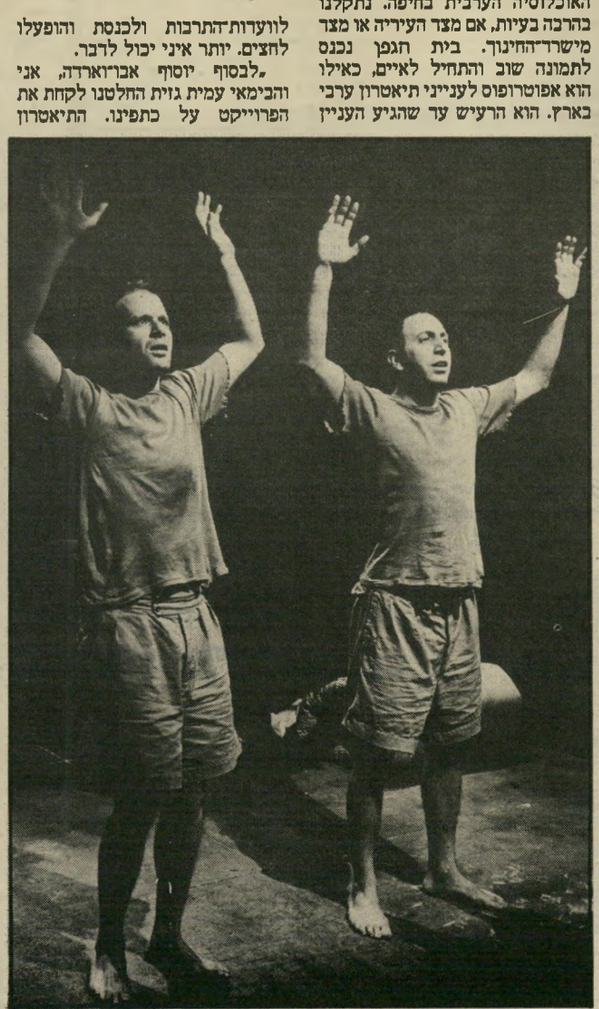
אוריאלה וייט ■

מארוקאי דפוק בהצגה הגזקר **ליהושע סובול, שהועלתה בתיאטרון חיפה. „הוא היה יותר ערבי ממני, למרות שהוא שנא ערבים. הזדהיתי עם הצד הדפוק שבו.״**

הרגע הקשה ביותר **„היה הרגע שבו הייתי צריך למות בסרט.״ מספר ח׳ורי. „כבר מהבוקר הייתי עצבני, קיללתי את כולם. זה היה מצב שלא בשליטתי.״**

כניעה לסוהר מכרם ח׳ורי ויוסוף אבו־וארדה, שחקן ערבי אחר, **לאתול פוגארד. זוהי תחצגה הראשונה בארץ המועלית בערבית.**

ספורט

טניס

נשים אוהבות

"חבטת־ההגשה (סרוו) שלה נחשבת לנוק־אאוט של הטניס. היא רצה בעיקבות חבטת־ההגשה לרשת בתוקפנות, המותירה לירבותיה אפשרות אחת — לרדת למיקלטים." כך מתוארת הטניסאית מס' 1 בעולם **מארטינה נברטילובה**, בדו־רחון הישראלי טניס, שזכתה השבוע באליפות היוקרתית העולמית בווימבלדון.

כבר לפני ארבע חודשים בחר הירחון הישראלי במארטינה כטניסאית־השנה.

השנה ערקה הצ'כית ממולדתה לארצות־הברית, שם ביקשה גם מיקלט מדיני. אחר־כך הודתה בפומבי כי היא דו־מינית, ומאז היא חיה בפחד מתמיד פן תידחה בקשתה לאזרחות אמריקאית, מסיבות מוסר.

את מישחקה של נברטילובה איפיינו בעבר התמוטטויות בלתי־מוסברות במישחקים מכריעים, שלוו לא פעם בבכי היסטרי.

הטניסאית בעלת השם־העולמי, שזוכה זו הפעם הרביעית באליפות וימבלדון, נאלצה לספוג את חיצי־הזעם של חברתה, הסופרת האמריקאית **ריטה־מאי בראון**, כשעזבה אותה לטובתה של כוכבת־הכדורסל היהודיה **ננסי ליברמן**. "ננסי לא לסבית, סתם איכפת לה ממני," ציטטו אותה העיתונים ברחבי אמריקה בכותרות שמנות. השפע של המערב והמיליונים שזרמו לכיסה ללא סוף, סיחררו את הצ'כית הבלונדית. מסעות־ הרכש שהעסיקוה כל הזמן, פגמו גם ביכולתה בעבר. אך כיום ניראה שמארטינה נברטילובה התרגלה גם לכסף, גם להערפוליה המיניות וגם להצלחה, שהאירה לה פנים.

טניסטרולוגיה לפרקיס

שחר פרקיס, התיקווה של הטניס הישראלי, שיתמודד השבוע מול הגרמנים במיסגרת תחרויות גביע דייוויס, מתואר בדיווחה האסטרולוגי של **חווה מזר** כ"טיפוס שקט ומופנם. רך בנישמתו, עם נטיה חזקה להסתגרות. יש בו חולמנות ועדינות במראהו ובהתנהגותו, והוא סולד מעבודה מלוכלכת."

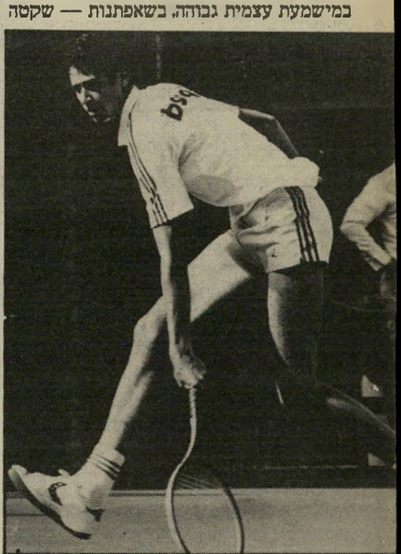
כיצד התכונות המעודנות האלה עולות בקנה אחד עם המישחק התוקפני המרוכז שמגלה פרקיס על המיגרש?

"באופיו של שחר קיימים ניגודים רבים. המאפשרים לו להגיע לאן שהגיע עד כה," מוסיפה האסטרולוגית לפרט. "שחר פרקיס ניחן במישמעת עצמית גבוהה. בשאפתנות — שקטה אומנם, אך חזקה. כושר הביצוע שלו גבוה כמו יכולתו לעמוד נוכח סכנות ומצבי־לחץ, ובשעות־הלחץ יש בו תוקפנות ונכונות לעמוד בתחרות, יחד עם יכולת התמדה וכושר מפתיעים.

"גם כשמתעוררים קשיים רבים, הוא נאבק על המטרה במרץ ובספרטאניות ובלא פינוק עצמי. כשהוא רוצה להוכיח את עצמו, השליטה שלו גדולה מאוד — והדבר מתבטא בכל מעשיו."

תחזיתה הכללית של האסטרולוגית לגבי התקופה הקרובה: "בסוף יוני תהיה לשחקן הרגשה של בדידות, מועקה ותוסר־שייכות, אך בסוף יולי הזמן מאופיין כזמן טוב להצלחה, עם פתיחה לאפשרויות חדשות לעתיד."

נאום האיצטגנינה.

טניסאי פרקיס
מופנם

המאמן האמריקאי מרב קסלר:

"ילידים, נשים וסמים!"

"כדורסל ונשים הם שני הדברים העושים את חיי", סיפר השבוע **מרב קסלר** (49), מאמן הכדורסל האמריקאי, העושה בימים אלה בארץ. חופי תל־אביב, הגדושים בנערות יפות היממו את קסלר היהודי, שבא ארצה בהזמנת איגוד מאמני הכדורסל בישראל, כדי להרצות לפני ציבור המאמנים המקומיים במכון וינגייט.

תעשיית הכדורסל המשומנת באמריקה הביאה לשיגשוגו של ענף נוסף: תעשית המאמנים־מרצים, כשלכל מאמן נוסחה פרטית משלו איך לנצח.

"מאמני הכדורסל הפכו את אמנות הכדורסל לפילוסופיה, שטומנת בתוכה אינסוף אפשרויות", אומרים אנשי הכדורסל.

גם קסלר נמוך־הקומה הביא לישראלים שיטה משלו. "אני נותן להם טכניקה להבנה טובה יותר של המישחק, כדי לעשות אותם יותר טובים" — מספר קסלר, כשהוא יושב בכורסה עמוקה בלובי של מלון שרתון.

בארץ רק מאמן כדורסל שהביא קבלות על הצלחות, נחשב כבר־סמכא להרצות על אמנות הכדורסל. באמריקה זה קצת אחרת. רווקא מאמנים הנחשבים למצליחנים, מתגלים לעיתים כמרצים גרועים. קסלר לא הגיע עדיין לפיסגת ההצלחה, במושגים שהאמריקאים מכירים. למרות עובדה זו הוא טוען, שמיקצועיותו היא בכך "שאני יודע להעביר את התומר לשחקן, להרשים אותו ולשכנעו לקבל את מה שאני מציע. אני יודע להגיע לכל אחד, וזה הסוד שלי. ולכן אני נחשב טוב".

למרות שכיום מאמן קסלר קבוצת קולג', הנחשבת ברמה בינונית במושגים המיקצועניים, הוא מעיד ש"עבדתי עם רוב השחקנים המיקצועניים הטובים שיש כיום באמריקה, כשהם היו בקולג'." בית־הספר התיכון האמריקאי הוא שלב־מעבר חיוני של שחקני־הכדורסל בדרך למישחק מיקצועני בליגה הנכבדת בעולם, ה־אן־בי־אי, שאליה נשואות פניו של כל כדורסלן בעולם. שם הם הופכים גם מיליונרים, גם מפורסמים ונערצים.

★

כ מאמנים בישראל קיבלו את האמריקאי ברגשות מעורבים. היו שגילו ספקנות, כששמעו מפיו כאילו הוא נימנה עם שלושת המאמנים הטובים שיש כיום באמריקה.

"האמריקאים מתייחסים אלינו כמו אל ילידים," רגזו אחרים כשהקשיבו להרצאותיו והבחינו שהוא חוזר ומספר להם את יסודות מישחק הכדורסל, כאילו באו בסוד העניין בפעם הראשונה. "כמוהו יש לא מאות, אלא אלפים," הגיב בכעס מאמן־צמרת ישראלי.

אחרים התלהבו: "הוא שיגעון בכל מה שהוא עושה. מדבר ומסביר. יש לו גישה נהדרת לשחקנים. הלוואי שיאמצו אותה בארץ. גם אם שחקן לא טוב, חשוב בעינו לא רק להעיר לו, אלא גם הדרך בה הוא מבקר אותו — כדי שלא לדכא אותו, אלא להיפך — שיקבל יותר אמביציה. יש לו כושר ביטוי וחוש־הומור משגעים."

גם **ליהודית רוזין**, המאמן הוותיק, יש מה לומר על האמריקאי: "את המאמנים הטובים מוצאים כיום דווקא בקולג'ים, ויש כיום מגמה לקחת מהקולג' ל'פרו' (הפרופסיונים — המיקצועניים). המאמנים הטובים והגדולים הם אותם שהמצמיחים את השחקנים בקולג'. החוכמה כיום היא לא לקנות שחקנים, אלא לייצר אותם. ונראה לי שאת זה הוא יודע לעשות."

בשבועות האחרונים התפרסמו בעיתונות האמריקאית גיליונים על כדורסלנים מהגדולים באמריקה, שניזוקקו לגמילה מסמים. העולם הזה שאל את קסלר איך הוא יכול להסביר את התופעה החדשה.

אומר קסלר: הכדורסלנים של אן־בי־אי הם נערצים באמריקה כמו כוכבי־הקולנוע. יש להם די כסף לקנות סמים, וכשהם יוצאים בווידוי אישי על התמכרותם לסם, הם הופכים בדלילה לגיבורים נערצים על כנותם המשוועת, ועל גורלם המר בדרכם אל הגמילה.

מאמן כדורסל קסלר
המום מהישראליות

הכל נעשה בכותרות מאירות עיניים בכל העיתונים, ולאחרונה זה הפך לאופנה. זה קרה לשחקן אחד, ובעיקבותיו באו נוספים. בשבילי הם לא גיבורים, ויש להתייחס לתופעה בצורה חמורה ביותר.

את הצעד האחרון בכודרסל אני רוצה לעשות בישראל. למה אני רוצה לבוא לכאן? כסף יש לי, נותרה לי רק האמביציה להפוך את ישראל למעצמת כדורסל חזקה — לא רק באירופה, אלא בכל העולם. אני יודע, שבגלל הקשרים הגדולים שיש לי בתחום הכדורסל, אני אוכל להשיג את השחקנים הכי־טובים. אני יודע שהם יבואו לכאן לשחק בשבילי, אפילו בפחות כסף.

מה הכי מוצא חן בעיניי בישראל? העובדה שאני יכול לדבר עם אנשים בצורה חופשית. הדבר הזה לא קיים בשום מקום אחר בעולם. כשהייתי על חוף־הים, יכולתי להגיד למישהו: תשמור לי על הבגדים. זה קרה לי, כך ביקשתי מאשה נחמדה.

בימים הספורים שהייתי כאן, בכל יום קיבלתי הזמנות להתארח בבתים פרטיים. מאמנים הגישו לי מיספרי טלפון ואמרו: "תבוא כשתגיע לישראל" אני אוהב את זה.

כדורגל

רוקבן לא רוצה חנות

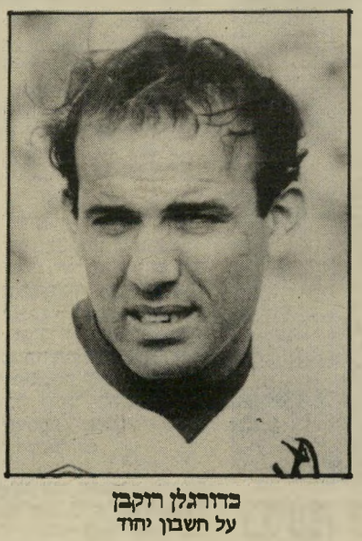
השוער המפונק של הפועל יהוד **אריה חביב**, שבא העונה בדרישות כספיות מוגזמות, גרם להתמרדותו של שחקן אחר בקבוצה — **שלום רוקבן**. "אם חביב יקבל את הסכום שביקש, אני שווה לא פחות ממנו, כי אני הישארתי אותם בליגה הלאומית," צעק רוקבן, תושב רחובות, בקפה התל־אביבי מילנו, שם נוהגים להצטופף הכדורגלנים.

אריה חביב, השוער הבינלאומי, ביקש תמורת מישחקו בשנה הבאה 40 אלף דולר, ורוקבן אינו מסכים לקבל פחות.

אנשי הפועל יהוד זוכרים לרוקבן את חסד מישחקו האחרון מול כפר־סבא, ולא יכלו לסרב לבקשותיו. בינתיים הבטיחו לו חנות של רשת טופר האופנתית במרכז העיירה יהוד.

רוקבן לא היה מוכן לשמוע על כך.

בינתיים החליטו אנשי יהוד לרכוש שוער נוסף לקבוצתם. "ואת," אומרים יודעים דבר, "בעשה כדי להוריד לחביב השחצן את האף," ובאותה הזדמנות־גם לרוקבן.

כדורגלן רוקבן
על חשבון יהוד

גם שני אחיו של שלום רוקבן, **איציק ועופר**, ייצטרפו כנראה ליהוד, אחרי שיעזבו את מכבי שעריים.

יש החוששים מהשלישיה המישפחתית, שכן "אחד מהם — כבר שיגע את העיירה."

ביהוד אין הרבה כסף לכדורגל. יש אומרים, שסעדיה חתוכה, ראש־המועצה הנלהב כל־כך לכדורגל, מעדיף לפתח את הקבוצה על חשבון השירותים המוניציפאליים והדבר חורה להרבה תושבים במקום.

הבהרה

בשבוע שעבר פנה העולם הזה לעורך מדור־הספורט של הצהרון מעריב, **ישראל רוזנבלט**, וראיין אותו בקשר לשמועות שנפוצו בחוגי ספורט בארץ, כאילו הוא חשוד בפיטפוט־יתר באוזניו של מאמן הקבוצה האולימפית הגרמנית **אריק ריבק**.

העולם הזה מבקש להבהיר, שאין הוא שותף בחשדות אלה, ושלא ביקש אלא לתת הזדמנות לעיתונאי רוזנבלט — שאביו נחשד בזמנו ברצח חיים ארלוזורוב וזוכה — להגיב על חשדות אלה.

פלקס תכשירי השיער הנפלאים של רבלון מעניקים שיער יפה, בריא, מבריק ורענן. עכשיו במבצע פרסים מדהימים ללא תקדים: בתוך כל בקבוק פלקס טמונה כמוסת זכוכית קטנה ומבטיחה — ובתוכה פרס. מצאו את הכמוסה והפרס — גדול או קטן — בידכם!

בכל בקבוק יש פרס, וכל אחד זוכה.

אלפי הפרסים הנוספים:

- 3 סופי שבוע זוגיים בכפר הנופש "מפרץ השמש" באילת.
- 20 בגדי ים לנשים – **אלטקה ספורטליף**

פרסי גוטאל:

- מערכת קולאייר 2001.
- אופני כושר מתקפלים Champion sport

פרסי סניו:

- 20,000 שטרי זיכוי בשווי -2,000 ש' לרכישת וידאו, או טלויזיה צבעונית ("20 ומעלה) או מערכת סטריאו שלמה Sanyo.

הזיכויים תקפים באולמות התצוגה של סניו בי-ם, בת"א, בחיפה ובב"ש.

פרסי הלשכה הישראלית לתכשיטים:

שטרי זיכוי לקניית תכשיטים

- 5,000 שטרי זיכוי בשווי של -1,000 ש' כ"א
- 10,000 שטרי זיכוי בשווי של -750 ש' כ"א
- 35,000 שטרי זיכוי בשווי של -500 ש' כ"א

הזיכויים תקפים בכל נקודות המכירה של "הלשכה הישראלית לתכשיטים".

פרסי רבלון:

- 500 חבילות שי בסך -1,000 ש' כ"א
- אלפי שטרי זיכוי בסך -100 ש' לבשמים
- אלפי שטרי זיכוי בסך - 40 ש' לקניית פלקס או קרם שיזוף.

בוידיאו

ציפי בן יהודה מחיפה, רח' תל מאנה 54 נשואה + 2, עובדת חב' ביטוח, זכתה בוידיאו SANYO VTC 5000.

בטלויזיה

טלי חיימוביץ בת 18 מרמת-אביב, רמת-אביב 2181/34 תלמידת שמינית "באליאנס", מגמה כימית, זכתה בטלויזיה צבעונית "14 SANYO.

- **פלקס שמפו**
- **פלקס קונדישינר**
- **חדש! פלקס נגד קשקשים**

פרס כאלה בפלקס

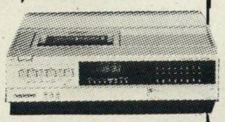
אלפי פרסים
ממכונית הדורה,
תלושי זיכוי והנחה
ועד בושם ריחני ונפלא.
כל אחד זוכה

בכל בקבוק יש פרס

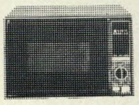
אלה הפרסים הגדולים:

SANYO
האיינשטיין של יפן

2 מכשירי וידיאו

+ 100 סרטים להשאלה, מספריית "אמפריית הקולנוע"

2 תנורי "מיקרו וויב"

2 טלויזיות צבעונית "14.

1 מערכת סטריאופונית עם איקוולייזר.

סט תכשיטים בשווי - 70,000 ש'
15 תכשיטים בשווי -5,000 ש'
רח' בצלאל 48, רמת-גן

מחשב אישי "מיקרו פרופסור" (64 K)

פוד סנטר

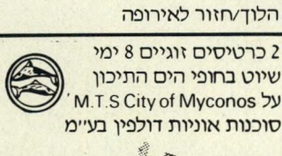
רדיו/שעון/טלפון

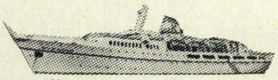
95 מנורות דקורטיביות
ה' באייר 62 ת"א.

מעוף —
2 טיסות
הלוך/חזור לאירופה

2 כרטיסים זוגיים 8 ימי שיוט בחופי הים התיכון על M.T.S City of Myconos
סוכנות אוניות דולפין בע"מ

מכונית אוטוביאנקי
ג'וניור 1983, הדורה,
קומפקטית ואלגנטית.
"טלקאר" יבואני אוטוביאנקי
לנציה, סוכנות ראשית
רח' המסגר 32, ת"א
טל: 336081

חשוב לדעת ולזכור!

- בכל בקבוק יש פרס, כל אחד זוכה!
- דרוש את בקבוק הפלקס עם הפס האדום.
- להשיג בכל רשתות המזון ובכל רשתות השיווק ברחבי הארץ, בבתי המרקחת והתמרוקיות המובחרות.

REVLON

רבים כבר זכו ועוד רבים יזכו, בפרס גדול או פרס קטן, בתלוש הנחה או בבושם נפלא.

כ"ה תמוז תשמ"ג, 6.7.83 מיספר 2392 שנה 47 72 עמודים המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

נערת הפרברים הגיעה לעיר הסרטים האיטלקית וטוענת:

"אני היורשת של זליה לביא!"

גילה גולן